

ગાલા અસાઈનમેન્ટ-બુક : ધોરણ 10

સપ્લિમેન્ટ

[30% હેતુલક્ષી તથા 70% વર્ણનાત્મક પ્રશ્નો આધારિત]

1

ગણિત (બેઝિક) (018)

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ ઘર્ષ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

● પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (OQ)	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો - I (SQ - I)	10	14	20
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો - II (SQ - II)	08	12	24
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LQ)	03	05	12
	કુલ	45	55	80

● પ્રકરણદીઠ ગુણભાર :

પ્રકરણ ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણભાર	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણભાર
1.	વાસ્તવિક સંખ્યાઓ	02	02
2.	બહુપદીઓ	06	08
3.	દ્વિચલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મ	04	07
4.	દ્વિઘાત સમીકરણ	04	06
5.	સમાંતર શ્રેણી	08	12
6.	ત્રિકોણ	04	08
7.	યામ ભૂમિતિ	06	09
8.	ત્રિકોણમિતિનો પરિચય	04	06
9.	ત્રિકોણમિતિના ઉપયોગો	02	02
10.	વર્તુળ	04	04
11.	રચના	04	08
12.	વર્તુળ સંબંધિત ક્ષેત્રફળ	02	02
13.	પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળ	06	08
14.	આંકડાશાસ્ત્ર	14	15
15.	સંભાવના	10	11
	કુલ	80	108

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ અત્રે આપેલ પ્રશ્નપત્રો પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

વિભાગ A : હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

ગુણ

- આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. [24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] **24**
- બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- આ વિભાગમાં હેતુલક્ષી પ્રશ્નો જેવા કે MCQs (બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો), MRQs (એક કરતાં વધારે જવાબવાળા MCQs); ખરાં-ખોટાં વિધાનો; ખાલી જગ્યા; વ્યાખ્યા; સૂત્ર; એકમો; અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો; એક શબ્દ કે એક વાક્યમાં જવાબ આપો; પૂરું નામ આપો; આપેલા શબ્દો પૈકી અસંગત ઓળખો; ક્રમમાં ગોઠવો; આલેખ આધારિત પ્રશ્ન; જોડકાં વગેરે પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછી શકાય.

વિભાગ B : ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો – I

- પ્રશ્નક્રમાંક 25થી 38(14 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. **20**
[પ્રત્યેકના 2 ગુણ]

વિભાગ C : ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો – II

- પ્રશ્નક્રમાંક 39થી 50(12 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 8 (આઠ) પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. **24**
[પ્રત્યેકના 3 ગુણ]

વિભાગ D : લાંબા પ્રશ્નો

- પ્રશ્નક્રમાંક 51થી 55(5 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 3 (ત્રણ) પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. **12**
[પ્રત્યેકના 4 ગુણ]

કુલ ગુણ : 80

પ્રશ્નપત્ર 1

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

- સૂચનાઓ :** (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 55 પ્રશ્નો છે. જે વિભાગ A, B, C અને Dમાં વહેંચાયેલા છે.
 (2) જમણી બાજુના અંક વિભાગના ગુણ દર્શાવે છે.
 (3) જરૂર જણાય ત્યાં આકૃતિ દોરવી, રચનાની રેખાઓ જાળવી રાખવી.
 (4) નવો વિભાગ નવા પાનાથી લખવાનું શરૂ કરવો. પ્રશ્નના જવાબ ક્રમમાં લખો.
 (5) કેલ્ક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરવો નહીં.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)

[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

24

- નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :
 (પ્રશ્ન 1થી 6)

1. $\frac{22}{7}$ એ અસંમેય સંખ્યા છે.
2. દ્વિઘાત બહુપદી $p(x) = x^2 + 5x + 4$ નાં શૂન્યોનો સરવાળો તેનાં શૂન્યોના ગુણાકારથી અધિક છે.
3. સમાંતર શ્રેણી 7, 13, 19, 25, ...માં પ્રથમ પદ 4 છે.
4. $\sin^2\theta + \cos^2\theta = 1$

5. મધ્યસ્થ = $3 \times$ બહુલક - $2 \times$ મધ્યક

6. $\frac{\tan 47^\circ}{\cot 43^\circ} = 1$

- દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 7થી 12)

7. 97 વડે વિભાજ્ય હોય તેવો 4 અંકનો મોટામાં મોટો પૂર્ણાંક છે.

A. 9894 B. 9975 C. 9991 D. 9963

8. $\frac{x}{2} = \frac{6}{y} = 2$ હોય, તો $x - y =$

A. 1 B. 0 C. -1 D. 4

9. સમીકરણયુગ્મ $3x + 5y = 15$ અનેના આલેખ સમાંતર રેખાઓ છે.A. $5x + 3y = 30$ B. $6x + 10y = 30$ C. $9x + 15y = 45$ D. $12x = -20y$ 10. સમીકરણ $x^2 + 5x + 5 = 0$ ના વિવેકની કિંમતA. 5 B. -5 C. $\frac{5}{2}$ D. $-\frac{5}{2}$ 11. $P(x, y)$ નું ઉગમબિંદુથી અંતર

A. $\sqrt{x^2 + y^2}$

B. $\sqrt{x + y}$

C. $|x + y|$

D. $\sqrt{x^2 - y^2}$

12. સમાંતર શ્રેણીનાં પ્રથમ n પદનાં સરવાળા શોધવાનું સૂત્ર

A. $\frac{n}{2}(a + l)$

B. $\frac{2}{n}(a + l)$

C. $\frac{2}{l}(n + a)$

D. $\frac{a}{2}(n + l)$

- કોંસમાં આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
 (પ્રશ્ન 13થી 18)

13. બહુલકના સૂત્ર $Z = l + \left(\frac{f_1 - f_0}{2f_1 - f_0 - f_2}\right) \times h$ માં f_1 એ

(વર્ગલંબાઈ, મધ્યક, બહુલક વર્ગની આવૃત્તિ)

14. જાન્યુઆરી મહિનામાં 5 રવિવાર હોય તેની સંભાવના

$\left(\frac{5}{7}, \frac{3}{7}, \frac{7}{3}\right)$

15. જો $P(E) = 1 - \frac{16}{31}$ હોય, તો $P(\bar{E}) =$

$\left(\frac{16}{31}, \frac{15}{31}, \frac{14}{31}\right)$

16. લીપ વર્ષમાં 53 રવિવાર આવે તેની સંભાવના

$\left(\frac{1}{7}, \frac{2}{7}, \frac{53}{3}\right)$

17. ત્રિઘાત બહુપદી $p(x) = x^3 - 10x^2 + 31x - 30$ નાં બધાં શૂન્યોના ગુણાકારોનો સરવાળો =

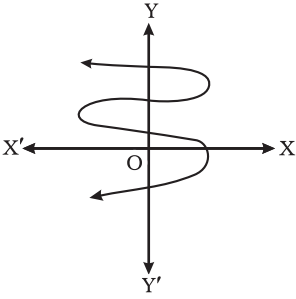
$(-31, 30, 31)$

18. એક સમાંતર શ્રેણીનું n મું પદ $2n + 1$ છે, તો તેનાં પ્રથમ n પદોનો સરવાળો

$[n(2n + 1), n(n + 1), n(n + 2)]$

- એક શબ્દ, વાક્ય કે આંકડામાં જવાબ આપો :
(પ્રશ્ન 19થી 24)

19. બે વર્તુળોની ત્રિજ્યા 8 સેમી અને 12 સેમી છે તથા તેમનાં કેન્દ્રો વચ્ચેનું અંતર 15 સેમી છે, તો તે વર્તુળો કેટલાં બિંદુમાં છેટે?
20. એક લંબઘનની પાસપાસેની ત્રણ સપાટીઓના ક્ષેત્રફળ x , y અને z છે. લંબઘનનું ઘનફળ શોધો.
21. વર્તુળની ત્રિજ્યામાં 30% વધારો કરતાં તેના ક્ષેત્રફળમાં કેટલો વધારો થાય?
22. બે સમઘન પૈકી દરેકનું ઘનફળ 8 સેમી³ છે. આ બે સમઘનને એક-એક સપાટીથી જોડીને બનતા લંબઘનની કુલ સપાટીનું ક્ષેત્રફળ કેટલું થાય?
23. નીચેના આલેખ $x = p(y)$ માટે શૂન્યોની સંખ્યા કેટલી છે તે જણાવો.

24. 8 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળને અંતર્ગત હોય તેવા ચોરસનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

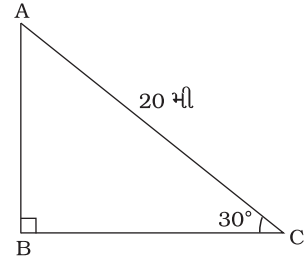
વિભાગ B

નીચેના 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ લખો :

(પ્રશ્ન 25થી 38) [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 20

25. સમાંતર શ્રેણી 18, 16.5, 15, ... નું n મું પદ શોધો.
26. સમાંતર શ્રેણી 13, 20, 27, ... નું કેટલામું પદ 384 હોય?
27. બે ગોલકની સપાટીના ક્ષેત્રફળનો ગુણોત્તર 16 : 9 છે. તેમના ઘનફળનો ગુણોત્તર શોધો.
28. એક નળાકાર અને એક શંકુની ત્રિજ્યાઓ સમાન છે તથા ઊંચાઈ પણ સમાન છે. નળાકારના ઘનફળ અને શંકુના ઘનફળનો ગુણોત્તર શોધો.
29. 500 સ્કૂના પેકેટમાં 80 સ્કૂ ખામીવાળા છે. યાદચ્છિક રીતે પસંદ કરેલ સ્કૂ ખામી વગરનો હોય તેની સંભાવના શોધો.

30. જેનાં શૂન્યોનો સરવાળો અને ગુણાકાર અનુક્રમે - 3 અને 2 હોય તેવી દ્વિઘાત બહુપદી મેળવો.
31. દ્વિઘાત બહુપદી $x^2 + 7x + 10$ નાં શૂન્યો શોધો તથા તેનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.
32. બહુપદી $p(x) = 6x^2 - 13x + 6$ નાં શૂન્યો α અને β ની કિંમત શોધ્યા વગર $\left(\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta}\right)$ અને $(\alpha^2 + \beta^2)$ ની કિંમત શોધો.
33. $\sin 60^\circ \cos 30^\circ + \sin 30^\circ \cos 60^\circ$ ની કિંમત શોધો.
34. ΔABC માટે સાબિત કરો કે,
 $\cos\left(\frac{B+C}{2}\right) = \sin\frac{A}{2}$.
35. P કેન્દ્ર અને 7 સેમી ત્રિજ્યા ધરાવતા વર્તુળના બહારના ભાગમાં આવેલ બિંદુ Aમાંથી દોરેલ સ્પર્શક વર્તુળને B બિંદુમાં સ્પર્શે છે. જો $AB = 24$ સેમી હોય, તો PA શોધો.
36. સર્કસના તંબુમાં, જમીન સાથે શિરોલંબ સ્થિતિમાં રહેલા થાંભલાની ટોચથી જમીન સાથે ખેંચીને બાંધેલા 20 મી લાંબા દોરડા પર એક કલાકાર ચડી રહ્યો છે. જો દોરડું જમીન સાથે 30° માપનો ખૂણો બનાવે, તો થાંભલાની ઊંચાઈ શોધો. (જુઓ આકૃતિ)

37. A(2, 1) અને B(-2, -1)ને જોડતા રેખાખંડનું 1 : 1 ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરતા બિંદુના યામ શોધો.
38. સમાંતર શ્રેણી 12, 17, 22, ... નાં પ્રથમ 15 પદનો સરવાળો શોધો.

વિભાગ C

નીચેના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 8 (આઠ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :
(પ્રશ્ન 39થી 50) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 24

39. અવલોકનો 15, 22, 18, 27, 31, 21, 14, 36, 25 અને 34નો મધ્યક અને મધ્યસ્થ શોધો.

40. નીચે આપેલ આવૃત્તિ-વિતરણનો મધ્યક ત્રણેય રીતે શોધો :

વર્ગ	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70
આવૃત્તિ	4	8	3	20	3	4	8

41. $2x + 3y = 11$ અને $2x - 4y = -24$ નો ઉકેલ લોપની રીતે શોધો અને એવો 'm' શોધો કે જેથી $y = mx + 3$ થાય.

42. નીચેનાં સુરેખ સમીકરણયુગ્મ સુસંગત છે કે સુસંગત નથી, તે નક્કી કરો.

(1) $x + 2y = 10$; $2x - 3y = 12$

(2) $2x + 3y = 6$; $4x + 6y = 12$

(3) $3x + 5y = 30$; $9x + 15y = 50$

43. દ્વિઘાત સમીકરણ $6x^2 - x - 2 = 0$ નાં બીજ અવયવની રીતે મેળવો.

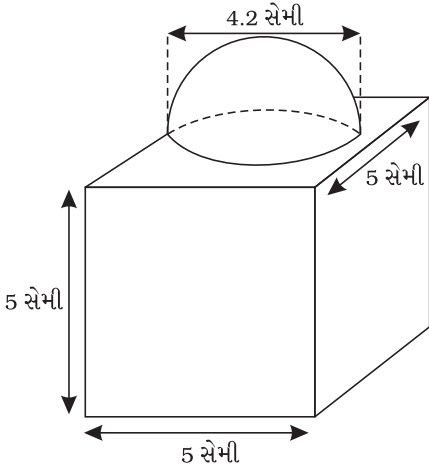
44. સમાંતર શ્રેણી 8, 3, -2, ...નાં પ્રથમ 22 પદોનો સરવાળો શોધો.

45. જો બિંદુઓ A(6, 1), B(8, 2), C(9, 4) અને D(p, 3) એ આ જ ક્રમમાં સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણનાં શિરોબિંદુઓ હોય, તો pની કિંમત શોધો.

46. જે (2, -5) અને (-2, 9)થી સમાન અંતરે હોય તેવું x-અક્ષ પરનું બિંદુ શોધો.

47. આપેલ આકૃતિમાં બતાવેલ એક શો-પીસ એ સમઘન અને અર્ધગોલકનો બનેલો છે. આ શો-પીસનો પાયો સમઘન છે, અને તેની પ્રત્યેક ધાર 5 સેમી છે અને 4.2 સેમી વ્યાસવાળો અર્ધગોલક તેની ઉપર બેસાડેલો છે. આ શો-પીસનું કુલ પૃષ્ઠફળ શોધો.

($\pi = \frac{22}{7}$ લો.)

48. એક પેટીમાં 1થી 20 નંબર લખેલી ચિટ્ટીઓ છે. તેમાંથી એક ચિટ્ટી યાદચ્છિક રીતે લેવામાં આવે, તો તે ચિટ્ટી

પરનો નંબર (1) અયુગ્મ હોય (2) અવિભાજ્ય હોય (3) 5નો ગુણિત હોય તેની સંભાવના શોધો.

49. એક સિક્કો ત્રણ વખત ઉછાળવામાં આવે છે. નીચેની સંભાવનાઓ શોધો :

(1) A : બરાબર 2 છાપ મળે

(2) B : ઓછામાં ઓછી 2 છાપ મળે

(3) C : વધુમાં વધુ 2 છાપ મળે

50. કોઈ વર્ગીકૃત માહિતી માટે પ્રચલિત સંકેતોમાં $h = 100$, $l = 200$, $f_1 = 37$, $f_0 = 21$, $f_2 = 13$ હોય, તો તે માહિતીનો બહુલક શોધો.

વિભાગ D

નીચેના 5 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 3 (ત્રણ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 51થી 55) [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 12

51. થેલ્સનો પ્રમેય લખો અને સાબિત કરો.

52. પાયથાગોરસનું પ્રમેય લખો અને સાબિત કરો.

53. 6 સેમી ત્રિજ્યાવાળું વર્તુળ દોરો. તેના કેન્દ્રથી 10 સેમી દૂર આવેલા બિંદુમાંથી વર્તુળના સ્પર્શકની જોડીની રચના કરો અને તેમની લંબાઈ માપો તથા રચનાના મુદ્દા લખો.

54. નીચેના આવૃત્તિ-વિતરણ માટે, જો $n = 100$ અને મધ્યસ્થ = 32 હોય, તો ખૂટતી આવૃત્તિઓ f_1 અને f_2 શોધો :

વર્ગ	આવૃત્તિ (f_i)
0-10	10
10-20	f_1
20-30	25
30-40	30
40-50	f_2
50-60	10
કુલ	100

55. જેની બાજુઓ ત્રિકોણ ABCની અનુરૂપ બાજુઓ સાથે $\frac{5}{3}$ ગુણોત્તર રચે એવો આપેલ ત્રિકોણ ABCને સમરૂપ ત્રિકોણ રચો. રચનાના મુદ્દા લખો.

પ્રશ્નપત્ર 2

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)

[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

24

- નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :
(પ્રશ્ન 1થી 6)

- 25 અને 52નો ગુ.સા.અ. 1 છે.
- 2 એ બહુપદી $p(x) = x^2 - 6x + 8$ નું એક શૂન્ય છે.
- સમાંતર શ્રેણી 5, 3.5, 2, 0.5, ...માં સામાન્ય તફાવત 5 છે.
- $\sin 30^\circ = \frac{1}{\sqrt{2}}$
- દરેક માહિતી માટે બહુલકનું અસ્તિત્વ હોય જ.
- જો $\cos A = \frac{4}{5}$ હોય, તો $\sec A = \frac{5}{4}$

- દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 7થી 12)

- $\frac{14587}{1250}$ ના દશાંશ નિરૂપણમાં દશાંશચિહ્ન બાદ અંક આવે.

A. 1 B. 2 C. 3 D. 4

- જો $y = px - 2$ ની રેખા બિંદુ (3, 2)માંથી પસાર થતી હોય, તો $p = \dots\dots\dots$

A. $\frac{3}{4}$ B. $\frac{4}{3}$ C. 3 D. 4

- જો સમીકરણયુગ્મ $3x - y + 8 = 0$ અને $6x - ky = -16$ ના આલેખ સંપાતી રેખાઓ હોય, તો $k = \dots\dots\dots$

A. $\frac{1}{2}$ B. $-\frac{1}{2}$ C. 2 D. -2

- સમીકરણનાં બીજ 2 અને -1 છે.

A. $x^2 + 2x - 2 = 0$ B. $x^2 + x + 2 = 0$
C. $x^2 - 2x + 2 = 0$ D. $x^2 - x - 2 = 0$

- સમાંતર શ્રેણીના પ્રથમ n પદનો સરવાળો શોધવાનું સૂત્ર છે.

A. $\frac{1}{2} [2a + (n-1)d]$
B. $\frac{n}{2} [2a + (n-1)d]$
C. $\frac{2}{n} [2a + (n-1)d]$
D. $\frac{n}{2} [a + (n-1)d]$

- બિંદુઓ $P(x_1, y_1)$ અને $Q(x_2, y_2)$ વચ્ચેનું અંતર $PQ = \dots\dots\dots$ છે.

A. $\sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$ B. $\sqrt{(x_2 + x_1)^2 + (y_2 + y_1)^2}$ C. $\sqrt{x_2^2 - x_1^2 + y_2^2 - y_1^2}$ D. $\sqrt{(x_2 - x_1)^2 - (y_2 - y_1)^2}$

- કોંસમાં આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
(પ્રશ્ન 13થી 18)

- મધ્યકના સૂત્ર $\bar{x} = a + \frac{\sum f_i y_i}{\sum f_i} \times h$ માં a એ દર્શાવે છે. (વર્ગલંબાઈ, ધારેલ મધ્યક, આવૃત્તિ)

- જે ઘટના ચોક્કસપણે ઉદ્ભવે છે, તે ઘટનાની સંભાવના થાય. (1, 0, 100)

- જે ઘટના ઉદ્ભવવી અશક્ય છે, તે ઘટનાની સંભાવના થાય. (100, 1, 0)

- 50 ગુણના પ્રશ્નપત્રમાં 50 ગુણ મેળવવાની સંભાવના છે. ($\frac{1}{50}$, $\frac{1}{51}$, $\frac{50}{50}$)

- બહુપદી $p(x) = x^2 - 2x - 8$ નાં શૂન્યો α અને β હોય, તો $\alpha^2 + \beta^2 = \dots\dots\dots$. (-2, -8, 20)

- પ્રથમ n અયુગ્મ પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓનો સરવાળો = (n^2 , $n^2 + 1$, $n^2 - 1$)

- એક શબ્દ, વાક્ય કે આંકડામાં જવાબ આપો :
(પ્રશ્ન 19થી 24)

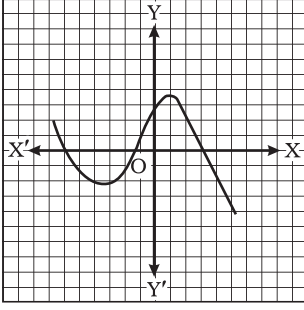
- જે ત્રિકોણની બાજુઓ 32 સેમી, 60 સેમી અને 68 સેમી હોય તેના અંતઃવૃત્તની ત્રિજ્યા કેટલી હોય?

- એક નળાકારનો વ્યાસ 28 સેમી અને ઊંચાઈ 21 સેમી છે. તેની વક્રસપાટીનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

- વર્તુળની ત્રિજ્યામાં 10%નો વધારો કરવામાં આવે, તો તેના ક્ષેત્રફળમાં કેટલા ટકાનો વધારો થાય?

- બે સમઘન પૈકી દરેકનું ઘનફળ 27 સેમી³ છે. આ બે સમઘનને એક-એક સપાટીને જોડીને બનતા લંબઘનની કુલ સપાટીનું ક્ષેત્રફળ જણાવો.

23. નીચેની આકૃતિમાં $y = p(x)$ નો આલેખ દર્શાવેલ છે તેના પરથી $p(x)$ નાં શૂન્યોની સંખ્યા કેટલી છે તે જણાવો.

24. 21 સેમી ત્રિજ્યાવાળા એક વર્તુળમાં એક ચાપ કેન્દ્ર આગળ 60° નો ખૂણો આંતરે છે. આ ચાપને સંગત લઘુવૃત્તાંશનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

વિભાગ B

નીચેના 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ લખો : (પ્રશ્ન 25થી 38) [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 20

25. સમાંતર શ્રેણી 21, 18, 15, ...નું કેટલામું પદ 0 હોય?
26. સાન્ત સમાંતર શ્રેણી 3, 6, 9, ... 111નાં પદોની સંખ્યા શોધો.
27. એક નક્કર નળાકારની ત્રિજ્યા અને ઊંચાઈનો સરવાળો 37 સેમી છે. જો તે નળાકારની કુલ સપાટીનું ક્ષેત્રફળ 1628 સેમી² હોય, તો તેનું ઘનફળ શોધો.
28. 4.2 સેમી ત્રિજ્યાવાળા ઘાતુના ગોલકને ઓગાળીને 6 સેમી ત્રિજ્યાવાળા નળાકાર સ્વરૂપમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવે છે, તો નળાકારની ઊંચાઈ શોધો.
29. એક પેટીમાં 12 દડા છે. તેમાંના x દડા કાળા છે. જો પેટીમાંથી એક દડો યાદચ્છિક રીતે કાઢવામાં આવે, તો તે કાળો દડો હોય તેની સંભાવના કેટલી?

40. એક વર્ગના સમગ્ર સત્રની 40 વિદ્યાર્થીઓની ગેરલાજરીની યાદી વર્ગશિક્ષક પાસે છે. વિદ્યાર્થીઓની ગેરલાજર દિવસોની સંખ્યાનો મધ્યક શોધો.

ગેરલાજર દિવસોની સંખ્યા	0-6	6-10	10-14	14-20	20-28	28-38	38-40
વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા	11	10	7	4	4	3	1

41. જો $2x + y = 23$ અને $4x - y = 19$ હોય, તો $5y - 2x$ ની કિંમત શોધો.
42. નીચેનાં સુરેખ સમીકરણયુગ્મ સુસંગત છે કે સુસંગત નથી તે નક્કી કરો.

(1) $x + 2y - 6 = 0$; $2x + 4y - 16 = 0$

(2) $2x - y - 8 = 0$; $4x - 2y - 16 = 0$

(3) $x + y - 4 = 0$; $2x - y - 2 = 0$

30. જેનાં શૂન્યોનો સરવાળો અને ગુણાકાર અનુક્રમે 1 અને 1 હોય તેવી દ્વિઘાત બહુપદી મેળવો.

31. દ્વિઘાત બહુપદી $x^2 - 2x - 8$ નાં શૂન્યો શોધો તથા તેનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.

32. બહુપદી $p(x) = 3x^2 - 10x + 7$ નાં શૂન્યો α અને β ની કિંમત શોધ્યા વગર $\left(\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta}\right)$ અને $(\alpha^2 + \beta^2)$ ની કિંમત શોધો.

33. $\tan 60^\circ \operatorname{cosec}^2 45^\circ + \sec^2 60^\circ + \tan 45^\circ$ ની કિંમત શોધો.

34. $\tan 5^\circ \tan 25^\circ \tan 45^\circ \tan 65^\circ \tan 85^\circ = 1$ સાબિત કરો.

35. O કેન્દ્રવાળા વર્તુળનો સ્પર્શક PM વર્તુળને M બિંદુએ સ્પર્શે છે. જો $OP = 85$ સેમી અને $PM = 77$ સેમી હોય, તો વર્તુળની ત્રિજ્યા શોધો.

36. જમીન પર એક ટાવર શિરોલંબ સ્થિતિમાં છે. તેના પાયાથી 15 મીટર દૂર રહેલા જમીન પરના એક બિંદુથી ટાવરની ટોચના ઉત્સેધકોણનું માપ 60° છે. તો ટાવરની ઊંચાઈ શોધો.

37. બિંદુઓ (4, -3) અને (8, 5)ને જોડતા રેખાખંડનું 3 : 1 ગુણોત્તરમાં અંત:વિભાજન કરતા બિંદુના યામ શોધો.

38. સમાંતર શ્રેણી 2, 7, 12, ..., 10 પદ સુધીનો સરવાળો શોધો.

વિભાગ C

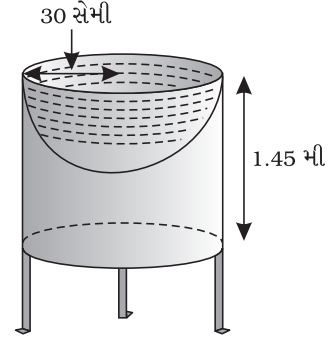
નીચેના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 8 (આઠ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :

(પ્રશ્ન 39થી 50) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 24

39. અવલોકનો 62, 67, 82, 71, 75, 77, 63, 91નો મધ્યક અને મધ્યસ્થ શોધો.

43. દ્વિઘાત સમીકરણ $3x^2 - 4x + 1 = 0$ ના બીજ પૂર્ણવર્ગની રીતે મેળવો.
44. સમાંતર શ્રેણી 24, 21, 18, ... નાં કેટલાં પદોનો સરવાળો 78 થાય?
45. જો (1, 2), (4, y), (x, 6) અને (3, 5) એ એક સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણનાં ક્રમિક શિરોબિંદુઓ હોય, તો x અને y શોધો.
46. બિંદુઓ P(2, -3) અને Q(10, y) વચ્ચેનું અંતર 10 એકમ હોય, તો y ની કિંમત શોધો.
47. મયંકે તેના બગીચામાં પક્ષીઓને પાણી પીવા માટે નળાકારના એક છેડે અર્ધગોળાકાર હોય તેવું પક્ષીકુંડ

બનાવ્યું છે. (જુઓ આકૃતિ) જો નળાકારની ઊંચાઈ 1.45 મીટર અને તેની ત્રિજ્યા 30 સેમી હોય, તો પક્ષીઓ માટે પાણી પીવાના આ પાત્રનું કુલ પૃષ્ઠફળ શોધો. ($\pi = \frac{22}{7}$ લો.)

48. મેળવેલ ગુણ	20	25	28	29	33	38	42	43
વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા	6	20	24	28	15	4	2	1

- (1) 40 થી વધારે ગુણ મેળવનાર વિદ્યાર્થીઓની સંભાવના શોધો.
- (2) 30 થી ઓછા ગુણ મેળવનાર વિદ્યાર્થીઓની સંભાવના શોધો.

49. પાંચ ચોકટના પત્તાં - દસ્સો, ગુલામ, રાણી, રાજા અને એક્કો એ તમામના મુખ નીચે તરફ રાખીને સરખી રીતે ચીપેલાં છે. પછી એક પત્તું યાદચ્છિક રીતે ખેંચવામાં આવે છે.
- (1) પત્તું રાણીનું હશે તેની સંભાવના શું છે?
- (2) જો રાણીને કાઢીને એક બાજુએ મૂકવામાં આવે અને બીજું પત્તું ખેંચવામાં આવે, તો (a) એક્કો હોય? (b) રાણી હોય, તેની સંભાવના કેટલી?
50. કોઈ વર્ગીકૃત માહિતી માટે પ્રચલિત સંકેતોમાં $l = 32$, $h = 9$, $f_1 = 53$, $f_0 = 43$, $f_2 = 27$ હોય, તો તે માહિતીનો બહુલક શોધો.

વિભાગ D

નીચેના 5 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 3 (ત્રણ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 51 થી 55) [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 12

51. સમપ્રમાણતાનું મૂળભૂત પ્રમેય લખો અને સાબિત કરો.
52. બે સમરૂપ ત્રિકોણોના ક્ષેત્રફળનો ગુણોત્તર તેમની અનુરૂપ બાજુઓના ગુણોત્તરના વર્ગ બરાબર હોય છે તેમ સાબિત કરો.

53. 4 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળને સમકેન્દ્રી બીજા 6 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળ પરના બિંદુમાંથી પ્રથમ વર્તુળના સ્પર્શકની રચના કરો. રચનાના મુદ્દા લખો.
54. જો નીચેની માહિતીનો મધ્યસ્થ 240 હોય, તો ખૂટતી આવૃત્તિ f શોધો :

વર્ગ	આવૃત્તિ
0 - 100	15
100 - 200	17
200 - 300	f
300 - 400	12
400 - 500	9
500 - 600	5
600 - 700	2

55. 4 સેમી, 5 સેમી અને 6 સેમી બાજુવાળા ત્રિકોણની રચના કરો અને પછી આ ત્રિકોણની બાજુઓને અનુરૂપ તે બાજુઓથી $\frac{2}{3}$ ગણી બાજુવાળા ત્રિકોણની રચના કરો તથા મુદ્દા લખો.

પ્રશ્નપત્ર 3

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)

[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

24

- નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો : (પ્રશ્ન 1થી 6)

- π એ સંમેય સંખ્યા છે.
- 7 એ બહુપદી $p(x) = 3x^2 - 17x - 28$ નું એક શૂન્ય છે.
- સમાંતર શ્રેણી 7, 10, 13, 16, ...માં પાંચમું પદ 19 છે.
- $\operatorname{cosec} A = \frac{1}{\sin A}$.
- કોઈ પણ માહિતીમાં બહુલક હંમેશાં અનન્ય હોય.
- જો $\tan \theta = \frac{20}{21}$ હોય, તો $\sin \theta = \frac{20}{29}$.

- દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 7થી 12)

- એ $\sqrt{2}$ અને $\sqrt{3}$ વચ્ચે આવેલ સંમેય સંખ્યા છે.
A. $\frac{4}{5}$ B. $\frac{3}{2}$ C. $\frac{3}{4}$ D. $\frac{6}{5}$
- બિંદુ $(-3, 4)$ ચરણનું બિંદુ છે.
A. પહેલા B. બીજા C. ત્રીજા D. ચોથા
- સમીકરણયુગ્મ $2x - 3y = 4$ અને $4x - 6y = 7$ ને ઉકેલ મળે.
A. એક B. બે C. શૂન્ય D. અનંત
- સમીકરણ $x^2 + 3x + 2 = 0$ ના વિવેકની કિંમત થાય.
A. 1 B. 17 C. -17 D. -1
- સમાંતર શ્રેણી $k, 3k, 5k, \dots$ નાં પ્રથમ n પદોનો સરવાળો થાય.
A. nk B. $(2n-1)k$ C. $(n+1)k$ D. n^2k
- ઉગમબિંદુ $(0, 0)$ નું x -અક્ષથી લંબઅંતર છે.
A. 0 B. 1 C. 2 D. 4

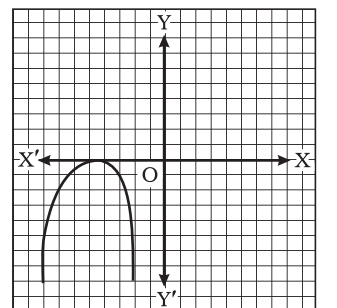
- કોંસમાં આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો : (પ્રશ્ન 13થી 18)

- મધ્યકના સૂત્ર $\bar{x} = a + \frac{\sum f_i d_i}{\sum f_i}$ માં d_i એ દર્શાવે છે. (પ્રત્યેક i માટે $x_i - a$, આવૃત્તિ, મધ્યકિંમત)
- જો $P(A) = \frac{3}{4}$, તો $P(\bar{A}) = \dots\dots\dots$.
 $(\frac{1}{4}, \frac{3}{4}, \frac{1}{3})$
- 50 ગુણના પ્રશ્નપત્રમાં 35 ગુણ મેળવવાની સંભાવના છે.
 $(\frac{1}{50}, \frac{1}{51}, \frac{1}{35})$
- લીપ વર્ષના ફેબ્રુઆરી માસમાં 5 શનિવાર આવે તેની સંભાવના છે.
 $(\frac{1}{5}, \frac{1}{6}, \frac{1}{7})$
- જો α અને β એ બહુપદી $p(x) = 6x^2 - 7x - 3$ નાં શૂન્યો હોય, તો $\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta} = \dots\dots\dots$.
 $(-7, -3, -\frac{7}{3})$
- જો કોઈ સમાંતર શ્રેણી માટે $S_n = 7n^2 + 10n$ હોય, તો $a_n = \dots\dots\dots$.
 $(14n + 3, 14n + 2, 14n + 1)$

- એક શબ્દ, વાક્ય કે આંકડામાં જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 19થી 24)

- O કેન્દ્રિત વર્તુળના બે સ્પર્શકો PA અને PB વચ્ચેનો ખૂણો 70° નો હોય, તો $\angle OAB$ કેટલાનો હોય?
- 6 સેમી ત્રિજ્યાવાળા ગોલકનું ઘનફળ π ના ગુણકમાં શોધો.
- 28 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળના એક ચતુર્થાંશનું ક્ષેત્રફળ શોધો.
- બે સમઘન પૈકી દરેકનું ઘનફળ 125 સેમી³ છે. આ બે સમઘનને એક-એક સપાટીથી જોડીને બનતા લંબઘનની કુલ સપાટીનું ક્ષેત્રફળ જણાવો.

- બાજુની આકૃતિમાં $y = p(x)$ નો આલેખ દર્શાવેલ છે. તેના પરથી $p(x)$ નાં શૂન્યોની સંખ્યા કેટલી છે તે જણાવો.

24. જો એક ચોરસ અને વર્તુળનાં ક્ષેત્રફળો સમાન હોય, તો તેમની પરિમિતિઓનો ગુણોત્તર શોધો.

વિભાગ B

નીચેના 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ લખો :

(પ્રશ્ન 25થી 38) [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 20

25. બે અંકની કેટલી ઘન સંખ્યાઓ 7 વડે વિભાજ્ય હોય ?
26. એક સમાંતર શ્રેણીનું 12મું પદ 4 અને 20મું પદ - 20 છે, તો તે શ્રેણીનું n મું પદ શોધો.
27. ઘાતુના એક લંબઘનનું માપ 66 સેમી \times 42 સેમી \times 21 સેમી છે. તે લંબઘનને ઓગાળીને 4.2 સેમી વ્યાસવાળી ગોળીઓ બનાવવામાં આવે, તો કેટલી ગોળીઓ બને ?
28. બે શંકુના ઘનફળનો ગુણોત્તર 4 : 5 છે તથા તેમની ત્રિજ્યાઓનો ગુણોત્તર 2 : 3 છે. તેમની ઊંચાઈનો ગુણોત્તર શોધો.
29. પાસાને બે વખત ઉછાળવામાં આવે છે. એક પણ વખત ઉપરના પૃષ્ઠ પર 5 મળે નહીં તેની સંભાવના શોધો.
30. જેનાં શૂન્યોનો સરવાળો અને ગુણાકાર અનુક્રમે 4 અને 1 હોય તેવી દ્વિઘાત બહુપદી મેળવો.
31. દ્વિઘાત બહુપદી $3x^2 - x - 4$ નાં શૂન્યો શોધો તથા તેનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.
32. બહુપદી $p(x) = 3x^2 - 10x + 7$ નાં શૂન્યો α અને β ની કિંમત શોધ્યા વગર $\alpha + \beta$ અને $\alpha \cdot \beta$ શોધો.

40. વિદ્યાર્થીઓના એક સમૂહે એક વસતીમાં 20 પરિવારની સભ્યસંખ્યા પર સર્વેક્ષણ હાથ ધર્યો. તેનાથી પરિવારના સભ્યોની સંખ્યા માટે નીચેનું આવૃત્તિ કોષ્ટક બન્યું :

પરિવારની સભ્યસંખ્યા	1-3	3-5	5-7	7-9	9-11
પરિવારોની સંખ્યા	7	8	2	2	1

આ માહિતીનો બહુલક શોધો.

41. $2x + 5y = 26$ અને $3x - 2y = 1$ નો ઉકેલ લોપની રીતે ઉકેલો અને એવો 'm' શોધો કે જેથી $y = mx - 5$ થાય.
42. જો સમીકરણયુગ્મ $3x - y - 5 = 0$ અને $6x - 2y - p = 0$ ને દર્શાવતી રેખાઓ સમાંતર રેખાઓ હોય, તો p ની કિંમત શોધો.
43. દ્વિઘાત સમીકરણ $2x^2 + x - 1 = 0$ નાં બીજ દ્વિઘાત સૂત્રનો ઉપયોગ કરી મેળવો.
44. સરવાળો શોધો : $34 + 32 + 30 + \dots + 10$

33. $\sin 60^\circ \cos 30^\circ + \sin 30^\circ \cos 60^\circ$ ની કિંમત શોધો.
34. $\tan 48^\circ \tan 23^\circ \tan 42^\circ \tan 67^\circ = 1$ સાબિત કરો.
35. બે સમકેન્દ્રી વર્તુળોની ત્રિજ્યાઓ 5 સેમી અને 3 સેમી છે. મોટા વર્તુળની જીવા નાના વર્તુળને સ્પર્શે છે, તો તેની લંબાઈ શોધો.
36. ટાવરના પાયાથી 30 મી દૂર રહેલા જમીન પરના એક બિંદુથી ટાવરની ટોચના ઉત્સેધકોણનું માપ 30° છે, તો ટાવરની ઊંચાઈ શોધો.
37. y -અક્ષ એ બિંદુઓ (5, -6) અને (-1, -4)ને જોડતા રેખાખંડનું કયા ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરે છે તે શોધો.
38. એક સમાંતર શ્રેણીમાં $a = 2$, $l = 8$, $S_n = 90$ આપેલ હોય, તો n અને a_n શોધો.

વિભાગ C

નીચેના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 8 (આઠ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :

(પ્રશ્ન 39થી 50) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 24

39. 12 વિદ્યાર્થીઓની ઊંચાઈ (સેમીમાં) નીચે મુજબ છે : 159, 148, 138, 150, 165, 166, 145, 152, 155, 160, 147, 151
આપેલ માહિતી પરથી મધ્યક, મધ્યસ્થ શોધો.

45. AB વર્તુળનો વ્યાસ છે. તેનું કેન્દ્ર (2, -3) અને B(1, 4) છે, તો બિંદુ Aના યામ શોધો.
46. x -અક્ષ પરનું એવું બિંદુ મેળવો, જે બિંદુઓ (3, 4) અને (1, -3)થી સમાન અંતરે હોય.
47. 3 સેમી લંબાઈના સમઘન આકારના લાકડાના છ ટુકડા એક હારમાં એકબીજાને અડીને ગોઠવેલ છે. આ ગોઠવણી દ્વારા બનતા ઘન પદાર્થની કુલ સપાટીનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

48. એક ભૂરો અને એક રાખોડી એમ બે પાસાને એકસાથે ઉછાળવામાં આવે છે. તમામ શક્ય પરિણામો લખો. પાસાની ઉપરની સપાટી પર દેખાતી સંખ્યાનો સરવાળો (1) 8 હોય (2) 13 હોય (3) 12 કે તેનાથી નાનો હોય તેની સંભાવના કેટલી?
49. એક ડબ્બામાં 3 ભૂરી, 2 સફેદ અને 4 લાલ લખોટીઓ છે. જો ડબ્બામાંથી યાદચ્છિક રીતે એક લખોટી પસંદ કરવામાં આવે, તો તે (1) સફેદ (2) ભૂરી (3) લાલ હોય તેની સંભાવના કેટલી?
50. કોઈ વર્ગીકૃત માહિતી માટે પ્રચલિત સંકેત મુજબ જો $a = 47.5$, $\sum f_i = 30$, $\sum f_i u_i = 29$ અને $h = 15$ હોય, તો તે માહિતીનો મધ્યક શોધો.

54. નીચે આપેલ 165 અવલોકનો ધરાવતાં આવૃત્તિ-વિતરણનો બહુલક 34.5 છે :

વર્ગ	5-14	14-23	23-32	32-41	41-50	50-59	59-68
આવૃત્તિ	5	11	a	53	b	16	10

ખૂટતી આવૃત્તિઓ a અને b શોધો.

55. 5 સેમી, 6 સેમી અને 7 સેમી બાજુવાળા ત્રિકોણની રચના કરો અને પછી બીજો ત્રિકોણ રચો. જેની બાજુઓ પ્રથમ ત્રિકોણની અનુરૂપ બાજુઓ કરતાં $\frac{7}{5}$ ગણી હોય. રચનાના મુદ્દા લખો.

પ્રશ્નપત્ર 4

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)

[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

24

- નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો : (પ્રશ્ન 1થી 6)

- 22 એ સંમેય સંખ્યા છે.
- જો ત્રિઘાત બહુપદી $p(x) = ax^3 + bx^2 + cx + d$ નાં બે શૂન્યો શૂન્ય (0) હોય, તો $c = d = 0$.
- 1, 1, 1, 2, 2, 2, 3, 3, 3 ... સમાંતર શ્રેણી છે.
- જો $\tan A = 1$ હોય, તો $A = 90^\circ$.
- કોઈ પણ આવૃત્તિ-વિતરણનો મધ્યક તેના મધ્યસ્થ કરતાં હંમેશાં અધિક જ હોય.
- $\operatorname{cosec}^2 \theta - \cot^2 \theta = 1$

વિભાગ D

નીચેના 5 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 3 (ત્રણ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :

(પ્રશ્ન 51થી 55) [પ્રત્યેકના 4 ગુણ]

12

- થેલ્સના પ્રમેયનું પ્રતીપ વિધાન લખી સાબિત કરો.
- પાયથાગોરસ પ્રમેયનું પ્રતીપ વિધાન લખી સાબિત કરો.
- 3 સેમી ત્રિજ્યાવાળું વર્તુળ દોરો. તેના કેન્દ્રથી લંબાવેલા વ્યાસ પર દરેકનું અંતર 7 સેમી થાય તે રીતે બિંદુઓ P અને Q લો. બિંદુઓ P અને Qમાંથી વર્તુળને સ્પર્શક દોરો. રચનાના મુદ્દા લખો.

- દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 7થી 12)

7. $\frac{35}{50}$ નું દશાંશ નિરૂપણ મળે.

A. 0.7 B. 7.0 C. 70 D. 0.35

8. $4x + 3y = 36$ ની રેખા અને y -અક્ષના છેદબિંદુના યામ

A. (3, 0) B. (0, 4)
C. (9, 0) D. (0, 12)

9. જો $x = 1$ અને $\frac{4}{x} + \frac{3}{y} = 5$ હોય, તો $y = \dots\dots\dots$

A. 1 B. $\frac{1}{3}$ C. 3 D. -3

10. દ્વિઘાત સમીકરણ $(x + 2)(x - 5) = 0$ માટે વિવેચકની કિંમત

A. 49 B. -10 C. 3 D. -31

11. સમાંતર શ્રેણીનું n મું પદ શોધવાનું સૂત્ર છે.

- A. $a + d$ B. $a + (n - 1)d$
C. $a + (n + 1)d$ D. $a + n - d$

12. y -અક્ષ બિંદુઓ $A(a_1, b_1)$ અને $B(a_2, b_2)$ ને જોડતા રેખાખંડનું ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરે છે.

- A. $-a_1 : a_2$ B. $a_1 : a_2$
C. $b_1 : b_2$ D. $-b_1 : b_2$

• કોંસમાં આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો : (પ્રશ્ન 13થી 18)

13. મધ્યકના સૂત્ર $\bar{x} = \frac{\sum fixi}{\sum fi}$ માં x_i એ દર્શાવે છે. (વર્ગલંબાઈ, i મા વર્ગની મધ્યકિંમત, આવૃત્તિ)

14. એક સમતોલ પાસાને ઉછાળતાં તેની પર વિભાજ્ય સંખ્યા મળે તેની સંભાવના થાય.

$$\left(\frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \frac{1}{6}\right)$$

15. બધી જ પ્રાથમિક ઘટનાઓની સંભાવનાઓનો સરવાળો થાય. $(0, 1, 2)$

16. લીપ વર્ષના જુલાઈ માસમાં 5 રવિવાર આવે તેની સંભાવના છે. $\left(\frac{1}{5}, \frac{1}{3}, \frac{3}{7}\right)$

17. જો α અને β એ બહુપદી $p(x) = 8x^2 - 3x - 5$ નાં શૂન્યો હોય, તો $\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta} = \dots\dots\dots$

$$\left(-\frac{3}{5}, -3, -5\right)$$

18. પ્રથમ n પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓનો સરવાળો થાય.

$$\left(n, \frac{n(n+1)}{2}, \frac{n(n+1)}{2}\right)$$

• એક શબ્દ, વાક્ય કે આંકડામાં જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 19થી 24)

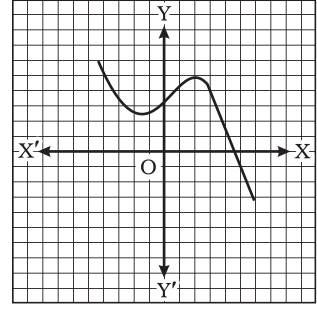
19. ચક્રીય ચતુષ્કોણ XYZWમાં $\angle X : \angle Z = 7 : 8$ હોય, તો $\angle Z$ શોધો.

20. જે સમઘનનું ઘનફળ 1728 સેમી³ હોય, તો તેની ધારની લંબાઈ જણાવો.

21. વર્તુળની ત્રિજ્યામાં 20% વધારો કરતાં તેના ક્ષેત્રફળમાં કેટલો વધારો થાય?

22. બે સમઘન પૈકી દરેકનું ઘનફળ 1 સેમી³ છે. આ બે સમઘનને જોડવાથી બનતા લંબઘનની લંબાઈ કેટલી થાય?

23. આપેલ આકૃતિમાં $y = p(x)$ નો આલેખ દર્શાવેલ છે. તેના પરથી $p(x)$ નાં શૂન્યોની સંખ્યા કેટલી છે તે જણાવો.

24. 14 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળને અંતર્ગત ચોરસનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

વિભાગ B

નીચેના 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ લખો :

(પ્રશ્ન 25થી 38) [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 20

25. સમાંતર શ્રેણી 6.4, 7.6, 8.8, ...નું n મું પદ શોધો.

26. સાન્ત સમાંતર શ્રેણી 6, 5.5, 5, ..., -12માં કેટલા પદ છે?

27. 3 સેમી, 4 સેમી અને 5 સેમી ત્રિજ્યાવાળા ધાતુના ત્રણ ગોલક ઓગાળીને એક મોટો ગોલક બનાવવામાં આવે, તો તે ગોલકની ત્રિજ્યા શોધો.

28. બે નળાકારની ત્રિજ્યાનો ગુણોત્તર 2 : 3 અને ઊંચાઈનો ગુણોત્તર 5 : 3 હોય, તો તેમના ઘનફળનો ગુણોત્તર શોધો.

29. એક થેલામાં લીંબુના સ્વાદની જ મીઠાઈઓ છે. માલિની થેલામાં જોયા વગર એક મીઠાઈ બહાર કાઢે છે. તે (1) નારંગીના સ્વાદની મીઠાઈ હોય (2) લીંબુના સ્વાદની મીઠાઈ હોય તેની સંભાવના કેટલી?

30. જેનાં શૂન્યોનો સરવાળો અને ગુણાકાર અનુક્રમે $-\frac{1}{4}$ અને $\frac{1}{4}$ હોય તેવી દ્વિઘાત બહુપદી મેળવો.

31. દ્વિઘાત બહુપદી $4s^2 - 4s + 1$ નાં શૂન્યો શોધો તથા તેનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.

32. બહુપદી $p(x) = x^2 - 5x + 6$ નાં શૂન્યો α અને β ની કિંમત શોધ્યા વગર $\alpha + \beta$ અને $\alpha \cdot \beta$ શોધો.

33. $2 \tan^2 45^\circ + \cos^2 30^\circ - \sin^2 60^\circ$ ની કિંમત શોધો.

34. $\sin 72^\circ + \cot 72^\circ$ ને 0° અને 45° વચ્ચેના માપવાળા ખૂણાના ત્રિકોણમિતીય ગુણોત્તર તરીકે દર્શાવો.

35. બે સમકેન્દ્રિય વર્તુળો પૈકી મોટા વર્તુળની ત્રિજ્યા 25 સેમી છે તથા તે વર્તુળની 48 સેમી લાંબી જવા નાના વર્તુળને સ્પર્શે છે. નાના વર્તુળની ત્રિજ્યા શોધો.

વિભાગ C

36. જ્યારે સૂર્યનો ઉત્સેધકોણ 45° હોય ત્યારે 80 મીટર ઊંચા બહુમાળી મકાનના પડછાયાની લંબાઈ કેટલી હોય?
37. બિંદુ $(-1, 6)$ બિંદુઓ $(-3, 10)$ અને $(6, -8)$ ને જોડતા રેખાખંડનું કયા ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરશે?
38. એક સાન્ત સમાંતર શ્રેણી $l = 28$, $S = 144$ હોય અને પદોની સંખ્યા 9 હોય, તો a શોધો.

નીચેના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 8 (આઠ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :

(પ્રશ્ન 39થી 50) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 24

39. ચડતા ક્રમે ગોઠવેલ અવલોકનો 56, 58, 63, $x-5$, $x+1$, 75, 81, 85નો મધ્યસ્થ 67 હોય, તો x ની કિંમત શોધો. (જ્યાં, $x > 0$)

40. નીચેની માહિતીનો બહુલક શોધો :

વર્ગ	0 - 10	10 - 20	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60	60 - 70
આવૃત્તિ	8	15	31	48	31	12	5

41. k ની કઈ કિંમત માટે નીચે આપેલા સુરેખ સમીકરણ-યુગ્મને અનંત ઉકેલ મળે?

$$kx + 3y - (k-3) = 0$$

$$12x + ky - k = 0$$

42. જો સમીકરણયુગ્મ $2x + 3y - 5 = 0$ અને $px - 6y - 8 = 0$ ને અનન્ય ઉકેલ હોય, તો p ની કિંમત શોધો.

43. દ્વિઘાત સમીકરણ $25x^2 + 20x - 7 = 0$ નાં બીજ બીજસૂત્રની મદદથી મેળવો.

44. સમાંતર શ્રેણી $-37, -33, -29, \dots$ ના 12 પદ સુધીનો સરવાળો શોધો.

45. સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ ABCDનાં ત્રણ શિરોબિંદુઓ A(1, 2), B(2, 4) અને C(5, 9) છે. ચોથા શિરોબિંદુ Dના યામ શોધો.

46. $(-5, -2)$ અને $(3, 2)$ થી સમાન અંતરે હોય તેવું y -અક્ષ પરનું બિંદુ શોધો.

47. નળાકાર પદાર્થની ઊંચાઈ 12 સેમી અને વ્યાસ 10 સેમી છે. તેમાંથી તેટલી જ ઊંચાઈ અને વ્યાસવાળો શંકુ કાપી લેવામાં આવે, તો વધેલા પદાર્થનું કુલ પૃષ્ઠફળ શોધો.

48. એક પેટીમાં 5 લાલ લખોટીઓ, 8 સફેદ લખોટીઓ અને 4 લીલી લખોટીઓ છે. પેટીમાંથી એક લખોટી

યાદચ્છિક રીતે બહાર કાઢવામાં આવે છે. બહાર કાઢેલ લખોટી (1) લાલ હોય (2) સફેદ હોય (3) લીલી ન હોય તેની સંભાવના કેટલી?

49. પાસાને એક વાર ફેંકવામાં આવે છે, તો (1) અવિભાજ્ય સંખ્યા (2) 2 અને 6 વચ્ચેની સંખ્યા (3) અયુગ્મ સંખ્યા મળવાની સંભાવના શોધો.

50. કોઈ વર્ગીકૃત માહિતી માટે જો $\sum f_i x_i = 325$ અને $\sum f_i = 25$ હોય, તો તે માહિતીનો મધ્યક શોધો.

વિભાગ D

નીચેના 5 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 3 (ત્રણ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :

(પ્રશ્ન 51થી 55) [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 12

51. પાયથાગોરસનું પ્રમેય લખો અને સાબિત કરો.
52. સાબિત કરો કે, બે સમરૂપ ત્રિકોણોના ક્ષેત્રફળનો ગુણોત્તર તેમની અનુરૂપ બાજુઓના ગુણોત્તરના વર્ગ બરાબર હોય છે.
53. 7.6 સેમી લંબાઈનો રેખાખંડ દોરી, તેનું 5 : 8 ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરો. બંને ભાગ માપો. રચનાના મુદ્દા લખો.

54. નીચેનું આવૃત્તિ-વિતરણ વસતીનાં બાળકોનું દૈનિક ખિસ્સાભથ્થું દર્શાવે છે. ખિસ્સાભથ્થાનો મધ્યક ₹ 18 છે. ખૂટતી આવૃત્તિ f શોધો.

દૈનિક ખિસ્સાભથ્થું (₹ માં)	11 - 13	13 - 15	15 - 17	17 - 19	19 - 21	21 - 23	23 - 25
બાળકોની સંખ્યા	7	6	9	13	f	5	4

55. 4 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળના એવા સ્પર્શકો રચો જેમની વચ્ચેના ખૂણાનું માપ 45° હોય. રચનાના મુદ્દા લખો.

પ્રશ્નપત્ર 5

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)

[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

24

- નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :
(પ્રશ્ન 1થી 6)

1. 32 અને 81નો ગુ.સા.અ. 1 છે.
2. જો ત્રિઘાત બહુપદી $p(x) = ax^3 + bx^2 + cx + d$ નાં બે શૂન્યો શૂન્ય (0) હોય, તો $c = d = 10$.

3. 4, 10, 16, 22, ... સમાંતર શ્રેણી છે.

4. $\frac{\tan A}{\cot A} = 1$

5. એક આવૃત્તિ-વિતરણમાં કુલ આવૃત્તિ 35 અને $\sum fixi = 3675$ હોય, તો મધ્યકની કિંમત 15 થાય.

6. $\sec^2 \theta - \tan^2 \theta = 1$

- દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 7થી 12)

7. એ અસંમેય સંખ્યા નથી.

A. $\sqrt{6}$ B. $\sqrt{5}$ C. $\sqrt{4}$ D. $\sqrt{3}$

8. જો $y = mx + 3$ ની રેખા બિંદુ (2, 11)માંથી પસાર થતી હોય, તો $m =$

A. 4 B. -4 C. $\frac{1}{4}$ D. $-\frac{1}{4}$

9. સમીકરણ $3x + 5y = 30$ અનેના આલેખ સમાંતર રેખાઓ છે.

A. $5x + 3y = 30$ B. $6x + 10y = 60$

C. $9x + 15y = 90$ D. $9x = -15y$

10. જો દ્વિઘાત સમીકરણ $2x^2 - kx + k = 0$ ને સમાન બીજ હોય, તો k ની કિંમત હોય.

A. 0 B. 4 C. 8 D. 0 અથવા 8

11. જો કોઈ સમાંતર શ્રેણી માટે $d = -4$, $n = 7$ અને $a_n = 4$ હોય, તો $a =$

A. 6 B. 7 C. 20 D. 28

12. ΔABC નાં શિરોબિંદુઓ $A(x_1, y_1)$, $B(x_2, y_2)$ અને $C(x_3, y_3)$ હોય, તો તે ત્રિકોણના મધ્યકેન્દ્ર G ના યામ છે.

A. $\left(\frac{x_1 + x_2 + x_3}{3}, \frac{y_1 + y_2 + y_3}{3}\right)$

B. $\left(\frac{x_1^2 + x_2^2 + x_3^2}{3}, \frac{y_1^2 + y_2^2 + y_3^2}{3}\right)$

C. $\left(\frac{x_1^2 + x_2^2 + x_3^2}{3^2}, \frac{y_1^2 + y_2^2 + y_3^2}{3^2}\right)$

D. $\left(\frac{(x_1 + x_2 + x_3)^2}{3}, \frac{(y_1 + y_2 + y_3)^2}{3}\right)$

- કોંસમાં આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
(પ્રશ્ન 13થી 18)

13. ઓજાઈવ દોરવા માટે y -અક્ષ પર લેવામાં આવે છે. (મધ્યકિંમત, બહુલક, સંચયી આવૃત્તિ)

14. અંગ્રેજીના 26 મૂળાક્ષરોમાંથી એક અક્ષર યાદચ્છિક રીતે પસંદ કરતાં તે સ્વર હોય તેની સંભાવના

$\left(\frac{1}{26}, \frac{5}{26}, \frac{6}{26}\right)$

15. જો $P(A) : P(\bar{A}) = 3 : 5$ હોય, તો $P(A) =$

$\left(\frac{3}{8}, \frac{3}{5}, \frac{5}{3}\right)$

16. બિનલીપ વર્ષના એપ્રિલ માસમાં 5 રવિવાર હોય તેની સંભાવના છે.

$\left(\frac{2}{5}, \frac{2}{7}, \frac{1}{7}\right)$

17. જો α અને β એ બહુપદી $p(x) = 12x^2 + 19x + 5$ નાં શૂન્યો હોય, તો $\frac{1}{\alpha} + \frac{1}{\beta} =$

$\left(-5, \frac{-19}{5}, -19\right)$

18. જો $k + 2$, $4k - 6$, $3k - 2$ એ કોઈ સમાંતર શ્રેણીનાં ક્રમિક પદો હોય, તો $k =$

$(1, 2, 3)$

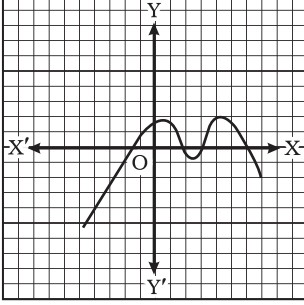
- એક શબ્દ, વાક્ય કે આંકડામાં જવાબ આપો :
(પ્રશ્ન 19થી 24)

19. બે વર્તુળની ત્રિજ્યાઓ 7 સેમી અને 9 સેમી છે તથા તેમનાં કેન્દ્રો વચ્ચેનું અંતર 12 સેમી છે. આ વર્તુળોને કેટલા સામાન્ય સ્પર્શક હોય?

20. બે ગોલકના ઘનફળનો ગુણોત્તર 27 : 8 છે. તેમના વ્યાસનો ગુણોત્તર શોધો.

21. જો વર્તુળની ત્રિજ્યાના માપમાં 10% ઘટાડો કરવામાં આવે, તો તેના ક્ષેત્રફળમાં કેટલા ટકાનો ઘટાડો થાય?

22. બે સમઘન પૈકી દરેકનું ઘનફળ 1000 સેમી³ હોય તેવા બે ઘનને જોડવાથી બનતા લંબઘનની લંબાઈ કેટલી થાય?
23. નીચેની આકૃતિમાં $y = p(x)$ નો આલેખ દર્શાવેલ છે. તેના પરથી $p(x)$ નાં શૂન્યોની સંખ્યા કેટલી છે તે જણાવો.

24. એક વર્તુળનું ક્ષેત્રફળ 110 સેમી² છે. આ વર્તુળને અંતર્ગત હોય તેવા ચોરસનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

વિભાગ B

નીચેના 14 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 10 (દસ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ લખો :
(પ્રશ્ન 25થી 38) [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 20

25. સમાંતર શ્રેણી 14, 18, 22, ...નું કોઈ પદ 142 હોઈ શકે? જો હા, તો કેટલામું પદ?
26. બે અંકની કેટલી સંખ્યાઓ 3 વડે વિભાજ્ય હશે?
27. 6 સેમી, 8 સેમી અને 10 સેમી ત્રિજ્યાવાળા ધાતુના ગોળાઓને ઓગાળીને એક મોટો નક્કર ગોળો બનાવવામાં આવે છે, તો આ રીતે બનતા ગોળાની ત્રિજ્યા શોધો.

28. બે ગોલકની સપાટીના ક્ષેત્રફળનો ગુણોત્તર 16 : 9 છે. તેમના ઘનફળનો ગુણોત્તર શોધો.
29. સરખી રીતે ચીપેલાં 52 પત્તાની થોકડીમાંથી એક પત્તું કાઢવામાં આવે છે, તો (1) લાલ રંગનો રાજા (2) કાળીનું પત્તું મળવાની સંભાવના શોધો.
30. જેનાં શૂન્યોનો સરવાળો અને ગુણાકાર અનુક્રમે 0 અને $\sqrt{5}$ હોય તેવી દ્વિઘાત બહુપદી મેળવો.
31. દ્વિઘાત બહુપદી $5t^2 + 12t + 7$ નાં શૂન્યો શોધો તથા તેમનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.
32. બહુપદી $p(x) = y^2 - 8y - 20$ નાં શૂન્યો α અને β ની કિંમત શોધ્યા વગર $\alpha + \beta$ અને $\alpha \cdot \beta$ શોધો.
33. $4 \cot^2 45^\circ - \sec^2 60^\circ + \sin^2 60^\circ + \cos^2 90^\circ$ ની કિંમત શોધો.
34. જો A, B અને C એ ΔABC ના ખૂણા હોય, તો સાબિત કરો કે $\sin^2 \frac{A}{2} + \sin^2 \left(\frac{B+C}{2} \right) = 1$.
35. વર્તુળના કેન્દ્રથી 5 સેમી અંતરે આવેલા બિંદુ Aથી દોરેલા સ્પર્શકની લંબાઈ 4 સેમી છે. વર્તુળની ત્રિજ્યા શોધો.
36. એક ટાવરની ઊંચાઈ 10 મી છે. જ્યારે સૂર્યનો ઉત્સેધકોણ 45° હોય ત્યારે ટાવરના પડછાયાની લંબાઈ કેટલી હોય?
37. AB વર્તુળનો વ્યાસ છે. તેનું કેન્દ્ર P(2, -3) અને B(1, 4) છે, તો બિંદુ Aના યામ શોધો.
38. એક સાન્ત સમાંતર શ્રેણીનું પ્રથમ અને અંતિમ પદ અનુક્રમે 7 અને 49 છે. જો તે શ્રેણીનાં બધાં જ પદોનો સરવાળો 420 હોય, તો શ્રેણીનો સામાન્ય તફાવત શોધો.

વિભાગ C

નીચેના 12 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 8 (આઠ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :
(પ્રશ્ન 39થી 50) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 24

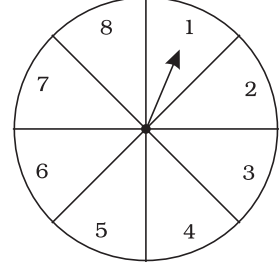
39. ચડતા ક્રમે ગોઠવેલ અવલોકનો 7, 15, $x-1$, $x+1$, 24, 28નો મધ્યસ્થ 21 હોય, તો x ની કિંમત શોધો.
40. નીચે આપેલા આવૃત્તિ-વિતરણનો બહુલક શોધો :

વર્ગ	0 - 100	100 - 200	200 - 300	300 - 400	400 - 500	500 - 600
આવૃત્તિ	7	21	37	13	12	10

41. સુરેખ સમીકરણ $2x - y = 11$ અને $5x + 4y = 1$ નો ઉકેલ આદેશની રીતે મેળવો. એવો m શોધો, જેથી $y = mx - 11$ થાય.
42. જો સમીકરણયુગ્મ $2x + 3y = 7$ અને $2px + py = 28 - qy$ ને અનંત ઉકેલ હોય, તો p અને q શોધો.
43. દ્વિઘાત સમીકરણ $3x^2 + 11x + 10 = 0$ નાં બીજ પૂર્ણવર્ગની રીતે મેળવો.

44. $a = 5$, $d = 3$, $a_n = 50$ આપેલ હોય, તો n અને S_n શોધો.
45. જો $A(-5, 7)$, $B(-4, -5)$, $C(-1, -6)$ અને $D(4, 5)$ ક્રમમાં એ એક ચતુષ્કોણનાં શિરોબિંદુઓ હોય, તો ચતુષ્કોણ ABCDનું ક્ષેત્રફળ શોધો.
46. બિંદુઓ $(-2, 1)$ અને $(4, 5)$ ને જોડતા રેખાખંડનું y -અક્ષ કયા ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરે? વિભાજન બિંદુના યામ શોધો.
47. એક મંદિરનો ઘુમ્મટ શંકુ આકારનો છે, જેની ત્રિજ્યા 3.5 મી અને ઊંચાઈ 12 મી છે. તેની બહારની સપાટીને રંગવાનો ખર્ચ ₹ 30 પ્રતિ મી² લેખે કેટલો થાય?
48. 52 પત્તાના ઢગમાંથી કાળા રંગના એક્કો, રાજા, રાણી તથા ગુલામ દૂર કરવામાં આવે છે. બાકીનાં પત્તામાંથી એક પત્તું યાદચ્છિક રીતે ખેંચવામાં આવે છે. ખેંચેલાં પત્તાંસંબંધી નીચેની ઘટનાઓની સંભાવના શોધો :
- (1) તે પત્તું મુખમુદ્રાવાળું પત્તું હોય.
 (2) તે પત્તું લાલ રંગનું હોય.
 (3) તે પત્તું કાળા રંગનું હોય.

49. તકની રમત રમવામાં આવે છે, જેમાં તીર ગોળ ફરે છે અને તે 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 અંકોમાંથી એક અંક પર સ્થિર થાય છે. (આકૃતિ જુઓ) આ બધાં પરિણામો સમસંભાવી છે, તો તીર (1) 8 પર, (2) અયુગ્મ અંક પર (3) 2 કરતાં મોટા અંક પર આવે તેની સંભાવના શોધો.

50. જો કોઈ આવૃત્તિ-વિતરણ માટે $M = 15$ અને $\bar{x} = 18$ હોય, તો Z શોધો.

વિભાગ D

નીચેના 5 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 3 (ત્રણ) પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :
 (પ્રશ્ન 51થી 55) [પ્રત્યેકના 4 ગુણ]

12

51. સાબિત કરો કે, બે સમરૂપ ત્રિકોણોના ક્ષેત્રફળનો ગુણોત્તર તેમની અનુરૂપ બાજુઓના ગુણોત્તરના વર્ગ બરાબર હોય છે.
52. પાયથાગોરસનો પ્રમેય લખો અને સાબિત કરો.
53. 5 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળના જેમની વચ્ચેના ખૂણાનું માપ 60° થાય તેવા સ્પર્શક રચો. રચનાના મુદ્દા લખો.
54. નીચેના આવૃત્તિ-વિતરણનો મધ્યસ્થ 28.5 છે અને કુલ આવૃત્તિ 60 છે. ખૂટતી આવૃત્તિઓ x અને y શોધો.

વર્ગ	0 - 10	10 - 20	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60
આવૃત્તિ	5	x	20	15	y	5

55. 5 સેમી ત્રિજ્યાવાળું વર્તુળ દોરો. તેના કેન્દ્રથી 9 સેમી દૂર આવેલા બિંદુમાંથી વર્તુળના સ્પર્શકોની જોડ રચો. રચનાના મુદ્દા લખો.

પ્રશ્નપત્રોના જવાબો

પ્રશ્નપત્ર 1

વિભાગ A

1. ખોટું 2. ખોટું 3. ખોટું 4. ખરું 5. ખોટું 6. ખરું
 7. 9991 8. 1 9. $12x = -20y$ 10. 5
 11. $\sqrt{x^2 + y^2}$ 12. $\frac{n}{2}(a + l)$
 13. બહુલક વર્ગની આવૃત્તિ 14. $\frac{3}{7}$ 15. $\frac{16}{31}$
 16. $\frac{2}{7}$ 17. 31 18. $n(n + 2)$ 19. 2 બિંદુમાં
 20. \sqrt{xyz} 21. 69% 22. 40 સેમી² 23. 4
 24. 128 સેમી²

વિભાગ B

25. $-1.5n + 19.5$ 26. 54મું પદ
 27. 64 : 27 28. 3 : 1
 29. $\frac{21}{25}$ 30. $x^2 + 3x + 2$
 31. -2 અને -5 32. $\frac{13}{6}, \frac{97}{36}$

વિભાગ A

1. ખરું 2. ખરું 3. ખોટું 4. ખોટું 5. ખોટું 6. ખરું
 7. 4 8. $\frac{4}{3}$ 9. 2 10. $x^2 - x - 2 = 0$
 11. $\frac{n}{2} [2a + (n - 1)d]$
 12. $\sqrt{(x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2}$
 13. ધારેલ મધ્યક 14. 1 15. 0 16. $\frac{1}{51}$
 17. 20 18. n^2 19. 12 સેમી 20. 1848 સેમી²
 21. 21% 22. 90 સેમી² 23. 3 24. 231 સેમી²

વિભાગ B

25. 8મું પદ 26. 37
 27. 4620 સેમી³ 28. 2.74 સેમી
 29. $\frac{x}{12}$ 30. $x^2 - x + 1$
 31. 4, -2 32. $\frac{10}{7}, \frac{58}{9}$

33. 1

35. 25 સેમી 36. 10 મી 37. (0, 0) 38. 705

વિભાગ C

39. મધ્યક 24.3, મધ્યસ્થ 23.5 40. 35.8
 41. $x = -2$, $y = 5$ અને $m = -1$
 42. (1) સુસંગત (2) સુસંગત (અવલંબી) (3) અસંગત
 43. $-\frac{1}{2}, \frac{2}{3}$
 44. -979
 45. $p = 7$ 46. (-7, 0)
 47. 163.86 સેમી²
 48. (1) $\frac{1}{2}$ (2) $\frac{2}{5}$ (3) $\frac{1}{5}$
 49. (1) $\frac{3}{8}$ (2) $\frac{1}{2}$ (3) $\frac{7}{8}$ 50. 240

વિભાગ D

53. 8 સેમી 54. $f_1 = 9$ અને $f_2 = 16$

પ્રશ્નપત્ર 2

33. $2\sqrt{3} + 5$ 35. 36 સેમી 36. $15\sqrt{3}$ મી
 37. (7, 3) 38. 245

વિભાગ C

39. મધ્યક = 73.5, મધ્યસ્થ = 73
 40. 12.48 દિવસ 41. 31
 42. (1) સુસંગત નથી. (2) સુસંગત અને અવલંબી છે.
 (3) સુસંગત છે.
 43. 1, $\frac{1}{3}$ 44. 4 અથવા 13
 45. $x = 6$ અને $y = 3$ 46. -9 અને 3
 47. 3.3 મી²
 48. (1) 0.03 (2) 0.78
 49. (1) $\frac{1}{5}$ (2) (a) $\frac{1}{4}$ (b) 0 50. 34.5

વિભાગ D

53. $f = 20$

પ્રશ્નપત્ર 3

વિભાગ A

1. ખોટું 2. ખરું 3. ખરું 4. ખરું 5. ખોટું 6. ખરું
 7. $\frac{3}{2}$ 8. બીજા 9. શૂન્ય 10. 1 11. n^2k 12. 0
 13. પ્રત્યેક i માટે $x_i - a$ 14. $\frac{1}{4}$ 15. $\frac{1}{51}$ 16. $\frac{1}{7}$
 17. $-\frac{7}{3}$ 18. $14n + 3$ 19. 35° 20. 288π સેમી³
 21. 616 સેમી² 22. 250 સેમી² 23. 1 24. $2 : \sqrt{\pi}$

વિભાગ B

25. 13 26. $-3n + 40$
 27. 1500 ગોળીઓ 28. $9 : 5$
 29. $\frac{25}{36}$ 30. $x^2 - 4x + 1$ 31. -1 અને $\frac{4}{3}$
 32. $\frac{10}{3}$ અને $\frac{7}{3}$ 33. 1 35. 8 સેમી
 36. $10\sqrt{3}$ મી 37. $5 : 1$ 38. $n = 5$, $a_5 = 34$

વિભાગ C

39. મધ્યક = 153 સેમી, મધ્યસ્થ = 151.5 સેમી
 40. 3.286
 41. $x = 3$, $y = 4$, $m = 3$
 42. 10 સિવાયની કોઈ પણ વાસ્તવિક સંખ્યા
 43. $\frac{1}{2}$, -1 44. 286
 45. $(3, -10)$ 46. $(\frac{15}{4}, 0)$
 47. 234 સેમી²
 48. (1) $\frac{5}{36}$ (2) 0 (3) 1
 49. (1) $\frac{2}{9}$ (2) $\frac{1}{3}$ (3) $\frac{4}{9}$ 50. 62

વિભાગ D

54. $a = 43$ અને $b = 27$

પ્રશ્નપત્ર 4

વિભાગ A

1. ખરું 2. ખરું 3. ખોટું 4. ખોટું 5. ખોટું 6. ખરું
 7. 0.7 8. $(0, 12)$ 9. 3 10. 49
 11. $a + (n - 1)d$ 12. $-a_1 : a_2$
 13. i માં વર્ગની મધ્યકિંમત 14. $\frac{1}{3}$ 15. 1
 16. $\frac{3}{7}$ 17. $\frac{-3}{5}$ 18. $\frac{n(n+1)}{2}$ 19. 96°
 20. 12 સેમી 21. 44% 22. 2 સેમી 23. 1
 24. 392 સેમી²

વિભાગ B

25. $1.2n + 5.2$ 26. 37
 27. 6 સેમી 28. $20 : 27$ 29. (1) 0 (2) 1
 30. $4x^2 + x + 1$
 31. $\frac{1}{2}$ અને $\frac{1}{2}$ 32. 5 અને 6
 33. 2 34. $\cos 18^\circ + \tan 18^\circ$
 35. 7 સેમી 36. 80 મીટર 37. $2 : 7$ 38. $a = 4$

વિભાગ C

39. $x = 69$ 40. 35 41. $k = 6$
 42. -4 સિવાયની કોઈ પણ વાસ્તવિક સંખ્યા
 43. $\frac{-2 + \sqrt{11}}{5}$, $\frac{-2 - \sqrt{11}}{5}$
 44. -180 45. $(4, 7)$ 46. $(0, -2)$
 47. 660 સેમી² 48. (1) $\frac{5}{17}$ (2) $\frac{8}{17}$ (3) $\frac{13}{17}$
 49. (1) $\frac{1}{2}$ (2) $\frac{1}{2}$ (3) $\frac{1}{2}$ 50. 13

વિભાગ D

53. 2.9 સેમી અને 4.7 સેમી
 54. $f = 20$

પ્રશ્નપત્ર 5**વિભાગ A**

1. ખરું 2. ખોટું 3. ખરું 4. ખોટું 5. ખોટું 6. ખરું
 7. $\sqrt{4}$ 8. 4 9. $9x = -15y$ 10. 0 અથવા 8
 11. 28 12. $\left(\frac{x_1+x_2+x_3}{3}, \frac{y_1+y_2+y_3}{3}\right)$
 13. સંયતી આવૃત્તિ 14. $\frac{5}{26}$ 15. $\frac{3}{8}$ 16. $\frac{2}{7}$
 17. $\frac{-19}{5}$ 18. 3 19. 2 20. 3:2 21. 19%
 22. 20 સેમી 23. 4 24. 70 સેમી²

વિભાગ B

25. હોઈ શકે, 33મું પદ 26. 30
 27. 12 સેમી 28. 64 : 27
 29. (1) $\frac{1}{26}$ (2) $\frac{1}{4}$ 30. $x^2 + \sqrt{5}$
 31. -1 અને $\frac{-7}{5}$ 32. 8, -20
 33. $\frac{3}{4}$ 35. 3 સેમી 36. 10 મી
 37. (3, -10) 38. $d = 9$

વિભાગ C

39. $x = 21$ 40. 240
 41. $x = \frac{45}{13}$, $y = \frac{-53}{13}$, $m = 2$
 42. $p = 4$, $q = 8$ 43. $\frac{-5}{3}$, -2
 44. $n = 16$, $S_{16} = 440$
 45. 72 ચોરસ એકમ 46. 1:2, $(0, \frac{7}{3})$
 47. 4125 રૂપિયા
 48. (1) $\frac{3}{22}$ (2) $\frac{13}{22}$ (3) $\frac{9}{22}$
 49. (1) $\frac{1}{8}$ (2) $\frac{1}{2}$ (3) $\frac{3}{4}$ 50. 9

વિભાગ D

54. $x = 8$ અને $y = 7$

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

[30% હેતુલક્ષી તથા 70% વર્ણનાત્મક પ્રશ્નો આધારિત]

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ/ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

વિભાગ A : હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

ગુણ

- આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ જવાબ આપો. [24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] **24**
- બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
- આ વિભાગમાં હેતુલક્ષી પ્રશ્નો જેવા કે MCQs (બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો), MRQs (એક કરતાં વધારે જવાબવાળા પ્રશ્નો); ખરાં-ખોટાં વિધાનો; ખાલી જગ્યા; એક શબ્દ કે એક વાક્યમાં જવાબ આપો; આલેખ આધારિત પ્રશ્ન; જોડકાં વગેરે પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછી શકાય.

વિભાગ B : ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો – I

- પ્રશ્નક્રમાંક 25થી 37(13 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] **18**

વિભાગ C : ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો – II

- પ્રશ્નક્રમાંક 38થી 46(9 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] **18**

વિભાગ D : લાંબા પ્રશ્નો

- પ્રશ્નક્રમાંક 47થી 54(8 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ આપો. [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] **20**

કુલ ગુણ : 80

પ્રકરણદીઠ ગુણભાર :

પ્રકરણ ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણભાર	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણભાર
1.	વાસ્તવિક સંખ્યાઓ	04	06
2.	બહુપદીઓ	06	06
3.	દ્વિચલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મ	08	11
4.	દ્વિઘાત સમીકરણ	06	09
5.	સમાંતર શ્રેણી	04	04
6.	ત્રિકોણ	06	10
7.	યામ ભૂમિતિ	04	06
8.	ત્રિકોણમિતિનો પરિચય	06	08

પ્રકરણ ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણભાર	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણભાર
9.	ત્રિકોણમિતિના ઉપયોગો	04	08
10.	વર્તુળ	06	06
11.	રચના	04	08
12.	વર્તુળ સંબંધિત ક્ષેત્રફળ	04	04
13.	પૃષ્ઠફળ અને ઘનફળ	08	11
14.	આંકડાશાસ્ત્ર	06	08
15.	સંભાવના	04	04
કુલ		80	109

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ અત્રે આપેલ પ્રશ્નપત્રો પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

પ્રશ્નપત્ર 1

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 54 પ્રશ્નો છે, જે વિભાગ A, B, C અને Dમાં વહેંચાયેલા છે.

(2) વિભાગની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.

(3) નવો વિભાગ નવા પાનાથી લખવાનું શરૂ કરવો. પ્રશ્નના જવાબ ક્રમમાં લખો.

(4) કેલ્ક્યુલેટરનો ઉપયોગ કરવો નહીં.

(5) જરૂર જણાય ત્યાં આકૃતિ દોરવી. રચનાની રેખાઓ જાળવી રાખવી.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)
[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

• નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :

1. 3 એ બહુપદી $p(x) = x^2 - 8x + 15$ નું એક શૂન્ય છે.

2. સમીકરણ $x^2 + 5x + 8 = 0$ ને વાસ્તવિક બીજ નથી.

3. જો કોઈ સમાંતર શ્રેણી માટે $S_n = 3n^2 - 4n$ હોય, તો $a_n = 6n - 7$ થાય.

4. $\sin 50^\circ - \sin 40^\circ$ ની કિંમત ધન છે.

5. 25 અને 52નો ગુ.સા.અ. 1 છે.

6. જો (4, a) એ સમીકરણ $2x + 3y = 23$ નો એક ઉકેલ હોય, તો $a = 5$.

• દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો :

7. આપેલ આવૃત્તિ-વિતરણ માટે, દોરીને તેનો મધ્યસ્થ શોધી શકાય.

A. સ્તંભાલેખ B. આવૃત્તિવક

C. આવૃત્તિ બહુકોણ D. ઓજાઈવ

8. કોઈ પણ ઘટનાની સંભાવના હોય તે શક્ય નથી.

A. $\frac{4}{5}$ B. $\frac{5}{4}$ C. $\frac{2}{3}$ D. $\frac{3}{4}$

9. જો $P(A) : P(\bar{A}) = 3 : 7$ હોય, તો $P(A) = \dots\dots\dots$

A. $\frac{3}{7}$ B. $\frac{7}{3}$ C. $\frac{3}{10}$ D. $\frac{7}{10}$

10. જો $y = px - 2$ ની રેખા બિંદુ (3, 2)માંથી પસાર થતી હોય, તો $p = \dots\dots\dots$

A. $\frac{3}{4}$ B. $\frac{4}{3}$ C. 3 D. 4

11. (7, x), (y, -6) અને (9, 10) શિરોબિંદુઓ ધરાવતા ત્રિકોણનું મધ્યકેન્દ્ર (6, 3) હોય, તો $(x, y) = \dots\dots\dots$

A. (4, 5)

B. (5, 4)

C. (-5, -2)

D. (5, 2)

12. ચડતા ક્રમે ગોઠવેલ અવલોકનો 6, 7, $x - 2$, x , 17 અને 20નો મધ્યસ્થ 16 હોય, તો $x = \dots\dots\dots$

A. 15 B. 16 C. 17 D. 18

• પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :

13. x -અક્ષ, y -અક્ષ અને રેખા $x + y = 8$ દ્વારા બનતા ત્રિકોણનું ક્ષેત્રફળ ચોરસ એકમ થાય.

14. બિંદુ (-5, 12)નું ઉગમબિંદુથી અંતર એકમ હોય.

15. જો $\sin \theta = \frac{4}{5}$ હોય, તો $\tan \theta = \dots\dots\dots$

16. બે સમાન વર્તુળો પરસ્પર C બિંદુએ બહારથી સ્પર્શે છે. જો AB એ તેમનો સામાન્ય સ્પર્શક હોય, તો $\angle ACB = \dots\dots\dots$

17. દ્વિઘાત સમીકરણ $(3x - 5)(5x - 3) = 0$ નાં બીજ છે.

18. પ્રથમ n પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓનો મધ્યક થાય.

• એક વાક્ય, શબ્દ કે આંકડામાં જવાબ આપો :

19. જો એક ચોરસ અને વર્તુળનાં ક્ષેત્રફળો સમાન હોય, તો તેમની પરિમિતિઓનો ગુણોત્તર શોધો.

20. બે ગોલકનાં ઘનફળોનો ગુણોત્તર 125 : 64 છે, તો તેમના વ્યાસનો ગુણોત્તર શોધો.

21. 50 ગુણની પરીક્ષામાં આહાનને 40થી વધુ ગુણ મળે તેની સંભાવના શોધો.

22. PROBABILITY શબ્દના અક્ષરોમાંથી એક અક્ષર યાદચ્છિક રીતે પસંદ કરતા તે અક્ષર સ્વર હોય તેની સંભાવના શોધો.

23. 65 અને 117નો ગુ.સા.અ. કેટલો થાય?

24. A(5, -2) અને B(7, 10)ને જોડતા રેખાખંડના મધ્યબિંદુના યામ શોધો.

વિભાગ B

નીચેના 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ લખો : (પ્રશ્ન 25થી 37)

[પ્રત્યેકના 2 ગુણ]

18

25. એક રમતના મેદાનમાં વર્તુળાકાર માર્ગ છે. સોનિયાને તેનું એક પરિભ્રમણ પૂર્ણ કરતાં 18 મિનિટ લાગે છે, જ્યારે રવિને તેનું એક પરિભ્રમણ પૂર્ણ કરતાં 12 મિનિટ લાગે છે. ધારો કે બંને એક જ સમયે, એક જ બિંદુએથી, એક જ દિશામાં પરિભ્રમણ કરવાનું પ્રારંભ કરે છે, તો કેટલી મિનિટ બાદ બંને ફરી પ્રારંભબિંદુ પર ભેગા થાય ?

26. સાબિત કરો કે, સંખ્યા $6 + \sqrt{2}$ અસંમેય છે.

27. બહુપદી $x^2 - 3$ નાં શૂન્યો શોધો અને તેનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.

34. નીચેની માહિતી પરથી મધ્યકની ગણતરી કરો :

વર્ગ	200 - 299	300 - 399	400 - 499	500 - 599	600 - 699	700 - 799	800 - 899
આવૃત્તિ	3	61	118	139	126	151	2

35. બે સમરૂપ ત્રિકોણોનાં ક્ષેત્રફળ અનુક્રમે 121 સેમી^2 અને 64 સેમી^2 છે. જો પહેલાં ત્રિકોણની મધ્યગાની લંબાઈ 12.1 સેમી હોય, તો બીજા ત્રિકોણની અનુરૂપ મધ્યગાની લંબાઈ શોધો.

36. બે એવી સંખ્યાઓ શોધો, જેમનો સરવાળો 24 અને ગુણાકાર 143 થાય.

37. નીચે આપેલ સમીકરણના ઉકેલ અવયવીકરણની રીતથી મેળવો :

$$2x^2 - x + \frac{1}{8} = 0$$

વિભાગ C

નીચેના 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 38થી 46)

[પ્રત્યેકના 3 ગુણ]

18

38. બહુપદી $3x^4 + 5x^3 - 7x^2 + 2x + 2$ ને બહુપદી $x^2 + 3x + 1$ વડે ભાગીને ભાગફળ તથા શેષ મેળવો.

41. x -અક્ષ બિંદુઓ $A(1, -5)$ અને $B(-4, 5)$ ને જોડતા રેખાખંડનું કયા ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરે છે, તે શોધો. વિભાજન બિંદુના યામ પણ શોધો.

42. નીચે આપેલા આવૃત્તિ-વિતરણનો મધ્યક 43.75 છે. ખૂટતી આવૃત્તિ f શોધો :

વર્ગ	0 - 10	10 - 20	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60	60 - 70	70 - 80	80 - 90	90 - 100
આવૃત્તિ	8	4	20	45	64	32	f	8	2	2

43. સાબિત કરો કે, વર્તુળના કોઈ બિંદુએ દોરેલ સ્પર્શક, સ્પર્શબિંદુમાંથી પસાર થતી ત્રિજ્યાને લંબ હોય છે.

44. 10 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળની જીવા કેન્દ્ર આગળ કાટખૂણો આંતરે છે. તેને અનુરૂપ (1) લઘુવૃત્તખંડ (2) ગુરુવૃત્તખંડનું ક્ષેત્રફળ શોધો. ($\pi = 3.14$ લો.)

28. નીચેના દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મનો ઉકેલ આદેશની રીતે મેળવો :

$$\sqrt{2}x + \sqrt{3}y = 0, \quad \sqrt{3}x - \sqrt{8}y = 0$$

29. નીચેના દ્વિયલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મનો ઉકેલ લોપની રીતે મેળવો :

$$x + y = 5, \quad 2x - 3y = 4$$

30. કાટકોણ ત્રિકોણ ABCમાં ખૂણો B કાટખૂણો છે. જો $\tan A = 1$, તો ચકાસો કે $2 \sin A \cos A = 1$.

31. જો $\sin(A + B) = \sin A \cos B + \cos A \sin B$ હોય, તો $\sin 75^\circ$ નું મૂલ્ય શોધો.

32. સાબિત કરો :

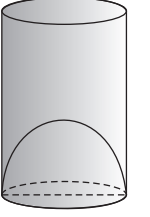
$$\sqrt{\sec^2 \theta + \operatorname{cosec}^2 \theta} = \tan \theta + \cot \theta$$

33. વર્તુળના કેન્દ્રથી 5 સેમી અંતરે આવેલા બિંદુ Aથી દોરેલા સ્પર્શકની લંબાઈ 4 સેમી છે. વર્તુળની ત્રિજ્યા શોધો.

39. એક ટ્રેન એકધારી ઝડપે 360 કિમી અંતર કાપે છે. જો તેની ઝડપ 5 કિમી / કલાક વધુ હોય, તો આટલું જ અંતર કાપવા તેને 1 કલાક ઓછો સમય લાગે છે, તો ટ્રેનની ઝડપ શોધો.

40. સમાંતર શ્રેણી 10, 7, 4, ..., -62માં છેલ્લેથી (પ્રથમ પદ તરફ) 11મું પદ શોધો.

45. એક જ્યૂસ વેચવાવાળો તેના ગ્રાહકોને આપેલ આકૃતિમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણેના પ્યાલામાં જ્યૂસ આપતો હતો. નળાકાર પ્યાલાનો અંદરનો વ્યાસ 5 સેમી છે, પરંતુ પ્યાલાના પાયામાં અર્ધગોલક ભાગ ઊપસી આવેલો હતો. જેથી પ્યાલાની ક્ષમતા ઓછી થતી હતી. જો પ્યાલાની ઊંચાઈ 10 સેમી હોય, તો તેની આભાસી ક્ષમતા તથા તેની વાસ્તવિક ક્ષમતા શોધો. ($\pi = 3.14$ લો.)

46. 6 સેમી, 8 સેમી અને 10 સેમી ત્રિજ્યાવાળા ધાતુના ગોળાઓને ઓગાળીને એક મોટો નક્કર ગોળો બનાવવામાં આવે છે, તો આ રીતે બનતા ગોળાની ત્રિજ્યા શોધો.

વિભાગ D

નીચેના 8 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 47થી 54)

[પ્રત્યેકના 4 ગુણ]

20

47. 7.6 સેમી લંબાઈનો રેખાખંડ દોરી, તેનું 5 : 8 ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરો. રચનાના મુદ્દા લખો અને બંને ભાગ માપો.
48. 4 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળને સમકેન્દ્રી બીજા 6 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળ પરના બિંદુમાંથી પ્રથમ વર્તુળના સ્પર્શકની રચના કરો અને તેની લંબાઈ માપો. રચનાના મુદ્દા લખો.
49. 2 સ્ત્રીઓ અને 5 પુરુષો સાથે મળીને એક ભરતકામ 4 દિવસમાં પૂરું કરી શકે છે. જો 3 સ્ત્રીઓ અને 6 પુરુષોને તે જ કામ સોંપવામાં આવે, તો તે કામ 3 દિવસમાં પૂરું કરે છે, તો એક સ્ત્રીને સ્વતંત્ર રીતે કામ પૂરું કરતાં કેટલો સમય લાગે? એક પુરુષને સ્વતંત્ર રીતે કામ પૂરું કરતાં કેટલો સમય લાગે?
50. જમીન પર આવેલ એક બિંદુથી એક 20 મી ઊંચી ઈમારતની ટોચ પર રહેલ એક સંચાર ટાવરના તળિયા અને ટોચના ઉત્સેધકોણનાં માપ અનુક્રમે 45° અને 60° છે, તો ટાવરની ઊંચાઈ શોધો.

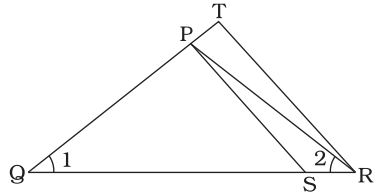
51. એક માણસ 60 મી ઊંચી ઈમારત પર ઊભો છે. ત્યાંથી અવલોકન કરતાં એક ટાવરની ટોચ અને તળિયાના અવસેધકોણનાં માપ અનુક્રમે 30° અને 60° માલૂમ પડે છે, તો ટાવરની ઊંચાઈ શોધો.

52. શંકુના આડછેદ આકારની એક ડોલની ત્રિજ્યાઓ 14 સેમી અને r સેમી છે, જ્યાં $r < 14$. જો ડોલની ઊંચાઈ 15 સેમી અને તેની ક્ષમતા 5.39 લિટર હોય, તો r ની કિંમત શોધો.

53. ત્રિકોણમાં જો કોઈ એક બાજુનો વર્ગ, બાકીની બે બાજુઓના વર્ગોના સરવાળા બરાબર હોય, તો સાબિત કરો કે, પહેલી બાજુની સામેનો ખૂણો કાટખૂણો હોય.

54. આપેલ આકૃતિમાં, $\frac{QR}{QS} = \frac{QT}{PR}$ અને $\angle 1 = \angle 2$.

સાબિત કરો કે, $\Delta PQS \sim \Delta TQR$.

પ્રશ્નપત્ર 2

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)

[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

24

- નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :

1. 5 એ બહુપદી $p(x) = x^3 + 9x^2 + 23x + 15$ નું એક શૂન્ય છે.

2. સમીકરણ $x^2 - 18x + 81 = 0$ નાં બીજ સમાન છે.

3. કોઈ પણ સમાંતર શ્રેણીનું પ્રથમ પદ ઋણ ન હોય.

4. $\frac{\tan 62^\circ}{\cot 28^\circ} = 1$

5. $(\sqrt{2} - \sqrt{3})(\sqrt{3} + \sqrt{2})$ એ એકમ અસંમેય સંખ્યા છે.

6. સમીકરણ $3x = 7$ નો આલેખ x -અક્ષને સમાંતર રેખા છે.

• દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો :

7. ચડતા ક્રમે ગોઠવેલ અવલોકનો 16, 17, $x-2$, x , 27 અને 30નો મધ્યસ્થ 26 હોય, તો $x = \dots\dots\dots$
A. 25 B. 26 C. 27 D. 28
8. લીપ વર્ષમાં 53 ગુરુવાર આવે તેની સંભાવના $\dots\dots\dots$ છે.
A. $\frac{1}{7}$ B. $\frac{2}{7}$ C. $\frac{3}{7}$ D. $\frac{4}{7}$
9. એક સમતોલ પાસાને ઉછાળતાં તેની પર વિભાજ્ય સંખ્યા મળે તેની સંભાવના $\dots\dots\dots$ થાય.
A. $\frac{1}{2}$ B. $\frac{1}{6}$ C. $\frac{1}{3}$ D. $\frac{3}{4}$
10. સમીકરણયુગ્મ $5x + 6y = 60$ અને $\dots\dots\dots$ ના આલેખ સમાંતર રેખાઓ છે.
A. $6x + 5y = 60$ B. $10x + 12y = 120$
C. $2.5x + 3y = 30$ D. $5x = -6y$
11. એક રેખાખંડની લંબાઈ 10 એકમ છે. તેના એક અંત્યબિંદુના યામ (2, -3) છે અને બીજા અંત્યબિંદુનો કોટિ 10 હોય, તો તેનો ભુજ $\dots\dots\dots$ હોય.
A. 9 અથવા 6 B. 3 અથવા -9
C. -3 અથવા 9 D. 9 અથવા -6
12. બહુલક - મધ્યક = $\dots\dots\dots \times$ (મધ્યસ્થ - મધ્યક)
A. 2 B. 4 C. 3 D. 6
- પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
13. જો $x = 2$ અને $y = 3$ એ સુરેખ સમીકરણ $4x + 7y = k$ નો એક ઉકેલ હોય, તો $k = \dots\dots\dots$
14. (3, 0), (7, 0) અને (9, 2) શિરોબિંદુઓ ધરાવતા ત્રિકોણનું ક્ષેત્રફળ $\dots\dots\dots$ ચોરસ એકમ થાય.
15. જો $\cos A = \frac{a}{b}$ હોય, તો $\sin^2 A = \dots\dots\dots$
16. ચતુષ્કોણ ABCD એક વર્તુળને પરિગત છે. જો $AB = 15.2$ સેમી, $BC = 12.8$ સેમી અને $CD = 6.4$ સેમી હોય, તો $DA = \dots\dots\dots$ સેમી થાય.
17. $\sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{2} \dots}}$ નું મૂલ્ય $\dots\dots\dots$ થાય.
18. જો નીચે આપેલ આવૃત્તિ-વિતરણનો મધ્યક 2.6 હોય, તો $y = \dots\dots\dots$

x_i	1	2	3	4	5
f_i	4	5	y	1	2

• એક વાક્ય, શબ્દ કે આંકડામાં જવાબ આપો :

19. જો કોઈ વર્તુળનો પરિઘ તથા તેનું ક્ષેત્રફળ આંકડાકીય રીતે સમાન હોય, તો તે વર્તુળનો વ્યાસ શોધો.
20. એક નળાકારનો વ્યાસ 21 સેમી અને ઊંચાઈ 15 સેમી છે, તો તેની વક્રસપાટીનું ક્ષેત્રફળ શોધો.
21. 200 પેન્ટના એક જથ્થામાંથી ખામીયુક્ત પેન્ટ પસંદ થાય તેની સંભાવના 0.045 હોય, તો જથ્થામાં રહેલ ખામીયુક્ત પેન્ટની સંખ્યા શોધો.
22. જો $P(A) : P(\bar{A}) = 4 : 5$ હોય, તો $P(A)$ શોધો.
23. $\frac{751}{2^4 5^2}$ ના દશાંશ નિરૂપણમાં દશાંશ-સ્થળ પછી કેટલા અંક મળે?
24. બિંદુ (20, 21)નું ઉગમબિંદુથી અંતર શોધો.

વિભાગ B

નીચેના 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ લખો : (પ્રશ્ન 25થી 37)

[પ્રત્યેકના 2 ગુણ]

18

25. એક ઓરડાની લંબાઈ, પહોળાઈ અને ઊંચાઈ અનુક્રમે 7 મી 50 સેમી, 6 મી અને 3 મી 75 સેમી છે. આ ત્રણેય માપને ચોક્કસ માપી શકાય તેવા લાંબામાં લાંબા સળિયાની લંબાઈ શોધો.
26. સાબિત કરો કે, કોઈ પણ ધન પૂર્ણાંક અને તેના વર્ગનો સરવાળો યુગ્મ સંખ્યા જ હોય.
27. બહુપદી $3x^2 - x - 4$ નાં શૂન્યો શોધો અને તેનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.
28. નીચેના દ્વિચલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મનો ઉકેલ આદેશની રીતે મેળવો :
 $3x + 5y = 21$
 $2x - 3y = 14$
29. નીચેના દ્વિચલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મનો ઉકેલ ચોકડી ગુણાકારની રીતે મેળવો :
 $2x + y = 5$
 $3x + 2y = 8$
30. જો $15 \cot A = 8$ હોય, તો $\sin A$ અને $\sec A$ શોધો.
31. જો $2A$ એ લઘુકોણનું માપ હોય તથા $\tan 2A = \cot(A - 18^\circ)$ હોય, તો A ની કિંમત શોધો.
32. સાબિત કરો :
 $(\sin A + \operatorname{cosec} A)^2 + (\cos A + \sec A)^2$
 $= 7 + \tan^2 A + \cot^2 A$

33. AB એ P કેન્દ્રિત વર્તુળનો સ્પર્શક છે. જ્યાં, B એ સ્પર્શબિંદુ છે. PA વર્તુળને Cમાં છેદે છે. જો AB = 15 સેમી અને AC = 9 સેમી હોય, તો વર્તુળની ત્રિજ્યા શોધો.
34. નીચે આપેલા આવૃત્તિ-વિતરણનો બહુલક શોધો :

વર્ગ	0 - 100	100 - 200	200 - 300	300 - 400	400 - 500	500 - 600
આવૃત્તિ	7	21	37	13	12	10

35. ΔABC માં $\angle B = 90^\circ$ અને $AB : AC = 24 : 25$ છે. જો $BC = 14$ હોય, તો ΔABC ની પરિમિતિ શોધો.
36. જેના વર્ગોનો સરવાળો 365 થાય એવી બે ક્રમિક ધન પૂર્ણાંક સંખ્યાઓ શોધો.
37. સમીકરણ $5x^2 - 6x - 2 = 0$ નાં બીજ પૂર્ણવર્ગની રીતે શોધો.

વિભાગ C

નીચેના 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો :
(પ્રશ્ન 38થી 46) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. બહુપદી $p(x) = x^4 + 5x^3 + 10x^2 + 16x + 7$ ને બહુપદી $g(x) = x^2 + 2x + 3$ વડે ભાગતાં શેષ બહુપદી $ax + b$ મળે છે. a અને b ની કિંમતો શોધો.
42. નીચેનું આવૃત્તિ-વિતરણ વસતીનાં બાળકોનું દૈનિક ખિસ્સાભથ્થું દર્શાવે છે. ખિસ્સાભથ્થાનો મધ્યક ₹ 18 છે. ખૂટતી આવૃત્તિ f શોધો.

દૈનિક ખિસ્સાભથ્થું (₹માં)	11 - 13	13 - 15	15 - 17	17 - 19	19 - 21	21 - 23	23 - 25
બાળકોની સંખ્યા	7	6	9	13	f	5	4

43. એક કાટકોણ ત્રિકોણની બાજુઓની લંબાઈ a , b અને c છે, જેમાં c કર્ણ છે. સાબિત કરો કે, ત્રિકોણની ત્રણેય બાજુઓને સ્પર્શતા વર્તુળની ત્રિજ્યા $r = \frac{a+b-c}{2}$ દ્વારા મળે.
44. 15 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળની જીવા કેન્દ્ર આગળ 60° નો ખૂણો આંતરે છે. તેને અનુરૂપ લઘુવૃત્તખંડ અને ગુરુવૃત્તખંડનું ક્ષેત્રફળ શોધો.
($\pi = 3.14$ અને $\sqrt{3} = 1.73$ લો.)
45. 7 સેમી બાજુના માપવાળા સમઘનની ઉપર અર્ધગોલક મૂકેલો છે, તો અર્ધગોલકનો મહત્તમ વ્યાસ શું હોઈ શકે? આ રીતે બનેલા પદાર્થનું કુલ પૃષ્ઠફળ શોધો.
46. પાણીથી પૂર્ણ ભરેલી એક અર્ધગોળાકાર ટાંકી છે. તેને પાઈપ દ્વારા $3\frac{4}{7}$ લિટર / સેકન્ડના દરથી ખાલી કરવામાં આવે છે. જો ટાંકીનો વ્યાસ 3 મીટર હોય, તો તેને અડધી ખાલી કરવા માટે કેટલો સમય જોઈએ?
($\pi = \frac{22}{7}$ લો.)

39. નીચેના સમીકરણનું સમાધાન કરતી x ની કિંમતો શોધો :

$$\frac{x+1}{x} + \frac{x}{x+1} = \frac{25}{12}$$

40. સાન્ત સમાંતર શ્રેણી 6, 5.5, 5, ..., -12માં કેટલા પદ છે?
41. અંતરસૂત્રની મદદથી દર્શાવો કે, બિંદુઓ $P(a, b+c)$, $Q(b, c+a)$ અને $R(c, a+b)$ સમરેખ બિંદુઓ છે.

વિભાગ D

નીચેના 8 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 47થી 54) [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. $BC = 6$ સેમી, $AB = 5$ સેમી અને $\angle ABC = 60^\circ$ હોય તેવો ત્રિકોણ ABC દોરો. પછી ΔABC ની અનુરૂપ બાજુઓને $\frac{3}{4}$ પ્રમાણમાં હોય તેવી બાજુવાળા ત્રિકોણની રચના કરો. રચનાના મુદ્દા લખો.
48. $AB = 10$ સેમી થાય તેવો રેખાખંડ AB દોરો. A કેન્દ્રિત 3 સેમી ત્રિજ્યાવાળું વર્તુળ તથા B કેન્દ્રિત 4 સેમી ત્રિજ્યાવાળું વર્તુળ દોરો. દરેક વર્તુળને બીજા વર્તુળના કેન્દ્રમાંથી સ્પર્શક દોરો. રચનાના મુદ્દા લખો.
49. એક હોડી નદીના સામા પ્રવાહે 32 કિમી અને પ્રવાહની દિશામાં 36 કિમી અંતર 7 કલાકમાં કાપે છે. તે હોડીને તે જ નદીમાં સામા પ્રવાહે 40 કિમી અને પ્રવાહની દિશામાં 48 કિમી અંતર કાપતાં 9 કલાક લાગે છે. હોડીની સ્થિર પાણીમાં ઝડપ અને નદીના પ્રવાહની ઝડપ શોધો.

50. 7 મી ઊંચી ઈમારત પરથી એક 'કબલ' ટાવરની ટોચનો ઉત્સેધકોણ 60° અને ટાવરના તળિયાનો અવસેધકોણ 45° છે, તો ટાવરની ઊંચાઈ શોધો.
51. અવલોકનકારને જમીનથી 105 મીટર ઊંચાઈ પર આવેલું પવનને કારણે સમક્ષિતિજ રેખામાં ગતિ કરતું એક બલૂન જોવા મળે છે. અમુક સમય પછી તેનો ઉત્સેધકોણ 60° થી ઘટીને 30° માલૂમ પડે છે, તો આ સમય દરમિયાન બલૂને કાપેલું અંતર શોધો.

52. શંકુના એક આડછેદના તળિયાનો પરિઘ 48 સેમી અને મથાળાનો પરિઘ 36 સેમી છે. જો તેની ઊંચાઈ 11 સેમી હોય, તો તેનું ઘનફળ શોધો.
53. જો ત્રિકોણની કોઈ એક બાજુને સમાંતર દોરેલી રેખા બાકીની બે બાજુઓને ભિન્ન બિંદુઓમાં છેદે, તો સાબિત કરો કે તે બાજુઓ પર કપાતા રેખાખંડો તે બાજુઓનું સમપ્રમાણમાં વિભાજન કરે છે.
54. ΔABC માં AD, BE અને CF મધ્યગાઓ છે. સાબિત કરો કે, $4(AD^2 + BE^2 + CF^2) = 3(AB^2 + BC^2 + AC^2)$.

પ્રશ્નપત્ર 3

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)

[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

24

- નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :

- જો 2 એ બહુપદી $p(x) = x^2 - 9x + k$ નું એક શૂન્ય હોય, તો $k = 14$.
- સમીકરણ $x^2 - 3x - 8 = 0$ નો વિવેક -23 છે.
- પ્રથમ k પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓનો મધ્યક $\frac{k+1}{2}$ થાય.
- $\sqrt{(1 + \cot^2 \theta) \cdot \cos^2 \theta} = \cot \theta$
- π એ સંમેય સંખ્યા છે.
- સમીકરણયુગ્મ $5x - 15y = 8$ અને $3x - 9y = \frac{24}{5}$ ને અનંત ઉકેલો હોય.

- દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો :

- સામાન્ય રીતે, કોઈ પણ આવૃત્તિ-વિતરણ માટે બહુલક - મધ્યસ્થ = \times (મધ્યસ્થ - મધ્યક).
A. 1 B. 2 C. 3 D. 4
- બે મિત્રોનો જન્મ ઈ. સ. 2000માં થયો હતો. તે મિત્રોનો જન્મદિવસ સમાન હોય તેની સંભાવના થાય.
A. $\frac{1}{2000}$ B. $\frac{2}{365}$ C. $\frac{1}{365}$ D. $\frac{1}{366}$

- જો $P(A) - P(\bar{A}) = 0.42$ હોય, તો $P(A) = \dots\dots\dots$
A. 1.42 B. 0.71 C. 0.58 D. 0.29
- જો $12x + 23y = 58$ અને $23x + 12y = 47$ હોય, તો $x + y = \dots\dots\dots$
A. 1 B. 2 C. 3 D. 5
- જો બિંદુઓ $(a, 0)$, $(0, b)$ અને $(1, 1)$ સમરેખ બિંદુઓ હોય, તો $\frac{1}{a} + \frac{1}{b} = \dots\dots\dots$
A. 1 B. 2 C. 0 D. -1

12. એ મધ્યવર્તી સ્થિતિમાનનું માપ નથી.
A. મધ્યક B. મધ્યસ્થ C. બહુલક D. વિસ્તાર

- પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
- બે સંખ્યાઓનો સરવાળો 36 અને તફાવત 4 હોય, તો તે પૈકીની નાની સંખ્યા છે.
 - A(0, 4), B(4, 0) અને C(4, 4) શિરોબિંદુઓ ધરાવતો ΔABC ત્રિકોણ છે.
 - જો $\sin \alpha = \frac{1}{4}$ અને $\cos \beta = \frac{1}{4}$ હોય, તો $\alpha + \beta = \dots\dots\dots$
 - P કેન્દ્રિત વર્તુળના બહારના ભાગમાં આવેલ બિંદુ Aમાંથી દોરેલ સ્પર્શક વર્તુળને B બિંદુમાં સ્પર્શે છે. જો PA = 25 સેમી અને AB = 24 સેમી હોય, તો વર્તુળનો વ્યાસ સેમી હોય.

17. એક સંખ્યા તથા તેના વ્યસ્તનો સરવાળો $\frac{10}{3}$ છે. આ વિધાન દ્વારા મળતું દ્વિઘાત સમીકરણ તેના પ્રમાણિત રૂપમાં થાય.

18. જો અવલોકનો 6, 7, x , 8, y અને 14નો મધ્યક 9 હોય, તો $x + y = \dots\dots\dots$

• એક વાક્ય, શબ્દ કે આંકડામાં જવાબ આપો :

19. જો r ત્રિજ્યા ધરાવતા વર્તુળનું ક્ષેત્રફળ તથા r_1 અને r_2 ત્રિજ્યા ધરાવતાં વર્તુળોનાં ક્ષેત્રફળોનો સરવાળો સમાન હોય, તો r , r_1 અને r_2 વચ્ચેનો સંબંધ શોધો.

20. જો ગોલકની ત્રિજ્યાના માપમાં 10% વધારો કરવામાં આવે, તો તેના ઘનફળના માપમાં કેટલા ટકા વધારો થાય?

21. એક અંકની પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓમાંથી એક અંક પસંદ કરતાં તે અંક 3 નો ગુણિત હોય તેની સંભાવના શોધો.

22. 50 ગુણની પરીક્ષામાં આર્યાને 45 ગુણ મળે તેની સંભાવના શોધો.

23. 28 અને 63 બંને વડે વિભાજ્ય હોય તેવો નાનામાં નાનો પૂર્ણાંક જણાવો.

24. A (5, 6) અને B (2, -8)નું x -અક્ષ દ્વારા કયા ગુણોત્તરમાં વિભાજન થાય છે?

વિભાગ B

નીચેના 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ લખો : (પ્રશ્ન 25થી 37)

[પ્રત્યેકના 2 ગુણ]

18

25. યુક્લિડની ભાગપ્રવિધિનો ઉપયોગ કરીને 1305, 1365 અને 1530નો ગુ.સા.અ. શોધો.

34. એક શાળાની 50 વિદ્યાર્થિનીઓની ઊંચાઈ (સેમીમાં) નીચે દર્શાવેલ કોષ્ટકમાં રજૂ કરેલ છે :

ઊંચાઈ (સેમીમાં)	140થી ઓછી	145થી ઓછી	150થી ઓછી	155થી ઓછી	160થી ઓછી	165થી ઓછી
વિદ્યાર્થિનીઓની સંખ્યા	4	11	29	40	46	50

વિદ્યાર્થિનીઓની ઊંચાઈનો મધ્યસ્થ શોધો.

35. ΔABC માં, $\angle B = 90^\circ$, $BM \perp AC$, $BC = 5$ સેમી અને $AC = 12$ સેમી. ΔBMC અને ΔABC નાં ક્ષેત્રફળોનો ગુણોત્તર શોધો.

36. એક કાટકોણ ત્રિકોણનો કર્ણ તે ત્રિકોણની સૌથી નાની બાજુના બમણાથી 6 સેમી વધુ છે. જો ત્રિકોણની ત્રીજી બાજુ કર્ણથી 2 સેમી નાની હોય, તો ત્રિકોણની ત્રણેય બાજુઓ શોધો.

37. નીચે આપેલ દ્વિઘાત સમીકરણનાં બીજ દ્વિઘાત સૂત્રનો ઉપયોગ કરી મેળવો :

$$\sqrt{5}x^2 - 3\sqrt{6}x - \sqrt{20} = 0$$

26. સાબિત કરો કે, કોઈ પણ ધન અયુગ્મ પૂર્ણાંકનો વર્ગ $8m + 1$ સ્વરૂપનો હોય, જ્યાં m કોઈ પૂર્ણ સંખ્યા છે.

27. બહુપદી $6x^2 - 17x + 12$ નાં શૂન્યો શોધો અને તેનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.

28. નીચેના દ્વિઘલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મનો ઉકેલ આદેશની રીતે મેળવો :

$$\frac{3x}{2} - \frac{5y}{3} = -2$$

$$\frac{x}{3} + \frac{y}{2} = \frac{13}{6}$$

29. સમીકરણયુગ્મનો ઉકેલ મેળવો :

$$53x - 47y = 118$$

$$47x - 53y = 82$$

30. ΔOPQ માં $\angle P$ કાટખૂણો છે. $OP = 7$ સેમી અને $OQ - PQ = 1$ સેમી હોય, તો $\sin Q$ અને $\cos Q$ નું મૂલ્ય શોધો.

31. કિંમત શોધો :

$$\left(\frac{\sin 47^\circ}{\cos 43^\circ}\right)^2 + \left(\frac{\cos 43^\circ}{\sin 47^\circ}\right)^2 - 4 \cos^2 45^\circ$$

32. જો $\frac{x}{a} \cos \theta + \frac{y}{b} \sin \theta = 1$ અને

$\frac{x}{a} \sin \theta - \frac{y}{b} \cos \theta = 1$ હોય, તો સાબિત કરો કે

$$\frac{x^2}{a^2} + \frac{y^2}{b^2} = 2.$$

33. બે સમકેન્દ્રી વર્તુળોની ત્રિજ્યાઓ 41 સેમી તથા 40 સેમી છે. મોટી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળની એક જવા નાની ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળને સ્પર્શે છે, તો તે જવાની લંબાઈ શોધો.

વિભાગ C

નીચેના 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 38થી 46)
[પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. જો બહુપદી $x^4 - 6x^3 + 16x^2 - 25x + 10$ ને બીજી બહુપદી $x^2 - 2x + k$ વડે ભાગવામાં આવે, તો શેષ $x + a$ મળે, તો k અને a શોધો.

42. જો નીચે આપેલ આવૃત્તિ-વિતરણનો મધ્યસ્થ 28.5 હોય, તો x અને y નાં મૂલ્યો શોધો :

વર્ગ-અંતરાલ	0 - 10	10 - 20	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60	કુલ
આવૃત્તિ	5	x	20	15	y	5	60

43. સાબિત કરો કે, વર્તુળની બહારના બિંદુમાંથી વર્તુળને દોરેલા બે સ્પર્શકો વચ્ચેનો ખૂણો અને સ્પર્શબિંદુઓને કેન્દ્રને જોડતા રેખાખંડ વચ્ચેનો ખૂણો એકબીજાને પૂરક હોય છે.

44. એક વર્તુળાકાર મેદાનની ત્રિજ્યા 35 મી છે. મેદાનની અંદરની બાજુએ 3.5 મી પહોળો રસ્તો છે. બે ત્રિજ્યાઓ વચ્ચેના ખૂણાનું માપ 72° હોય તેવી તે મેદાનની બે ત્રિજ્યાઓની વચ્ચેના ભાગમાં રસ્તાનું સમારકામ કરવાનું છે. એક મી²ના ₹ 80 ના દરે સમારકામનો ખર્ચ શોધો.

45. એક નક્કર નળાકારની ત્રિજ્યા અને ઊંચાઈનો સરવાળો 37 સેમી છે. જો તે નળાકારની કુલ સપાટીનું ક્ષેત્રફળ 1628 સેમી² હોય, તો તેનું ઘનફળ શોધો.

46. 2 મી વ્યાસ અને 14 મી ઊંચાઈનો એક કૂવો ખોદીને તેમાંથી નીકળેલ માટી વડે કૂવાની આસપાસ 40 સેમી ઊંચાઈનો સપાટ ઘન કંકણાકાર ઓટલો બનાવવામાં આવે, તો તે ઓટલાની પહોળાઈ શોધો.

વિભાગ D

નીચેના 8 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 47થી 54)
[પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. આપેલ રેખાખંડ ABને 2 : 3 : 4 ગુણોત્તરના લંબાઈવાળા ત્રણ ભાગમાં વિભાજિત કરો. રચનાના મુદ્દા લખો.

48. બંગડીની મદદ લઈ એક વર્તુળ દોરો. વર્તુળની બહાર એક બિંદુ લો. આ બિંદુમાંથી વર્તુળના સ્પર્શકોની જોડ દોરો. રચનાના મુદ્દા લખો.

39. બે અંકની એક સંખ્યા તેના અંકોના સરવાળાથી ચાર ગણી અને અંકોના ગુણાકારથી ત્રણ ગણી છે, તે સંખ્યા શોધો.

40. n ના કયા મૂલ્ય માટે બે સમાંતર શ્રેણીઓ 63, 65, 67, ... અને 3, 10, 17, ...ના n મા પદ સમાન થાય?

41. A(-2, 2) અને B(2, 8)ને જોડતા રેખાખંડનું ચાર સમાન ભાગમાં વિભાજન કરતાં બિંદુઓના યામ શોધો.

49. 10 વર્ષ પહેલાં એક પિતાની ઉંમર તેના પુત્રની તે વખતની ઉંમર કરતાં 12 ગણી હતી. 10 વર્ષ બાદ તે પિતાની ઉંમર તે પુત્રની તે વખતની ઉંમર કરતાં 2 ગણી થશે. બંનેની વર્તમાન ઉંમર શોધો.

50. એક બહુમાળી મકાનથી દૂર 50 મી અંતરે આવેલા સ્થળ પરથી બહુમાળી મકાનના પહેલા માળનો ઉત્સેધકોણ 30° અને દસમા માળનો ઉત્સેધકોણ 60° નો માલૂમ પડે છે, તો પહેલા માળ અને દસમા માળ વચ્ચે કેટલું અંતર હશે? ($\sqrt{3} = 1.73$, $\frac{1}{\sqrt{3}} = 0.58$ લો.)

51. સમતલ જમીન પર આવેલ એક બિંદુથી શિરોલંબ ટાવરની ટોચના ઉત્સેધકોણના \tan નું મૂલ્ય $\frac{5}{12}$ છે. ટાવર તરફ 192 મી ચાલતાં ટોચના ઉત્સેધકોણના \tan નું મૂલ્ય $\frac{3}{4}$ થાય છે, તો ટાવરની ઊંચાઈ શોધો.

52. જો શંકુના આડછેદની તિર્યક ઊંચાઈ 20 સેમી અને ત્રિજ્યાઓ 20 સેમી અને 8 સેમી હોય, તો તેનું ઘનફળ શોધો. ($\pi = 3.14$ લો.)

53. જો કાટકોણ ત્રિકોણમાં કાટખૂણાના શિરોબિંદુથી કર્ણ પર વેધ દોરેલ હોય, તો સાબિત કરો કે વેધની બંને તરફના ત્રિકોણો મૂળ ત્રિકોણને સમરૂપ હોય છે અને એકબીજાને સમરૂપ હોય છે.

54. $\Delta ABC \sim \Delta XYZ$ છે. AD અને XM એ અનુક્રમે ΔABC અને ΔXYZ ના વેધ છે. સાબિત કરો કે,
 $\frac{AD}{XM} = \frac{BC}{YZ}$.

પ્રશ્નપત્ર 4

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)
[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

• નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :

- જો કોઈ ત્રિઘાત બહુપદીનાં બે શૂન્યોની કિંમત 0 હોય, તો તે બહુપદીમાં x વાળું પદ અને અચળ પદ ન હોય.
- સમીકરણ $x^2 - 5x + k = 0$ નો વિવેક 49 હોય, તો $k = 6$.
- જો કોઈ સમાંતર શ્રેણી માટે $a_n = 5n - 70$ હોય, તો તે શ્રેણીનું 8મું પદ 30 થાય.

4. $(\cot \theta + 3)(3 \cot \theta + 1)$
 $= 3 \operatorname{cosec}^2 \theta + 10 \cot \theta$

5. $\frac{256}{125}$ નું દશાંશ નિરૂપણ અનંત અને આવૃત્ત છે.

6. સમીકરણ $5x - 4y = 0$ નો આલેખ ઉગમબિંદુમાંથી પસાર થતી રેખા છે.

• દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો :

7. જો કોઈ આવૃત્તિ-વિતરણનો બહુલક તેના મધ્યસ્થ કરતાં 8 વધુ હોય, તો બહુલક તેના મધ્યક કરતાં વધુ હોય.

A. 4 B. 12 C. 6 D. 24

8. કોઈ પણ લીપ વર્ષના ઓગસ્ટ મહિનામાં 5 રવિવાર આવે તેની સંભાવના છે.

A. 0 B. $\frac{1}{7}$ C. $\frac{2}{7}$ D. $\frac{3}{7}$

9. જો $P(X) : P(\bar{X}) = 7 : 4$ હોય, તો $P(X) = \dots\dots\dots$

A. $\frac{7}{11}$ B. $\frac{4}{11}$ C. $\frac{3}{11}$ D. $\frac{11}{7}$

10. જો સમીકરણયુગ્મ $3x + 4y = 6$ અને $4x + ky = 20$ ને અનન્ય ઉકેલ હોય, તો

A. $k = -\frac{16}{3}$ B. $k \neq -\frac{16}{3}$

C. $k = \frac{16}{3}$ D. $k \neq \frac{16}{3}$

11. જો A(2, 2), B(-4, -4) અને C(5, -8) એ $\triangle ABC$ નાં શિરોબિંદુઓ હોય, તો Cમાંથી દોરેલ $\triangle ABC$ ની મધ્યગાની લંબાઈ એકમ થાય.

A. $\sqrt{65}$ B. $\sqrt{117}$ C. $\sqrt{85}$ D. $\sqrt{113}$

12. નીચે આપેલા આવૃત્તિ-વિતરણનો મધ્યસ્થ વર્ગ છે.

વર્ગ	10	20	30	40	50
	-20	-30	-40	-50	-60
આવૃત્તિ	12	18	25	15	10

A. 10 - 20

B. 20 - 30

C. 30 - 40

D. 40 - 50

• પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :

13. જલ્પાના દીકરા આહાનની વર્તમાન ઉંમર જલ્પાની વર્તમાન ઉંમર કરતાં ત્રીજા ભાગની છે. જો જલ્પાની વર્તમાન ઉંમર x વર્ષ હોય, તો 12 વર્ષ બાદ આહાનની ઉંમર વર્ષ થશે.

14. (0, 0), (6, 0) અને (0, 8) શિરોબિંદુઓ ધરાવતા ત્રિકોણની પરિમિતિ એકમ થાય.

15. જો $\sin \theta + \sin^2 \theta = 1$ હોય, તો $\cos^2 \theta + \cos^4 \theta = \dots\dots\dots$

16. O કેન્દ્રિત વર્તુળને બાહ્યબિંદુ P માંથી દોરેલ સ્પર્શકો વર્તુળને બિંદુઓ A અને Bમાં સ્પર્શે છે. જો $\angle APB = 70^\circ$ હોય, તો $\angle POA = \dots\dots\dots$ થાય.

17. બે ક્રમિક ધન અયુગ્મ પૂર્ણાંકોનો ગુણાકાર 143 છે, તો તે બે પૂર્ણાંકો છે.

18. ચડતા ક્રમે ગોઠવેલ અવલોકનો 24, 25, 26, $x + 2$, $x + 3$, 30, 31 અને 34નો મધ્યસ્થ 27.5 હોય, તો $x = \dots\dots\dots$

• એક વાક્ય, શબ્દ કે આંકડામાં જવાબ આપો :

19. એક વર્તુળાકાર બગીચાની ફરતે બહારની બાજુએ સમાન પહોળાઈનો કંકણાકાર રસ્તો છે. જો કંકણાકાર રસ્તાના બહારના પરિઘ અને અંદરના પરિઘનો તફાવત 88 મી હોય, તો રસ્તાની પહોળાઈ શોધો.

20. એક લંબઘનની પાસપાસેની ત્રણ સપાટીઓના ક્ષેત્રફળ X, Y અને Z છે. લંબઘનનું ઘનફળ શોધો.

21. કોઈ પણ લીપ વર્ષના ફેબ્રુઆરી માસમાં 5 રવિવાર આવે તેની સંભાવના શોધો.

22. જો $P(A) = \frac{7}{4} P(\bar{A})$ હોય, તો $P(A)$ શોધો.

23. 36 અને 100નો લ.સા.અ. કેટલો થાય?

24. $Q(-6, 7)$ અને $R(-2, 3)$ ને જોડતા રેખાખંડનું મધ્યબિંદુ $A\left(\frac{m}{2}, 5\right)$ હોય, તો m ની કિંમત શોધો.

વિભાગ B

નીચેના 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ લખો : (પ્રશ્ન 25થી 37)

[પ્રત્યેકના 2 ગુણ]

18

25. જો ગુ.સા.અ. (306, 657) = 9 આપેલ હોય, તો લ.સા.અ. (306, 657) શોધો.
26. યુક્લિડનું ભાગાકારનું પૂર્વપ્રમેય વાપરીને દર્શાવો કે, કોઈ પણ ધન પૂર્ણાંકનો ધન $9m$, $9m + 1$ અથવા $9m + 8$ સ્વરૂપનો હોય.
27. એવી દ્વિઘાત બહુપદી મેળવો કે જેનાં શૂન્યોનો સરવાળો $-\frac{1}{4}$ હોય તથા શૂન્યોનો ગુણાકાર $\frac{1}{4}$ હોય.
28. નીચેના દ્વિઘલ સુરેખ સમીકરણયુગ્મનો ઉકેલ લોપની રીતે મેળવો :
- $$2x + 3y = 2$$
- $$5x + 4y = 3\frac{5}{6}$$

29. સમીકરણયુગ્મ $7x + 4y = 12$ અને $3x + 4y = -4$ નો ઉકેલ ચોકડી ગુણાકારની રીતે શોધો.

30. ΔPQR માં $\angle Q$ કાટખૂણો છે. $PR + QR = 25$ સેમી અને $PQ = 5$ સેમી હોય, તો $\sin P$, $\cos P$ અને $\tan P$ શોધો.

31. કિંમત શોધો : $\frac{\sin 30^\circ + \tan 45^\circ - \operatorname{cosec} 60^\circ}{\sec 30^\circ + \cos 60^\circ + \cot 45^\circ}$

32. સાબિત કરો :

$$\frac{1}{\sec \theta - \tan \theta} - \frac{1}{\cos \theta} = \frac{1}{\cos \theta} - \frac{1}{\sec \theta + \tan \theta}$$

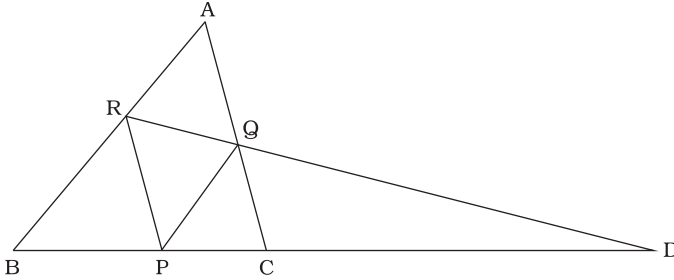
33. બિંદુ P એ વર્તુળના કેન્દ્ર Oથી 26 સેમી દૂર છે અને P માંથી દોરેલ સ્પર્શક PTની લંબાઈ 10 સેમી છે. વર્તુળની ત્રિજ્યા શોધો.

34. એક ચોક્કસ શહેરમાં 30 વિસ્તારોમાં હવામાં SO_2 ની સાંદ્રતા (ઘટકો પ્રતિ દસ લાખમાં, એટલે કે ppmમાં) શોધવા માટે નીચે દર્શાવેલ માહિતી એકત્રિત કરવામાં આવી હતી :

SO_2 ની સાંદ્રતા (ppmમાં)	0.00 - 0.04	0.04 - 0.08	0.08 - 0.12	0.12 - 0.16	0.16 - 0.20	0.20 - 0.24
આવૃત્તિ	4	9	9	2	4	2

હવામાં SO_2 ની સાંદ્રતાનો મધ્યક શોધો.

35. આપેલ આકૃતિમાં, $PQ \parallel BA$ અને $PR \parallel CA$. જો $PD = 12$ સેમી હોય, તો $BD \times CD$ શોધો.

36. એક કુટિર ઉદ્યોગ એક દિવસમાં કેટલીક માટીની વસ્તુઓ બનાવે છે. એક નિશ્ચિત દિવસે એ જણાયું કે પ્રત્યેક વસ્તુની ઉત્પાદન કિંમત (રૂપિયામાં), તે દિવસે ઉત્પાદિત વસ્તુના બમણા કરતાં 3 વધુ હતી. જો તે દિવસે કુલ ઉત્પાદન ખર્ચ ₹ 90 હોય, તો ઉત્પાદિત વસ્તુની સંખ્યા અને પ્રત્યેક વસ્તુની ઉત્પાદન કિંમત શોધો.

37. નીચે આપેલ સમીકરણના ઉકેલ અવયવીકરણની રીતથી મેળવો :

$$abx^2 + (b^2 - ac)x - bc = 0$$

વિભાગ C

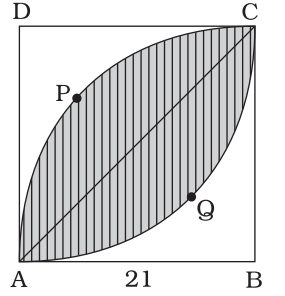
નીચેના 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 38થી 46) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. જો $2x + 3$ એ બહુપદી
 $p(x) = 2x^3 + 9x^2 - x - b$ નો અવયવ હોય, તો b શોધો.
39. 15ના એવા બે ભાગ શોધો, જેમના વ્યસ્તનો સરવાળો $\frac{3}{10}$ થાય.

42. નીચે આપેલી માહિતીનો બહુલક $33\frac{1}{3}$ છે અને કુલ આવૃત્તિ 100 છે. ખૂટતી આવૃત્તિઓ x અને y શોધો.

વર્ગ	0 - 10	10 - 20	20 - 30	30 - 40	40 - 50	50 - 60
આવૃત્તિ	7	12	x	28	y	9

43. સાબિત કરો કે, વર્તુળની બહારના બિંદુમાંથી દોરેલા સ્પર્શકોની લંબાઈ સમાન હોય છે.
44. આકૃતિમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે ચોરસ ABCD ની લંબાઈ 21 સેમી છે. APC એ B કેન્દ્રિત 21 સેમી ત્રિજ્યાનું તથા AQC એ D કેન્દ્રિત 21 સેમી ત્રિજ્યાનું ચાપ છે. રેખાંકિત પ્રદેશનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

45. વિજ્ઞાનમેળામાં એક વિદ્યાર્થીએ 10 સેમી ત્રિજ્યા અને 40 સેમી ઊંચાઈવાળા નળાકારના બંને છેડે 26 સેમી તિર્યક ઊંચાઈવાળા શંકુ ગોઠવીને એક પાત્ર બનાવ્યું છે. આ પાત્રમાં કેટલા લિટર પાણી સમાઈ શકે?
46. ધાતુના એક લંબઘનનું માપ 66 સેમી \times 42 સેમી \times 21 સેમી છે. તે લંબઘનને ઓગાળીને 4.2 સેમી વ્યાસવાળી ગોળીઓ બનાવવામાં આવે, તો કેટલી ગોળીઓ બને?

વિભાગ D

નીચેના 8 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 47થી 54) [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. 5 સેમી, 6 સેમી અને 7 સેમી બાજુવાળા ત્રિકોણની રચના કરો અને પછી બીજો ત્રિકોણ રચો, જેની બાજુઓ પ્રથમ ત્રિકોણની અનુરૂપ બાજુઓ કરતાં $\frac{7}{5}$ ગણી હોય. રચનાના મુદ્દા લખો.
48. 8 સેમી લંબાઈનો રેખાખંડ AB દોરો. Aને કેન્દ્ર લઈ 4 સેમી ત્રિજ્યાવાળું એક વર્તુળ દોરો. Bને કેન્દ્ર લઈ

40. એક સમાંતર શ્રેણીનું 10મું પદ 52 છે અને તેનું 17મું પદ તેના 13મા પદ કરતાં 20 વધુ છે. સમાંતર શ્રેણી શોધો અને તેનું 30મું પદ શોધો.
41. ΔABC નું ક્ષેત્રફળ 5 ચોરસ એકમ છે. તેનાં બે શિરોબિંદુઓ A(2, 1) તથા B(3, -2) છે અને ત્રીજું શિરોબિંદુ C રેખા $y - x + 3 = 0$ પર આવેલ છે. શિરોબિંદુ Cના યામ શોધો.

- બીજું 3 સેમી ત્રિજ્યાવાળું વર્તુળ દોરો. પ્રત્યેક વર્તુળને બીજા વર્તુળના કેન્દ્રમાંથી સ્પર્શકો દોરો. રચનાના મુદ્દા લખો.
49. એક વર્ગના વિદ્યાર્થીઓને હારમાં ઊભા રાખવામાં આવ્યા છે. દરેક હારમાં 3 વિદ્યાર્થીઓ વધારે ઊભા રાખતાં 1 હાર ઓછી બને છે. 3 વિદ્યાર્થીઓ પ્રત્યેક હારમાં ઓછા ઊભા રાખતાં 2 હાર વધારે બને છે, તો વર્ગખંડમાં રહેલા વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા શોધો.
50. સમાન ઊંચાઈના બે સ્તંભો વચ્ચેનું અંતર 200 મી છે. સ્તંભોના પાયાઓને જોડતા જમીન પરના રેખાખંડના કોઈ બિંદુએ તેમની ટોચના ઉત્સેધકોણ અનુક્રમે 60° અને 30° છે, તો સ્તંભોની ઊંચાઈ શોધો.
 $(\sqrt{3} = 1.73 \text{ લો.})$
51. નદીને કાંઠે ઊભેલી એક વ્યક્તિના નિરીક્ષણ મુજબ સામા કાંઠા પર રહેલા ઝાડની ટોચનો ઉત્સેધકોણ 60° છે. કાંઠાથી 20 મી દૂર જતાં તે ખૂણો 30° નો થાય છે. ઝાડની ઊંચાઈ તથા નદીની પહોળાઈ શોધો.
52. એક વાસણ એક ધાતુની શીટમાંથી બનાવવામાં આવ્યું છે. તે ઉપરથી ખુલ્લું છે અને શંકુના આડછેદ જેવા

આકારનું છે. તેની ઊંચાઈ 16 સેમી તથા બંને અંત્ય વર્તુળોની નીચેની અને ઉપરની ત્રિજ્યાઓ અનુક્રમે 8 સેમી અને 20 સેમી છે. દૂધથી સંપૂર્ણ ભરેલા વાસણમાં ₹ 20 પ્રતિ લિટર કિંમતવાળા આ વાસણમાં સમાઈ શકતા દૂધની કિંમત શોધો. આ વાસણ બનાવવા માટે વપરાયેલ ધાતુની શીટની કિંમત ₹ 8 પ્રતિ 100 સેમી²ના દરે શોધો.
($\pi = 3.14$ લો.)

53. જો કોઈ રેખા ત્રિકોણની બે બાજુઓનું સમાન ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરે, તો સાબિત કરો કે તે ત્રીજી બાજુને સમાંતર હોય છે.
54. ΔABC માં, $\angle C = 90^\circ$ અને P અને Q બિંદુઓ અનુક્રમે CA અને CB પર આવેલાં એવાં બિંદુઓ છે કે જેથી $CP : PA = CQ : QB = 2 : 1$ થાય. સાબિત કરો કે, $9(AQ^2 + BP^2) = 13 AB^2$.

પ્રશ્નપત્ર 5

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

સૂચના મુજબ જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 1થી 24)

[પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]

24

● નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :

- જો -4 એ બહુપદી $p(x) = x^2 + kx + 20$ નું એક શૂન્ય હોય, તો $k = -9$.
- જો સમીકરણ $x^2 + 6x + k = 0$ નું એક બીજ 4 હોય, તો બીજું બીજ -10 હોય.
- કોઈ પણ સમાંતર શ્રેણી માટે સામાન્ય તફાવત શૂન્ય ન હોઈ શકે.
- $\cos 65^\circ - \cos 35^\circ$ ની કિંમત ધન છે.
- બે ધન પૂર્ણાંકો a અને b માટે,
ગુ.સા.અ. $(a, b) \times$ લ.સા.અ. $(a, b) = a \times b$.
- જો $\alpha = 1$ હોય, તો સમીકરણયુગ્મ $ax + 3y = -7$ અને $2x + 6y = 14$ ને અનંત ઉકેલો હોય.

● દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને જવાબ લખો :

- જો આપેલ આવૃત્તિ-વિતરણ માટે, મધ્યસ્થ = 15.4 અને મધ્યક = 12.8 હોય, તો બહુલક =
A. 18 B. 7.6 C. 20.6 D. 33.4
- અંગ્રેજીના 26 મૂળાક્ષરોમાંથી એક અક્ષર યાદચ્છિક રીતે પસંદ કરતાં તે સ્વર હોય તેની સંભાવના થાય.
A. $\frac{1}{26}$ B. $\frac{3}{26}$ C. $\frac{5}{26}$ D. $\frac{1}{52}$

9. જો $P(A) - P(\bar{A}) = 0.5$ હોય, તો $P(\bar{A}) = \dots\dots\dots$

A. 0.75 B. 0.25 C. 0.80 D. 0.40

10. જો $50x + 30y = 230$ અને $30x + 50y = 170$ હોય, તો $x - y = \dots\dots\dots$

A. 3 B. 5 C. 4 D. 1

11. y -અક્ષ બિંદુઓ $A(a_1, b_1)$ અને $B(a_2, b_2)$ ને જોડતાં રેખાખંડનું ગુણોત્તરમાં વિભાજન કરે છે.

A. $-a_1 : a_2$ B. $a_1 : a_2$
C. $b_1 : b_2$ D. $-b_1 : b_2$

12. આપેલ આવૃત્તિ-વિતરણ માટે, દોરીને તેનો મધ્યસ્થ શોધી શકાય છે.

A. સ્તંભાલેખ B. આવૃત્તિ વક્ર
C. આવૃત્તિ બહુકોણ D. ઓજાઈવ

● પ્રત્યેક વિધાન સાચું બને એ રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :

13. જો $\left(k, \frac{k}{2}\right)$ એ સમીકરણ $3x + 5y = 22$ નો એક ઉકેલ હોય, તો $k = \dots\dots\dots$

14. બિંદુ $(12, 35)$ નું ઉગમબિંદુથી અંતર એકમ હોય.

15. જો $\tan \theta = \frac{5}{12}$ હોય, તો $\cos \theta = \dots\dots\dots$

16. P કેન્દ્રિત વર્તુળના બિંદુ Aમાંથી દોરેલ સ્પર્શક AB છે અને ΔPAB સમદિલ્બુજ ત્રિકોણ છે, તો $\angle PBA = \dots\dots\dots$ થાય.

17. જો $\frac{1}{2}$ એ સમીકરણ $x^2 + kx - \frac{5}{4} = 0$ નું એક બીજ હોય, તો $k = \dots\dots\dots$

18. જો અવલોકનો 64, 40, 48, x , 43, 48, 43 અને 34નો બહુલક 43 હોય, તો $x + 3 = \dots\dots\dots$

• એક વાક્ય, શબ્દ કે આંકડામાં જવાબ આપો :

19. એક વર્તુળનું ક્ષેત્રફળ 3850 સેમી² છે. આ વર્તુળને અંતર્ગત હોય તેવા ચોરસનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

20. એક શંકુનો વ્યાસ 20 સેમી અને તિર્યક ઊંચાઈ 21 સેમી છે. તે શંકુની વકસપાટીનું ક્ષેત્રફળ શોધો.

21. 1થી 100 સુધીની પ્રાકૃતિક સંખ્યાઓમાંથી યાદચ્છિક રીતે પસંદ કરેલ એક સંખ્યા અવિભાજ્ય હોય તેની સંભાવના શોધો.

22. જો $P(A) - P(\bar{A}) = -0.4$ હોય, તો $P(\bar{A})$ શોધો.

23. આપેલ ઘન પૂર્ણાંકો a અને b માટે, એવા પૂર્ણાંકો q અને r મળે. જેથી $a = bq + r$ અનન્ય હોય, તો r કયા પૂર્ણાંકથી હંમેશાં ઓછો જ હોય?

24. $P(-3, 2)$ માંથી y -અક્ષ પર દોરેલા લંબનો લંબપાદ M છે, તો બિંદુ M ના યામ જણાવો.

વિભાગ B

નીચેના 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના ગણતરી કરી જવાબ લખો : (પ્રશ્ન 25થી 37) **18**
[પ્રત્યેકના 2 ગુણ]

25. બે સંખ્યાઓ x અને y નો ગુણાકાર 2,17,728 છે અને લ.સા.અ. $(x, y) = 42 \times$ ગુ.સા.અ. (x, y) છે, તો x અને y નો ગુ.સા.અ. તથા લ.સા.અ. શોધો.

26. યુક્લિડના ભાગાકારના પૂર્વપ્રમેયનો ઉપયોગ કરી દર્શાવો કે, કોઈ પણ ઘન પૂર્ણાંકનો વર્ગ કોઈક પૂર્ણાંક m માટે, $3m$ અથવા $3m + 1$ સ્વરૂપમાં હોય.

27. બહુપદી $4x^2 + 5\sqrt{2}x - 3$ નાં શૂન્યો શોધો અને તેનાં શૂન્યો અને સહગુણકો વચ્ચેનો સંબંધ ચકાસો.

28. આદેશની રીતનો ઉપયોગ કરી, નીચે આપેલા સમીકરણયુગ્મનો ઉકેલ મેળવો :

$$3x - y = 9$$

$$2x + 3y = 17$$

29. સમીકરણયુગ્મ $3x + 4y = 12$ અને $4y + 7x = 12$ નો ઉકેલ ચોકડી ગુણાકારની રીતે શોધો.

30. જો $\sin \theta = \frac{a^2 - b^2}{a^2 + b^2}$ હોય, તો બાકીના બધા જ ત્રિકોણમિતીય ગુણોત્તરો શોધો.

31. સાબિત કરો :

$$\cos 38^\circ \cos 52^\circ - \sin 38^\circ \sin 52^\circ = 0$$

32. સાબિત કરો : $2(\sin^6 \theta + \cos^6 \theta)$

$$- 3(\sin^4 \theta + \cos^4 \theta) + 1 = 0$$

33. AB એ P કેન્દ્રિત વર્તુળનો સ્પર્શક છે. જ્યાં, B એ સ્પર્શબિંદુ છે. PA વર્તુળને C બિંદુમાં છેદે છે. જો AB = 15 સેમી અને AC = 9 સેમી હોય, તો વર્તુળની ત્રિજ્યા શોધો.

34. નીચેનું કોષ્ટક 400 નિઓન ગોળાના આયુષ્યનું આવૃત્તિ-વિતરણ આપે છે :

આયુષ્ય (કલાકોમાં)	ગોળાની સંખ્યા
1500 - 2000	14
2000 - 2500	56
2500 - 3000	60
3000 - 3500	86
3500 - 4000	74
4000 - 4500	62
4500 - 5000	48

ગોળાના આયુષ્યનો મધ્યસ્થ શોધો.

35. 6 મીટર અને 11 મીટર ઊંચાઈના બે થાંભલા સમતલ જમીન પર આવેલા છે. જો થાંભલાના નીચેના છેડા વચ્ચેનું અંતર 12 મીટર હોય, તો તેમના ઉપરના છેડા વચ્ચેનું અંતર શોધો.

36. ઘડિયાળમાં 2 વાગ્યા અને t મિનિટનો સમય એ જ 3 વાગ્યામાં $\left(\frac{t^2}{4} - 3\right)$ મિનિટ બાકીનો સમય દર્શાવે છે, તો t ની કિંમત શોધો.

37. નીચે આપેલ દ્વિઘાત સમીકરણનાં બીજ દ્વિઘાત સૂત્રનો ઉપયોગ કરીને મેળવો :

$$\frac{1}{3}x^2 - \sqrt{11}x + 1 = 0$$

વિભાગ C

નીચેના 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 38થી 46)

[પ્રત્યેકના 3 ગુણ]

18

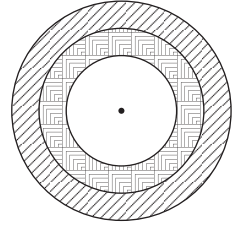
38. બહુપદી $p(x) = 3x^3 + x^2 + 2x + 5$ ને બહુપદી $g(x) = x^2 + 2x + 1$ વડે ભાગો અને ભાગપ્રવિધિ ચકાસો.

39. દ્વિઘાત સમીકરણ $2kx^2 - 3kx + k + 1 = 0$ નાં બીજ સમાન હોય, તો k નું મૂલ્ય શોધો.
40. જો કોઈ સમાંતર શ્રેણીમાં $a = 2$, $d = 8$ અને $S_n = 90$ આપેલ હોય, તો n અને a_n શોધો.
42. નીચે આપેલ 165 અવલોકનો ધરાવતાં આવૃત્તિ-વિતરણનો બહુલક 38 છે :

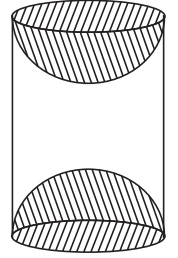
વર્ગ	5-14	14-23	23-32	32-41	41-50	50-59	59-68
આવૃત્તિ	8	13	a	53	b	18	12

ખૂટતી આવૃત્તિઓ a અને b શોધો.

43. એક વર્તુળ ΔABC ની બાજુ BCને P બિંદુમાં સ્પર્શે છે તથા લંબાવેલ AB અને લંબાવેલ ACને અનુક્રમે Q અને Rમાં સ્પર્શે છે. સાબિત કરો કે, $AQ = \frac{1}{2}(\Delta ABC$ ની પરિમિતિ).
44. તીરંદાજીનું લક્ષ્ય આકૃતિમાં બતાવ્યા મુજબનાં ત્રણ સમકેન્દ્રી વર્તુળો દ્વારા બનાવેલ છે. જો તે ત્રણ વર્તુળોના વ્યાસ 1:2:3ના ગુણોત્તરમાં હોય, તો લક્ષ્યના ત્રણ પ્રદેશોનાં ક્ષેત્રફળોનો ગુણોત્તર શોધો.

45. આપેલ આકૃતિમાં દર્શાવ્યા પ્રમાણે લાકડાના નળાકારમાંથી બંને બાજુએથી અર્ધગોલક કાઢી એક લાકડાનો શો-પીસ બનાવ્યો છે. જો નળાકારની ઊંચાઈ 10 સેમી હોય અને પાયાની ત્રિજ્યા 3.5 સેમી હોય, તો શો-પીસનું કુલ પૃષ્ઠફળ શોધો.

46. એક ખેડૂત પોતાના ખેતરમાં 10 મીટર વ્યાસવાળી અને 2 મીટર ઊંડી એક નળાકાર ટાંકીને અંદરથી 20 સેમી વ્યાસવાળી એક પાઈપ દ્વારા એક નહેર સાથે જોડે છે. જો પાઈપમાં પાણીનો પ્રવાહ 3 કિમી / કલાકની ઝડપે વહેતો હોય, તો કેટલા સમયમાં ટાંકી પાણીથી પૂર્ણ રીતે ભરાઈ જશે?

વિભાગ D

નીચેના 8 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ગણતરી કરી જવાબ આપો : (પ્રશ્ન 47થી 54)
[પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

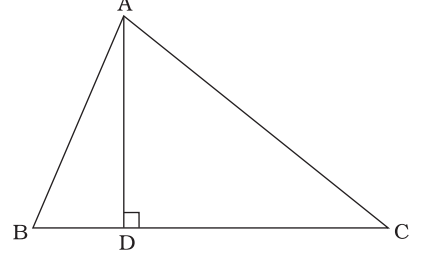
47. $BC = 4$ સેમી, $AC = 5$ સેમી અને $\angle C = 120^\circ$ હોય તેવો ΔABC દોરો. પછી એવા ત્રિકોણની રચના કરો કે, જેની બાજુઓ ΔABC ની અનુરૂપ બાજુઓથી $\frac{4}{5}$ ગણી હોય. રચનાના મુદ્દા લખો.
48. 5 સેમી ત્રિજ્યાવાળા વર્તુળના જેમની વચ્ચેના ખૂણાનું માપ 60° થાય તેવા સ્પર્શકો રચો. રચનાના મુદ્દા લખો.
49. 8 પુરુષ અને 12 સ્ત્રીઓને એક કામ પૂરું કરતાં 10 દિવસ લાગે છે, પરંતુ 6 પુરુષ અને 8 સ્ત્રીઓને તે કામ પૂરું કરતાં 14 દિવસ લાગે છે. એકલા એક પુરુષને

તથા એકલી એક સ્ત્રીને તે કામ પૂરું કરતાં કેટલા દિવસ લાગે તે શોધો.

50. ટાવરના તળિયામાંથી પસાર થતી રેખા પર તળિયાથી 4 મી અને 9 મી દૂર આવેલાં બે બિંદુથી ટાવરની ટોચના ઉત્સેધકોણનાં માપ કોટિકોણનાં માપ છે. સાબિત કરો કે, ટાવરની ઊંચાઈ 6 મી છે.
51. જમીન પરના એક બિંદુએથી આકાશમાં ઊડી રહેલ જેટ વિમાનનો ઉત્સેધકોણ 60° છે. 30 સેકન્ડના ઉડક્યન બાદ તે જ બિંદુએથી તેનો ઉત્સેધકોણ 30° થાય છે. જો જેટ વિમાન $4500\sqrt{3}$ મીની અચળ ઊંચાઈએ ઊડી રહ્યું હોય, તો જેટ વિમાનની ઝડપ શોધો.
52. એક ઘર્ષણ નિવારકનો આકાર શંકુના આડછેદ જેવો છે. તેની ત્રિજ્યાઓ અનુક્રમે 16 સેમી અને 10 સેમી છે તથા તેની ઊંચાઈ 8 સેમી છે. તેની વક્સપાટીનું ક્ષેત્રફળ તેમજ તેનું ઘનફળ π ના ગુણિતમાં શોધો.

53. સાબિત કરો કે, બે સમરૂપ ત્રિકોણોના ક્ષેત્રફળનો ગુણોત્તર તેમની અનુરૂપ બાજુઓના ગુણોત્તરના વર્ગ બરાબર હોય છે.

54. આપેલ આકૃતિમાં, ΔABC માં $\angle ABC < 90^\circ$ અને $AD \perp BC$ છે.
સાબિત કરો કે, $AC^2 = AB^2 + BC^2 - 2BC \cdot BD$.

પ્રશ્નપત્રોના જવાબો

પ્રશ્નપત્ર 1

વિભાગ A

1. ખરું 2. ખરું 3. ખરું 4. ખરું 5. ખરું
6. ખરું 7. ઓજાઈવ 8. $\frac{5}{4}$ 9. $\frac{3}{10}$ 10. $\frac{4}{3}$
11. (5, 2) 12. 17 13. 32 14. 13 15. $\frac{4}{3}$
16. 90° 17. $\frac{5}{3}, \frac{3}{5}$ 18. $\frac{n+1}{2}$ 19. $2 : \sqrt{\pi}$
20. 5 : 4 21. $\frac{10}{51}$ 22. $\frac{4}{11}$ 23. 13 24. (6, 4)

વિભાગ B

25. 36 મિનિટ 27. $\sqrt{3}, -\sqrt{3}$ 28. $x = 0, y = 0$
29. $x = \frac{19}{5}, y = \frac{6}{5}$ 31. $\frac{\sqrt{3}+1}{2\sqrt{2}}$ 33. 3 સેમી
34. 580.33 35. 8.8 સેમી
36. 11 અને 13 37. $\frac{1}{4}$ અને $\frac{1}{4}$

વિભાગ C

38. ભાગફળ : $3x^2 - 4x + 2$, શેષ : 0
39. 40 કિમી / કલાક 40. -32
41. 1 : 1, $(-\frac{3}{2}, 0)$ 42. $f = 15$
44. (1) 28.5 સેમી² (2) 235.5 સેમી²
45. 196.25 સેમી³, 163.54 સેમી³
46. 12 સેમી

વિભાગ D

47. 2.9 સેમી, 4.7 સેમી 48. 4.5 સેમી
49. 18 દિવસ, 36 દિવસ
50. $20(\sqrt{3} - 1)$ મી 51. 40 મી 52. $r = 7$

પ્રશ્નપત્ર 2

વિભાગ A

1. ખોટું 2. ખરું 3. ખોટું 4. ખરું 5. ખોટું
6. ખોટું 7. 27 8. $\frac{2}{7}$ 9. $\frac{1}{3}$ 10. $5x = -6y$
11. 3 અથવા -9 12. 3 13. 29 14. 4
15. $\frac{b^2 - a^2}{b^2}$ 16. 8.8 17. 2 18. 8 19. 4 એકમ
20. 990 સેમી² 21. 9 22. $\frac{4}{9}$ 23. 4 24. 29 એકમ

વિભાગ B

25. 75 સેમી 27. $-1, \frac{4}{3}$
28. $x = 7, y = 0$ 29. $x = 2, y = 1$
30. $\sin A = \frac{15}{17}, \sec A = \frac{17}{8}$
31. $A = 36^\circ$ 33. 8 સેમી 34. 240 35. 112
36. 13 અને 14 37. $\frac{3 + \sqrt{19}}{5}$ અને $\frac{3 - \sqrt{19}}{5}$

વિભાગ C

38. $a = 5$, $b = 4$ 39. 3 અને -4 40. 37 પદ

42. $f = 20$ 44. 20.4375 સેમી², 686.0625 સેમી²

45. 7 સેમી, 332.5 સેમી²

46. 990 સેકન્ડ, એટલે કે, 16.5 મિનિટ

વિભાગ D

49. 10 કિમી / કલાક, 2 કિમી / કલાક

50. $7(\sqrt{3} + 1)$ મી 51. $70\sqrt{3}$ મી

52. 1554 સેમી³

પ્રશ્નપત્ર 3

વિભાગ A

1. ખરું 2. ખોટું 3. ખરું 4. ખરું 5. ખોટું 6. ખરું

7. 2 8. $\frac{1}{366}$ 9. 0.71 10. 3 11. 1

12. વિસ્તાર 13. 16 14. સમદ્વિભુજ ક્રાટકોણ 15. 90°

16. 14 17. $3x^2 - 10x + 3 = 0$ 18. 19

19. $r^2 = r_1^2 + r_2^2$ 20. 33.1 % 21. $\frac{1}{3}$

22. $\frac{1}{51}$ 23. 252 24. 3 : 4

વિભાગ B

25. 15 27. $\frac{4}{3}, \frac{3}{2}$ 28. $x = 2$, $y = 3$

29. $x = 4$, $y = 2$ 30. $\sin Q = \frac{7}{25}$, $\cos Q = \frac{24}{25}$

31. 0 33. 18 સેમી 34. 148.89 સેમી

વિભાગ C

35. 25 : 144 36. 10 સેમી, 24 સેમી અને 26 સેમી

37. $\frac{3\sqrt{6} + \sqrt{94}}{2\sqrt{5}}$ અને $\frac{3\sqrt{6} - \sqrt{94}}{2\sqrt{5}}$

38. $k = 5$, $a = -5$ 39. 24 40. $n = 13$

41. $(-1, \frac{7}{2})$, $(0, 5)$ અને $(1, \frac{13}{2})$

42. $x = 8$, $y = 7$ 44. ₹ 11,704

45. 4620 સેમી³ 46. 5 મી

વિભાગ D

49. 34 વર્ષ, 12 વર્ષ 50. 57.50 મી 51. 180 મી

52. 10449.92 સેમી³

પ્રશ્નપત્ર 4

વિભાગ A

1. ખરું 2. ખોટું 3. ખોટું 4. ખરું 5. ખોટું 6. ખરું

7. 12 8. $\frac{3}{7}$ 9. $\frac{7}{11}$ 10. $k \neq \frac{16}{3}$ 11. $\sqrt{85}$

12. 30-40 13. $\frac{x}{3} + 12$ 14. 24 15. 1 16. 55°

17. 11 અને 13 18. 25 19. 14 મી 20. \sqrt{XYZ}

21. $\frac{1}{7}$ 22. $\frac{7}{11}$ 23. 900 24. -8

વિભાગ B

25. 22,338 27. $k(4x^2 + x + 1)$, $k \neq 0$

28. $x = \frac{1}{2}$, $y = \frac{1}{3}$ 29. $x = 4$, $y = -4$

30. $\sin P = \frac{12}{13}$, $\cos P = \frac{5}{13}$, $\tan P = \frac{12}{5}$

31. $\frac{43 - 24\sqrt{3}}{11}$ 33. 24 સેમી 34. 0.099 ppm

35. 144 સેમી² 36. 6, ₹ 15 37. $-\frac{b}{a}$ અને $\frac{c}{b}$

વિભાગ C

38. $b = 15$ 39. 5 અને 10

40. 7, 12, 17, ... અને $a_{30} = 152$

41. $(5, 2)$ અથવા $(0, -3)$ 42. $x = 24$, $y = 20$

44. 252 સેમી² 45. 17.6 લિટર 46. 1500 ગોળીઓ

વિભાગ D

49. 36 વિદ્યાર્થીઓ 50. 86.5 મી

51. $10\sqrt{3}$ મી, 10 મી 52. ₹ 209, ₹ 156.75

પ્રશ્નપત્ર 5**વિભાગ A**

1. ખોટું 2. ખરું 3. ખોટું 4. ખોટું 5. ખરું 6. ખોટું
 7. 20.6 8. $\frac{5}{26}$ 9. 0.25 10. 3 11. $-a_1 : a_2$
 12. ઓજાઈવ 13. 4 14. 37 15. $\frac{12}{13}$ 16. 45°
 17. 2 18. 46 19. 2450 સેમી² 20. 660 સેમી²
 21. $\frac{1}{4}$ 22. 0.7 23. b 24. (0, 2)

વિભાગ B

25. ગુ.સા.અ. = 72, લ.સા.અ. = 3024
 27. $\frac{1}{2\sqrt{2}}$, $\frac{-3}{\sqrt{2}}$
 28. $x = 4$, $y = 3$ 29. $x = 0$, $y = 3$
 30. $\cos \theta = \frac{2ab}{a^2+b^2}$, $\tan \theta = \frac{a^2-b^2}{2ab}$,
 $\operatorname{cosec} \theta = \frac{a^2+b^2}{a^2-b^2}$, $\sec \theta = \frac{a^2+b^2}{2ab}$,
 $\cot \theta = \frac{2ab}{a^2-b^2}$

33. 8 સેમી 34. 3406.98 કલાક 35. 13 મી

36. 14 37. $\frac{3\sqrt{11}+\sqrt{87}}{2}$ અને $\frac{3\sqrt{11}-\sqrt{87}}{2}$

વિભાગ C

38. ભાગફળ : $3x - 5$, શેષ : $9x + 10$ 39. $k = 8$
 40. $n = 5$, $a_5 = 34$ 41. 97
 42. $a = 23$, $b = 38$ 44. 1 : 3 : 5
 45. 374 સેમી² 46. 100 મિનિટ

વિભાગ D

49. 140 દિવસ, 280 દિવસ 51. 1080 કિમી / કલાક
 52. 260π સેમી², 1376π સેમી³

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

[30% હેતુલક્ષી તથા 70% વર્ણનાત્મક પ્રશ્નો આધારિત]

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ ડાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

● હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન / વિશ્લેષણ	અનુમાન / મૂલ્યાંકન	
ગુણ	20	28	24	04	04	80
ટકા	25	35	30	05	05	100

● પ્રશ્નોના સ્વરૂપ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રશ્નોનું સ્વરૂપ	પ્રત્યેકના ગુણ	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ વિકલ્પ વિના
			જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (OQ)	1 ગુણ	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SQ - I)	2 ગુણ	09	13	18
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SQ - II)	3 ગુણ	06	09	18
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LQ)	4 ગુણ	05	08	20
		કુલ	44	54	80

● પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

પ્રકરણ ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	પ્રકરણદીઠ ગુણ		એકમ	ગુણભાર (વિકલ્પ વિના)	
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે			
1.	રાસાયણિક પ્રક્રિયાઓ અને સમીકરણો	04	04	રસાયણવિજ્ઞાન	25	
2.	એસિડ, બેઈઝ અને ક્ષાર	06	10			
3.	ધાતુઓ અને અધાતુઓ	05	08			
4.	કાર્બન અને તેનાં સંયોજનો	06	06			
5.	તત્વોનું આવર્તનીય વર્ગીકરણ	04	06			
6.	જૈવિક ક્રિયાઓ	06	10	જીવવિજ્ઞાન	22	
7.	નિયંત્રણ અને સંકલન	05	05			
8.	સજીવો કેવી રીતે પ્રજનન કરે છે?	06	09			
9.	આનુવંશિકતા અને ઉદ્વિકાસ	05	05			
10.	પ્રકાશ : પરાવર્તન અને વક્રીભવન	06	09	ભૌતિક વિજ્ઞાન	11	23
11.	માનવઆંખ અને રંગબેરંગી દુનિયા	05	05			
12.	વિદ્યુત	06	08			
13.	વિદ્યુતપ્રવાહની ચુંબકીય અસરો	06	10			
14.	ઊર્જાના સ્ત્રોતો	04	04	પર્યાવરણ	10	
15.	આપણું પર્યાવરણ	03	05			
16.	નૈસર્ગિક સ્ત્રોતોનું ટકાઉ પ્રબંધન (વ્યવસ્થાપન)	03	05			
કુલ ગુણ		80	109		80	

નોંધ : એકમદીઠ ગુણભાર બદલી શકાશે નહિ, પરંતુ દરેક પ્રકરણને યોગ્ય ન્યાય મળે તે રીતે પ્રકરણદીઠ ગુણભાર બદલી શકાશે.

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

વિભાગ A : હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (10થી 20 શબ્દોની મર્યાદામાં)

ગુણ

- આપેલ 24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] **24**
- આ વિભાગમાં હેતુલક્ષી પ્રશ્નો જેવા કે MCQs (બહુવિકલ્પ પ્રશ્નો), MRQs (એક કરતાં વધારે ઉત્તરવાળા MCQs), ખરાં-ખોટાં વિધાનો, ખાલી જગ્યા, વ્યાખ્યા, સૂત્ર, એકમો, અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો, એક શબ્દ કે એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો, પૂરું નામ આપો, આપેલા શબ્દો પૈકી અસંગત ઓળખો, ક્રમમાં ગોઠવો, જોડકાં જોડો વગેરે પ્રકારના પ્રશ્નો પૂછી શકાય.

વિભાગ B : ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો – I (40થી 50 શબ્દોની મર્યાદામાં)

- પ્રશ્નક્રમાંક 25થી 37(13 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 9 (નવ) પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] **18**

વિભાગ C : ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો – II (60થી 80 શબ્દોની મર્યાદામાં)

- પ્રશ્નક્રમાંક 38થી 46(9 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 6 (છ) પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] **18**

વિભાગ D : લાંબા પ્રશ્નો (90થી 120 શબ્દોની મર્યાદામાં)

- પ્રશ્નક્રમાંક 47થી 54(8 પ્રશ્નો)માંથી કોઈ પણ 5 (પાંચ) પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] **20**

કુલ ગુણ : 80

પ્રશ્નપત્ર 1

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

- સૂચનાઓ :** (1) તમામ વિભાગ ફરજિયાત છે. સૂચનાની સામે બતાવવામાં આવેલ સંખ્યા વિભાગના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.
 (2) જરૂર જણાય ત્યાં સ્વચ્છ, પ્રમાણસર અને નામનિર્દેશિત આકૃતિ દોરવી.
 (3) પ્રશ્નોના ઉત્તર વિભાગ પ્રમાણે જ ક્રમસર લખવા.

વિભાગ A : હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

પ્રશ્નક્રમ 1થી 24ના 10થી 20 શબ્દોની મર્યાદામાં સૂચના મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

- નીચે આપેલાં વિધાનો માટે તેમની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

1. નીચેની પ્રક્રિયામાં રિડક્શનકર્તા પદાર્થ કયો છે?
 $2H_2S(g) + 3O_2(g) \longrightarrow 2H_2O(l) + 2SO_2(g)$
 A. O_2 B. H_2S C. H_2O D. SO_2
2. સાબુમાં હાઈડ્રોકાર્બન સાથે કયો ક્રિયાશીલ સમૂહ જોડાયેલ હોય છે?
 A. $-SO_3Na$ B. $-COONa$
 C. $-CH_3COONa$ D. $-CHONa$
3. નીચેના પૈકી કયો સજીવ ઓક્સિજન કે હવા વગર જીવી શકે છે?
 A. અમીબા B. જળો
 C. ચીસ્ટ D. લીલી વનસ્પતિ
4. બાયોગેસનો મુખ્ય ઘટક કયો છે?
 A. મિથેન B. બ્યુટેન
 C. નાઈટ્રોજન D. કાર્બન ડાયોક્સાઈડ
5. અંતર્ગોળ અરીસા વડે કેવું પ્રતિબિંબ મેળવી શકાતું નથી?
 A. વાસ્તવિક અને મોટું B. વાસ્તવિક અને નાનું
 C. આભાસી અને મોટું D. આભાસી અને નાનું
6. મનુષ્યની આંખમાં વસ્તુનું પ્રતિબિંબ શાના પર રચાય છે?
 A. આઈરિસ B. રેટિના
 C. કીકી D. પારદર્શકપટલ
- નીચે આપેલાં વિધાનો સાચાં બને તે રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
7. C_2H_4 એ પ્રકારનું હાઈડ્રોકાર્બન સંયોજન છે. (સંતૃપ્ત, અસંતૃપ્ત)
8. મેન્ડેલીફે તેના આવર્ત કોષ્ટકમાં તત્ત્વોનો સમાવેશ કર્યો હતો. (56, 63, 90)
9. સ્વાદુરસમાં ચરબીના પાયન માટે ઉત્સેચક છે. (પેપ્સિન, ટ્રિપ્સિન, લાઈપેસ)

10. શુક્રકોષ વડે અંડકોષનું ફલનમાં થાય છે.
 (યોનિમાર્ગ, અંડવાહિની, અંડપિંડ)
11. સમતલ અરીસાથી 20 cm દૂર મૂકેલી વસ્તુ અને તેના પ્રતિબિંબ વચ્ચેનું અંતર હોય.
 (10 cm, 20 cm, 40 cm)
12. ઊર્જાસ્ત્રોત સૌર-ઊર્જામાંથી મળેલ નથી.
 (પવન-ઊર્જા, ન્યુક્લિયર ઊર્જા)
- નીચે આપેલાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :
13. આધુનિક આવર્ત કોષ્ટકના સમૂહમાં ઉપરથી નીચે તરફ જતાં પરમાણ્વીય ત્રિજ્યા ઘટે છે.
14. પક્ષી અને કીટકની પાંખ સમમૂલક અંગો છે.
15. દરેક અરીસા અને લેન્સ માટે નવી કાર્તેઝિયન સંજ્ઞા-પ્રણાલી મુજબ વસ્તુ-અંતર 'u' ઋણ લેવામાં આવે છે.
16. પૃથ્વીની ફરતે ભ્રમણ કરતાં ચંદ્રના ગુરુત્વાકર્ષણને કારણે સમુદ્રના જળસ્તરમાં ભરતી અને ઓટ આવે છે.
- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
17. કયો વનસ્પતિ અંતઃસ્રાવ વૃદ્ધિ અવરોધે છે?
18. જંગલી કોબીજમાંથી કૃત્રિમ પસંદગીની પ્રક્રિયાથી ઉત્પન્ન થયેલી ત્રણ શાકભાજીનાં નામ આપો.
19. સૌપ્રથમ આંખો ધરાવતા ચપટા કૃમિનું નામ આપો. આંખોનું સ્વરૂપ લખો.
20. એક વિદ્યુત ઉપકરણનું પાવર-વોલ્ટેજ રેટિંગ 100 W – 250 V છે, તેનો અર્થ શું થાય?
21. CNGનું પૂરું નામ જણાવો.
22. નિવસનતંત્રના અજૈવિક ઘટકો જણાવો.
23. ગ્લોબલ વોર્મિંગ એટલે શું?
24. આપેલ જોડકું સાચી રીતે જોડો :

અંતઃસ્રાવ	કાર્ય
a. એડ્રીનાલિન	1. રુધિરમાં શર્કરાની માત્રાનું નિયમન કરે છે.
b. ઇન્સ્યુલિન	2. શરીરની વૃદ્ધિ અને વિકાસનું નિયંત્રણ કરે છે.
	3. હૃદયના ધબકારા વધારે છે.

વિભાગ B

પ્રશ્નક્રમ 25થી 37 (13 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના 40થી 50 શબ્દોની મર્યાદામાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

25. ઝિંક ધાતુની મંદ હાઈડ્રોક્લોરિક એસિડ અને સોડિયમ હાઈડ્રોક્સાઈડના દ્રાવણ સાથેની સમતોલિત પ્રક્રિયા લખો.
26. નીચેનાં પદો વ્યાખ્યાયિત કરો :
(1) ખનિજ (2) કાર્બી ધાતુ
27. ન્યુલેન્ડનો અષ્ટકનો નિયમ સમજાવો.
28. પરમાણુની ઈલેક્ટ્રોનીય રચના તેના આધુનિક આવર્ત કોષ્ટકના સ્થાન સાથે શો સંબંધ છે?
29. સજીવો શા માટે પ્રજનન કરે છે?
30. તફાવતના બે મુદ્દા આપો :
સમમૂલક અંગો અને કાર્યસદ્શ અંગો
31. વિદ્યુતસ્થિતિમાનની વ્યાખ્યા આપી તેનો SI એકમ જણાવો.
32. અવરોધોને પરિપથમાં સમાંતર જોડવાથી થતાં બે ફાયદા જણાવો.
33. સુંબકીય ક્ષેત્રરેખાઓની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
34. આપણા દ્વારા ઉત્પાદિત જૈવ અવિઘટનીય કચરાથી કઈ સમસ્યાઓ ઉત્પન્ન થઈ શકે છે?
35. ઓઝોન સ્તર કેવી રીતે વિઘટન પામે છે? સમજાવો.
36. નૈસર્ગિક સ્ત્રોતોનું વ્યવસ્થાપન શા માટે જરૂરી છે?
37. જંગલોની અગત્ય જણાવો. (ચાર મુદ્દા)

વિભાગ C

પ્રશ્નક્રમ 38થી 46 (9 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના 60થી 80 શબ્દોની મર્યાદામાં ટૂંકમાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. વિસ્થાપન પ્રક્રિયા કોને કહે છે? ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
39. રાસાયણિક ગુણધર્મોના આધારે ધાતુઓ અને અધાતુઓ વચ્ચેના તફાવતના મુદ્દા લખો.
40. સક્રિયતા શ્રેણીની મધ્યમાં રહેલી ધાતુઓનું નિષ્કર્ષણ સમજાવો.

41. પરાવર્તી ક્રિયા એટલે શું? પરાવર્તી ક્રિયાનાં ઉદાહરણો આપો. અનૈચ્છિક ક્રિયાઓ અને પરાવર્તી ક્રિયાઓ એકબીજાથી કેવી રીતે ભિન્ન છે?
42. અમીબામાં દ્વિભાજનની રીતે થતું અલિંગી પ્રજનન આકૃતિ દોરી સમજાવો.
43. માનવવસતિ-નિયંત્રણની પદ્ધતિઓ વર્ણવો.
44. કાચના લંબઘન સ્લેબ વડે થતી પ્રકાશના વક્રીભવનની ઘટના સમજાવો.
45. બહિર્ગોળ લેન્સની સામે વસ્તુને F_1 અને $2F_1$ ની વચ્ચે મૂકતાં મળતાં પ્રતિબિંબનું સ્થાન અને પ્રતિબિંબનો પ્રકાર કિરણાકૃતિ દ્વારા દર્શાવો.
46. અવરોધોના શ્રેણી-જોડાણ માટે સમતુલ્ય અવરોધનું સૂત્ર તારવો.

વિભાગ D

પ્રશ્નક્રમ 47થી 54 (8 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના 90થી 120 શબ્દોની મર્યાદામાં વિગતવાર માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. પ્લાસ્ટર ઓફ પેરિસની બનાવટ અને તેના ઉપયોગો લખો.
48. નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
(a) જમીનમાં pHનું મહત્વ સમજાવો.
(b) એક દૂધવાળો તાજા દૂધમાં ખૂબ અલ્પ માત્રામાં બેક્ટિંગ સોડા ઉમેરે છે.
(i) તે તાજા દૂધની pHને 6થી થોડી બેક્ટિંગ તરફ શા માટે ફેરવે છે?
(ii) શા માટે આવું દૂધ દહીં બનવા માટે વધુ સમય લે છે?
49. કાર્બનના કયા બે ગુણધર્મો વધુ સંખ્યામાં કાર્બન સંયોજનો બનાવવાની ક્ષમતા ધરાવે છે, તે વિગતવાર સમજાવો.
50. મનુષ્યનું ઉત્સર્જનતંત્ર આકૃતિ દોરી સમજાવો.
51. જૈવિક ક્રિયાઓ એટલે શું? સજીવો માટે અગત્યની જૈવિક ક્રિયાઓ ટૂંકમાં સમજાવો.
52. મેઘધનુષ્યના નિર્માણની ઘટના આકૃતિ દોરી સમજાવો.
53. વિદ્યુત મોટરનો સિદ્ધાંત, આકૃતિ, કાર્યપદ્ધતિ અને ઉપયોગ જણાવો.
54. ફ્યૂઝ વિશે ટૂંક નોંધ લખો.

પ્રશ્નપત્ર 2

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

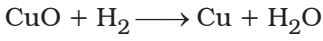
સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A : હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

પ્રશ્નક્રમ 1થી 24ના 10થી 20 શબ્દોની મર્યાદામાં સૂચના મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

● નીચે આપેલાં વિધાનો માટે તેમની નીચે આપેલાં વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

1. નીચેની પ્રક્રિયા માટે સાચું વિધાન કયું છે?

A. CuOનું ઓક્સિડેશન થાય છે.

B. H₂નું રિડક્શન થાય છે.

C. આ રેડોક્ષ પ્રક્રિયા છે.

D. આ દ્વિવિસ્થાપન પ્રક્રિયા છે.

2. બ્યુટેનોનમાં કયો ક્રિયાશીલ સમૂહ છે?

A. આલ્કોહોલ

B. આલ્ડિહાઈડ

C. કીટોન

D. કાર્બોક્સિલિક એસિડ

3. પિત્તરસ ઉત્પન્ન કરવાનું કાર્ય કયા અંગમાં થાય છે?

A. પિત્તાશય B. સ્વાદુપિંડ C. પક્વાશય D. યકૃત

4. કૃત્રિમ સેટેલાઈટમાં ઊર્જાના મુખ્ય સ્ત્રોત તરીકે શાનો ઉપયોગ થાય છે?

A. યુરેનિયમ

B. સોલર સેલ

C. હાઈડ્રોજન

D. કેરોસીન

5. બહિર્ગોળ લેન્સની કેન્દ્રલંબાઈ 25 cm છે, તો તેનો પાવર કેટલો હશે?

A. + 2.5 D

B. + 5.0 D

C. + 4.0 D

D. + 10.0 D

6. પ્રિઝમ વડે થતા શ્વેત પ્રકાશના વિભાજનમાં કયા રંગના પ્રકાશનો વેગ મહત્તમ હોય છે?

A. લાલ

B. જાંબલી

C. વાદળી

D. લીલા

● નીચે આપેલાં વિધાનો સાચાં બને તે રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :

7. પેન્ટેનના બંધારણીય સમઘટકો

(2, 3, 5)

8. આધુનિક આવર્ત નિયમ મુજબ તત્વોના ગુણધર્મો તેમના

(પરમાણ્વીય ક્રમાંક, પરમાણ્વીય દળાંક)

9. પરિરંધ્ર ખૂલવા-બંધ થવાની ક્રિયાનું નિયમન

કરે છે. (રક્ત કોષો, અધિસ્તર કોષો, વાયુતક કોષો)

10. અંડપિંડ

અંતઃસ્રાવ ઉત્પન્ન કરે છે. (ઈસ્ટ્રોજન, ટેસ્ટોસ્ટેરોન)

11. અરીસા વડે વસ્તુનું આભાસી અને મોટું પ્રતિબિંબ મેળવી શકાય છે.

(બહિર્ગોળ, સમતલ, અંતર્ગોળ)

12. વાહનો માટેને સ્વચ્છ બળતણ ગણવામાં આવે છે. (CNG, CFC)

● નીચે આપેલાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :

13. સિલિકોન અર્ધઘાતુ તત્વ છે.

14. ગરોળી, પક્ષી અને મનુષ્યના અગ્રઉપાંગના અસ્થિઓની અંતઃસ્થ રચના અને ગોઠવણી અલગ અલગ છે.

15. અનિયમિત પરાવર્તનના કિસ્સામાં પરાવર્તનના નિયમો લાગુ પડતા નથી.

16. સૂર્ય અને અન્ય તારાઓમાં ન્યુક્લિયર સંલયન પ્રક્રિયા વિશાળ ઊર્જાનો સ્ત્રોત છે.

● નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :

17. ચેતોપાગમ એટલે શું?

18. જીવવિજ્ઞાનક્ષેત્રમાં કયા પુરાવાને પ્રાચીન દસ્તાવેજ તરીકે ગણવામાં આવે છે?

19. કાનની બૂટ એટલે શું? તેને અનુસરીને પ્રભાવી અને પ્રચ્છન્ન અભિવ્યક્તિ કઈ છે?

20. ઓહ્મનો નિયમ લખો.

21. એસિડવર્ષા માટે જવાબદાર ઓક્સાઈડ કયા છે?

22. CFCનું પૂરું નામ લખો.

23. 'ગંગા સફાઈ યોજના' શા માટે શરૂ કરવામાં આવી?

24. આપેલ જોડકું સાચી રીતે જોડો :

વિભાગ A	વિભાગ B
a. અગ્રમગજ	1. લંબમજ્જા
b. પશ્ચમગજ	2. કરોડરજ્જુ
	3. હાઈપોથેલેમસ

વિભાગ B

પ્રશ્નક્રમ 25થી 37 (13 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના 40થી 50 શબ્દોની મર્યાદામાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

25. તટસ્થીકરણ પ્રક્રિયા કોને કહે છે? બે ઉદાહરણ આપો.
26. ભૌતિક ગુણધર્મોના આધારે ધાતુ તત્ત્વો અને અધાતુ તત્ત્વોનો તફાવત આપો.
27. ન્યુલૅન્ડના અષ્ટકના સિદ્ધાંતની મર્યાદાઓ જણાવો.
28. સમૂહ અને આવર્તનાં તત્ત્વોમાં ધાત્વીય ગુણધર્મનું વલણ સમજાવો.
29. યૌવનારંભના સમયે છોકરાઓમાં કયાં પરિવર્તનો જોવા મળે છે?
30. કાર્યસદશ અંગો એટલે શું? કાર્યસદશ અંગો કઈ રીતે ઉદ્ધિકાસના પુરાવા આપે છે?
31. વિદ્યુતપરિપથની રેખાકૃતિ એટલે શું? બેટરી, વિદ્યુત બલ્બ, એમિટર અને બંધ કળ ધરાવતી નામનિર્દેશનવાળી વિદ્યુતપરિપથની રેખાકૃતિ દોરી, રૈવાજિક વિદ્યુતપ્રવાહની દિશા દર્શાવો.
32. વાહકનો અવરોધ કઈ કઈ બાબતો પર આધાર રાખે છે?
33. તફાવતના બે મુદ્દા આપો : DC પ્રવાહ અને AC પ્રવાહ
34. તમે ક્યારના નિકાલની સમસ્યાને ઓછી કરવામાં શું યોગદાન આપી શકો છો?
35. પોષક સ્તરો એટલે શું? એક આહારશૃંખલાનું ઉદાહરણ આપો અને તેમાંના વિવિધ પોષક સ્તરો જણાવો.
36. વન-આચ્છાદન ઘટવાથી કઈ સમસ્યાઓ ઊભી થાય?
37. કોલસો અને પેટ્રોલિયમનો વપરાશ ઘટાડવાનાં ચાર પગલાં સૂચવો.

વિભાગ C

પ્રશ્નક્રમ 38થી 46 (9 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના 60થી 80 શબ્દોની મર્યાદામાં ટૂંકમાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. વિઘટન પ્રક્રિયા કોને કહે છે? રાસાયણિક સમીકરણ આપી સમજાવો.
39. કોપરના શુદ્ધીકરણ માટેની વિદ્યુતવિભાજનીય પદ્ધતિ આકૃતિ દોરી વર્ણવો.
40. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :
 - (a) વૈજ્ઞાનિક કારણ આપો : પ્લેટિનમ અને સોનું આભૂષણો બનાવવા વપરાય છે.
 - (b) ક્ષારણનાં ત્રણ ઉદાહરણ આપો.

41. મનુષ્યમાં અંતઃસ્રાવના અસંતુલનથી સર્જાતી અનિયમિતતા / ખામીઓ સમજાવો.
42. કોષવિભાજન ફક્ત DNA પ્રતિકૃતિના સર્જન પૂરતું નથી. શા માટે?
43. સ્ત્રીનું પ્રજનનતંત્ર આકૃતિ દોરી સમજાવો.
44. પ્રકાશનું પરાવર્તન એટલે શું? પ્રકાશના પરાવર્તનના નિયમો લખો.
45. સમતલ અરીસો એટલે શું? સમતલ અરીસા વડે રચાતા પ્રતિબિંબની ખાસિયતો જણાવો.
46. અવરોધોના સમાંતર જોડાણ માટે સમતુલ્ય અવરોધનું સૂત્ર તારવો.

વિભાગ D

પ્રશ્નક્રમ 47થી 54 (8 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના 90થી 120 શબ્દોની મર્યાદામાં વિગતવાર માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. દાણાદાર ઝિંકની મંદ સલ્ફ્યુરિક એસિડ સાથેની પ્રક્રિયા દર્શાવતા પ્રયોગનું આકૃતિ સાથે વર્ણન કરો. પ્રક્રિયાનું રાસાયણિક સમીકરણ લખો.
48. નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
 - (a) સાંદ્ર એસિડને મંદ કરતી વખતે શા માટે તેને પાણીમાં ઉમેરવામાં આવે છે?
 - (b) કારણ આપી સમજાવો : દહીં અને ખાટા પદાર્થોને પિત્તળ તેમજ તાંબાનાં વાસણોમાં ન રાખવાં જોઈએ.
49. નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
 - (a) નીચેનાં કાર્બનિક સંયોજનોનાં બંધારણીય સૂત્રો લખો :
 - (i) બ્રોમોબ્યુટેન (ii) 2-પેન્ટેનોન
 - (b) ઈથેનોલના બે ભૌતિક ગુણધર્મો અને બે ઉપયોગો લખો.
50. નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
 - (a) પ્રકાશસંશ્લેષણ એટલે શું? પ્રકાશસંશ્લેષણનું સમીકરણ આપી, આ ક્રિયામાં થતી ઘટનાઓ જણાવો.
 - (b) તફાવત આપો : જારક શ્વસન અને અજારક શ્વસન
51. મનુષ્યના હૃદયની અંતઃસ્થ રચના દર્શાવતી નામનિર્દેશિત આકૃતિ દોરી, તેમાં રુધિરનું પરિવહન સમજાવો.
52. માનવ આંખની નામનિર્દેશનવાળી આકૃતિ દોરી, તેના મુખ્ય ભાગોના કાર્ય સમજાવો.
53. વિદ્યુત જનરેટરની આકૃતિ દોરી, તેની રચના અને કાર્યપદ્ધતિનું વર્ણન કરો.

54. નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :

- (a) વૈજ્ઞાનિક કારણ આપો : ઘરના વિદ્યુતપરિપથના માર્ગમાં ફ્યૂઝ રાખવામાં આવે છે.
(b) વિદ્યુત વપરાશમાં રાખવી પડતી સાવચેતીઓ જણાવો.

પ્રશ્નપત્ર 3

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A : હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

પ્રશ્નક્રમ 1થી 24ના 10થી 20 શબ્દોની મર્યાદામાં સૂચના મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

● નીચે આપેલાં વિધાનો માટે તેમની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

- નીચેના પૈકી કઈ વિઘટન પ્રક્રિયા છે?
 - $\text{CaCO}_3 + 2\text{HCl} \longrightarrow \text{CaCl}_2 + \text{H}_2\text{O} + \text{CO}_2$
 - $\text{CaO} + \text{CO}_2 \longrightarrow \text{CaCO}_3$
 - $\text{CaCO}_3 \longrightarrow \text{CaO} + \text{CO}_2$
 - $\text{CuO} + \text{H}_2 \longrightarrow \text{Cu} + \text{H}_2\text{O}$
- ઈથેન આણુ આણ્વીય સૂત્ર C_2H_6 છે. તેમાં કેટલા સહસંયોજક બંધ છે?
 - બે
 - છ
 - સાત
 - આઠ
- મૂત્રપિંડના કયા ભાગમાં રુધિરના ગાળણની ક્રિયા થાય છે?
 - મૂત્રાશય
 - મૂત્રવાહિની
 - બાઉમેનની કોથળી
 - સંગ્રહણલલિકા
- નીચેના પૈકી શામાંથી ટર્બાઈનના ઉપયોગ વગર વિદ્યુત-ઊર્જામાં રૂપાંતર મેળવી શકાય છે?
 - પવન-ઊર્જા
 - સૌર-ઊર્જા
 - ભૂતાપીય ઊર્જા
 - ભરતી ઊર્જા
- નીચેનામાંથી કયા દ્રવ્યની પ્રકાશીય ઘનતા સૌથી વધુ છે?
 - કાચ
 - પાણી
 - કાર્બન ડાયસલ્ફાઈડ
 - હીરો
- વાતાવરણને લીધે કયા રંગના પ્રકાશનું સૌથી વધારે પ્રકીર્ણન થાય છે?
 - વાદળી
 - પીળા
 - લાલ
 - જાંબલી
- નીચે આપેલાં વિધાનો સાચાં બને તે રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
 - સાયકલોહેક્ઝેનનું આણ્વીય સૂત્ર છે.
(C_6H_6 , C_6H_{12} , C_6H_{14})
 - આર્ગોન સમૂહમાં આવેલું છે. (6, 8, 18)

- પાચનને અંતે પ્રોટીનનું સરળ પદાર્થ માં રૂપાંતર થાય છે. (ગ્લુકોઝ, એમિનો એસિડ, ફેટી એસિડ)
- સ્પાયરોગાયરામાં અલિંગી પ્રજનન પદ્ધતિ વડે થાય છે. (દ્વિભાજન, કલિકાસર્જન, અવખંડન)
- લેન્સનો પાવર -4.0 D છે, તો તે લેન્સ હશે. (બહિર્ગોળ, અંતર્ગોળ)
- પવનચક્કીના ટર્બાઈનની જરૂરી ગતિ ચાલુ રાખવા માટે પવનની ગતિ km/hથી વધુ હોવી જોઈએ. (10, 15)
- નીચે આપેલાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :
- આધુનિક આવર્ત કોષ્ટક તત્વના પરમાણ્વીય દળાંકના આધારે રચવામાં આવ્યું છે.
- DNAમાં ફેરફારને કારણે આનુવંશિક લાક્ષણિકતા અસ્તિત્વમાં આવે છે.
- દશ્યપ્રકાશની તરંગલંબાઈનો વિસ્તાર 4×10^{-6} m થી 8×10^{-6} m છે.
- કોઈ પણ ઊર્જાસ્રોત સંપૂર્ણ રીતે પ્રદૂષણમુક્ત નથી.
- નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
- નર જાતીય અંતઃસ્રાવ કયો છે?
- પક્ષીના અગ્રઉપાંગ તેમજ ચામાચીડિયાના અગ્રઉપાંગને કયા પ્રકારનાં અંગો કહી શકાય?
- જો ઉંદરોની પૂંછડીને કેટલીક પેઢીઓ સુધી કાપતા રહીએ તો શું આ ઉંદરો દ્વારા પૂંછડી વગરની સંતતિ પ્રાપ્ત થઈ શકે? કેમ?
- ચલ અવરોધની પરિપથ સંજ્ઞા દર્શાવો.
- સૂર્યની અંદાજિત ઉંમર કેટલી છે?
- વિઘટકો એટલે શું?
- કયા વૃક્ષોના વાવેતરથી ઉદ્યોગોને લાભ થાય છે?

24. આપેલ જોડકું સાચી રીતે જોડો :

વિભાગ A (અવયવ)	વિભાગ B (કાર્ય)
a. લંબમજાજ	1. પરાવર્તી ક્રિયા
b. કરોડરજજ	2. શરીરનું સમતોલન
	3. રુધિરના દબાણનું નિયંત્રણ

વિભાગ B

પ્રશ્નક્રમ 25થી 37 (13 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના 40થી 50 શબ્દોની મર્યાદામાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

25. ધોવાના સોડા અને બેકિંગ સોડાના બે-બે ઉપયોગો લખો.
26. લોખંડનું ક્ષારણ અટકાવવાના બે ઉપાય જણાવો.
27. ડોબરેનરના વર્ગીકરણની મર્યાદાઓ જણાવો.
28. તફાવતના બે મુદ્દા આપો :
મેન્ટેલીફનું આવર્ત કોષ્ટક અને આધુનિક આવર્ત કોષ્ટક
29. પાનફૂટીમાં થતું અલિંગી પ્રજનન આકૃતિ દોરી સમજાવો.
30. વૈજ્ઞાનિક કારણ આપો : મેનડેલે આનુવંશિકતાના પ્રયોગો માટે વટાણાના છોડની પસંદગી કરી હતી.
31. વિદ્યુત બલ્બના ફિલામેન્ટ બનાવવા માટે ટંગસ્ટનનો જ ઉપયોગ કેમ થાય છે?
32. ઘરવપરાશના પરિપથોમાં શ્રેણી-જોડાણનો ઉપયોગ કેમ કરવામાં આવતો નથી?
33. હોકાયંત્રની સોયને ગજિયા ચુંબકની નજીક લઈ જતાં તેનું કોણાવર્તન કેમ થાય છે?
34. નિવસનતંત્રના ઘટકો સમજાવો.
35. ઓઝોન કેવી રીતે નિર્માણ પામે છે?
36. પર્યાવરણને બચાવવા માટેના બે R – Reuse (પુન:ઉપયોગિતા) અને Recycle (પુન:ચક્રીયકરણ) વિશે સમજાવો.
37. મોટા બંધની પરિયોજનાઓના વિરોધમાં કઈ પાયાની સમસ્યાઓ કારણભૂત છે? સમજાવો. (કોઈ પણ બે)

વિભાગ C

પ્રશ્નક્રમ 38થી 46 (9 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના 60થી 80 શબ્દોની મર્યાદામાં ટૂંકમાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. સંયોગીકરણ પ્રક્રિયા કોને કહે છે? રાસાયણિક સમીકરણ આપી સમજાવો.

39. સક્રિયતા શ્રેણીમાં ટોચ પર રહેલી ધાતુઓનું નિષ્કર્ષણ કેવી રીતે કરવામાં આવે છે? ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
40. ટૂંક નોંધ લખો : મિશ્રધાતુ
41. મનુષ્યનું મગજ તેના વિવિધ ભાગોના કાર્ય સાથે વર્ણવો.
42. પુષ્પના પ્રજનન ભાગો અને તેના આધારે પુષ્પના પ્રકાર સમજાવો.
43. સમજાવો : માસિક ચક્ર
44. પ્રકાશનું વક્રીભવન એટલે શું? પ્રકાશના વક્રીભવનના નિયમો લખો.
45. 18 cm કેન્દ્રલંબાઈ ધરાવતા અંતર્ગોળ અરીસાની સામે 27 cm દૂર એક વસ્તુ મૂકી છે. પડદાને અરીસાથી કેટલા અંતરે રાખતાં તેના પર તીક્ષ્ણ પ્રતિબિંબ મળે?
46. અવરોધોના સમાંતર જોડાણના ફાયદા અને ગેરફાયદા જણાવો.

વિભાગ D

પ્રશ્નક્રમ 47થી 54 (8 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના 90થી 120 શબ્દોની મર્યાદામાં વિગતવાર માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. સોડિયમ હાઈડ્રોક્સાઈડની બનાવટની ક્લોર-આલ્કલી પદ્ધતિ આકૃતિ દોરી વર્ણવો. તેના બે ઉપયોગો લખો.
48. નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
(a) રાસાયણિક નામ અને અણુસૂત્ર લખો :
(i) બ્લીચિંગ પાઉડર (ii) બેકિંગ સોડા
(b) ઍસિડના બે રાસાયણિક ગુણધર્મો સમીકરણ આપી જણાવો.
49. સમાનધર્મી શ્રેણી એટલે શું? તેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
50. મૂત્રપિંડનલિકાની રચના અને કાર્ય સમજાવો.
51. નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
(a) તફાવત આપો :
સ્વયંપોષી પોષણ અને વિષમપોષી પોષણ
(b) વનસ્પતિઓમાં ઉત્સર્જન સમજાવો.
52. કાચના ત્રિકોણીય પ્રિઝમ વડે થતું વક્રીભવન આકૃતિ દોરી સમજાવો.
53. સોલેનોઈડ એટલે શું? વિદ્યુતપ્રવાહધારિત સોલેનોઈડને લીધે ઉદ્ભવતા ચુંબકીય ક્ષેત્રની ચર્ચા કરો.
54. વિદ્યુતપ્રવાહને લીધે ચુંબકીય ક્ષેત્ર ઉત્પન્ન થાય છે, તે દર્શાવતો પ્રયોગ વર્ણવો.

પ્રશ્નપત્ર 4

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A : હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

પ્રશ્નક્રમ 1થી 24ના 10થી 20 શબ્દોની મર્યાદામાં સૂચના મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

● નીચે આપેલાં વિધાનો માટે તેમની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

1. $\text{AgNO}_3 + \text{NaCl} \longrightarrow \text{AgCl} + \text{NaNO}_3$ એ કયા પ્રકારની પ્રક્રિયા છે?

- A. વિઘટન
C. વિસ્થાપન
- B. સંયોગીકરણ
D. અવક્ષેપન

2. ડિટર્જન્ટમાં કયો ક્રિયાશીલ સમૂહ જોડાયેલ હોય છે?

- A. $-\text{CONa}$
C. $-\text{SO}_3\text{Na}$
- B. $-\text{COONa}$
D. $-\text{CO}_3\text{Na}$

3. કોષરસમાં થતા શ્વસનના પ્રથમ તબક્કામાં ગ્લુકોઝનું શામાં રૂપાંતર થાય છે?

- A. લેક્ટિક એસિડ
C. સ્ટાર્ચ
- B. CO_2
D. પાયરુવેટ

4. ન્યુક્લિયર ઊર્જા મેળવવા માટે શાનો ઉપયોગ થાય છે?

- A. સિલિકોન
C. જૈવભાર
- B. યુરેનિયમ
D. અશ્મિબળતણ

5. બહિર્ગોળ લેન્સની સામે વસ્તુને ક્યાં રાખતાં તેનું વાસ્તવિક અને વસ્તુના પરિમાણ જેટલું જ પ્રતિબિંબ મળે છે?

- A. F_1 પર
C. F_1 અને $2F_1$ ની વચ્ચે
- B. $2F_1$ પર
D. O અને F_1 ની વચ્ચે

6. તારાઓનું ટમટમતું દેખાવા માટે કઈ પ્રકાશીય ઘટના જવાબદાર છે?

- A. વાતાવરણીય પરાવર્તન
C. વિભાજન
- B. વાતાવરણીય વક્રીભવન
D. પ્રકીર્ણન

● નીચે આપેલાં વિધાનો સાચાં બને તે રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :

7. આલ્કીનનું સામાન્ય સૂત્ર છે.

$$(\text{C}_n\text{H}_{2n}, \text{C}_n\text{H}_{2n-1})$$

8. એક તત્ત્વના પરમાણુની ઈલેક્ટ્રોનીય રચના 2, 8, 6 છે, તો તે તત્ત્વ આધુનિક આવર્ત કોષ્ટકના સમૂહમાં આવેલું છે. (છટ્ટા, આઠમા, સોળમા)

9. મનુષ્યના રક્તકણોમાં શ્વસનરંજક દ્રવ્ય છે.

(ડીમોગ્લોબિન, ક્લોરોફિલ)

10. માતાના ગર્ભાશયની દીવાલમાંથી ગર્ભને પોષણ આપવા માટેની રચના છે.

(જરાયુ, ગર્ભનાળ, ઉલ્વકોથળી)

11. પાણીનો વક્રીભવનાંક 1.33 છે અને કેરોસીનનો વક્રીભવનાંક 1.44 છે. જો પ્રકાશનું કિરણ હવામાંથી પાણીમાં અને હવામાંથી કેરોસીનમાં દાખલ થાય, તો તે માધ્યમમાં વધારે વક્રીભવન પામશે.

(પાણી, કેરોસીન)

12. ન્યુક્લિયર ઊર્જા મેળવવા માટે પ્રક્રિયા કરવામાં આવે છે. (ન્યુક્લિયર ટ્રાન્સફર, ન્યુક્લિયર વિખંડન)

● નીચે આપેલાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :

13. કાર્બનના પરમાણુની બીજી કક્ષામાં પ્રથમ કક્ષા કરતાં બમણા ઈલેક્ટ્રોન છે.

14. જનીન એ DNAનો ચોક્કસ ખંડ છે, જે પ્રોટીનસંશ્લેષણ માટેની માહિતી ધરાવે છે.

15. જ્યારે પ્રકાશનું કિરણ પ્રકાશીય ઘટ્ટ માધ્યમમાંથી પ્રકાશીય પાતળા માધ્યમમાં જાય ત્યારે તેનો વેગ ઘટે છે.

16. અશ્મિભૂત બળતણ પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જાસ્ત્રોત છે.

● નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :

17. કયા અંતઃસ્રાવના સંશ્લેષણ માટે આયોડિન આવશ્યક છે?

18. ક્યાં અંગોના પુરાવા ઉદ્ધિકાસ અભ્યાસક્ષેત્રમાં સામાન્ય પૂર્વજ સૂચવતા નથી?

19. આનુવંશિક લક્ષણો એટલે શું?

20. વિદ્યુતભારનો SI એકમ જણાવો.

21. સમુદ્રમાંથી મળતી ઊર્જાનાં નામ આપો.

22. જૈવ-વિઘટનીય પદાર્થો કોને કહેવાય?

23. પુનઃઉપયોગ શા માટે પુનઃચક્રીયકરણ કરતાં વધારે સારો અભિગમ ગણાય છે?

24. આપેલ જોડકું સાચી રીતે જોડો :

વિભાગ A (અંતઃસ્રાવ)	વિભાગ B (ઊણપથી થતો રોગ)
a. ઈન્સ્યુલિન	1. ગોઈટર
b. થાઈરોક્સિન	2. વામનતા
	3. મધુપ્રમેહ

વિભાગ B

પ્રશ્નક્રમ 25થી 37 (13 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના 40થી 50 શબ્દોની મર્યાદામાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

25. ક્ષાર-પરિવારનો અર્થ લખો. સોડિયમ ક્ષાર, ક્લોરાઇડ ક્ષાર અને મેગ્નેશિયમ ક્ષાર પરિવારનાં બે-બે ઉદાહરણ આપો.
26. ધાતુઓના કોઈ પણ ચાર ભૌતિક ગુણધર્મો જણાવો.
27. ડોબરેનરના વર્ગીકરણની કોઈ પણ બે મર્યાદાઓ લખો.
28. મેન્ડેલીફે પોતાનું આવર્ત કોષ્ટક તૈયાર કરવા માટે કયા માપદંડ ધ્યાનમાં લીધા હતા?
29. તફાવતના બે મુદ્દા આપો : અલિંગી પ્રજનન અને લિંગી પ્રજનન
30. વૈજ્ઞાનિક કારણ આપો : લક્ષણો જનીનના નિયંત્રણ હેઠળ હોય છે.
31. વિદ્યુતપ્રવાહ વ્યાખ્યાયિત કરો. ઈલેક્ટ્રોનનો પ્રવાહ અને રૈવાજિક વિદ્યુતપ્રવાહ વચ્ચેનો ભેદ સમજાવો.
32. શા માટે ટોસ્ટર અને વિદ્યુત ઈસ્ત્રીની કોઈલ શુદ્ધ ધાતુની ન બનાવતા મિશ્રધાતુ નિકોમની બનાવવામાં આવે છે?
33. બે ચુંબકીય ક્ષેત્રરેખાઓ એકબીજાને કેમ છેદતી નથી?
34. નિવસનતંત્રમાં વિઘટકોની ભૂમિકા સમજાવો.
35. ઓઝોન સ્તરની અગત્ય સમજાવો.
36. વાતાવરણમાં કાર્બન ડાયોક્સાઇડના નિયંત્રણ માટેનાં ચાર પગલાં સૂચવો.
37. આપણા પર્યાવરણ અને નૈસર્ગિક સ્ત્રોતોની જાળવણી માટે તમે શું યોગદાન આપી શકો?

વિભાગ C

પ્રશ્નક્રમ 38થી 46 (9 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના 60થી 80 શબ્દોની મર્યાદામાં ટૂંકમાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. રાસાયણિક સમીકરણને સમતોલિત કરવું કેમ આવશ્યક છે? સમતોલિત રાસાયણિક સમીકરણનું મહત્ત્વ લખો.
39. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :
 - (1) શા માટે સોડિયમને કેરોસીનમાં રાખવામાં આવે છે?
 - (2) ઉભયગુણી ઓક્સાઇડ એટલે શું? તેનું એક ઉદાહરણ આપી, તેની એસિડ અને બેઇઝ સાથેની પ્રક્રિયા લખો.

40. કાચી ધાતુમાંથી શુદ્ધ ધાતુના નિષ્કર્ષણમાં સમાવિષ્ટ તબક્કાઓ ચાર્ટ સ્વરૂપે દર્શાવો.
41. પ્રાણી અંતઃસ્રાવોની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. મનુષ્યમાં વૃદ્ધિ સાથે સંલગ્ન અંતઃસ્રાવો જણાવો.
42. સપુષ્પી વનસ્પતિઓમાં લિંગી પ્રજનન સમજાવો.
43. ગર્ભસ્થાપનથી બાળજન્મ સુધીની પ્રક્રિયા સમજાવો.
44. પ્રકાશનું નિયમિત અને અનિયમિત પરાવર્તન આકૃતિ દોરી સમજાવો.
45. બહિર્ગોળ લેન્સની સામે વસ્તુને F_1 અને Oની વચ્ચે મૂકતાં મળતા પ્રતિબિંબનું સ્થાન અને પ્રતિબિંબનો પ્રકાર કિરણાકૃતિ દ્વારા દર્શાવો.
46. ઓહ્મનો નિયમ સાબિત કરતો પ્રયોગ વર્ણવો.

વિભાગ D

પ્રશ્નક્રમ 47થી 54 (8 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના 90થી 120 શબ્દોની મર્યાદામાં વિગતવાર માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. સોડિયમ કાર્બોનેટની હાઇડ્રોકલોરિક એસિડ સાથેની પ્રક્રિયા આકૃતિ દોરી સમજાવો.
48. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :
 - (1) ધોવાના સોડાનું અણુસૂત્ર લખી, તેના બે ઉપયોગો લખો.
 - (2) બેકિંગ સોડાની બનાવટ લખો.
49. સાબુની પ્રક્ષાલન વિધિ જરૂરી રેખાંકન દ્વારા વિગતવાર સમજાવો.
50. નાના આંતરડાંની રચના સમજાવી, તેમાં થતી પાચનક્રિયા વર્ણવો.
51. મનુષ્યના શ્વસનતંત્રની રચના વર્ણવો.
52. કાચના પ્રિઝમ વડે શ્વેત પ્રકાશનું વિભાજન આકૃતિ દોરી સમજાવો.
53. વિદ્યુતચુંબકીય પ્રેરણ એટલે શું? કોઈ ગૂંચળામાં વિદ્યુત-પ્રવાહ પ્રેરિત કરવાની જુદી જુદી રીતો જણાવો.
54. શોર્ટસર્કિટિંગ અને ઓવરલોડિંગ સમજાવો. ઘરેલું વિદ્યુતપરિપથોમાં ઓવરલોડિંગને નિવારવા માટે કઈ સાવધાની રાખવી જોઈએ?

પ્રશ્નપત્ર 5

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A : હેતુલક્ષી પ્રશ્નો

પ્રશ્નક્રમ 1થી 24ના 10થી 20 શબ્દોની મર્યાદામાં સૂચના મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

- નીચે આપેલાં વિધાનો માટે તેમની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :
- 1. કેલ્શિયમ કાર્બોનેટને ગરમ કરવાથી થતી પ્રક્રિયા એ કઈ પ્રક્રિયા છે?
 - A. સંયોગીકરણ પ્રક્રિયા B. વિઘટન પ્રક્રિયા
 - C. વિસ્થાપન પ્રક્રિયા D. દ્વિવિસ્થાપન પ્રક્રિયા
- 2. ઇથેનોઈક એસિડનું આણ્વીય સૂત્ર શું છે?
 - A. CH_3COOH B. $\text{C}_2\text{H}_5\text{COOH}$
 - C. $\text{C}_2\text{H}_5\text{CHO}$ D. $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$
- 3. મનુષ્યના હૃદયના કયા ભાગમાં હંમેશાં ઓક્સિજનયુક્ત રુધિર હોય છે?
 - A. બંને કર્ણકોમાં
 - B. જમણા કર્ણક અને જમણા ક્ષેપકમાં
 - C. બંને ક્ષેપકોમાં
 - D. ડાબા કર્ણક અને ડાબા ક્ષેપકમાં
- 4. નીચેના પૈકી શામાં સૌર-ઊર્જાનું વિદ્યુત-ઊર્જામાં રૂપાંતર થાય છે?
 - A. સૌરકૂકર B. સોલર સેલ C. સૌરભટ્ટી D. LED
- 5. સમતલ અરીસાની મોટવણીનું મૂલ્ય કેટલું હોય?
 - A. 1 કરતાં વધુ B. 1 C. 1 કરતાં ઓછું D. 2
- 6. આંખની અંદર પ્રવેશતી પ્રકાશની માત્રાને કોણ નિયંત્રિત કરે છે?
 - A. સિલિયરી સ્નાયુઓ B. રેટિના
 - C. કન્નીનિકા D. નેત્રમણિ
- નીચે આપેલાં વિધાનો સાચાં બને તે રીતે ખાલી જગ્યા પૂરો :
- 7. ઇથેનોઈક એસિડની H_2SO_4 ની હાજરીમાં ઇથેનોલ સાથેની પ્રક્રિયાથી બને છે.

(સાબુ, એસ્ટર, ઇથેનાલ)
- 8. મેગ્નેશિયમની સંયોજકતા છે. (2, 3, 4)
- 9. જલવાહકમાં પાણીના ઊર્ધ્વવહન માટેથી સર્જાતું ખેંચાણ મુખ્ય પ્રેરકબળ બને છે.

(પ્રકાશસંશ્લેષણ, બાષ્પોત્સર્જન, સ્થળાંતરણ)
- 10. પુષ્પનો ભાગ પરિપક્વ બની ફળમાં રૂપાંતર પામે છે. (બીજાંડ, બીજાશય, પરાગાશય)

- 11. વડે મળતું વસ્તુનું પ્રતિબિંબ હંમેશાં આભાસી હોય છે. (અંતર્ગોળ લેન્સ, અંતર્ગોળ અરીસા)
- 12. સૌરકૂકર માટે અરીસો સૌથી વધારે યોગ્ય છે. (સમતલ, બહિર્ગોળ, અંતર્ગોળ)
 - નીચે આપેલાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે લખો :
- 13. આધુનિક આવર્ત કોષ્ટકના એક તત્વના પરમાણુની ઈલેક્ટ્રોન-રચના 2, 8, 7 છે, તો તે તત્વ ત્રીજા આવર્તમાં આવેલું છે.
- 14. મનુષ્યમાં ફલન થાય ત્યારે જ લિંગનિશ્ચયન નક્કી થઈ જાય છે.
- 15. અંતર્ગોળ અરીસાથી વસ્તુને અનંત અંતરે મૂકવામાં આવે, તો પ્રતિબિંબ વક્રતાકેન્દ્ર પર રચાય છે.
- 16. CNG અન્ય બળતણની તુલનામાં વધારે સ્વચ્છ બળતણ છે.
 - નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
- 17. પશ્ચમગજના ભાગ જણાવો.
- 18. ઉપાર્જિત લક્ષણો એટલે શું?
- 19. અશ્મિઓનો અભ્યાસ કયા હેતુ માટે અગત્યનો છે?
- 20. વિદ્યુતપ્રવાહનું માપન કરતાં સાધનનું નામ શું છે?
- 21. બાયોગેસમાં કેટલા ટકા મિથેન હોય છે?
- 22. જૈવિક વિશાલન એટલે શું?
- 23. જલ-સંગ્રહણનો શો હેતુ છે?
- 24. આપેલ જોડકું સાચી રીતે જોડો :

વિભાગ A (અંતઃસ્રાવી ગ્રંથિ)	વિભાગ B (અંતઃસ્રાવ)
a. સ્વાદુપિંડ	1. ટેસ્ટોસ્ટેરોન
b. અંડપિંડ	2. ઇન્સ્યુલિન
	3. ઇસ્ટ્રોજન

વિભાગ B

- પ્રશ્નક્રમ 25થી 37 (13 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 9 પ્રશ્નોના 40થી 50 શબ્દોની મર્યાદામાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18
- 25. પાચનતંત્રમાં pHનું મહત્ત્વ સમજાવો.
 - 26. ભૂંજન અને કેલ્શિનેશન સમજાવો.

27. શું ઊબરેનરની ત્રિપુટી ન્યુલેન્ડ અષ્ટકના સમૂહમાં પણ જોવા મળે છે? સરખામણી કરી શોધી કાઢો.
28. આધુનિક આવર્ત કોષ્ટક મેન્ડેલીફના આવર્ત કોષ્ટકની વિસંગતતાઓ કેવી રીતે દૂર કરી શક્યું? (કોઈ પણ બે વિસંગતતાઓ)
29. અલિંગી પ્રજનનની તુલનામાં લિંગી પ્રજનનથી શું લાભ થાય છે?
30. સમમૂલક અંગો એટલે શું? તે કઈ રીતે ઉદ્ધિકાસના પુરાવા આપે છે?
31. પરિપથની રેખાકૃતિમાં વપરાતા નીચેના ઘટકોની સંજ્ઞાઓ જણાવો :
(i) વિદ્યુતકોષ (ii) પ્લગ કળ (iii) ચલિત અવરોધ (iv) વોલ્ટમિટર
32. એક વિદ્યુત હીટર પ્રાપ્તિસ્થાનમાંથી જ્યારે 4A વિદ્યુત-પ્રવાહ ખેંચે છે ત્યારે તેના બે છેડા વચ્ચેનો વિદ્યુત-સ્થિતિમાનનો તફાવત 60 V છે. જો વિદ્યુતસ્થિતિમાનનો તફાવત 120 V સુધી વધારવામાં આવે, તો હીટર કેટલો પ્રવાહ ખેંચશે?
33. વિદ્યુત મોટરનો સિદ્ધાંત શો છે? વિદ્યુત મોટરમાં સ્પિલ્ટ રિંગની ભૂમિકા શું છે?
34. તફાવતના બે મુદ્દા આપો :
જૈવ-વિઘટનીય કચરો અને જૈવ અવિઘટનીય કચરો
35. નિવસનતંત્રમાં ઊર્જાનો પ્રવાહ હંમેશાં એકમાર્ગી છે. સમજાવો.
36. વન-સંરક્ષણ માટેના ઉપાયો જણાવો.
37. બંધ બાંધવાના બે ફાયદા અને બે ગેરફાયદા જણાવો.

વિભાગ C

- પ્રશ્નક્રમ 38થી 46 (9 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 6 પ્રશ્નોના 60થી 80 શબ્દોની મર્યાદામાં ટૂંકમાં માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18
38. ઉષ્માક્ષેપક રાસાયણિક પ્રક્રિયા કોને કહે છે? ઉદાહરણ આપો. સ્વસન એ ઉષ્માક્ષેપક પ્રક્રિયા છે, તે સમજાવો.
39. લોખંડનું ક્ષારણ અટકાવવાના ઉપાયો જણાવો.
40. થર્મિટ પ્રક્રિયા સમીકરણ આપી સમજાવો.
41. ચેતાકોષની સંરચના દર્શાવતી આકૃતિ દોરો અને તેનાં કાર્યોનું વર્ણન કરો.
42. પુરુષનું પ્રજનનતંત્ર આકૃતિ દોરી સમજાવો.

43. નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો :
(1) પરાગનયનની ક્રિયા એ ફલનની ક્રિયાથી કેવી રીતે ભિન્ન છે?
(2) માતાના શરીરમાં ગર્ભસ્થ ભ્રૂણને પોષણ કેવી રીતે પ્રાપ્ત થાય છે?
(3) ગર્ભનિરોધક યુક્તિઓ કે સાધનો અપનાવવાનાં કયાં કારણ હોઈ શકે છે?
44. બહિર્ગોળ લેન્સ વડે રચાતા પ્રતિબિંબ મેળવવા માટે મુખ્ય કયાં ત્રણ કિરણોનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે, તે આકૃતિ દોરી સમજાવો.
45. લેન્સનો પાવર કોને કહે છે? લેન્સના પાવરનો SI એકમ જણાવો અને લેન્સના પાવરનો લેન્સની કેન્દ્રલંબાઈ સાથેનો સંબંધ દર્શાવતું સૂત્ર લખો.
46. 20 Ω અવરોધ ધરાવતો એક વિદ્યુત બલ્બ અને 4 Ω અવરોધ ધરાવતા અવરોધકને વિદ્યુતપરિપથમાં સમાંતર જોડેલા છે.
(પરિપથમાં 6 V વોલ્ટેજ ધરાવતી બટરી જોડેલ છે.)
(a) પરિપથનો કુલ અવરોધ ગણો.
(b) પરિપથમાંથી વહેતો વિદ્યુતપ્રવાહ ગણો.
(c) વિદ્યુત બલ્બ આગળ વિદ્યુતસ્થિતિમાનનો તફાવત ગણો.

વિભાગ D

પ્રશ્નક્રમ 47થી 54 (8 પ્રશ્નો) પૈકી કોઈ પણ 5 પ્રશ્નોના 90થી 120 શબ્દોની મર્યાદામાં વિગતવાર માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો : [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. બ્લીચિંગ પાઉડરની બનાવટ રાસાયણિક સમીકરણ આપી જણાવો. તેના ઉપયોગો લખો.
48. એસિડ અને બેઈઝની પ્રબળતા કેવી રીતે નક્કી થાય?
49. હાઈડ્રોકાર્બન સંયોજનોનું બંધારણના આધારે વર્ગીકરણ સમજાવો.
50. મનુષ્યના પાચનતંત્રની સ્વચ્છ આકૃતિ દોરી, પાચન અંગો વિશે ટૂંકમાં સમજ આપો.
51. ગ્લુકોઝના વિઘટનના વિવિધ પરિપથ સમજાવો.
52. વાતાવરણીય વક્રીભવન એટલે શું? સમજાવો. વાતાવરણીય વક્રીભવનને આધારિત ઘટનાઓ જણાવો.
53. અર્થિંગ વાયરનું કાર્ય શું છે? ધાતુનાં વિદ્યુત ઉપકરણોનું અર્થિંગ શા માટે કરવું જરૂરી છે?
54. એક સામાન્ય ઘરેલું વિદ્યુતપરિપથની આકૃતિ દોરી, ઘરેલું વાયરિંગ પદ્ધતિની મુખ્ય લાક્ષણિકતાઓની ચર્ચા કરો.

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

[30% હેતુલક્ષી તથા 70% વર્ણનાત્મક પ્રશ્નો આધારિત]

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ ડાઈ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

● હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ ગુણ
				સંયોજન / વિશ્લેષણ	અનુમાન / મૂલ્યાંકન	
ગુણ	16	40	15	05	04	80
ટકા	20	50	18.75	6.25	05	100

● પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (OQ)	24	24	24
2.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SQ – I)	09	13	18
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SQ – II)	06	09	18
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LQ)	05	08	20
	કુલ	44	54	80

● પ્રકરણ પ્રમાણે ગુણભાર :

પ્રકરણ ક્રમ	પ્રકરણનું નામ	જનરલ વિકલ્પ વિના ગુણ	જનરલ વિકલ્પ સાથે ગુણ				
1.	ભારતનો વારસો	03	05	11.	ભારત : જળ સંસાધન	04	04
2.	ભારતનો સાંસ્કૃતિક વારસો : પરંપરાઓ : હસ્ત અને લલિત કલા	03	05	12.	ભારત : ખનિજ અને શક્તિનાં સંસાધનો	03	05
3.	ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસો : શિલ્પ અને સ્થાપત્ય	04	07	13.	ઉત્પાદન ઉદ્યોગો	03	05
4.	ભારતનો સાહિત્યિક વારસો	04	04	14.	પરિવહન, સંદેશાવ્યવહાર અને વ્યાપાર	03	03
5.	ભારતનો વિજ્ઞાન અને ટેકનોલોજીનો વારસો	04	08	15.	આર્થિક વિકાસ	04	04
6.	ભારતના સાંસ્કૃતિક વારસાનાં સ્થળો	04	04	16.	આર્થિક ઉદારીકરણ અને વૈશ્વિકીકરણ	04	04
7.	આપણા વારસાનું જતન	03	03	17.	આર્થિક સમસ્યાઓ અને પડકારો : ગરીબી અને બેરોજગારી	04	08
8.	કુદરતી સંસાધનો	03	07	18.	ભાવવધારો અને ગ્રાહક જાગૃતિ	04	07
9.	વન અને વન્ય જીવ સંસાધન	04	04	19.	માનવવિકાસ	04	04
10.	ભારત : કૃષિ	05	09	20.	ભારતની સામાજિક સમસ્યાઓ અને પડકારો	05	05
				21.	સામાજિક પરિવર્તન	05	05
					કુલ ગુણ	80	110

નોંધ : જનરલ વિકલ્પ સાથે દર્શાવેલ પ્રશ્નના ગુણ નમૂનાના પ્રશ્નપત્ર પ્રમાણે દર્શાવેલ છે. અન્ય પ્રશ્નપત્ર માટે આ ગુણ અલગ હોઈ શકે છે.

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

પ્રશ્નક્રમ	વિભાગ અને પ્રશ્નની વિગત	ગુણ
વિભાગ A		
1થી 24	આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો. [24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] <ul style="list-style-type: none"> ● યોગ્ય જોડકાં જોડો. (1થી 5) ● વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો. (6થી 10) ● ખાલી જગ્યા પૂરો. (11થી 15) ● યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી MCQના ઉત્તર આપો. (16થી 20) ● સંક્ષિપ્ત(એક-બે શબ્દો)માં ઉત્તર આપો. (21થી 24) 	24
વિભાગ B		
25થી 37	પ્રશ્નક્રમાંક 25થી 37ના આશરે 15થી 35 શબ્દોમાં ઉત્તર આપો, જેમાં નીચે મુજબના પ્રશ્નો પૂછી શકાશે : કુલ 13 (તેર) પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 9(નવ)ના ઉત્તરો આપો. [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] <ul style="list-style-type: none"> ● વિધાન સમજાવો / કારણ આપો. ● આપેલી વ્યક્તિઓનો પરિચય આપો. ● આપેલાં ઐતિહાસિક / ભૌગોલિક સ્થળોની ઓળખ આપો. ● પારિભાષિક શબ્દો / સંકલ્પનાઓ સમજાવો. ● મને ઓળખો. ● ટૂંકમાં ઉત્તર આપો. ● આપેલ પરિસ્થિતિજન્ય પ્રશ્નોના ઉત્તર વિચારીને લખો. 	18
વિભાગ C		
38થી 46	પ્રશ્નક્રમાંક 38થી 46ના આશરે 60થી 80 શબ્દોમાં ઉત્તર લખો. કુલ 9 (નવ) પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 6(છ)ના ઉત્તર આપો. [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] <ul style="list-style-type: none"> ● ટૂંક નોંધ ● તફાવત ● ચિત્રોને જોઈને ઉત્તર આપો. ● ઉપાયો / અસરો / પરિણામો / પરિબળો ● (HOTS) ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય ધરાવતા પ્રશ્નોનો ઉત્તર ● મુદ્દાસર ઉત્તર આપો / સમજાવો / વર્ણવો 	18
વિભાગ D		
47થી 53	પ્રશ્નક્રમાંક 47થી 53ના આશરે 120થી 150 શબ્દોમાં સવિસ્તર ઉત્તર લખો. કુલ 7 (સાત) પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ 4 (ચાર) પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] નકશાનો પ્રશ્ન નં. 54 ફરજિયાત છે. તમને આપેલ ભારતના રેખાંકિત નકશામાં આપેલાં સ્થાન દર્શાવો. (નકશામાં ચાર સ્થળો દર્શાવવાં.) [4 ગુણ]	20

પ્રશ્નપત્ર 1

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ ચાર વિભાગો છે અને કુલ 54 પ્રશ્નો છે.

(2) દરેક વિભાગની સૂચના મુજબ પ્રશ્નોના ઉત્તરો લખવાના છે.

(3) જમણી બાજુના અંક ગુણ દર્શાવે છે.

(4) વિભાગ Dનો પ્રશ્ન નં. 54 નકશાપૂર્તિનો છે. આ પ્રશ્ન ફરજિયાત છે.

વિભાગ A

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :

[24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

• યોગ્ય જોડકાં જોડો :

વિભાગ A	વિભાગ B
1. પ્રાચીન ભારતનું પ્રથમ યંત્ર	A. કાળા પેગોડા
2. ભવભૂતિ	B. ખદીર બેટ
3. કોણાર્કનું સૂર્યમંદિર	C. પંજાબ
4. રાષ્ટ્રીય માનવ સંગ્રહાલય	D. કુંભારનો ચાકડો
5. સૌથી વધુ ઊંચી કાપડની મિલો	E. ઉત્તરરામચરિત
	F. ભોપાલ

• નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :

6. નેગ્રીટો અથવા નીગ્રો જાતિના લોકો (હબસી) ભારતના સૌથી પ્રાચીન નિવાસીઓ છે.
7. ખજૂરાહોનાં મંદિરમાં ચોસક યોગિનીનું મંદિર મુખ્ય છે.
8. આંતરરાષ્ટ્રીય વેપાર એ વૈશ્વિક સંસાધન છે.
9. ગુજરાતમાં 4 રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનો અને 23 અભયારણ્યો છે.
10. ભારતમાં સૌપ્રથમ રેલવે ઈ. સ. 1958માં મુંબઈથી થાણા વચ્ચે શરૂ થઈ.

• યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

11. મોહેન્-જો-દરોનો અર્થ ‘.....’ એવો થાય છે.
(મરેલાંનો ટેકરો, મરેલાંના અવશેષો, મરેલાંનાં શરીરો)
12. જળ એ સંસાધન છે.
(અખૂટ, અમર્યાદિત, મર્યાદિત)
13. રેલમાર્ગમાં વિશ્વમાં ભારતનું સ્થાન છે.
(ત્રીજું, પ્રથમ, બીજું)
14. દેશોમાં અર્થતંત્રનું દ્વિમુખી સ્વરૂપ પ્રવર્તે છે.
(અવિકસિત, વિકાસશીલ, વિકસિત)

15. ઈ. સ.માં નવી ઔદ્યોગિક નીતિ અમલમાં મૂકવામાં આવી. (2001, 1981, 1991)

• નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

16. ‘પૃષ્ઠીય જળ’નો મુખ્ય સ્ત્રોત કયો છે?
A. વૃષ્ટિ B. તળાવો C. નદીઓ D. સરોવરો
17. ભવિષ્યમાં ભાવવધારો થવાનો છે, એવી આગાહીથી લોકો શું કરે છે?
A. કાળાબજાર B. નફાખોરી
C. સટ્ટાખોરી D. સંગ્રહખોરી
18. એક યુવતી એકલી જઈ રહી છે. કેટલાક અસામાજિક વૃત્તિ ધરાવતા યુવકો તેની છેડતીના ઈરાદે તેને રંજાડી રહ્યા છે, તો તે યુવતી નીચેનામાંથી કયા નંબર પર ડાયલ કરવાનું યોગ્ય માનશે?
A. 108 B. 118 C. 181 D. 101
19. નીચેનામાંથી કઈ સમસ્યા વૈશ્વિક છે?
A. જ્ઞાતિવાદ B. સાંપ્રદાયિકતા
C. ભાષાવાદ D. આતંકવાદ
20. ભારતીય સમાજમાં પરિવર્તન લાવનારું મુખ્ય પરિબળ કયું છે?
A. રૂઢિઓ-પરંપરાઓ B. લોકમત
C. પશ્ચિમીકરણ D. સાક્ષરતા
- નીચેના પ્રશ્નોના સંક્ષિપ્ત(એક-બે શબ્દો)માં ઉત્તર લખો :
21. શાના કારણે સમગ્ર પૃથ્વીનું જીવાવરણ ઘબકતું રહે છે?
22. કોની નીતિએ ભારતમાં ઔદ્યોગિક ઢાંચાની કમર તોડી નાખી?
23. ભારતીય અર્થતંત્રમાં નાણાંનો પુરવઠો કોણ વધારી-ઘટાડી શકે છે?
24. આતંકવાદ કયા પ્રકારની સમસ્યા છે?

વિભાગ B

નીચે આપેલા 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ નવ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

25. પ્રાકૃતિક વારસાના એક અંગ તરીકે ભૂમિદશ્યોનો પરિચય આપો.
26. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : આર્યો
27. બેવડ ઈક્ત એટલે શું?
28. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : આદિદેવ નટરાજ
29. ચાંપાનેરનો પરિચય આપો.
30. આપણા વારસાને લોકો કઈ કઈ રીતે નુકસાન પહોંચાડે છે?
31. “લુપ્ત થતાં વન્ય જીવન અંગે ગંભીરતાથી વિચારવાનો સમય પાકી ગયો છે.” આ વિધાન સમજાવો.
32. સંકલ્પના સમજાવો :
(1) જળસંકટ (2) જળ વ્યવસ્થાપન
33. ખનીજ એટલે શું? સમજાવો.
34. ભારતમાં મેંગેનીઝ ક્યાં ક્યાં રાજ્યોમાંથી ઉપલબ્ધ બન્યું છે?
35. “ભારતમાં રેશમી કાપડના ઉત્પાદનની સુદૃઢ પરંપરા રહી છે.” આ વિધાન સ્પષ્ટ કરો.
36. નાના પાયા પરના ઉદ્યોગ કોને કહેવાય? ઉદાહરણ આપી સમજાવો.
37. ગુણવત્તા માનક અંગેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થાને ઓળખી માહિતી આપો.

વિભાગ C

નીચે આપેલા 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ મુદ્દાસર ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

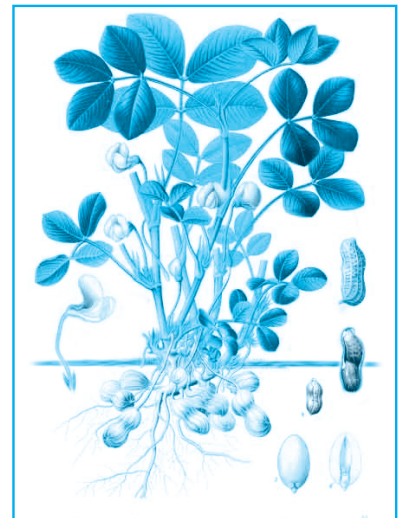
38. ‘ગોપુરમ્’ સ્થાપત્યનું મહત્ત્વ સમજાવો.
39. પ્રાચીન ભારતનું નગર-આયોજન સમજાવો.

40. આર્થિક વૃદ્ધિ અને આર્થિક વિકાસ વચ્ચેનો તફાવત ચર્ચો.
41. નીચે આપેલા શબ્દોને વ્યાખ્યા સ્વરૂપે લખો :
(1) સૂકી ખેતી (2) જાયદ પાક (3) સઘન ખેતી
42. તક્ષશિલા વિદ્યાપીઠ વિશે માહિતી આપો.
(અથવા જે વિદ્યાપીઠમાં ચંદ્રગુપ્ત મૌર્ય અને તેમના ગુરુ ચાણક્યે – કૌટિલ્યે શિક્ષણ લીધું હતું તે વિદ્યાપીઠ વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો.)
43. ભારતની વિવિધતામાં એકતા વિશે નોંધ લખો.
44. ભાવવૃદ્ધિને નિયંત્રણમાં લેવાના ઉપાયો વર્ણવો.
(ત્રણ મુદ્દા લખો.)
45. ટકાઉ વિકાસ(સુપોષિત વિકાસ)ના ખ્યાલની સમજૂતી આપો. (અથવા ટકાઉ વિકાસની વ્યૂહરચના સમજાવો.)
46. ભારતમાં સ્વાસ્થ્ય સુધારણા માટેના પ્રયાસો વર્ણવો.
(Ex. Q. ભારતમાં મહિલાઓ સાથે કેવા પ્રકારે ભેદભાવ જોવા મળે છે?)

વિભાગ D

નીચે આપેલા પ્રશ્નનંબર 47થી 53માંથી કોઈ પણ ચાર પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર આપો. પ્રશ્નનંબર 54 નકશાપૂર્તિનો છે, જે ફરજિયાત છે. [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. વૈદકવિદ્યા અને શલ્યચિકિત્સાના ક્ષેત્રે પ્રાચીન ભારતનું મહત્ત્વ સમજાવો.
48. પ્રાચીન ભારતે ખગોળવિદ્યામાં આપેલું પ્રદાન જણાવો.
49. નીચે આપેલ ચિત્ર ભારતના એક મુખ્ય તેલીબિયા પાકનું છે. તે કયો પાક છે? તે પાકની વિસ્તૃત માહિતી આપો.

50. 'ભારતનો ઘઉંનો પાક' સવિસ્તર વર્ણવો.

51. ગરીબી એટલે શું? ગરીબીરેખા હેઠળ જીવતા લોકોનાં લક્ષણો જણાવો.

52. 'મનરેગા' (MANREGA) કાર્યક્રમની સ્પષ્ટતા કરો.

(અથવા ટૂંક નોંધ લખો : મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર બાંહેધરી યોજના)

53. ભારત સરકારે ભ્રષ્ટાચારને રોકવા માટે ક્યા ક્યા ઉપાયો કર્યા છે?

[Ex. 9. દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીઓને સરકાર તરફથી મળતી સુવિધાઓ વર્ણવો. (દસ મુદ્દા લખવા.)]

54. તમને આપેલા ભારતના રેખાંકિત નકશામાં નીચેની વિગતો યોગ્ય સંજ્ઞા વડે, યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો :

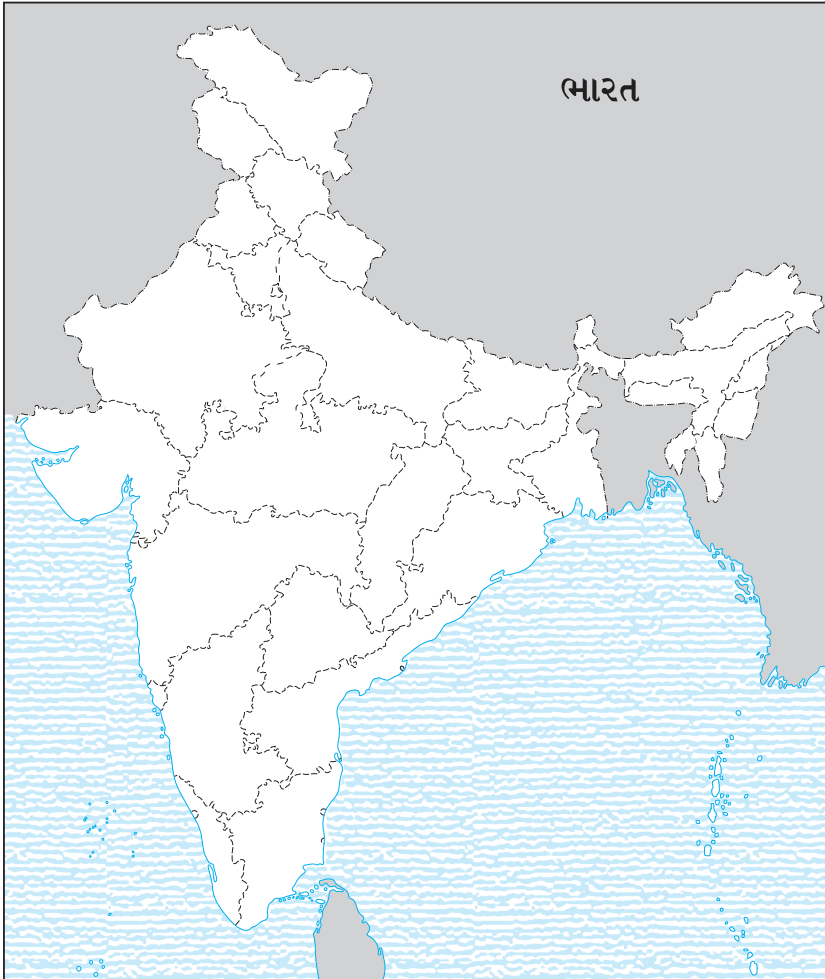
(1) બાંદ્રાપુર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (Ex. 9. કાન્હા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન)

(2) તમાકુ ઉત્પન્ન કરતો એક પ્રદેશ

(3) શણના કાપડ ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર - નામ સાથે (Ex. 9. રેશમી કાપડ ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર - નામ સાથે)

(4) ભારતનો સૌથી લાંબો રાષ્ટ્રીય ધોરી માર્ગ - 7 (કોઈ પણ એક અટકસ્થાન)

(Ex. 9. દિલ્લીથી કોલકાતા વાયા પટના થઈને જતો રેલમાર્ગ - એક અટકસ્થાન (જંકશન) સાથે)

પ્રશ્નપત્ર 2

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :

[24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

● યોગ્ય જોડકાં જોડો :

વિભાગ A	વિભાગ B
1. સીદીઓનું નૃત્ય	A. મુઘલકાલીન સ્થાપત્યોનો શ્રેષ્ઠ નમૂનો
2. એક લાખ શ્લોકો	B. પાટણ
3. હુમાયુનો મકબરો	C. ધમાલ નૃત્ય
4. શ્રી હેમચંદ્રાચાર્ય ગ્રંથાલય	D. કુરાનની આયાતો
5. તાંબા-ગાળણ ઉદ્યોગનો એકમ	E. મહાભારત
	F. ઘાટશિલા

● નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :

6. દ્રવિડોમાં માતૃમૂલક કુટુંબપ્રથા પ્રચલિત હતી.
7. હમ્પી વિજયનગર સામ્રાજ્યની રાજધાનીનું સ્થળ હતું.
8. ભૂમિ, જળ, ગોચર વગેરે વિરલ સંસાધન છે.
9. અનામત જંગલોની દેખભાળ સરકારી તંત્ર દ્વારા કરાય છે.
10. રણપ્રદેશમાં હાથી શ્રેષ્ઠ બોજવાલક છે.

● યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

11. નદીઓનો પ્રદેશ એ આપણા દેશની સંસ્કૃતિનો પ્રદેશ છે. (દક્ષિણ ભારતની, સૌરાષ્ટ્રની, સપ્તસિંધુની)
12. ધરોઈ યોજના નદી પર આવેલી છે. (મહીસાગર, સાબરમતી, તાપી)
13. ઈ-મેલ, ઈ-કોમર્સ, મુદ્રાની લેવડ-દેવડ વગેરે ને કારણે ઝડપી બન્યા છે. (ઈન્ટરનેટ, ટેલિફોન, હવાઈ સેવા)
14.માં આર્થિક નિર્ણયો ભાવતંત્રને આધારે લેવાય છે. (સમાજવાદી પદ્ધતિ, મિશ્ર અર્થતંત્ર, બજાર પદ્ધતિ)

15. WTO – વિશ્વ-વ્યાપાર સંગઠન ભેદભાવ વગર વ્યાપારને પ્રોત્સાહન પૂરું પાડે છે. (આંતરરાષ્ટ્રીય, રાષ્ટ્રીય, પ્રાદેશિક)

● નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

16. ભારતનું કયું રાજ્ય તેના સ્પષ્ટ વાવેતર ક્ષેત્રના સંદર્ભમાં સૌથી વધુ સિંચાઈ-ક્ષેત્ર ધરાવે છે? A. પંજાબ B. ઉત્તર પ્રદેશ C. બિહાર D. મહારાષ્ટ્ર
17. ભારતની મધ્યસ્થ બેન્ક કઈ છે? A. યુનિયન બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા B. બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા C. રિઝર્વ બેન્ક ઓફ ઈન્ડિયા D. ઓરિએન્ટ બેન્ક ઓફ કોમર્સ
18. જાતિભેદ નાબૂદી માટે કયું અભિયાન ચલાવવામાં આવે છે? A. બેટી બચાવો B. માતા બચાવો C. બેટા બચાવો D. બેટી પઢાઓ
19. ભારતની સામાજિક સંરચના કઈ બાબત પર આધારિત છે? A. સાંપ્રદાયિકતા B. જ્ઞાતિવાદ C. ભાષાવાદ D. જૂથવાદ
20. પ્રતિવર્ષે 'વિશ્વ-દિવ્યાંગજનદિન' કયા દિવસે ઊજવવામાં આવે છે? A. 3 ડિસેમ્બરના દિવસ B. 3 જૂનના દિવસે C. 10 જાન્યુઆરીના દિવસે D. 20 ડિસેમ્બરના દિવસે
- નીચેના પ્રશ્નોના સંક્ષિપ્ત(એક-બે શબ્દો)માં ઉત્તર આપો :
21. વિશ્વમાં ભારત પવનઊર્જા મેળવતો કેટલામો દેશ બની ગયો છે?
22. શણના કાપડની મોટા ભાગની મિલો કઈ નદીને કિનારે આવેલી છે?
23. કયા અર્થતંત્રમાં ઉપભોક્તાવાદી વિચારસરણી પ્રવર્તે છે?
24. ધર્મની દૃષ્ટિએ ભારત કેવું રાજ્ય છે?

વિભાગ B

નીચે આપેલા 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ નવ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

25. ભારતીય વારસાનાં જતન અને સંરક્ષણ અંગે આપણી બંધારણીય ફરજો જણાવો.
26. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : દ્રવિડો
27. “નાટ્યકલા સમાજજીવનને પ્રતિબિંબિત કરે છે.” આ વિધાન સમજાવો.
28. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : અમીર ખુશરો
29. ફતેહપુર સિકરીમાં કઈ કઈ ઈમારતોનો સમાવેશ થાય છે?
30. આપણા વારસાનું સંરક્ષણ શાથી આવશ્યક બન્યું છે?
31. વન્ય જીવોના સંરક્ષણ માટેના ચાર ઉપાયો જણાવો.
32. સંકલ્પના સમજાવો :
(1) ભૂમિગત જળ (2) જળખાલિત ક્ષેત્ર
33. વિદ્યુતનાં સાધનોમાં અબરબનો ઉપયોગ થાય છે. કારણ આપો.
34. આજે બિનપરંપરાગત ઊર્જાશક્તિનો ઉપયોગ શા માટે વધ્યો છે?
35. ભારતના રાસાયણિક ખાતરોના ઉદ્યોગની માહિતી આપો.
36. ભારતમાં બેંગલૂરુને ક્યાં નામથી ઓળખવામાં આવે છે?
37. ગુણવત્તા માનક અંગેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થા વિશે માહિતી આપો.

વિભાગ C

નીચે આપેલા 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ મુદ્દાસર ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. મોહેં-જો-દડોના જાહેર સ્નાનાગાર અને જાહેર મકાનોની માહિતી આપો.
48. નીચે આપેલ ચિત્ર કયા વિદ્વાનનું છે? તેમણે કરેલી શોધો વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો.

39. પ્રાચીન ભારતના એક નગર તરીકે ઘોળાવીરાનો પરિચય આપો.
40. વિકાસશીલ અર્થતંત્રનાં ગમે તે ચાર લક્ષણો ચર્ચો.
41. નીચે આપેલા શબ્દોને વ્યાખ્યા સ્વરૂપે લખો :
(1) સ્થળાંતરિત (ઝૂમ) ખેતી
(2) રવી પાક
(3) હરિયાળી ક્રાંતિ
42. વલભી વિદ્યાપીઠ વિશે માહિતી આપો.
(અથવા 7મા સૈકામાં ગુજરાતનું જે પ્રસિદ્ધ વિદ્યાધામ હતું તેના વિશે વિસ્તૃત માહિતી આપો.)
(Ex. Q. પ્રાચીન ભારતના બૌદ્ધ સાહિત્યનો પરિચય આપો.)
43. સંગ્રહાલયોની જાળવણી વિશે માહિતી આપો.
(અથવા ટૂંક નોંધ લખો : સંગ્રહાલયો)
44. ભાવનિયંત્રણમાં જાહેર વિતરણ પ્રણાલીની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
45. પર્યાવરણની સુરક્ષા માટેનાં પગલાં જણાવો.
46. મહિલા સશક્તીકરણ એટલે શું? તેનાં અવરોધક પરિબળો જણાવો.
(Ex. Q. આપણી આસપાસમાં જોવા મળતી કઈ કઈ બાબતો દેશના માનવવિકાસ આંકને અસર કરે છે?)

વિભાગ D

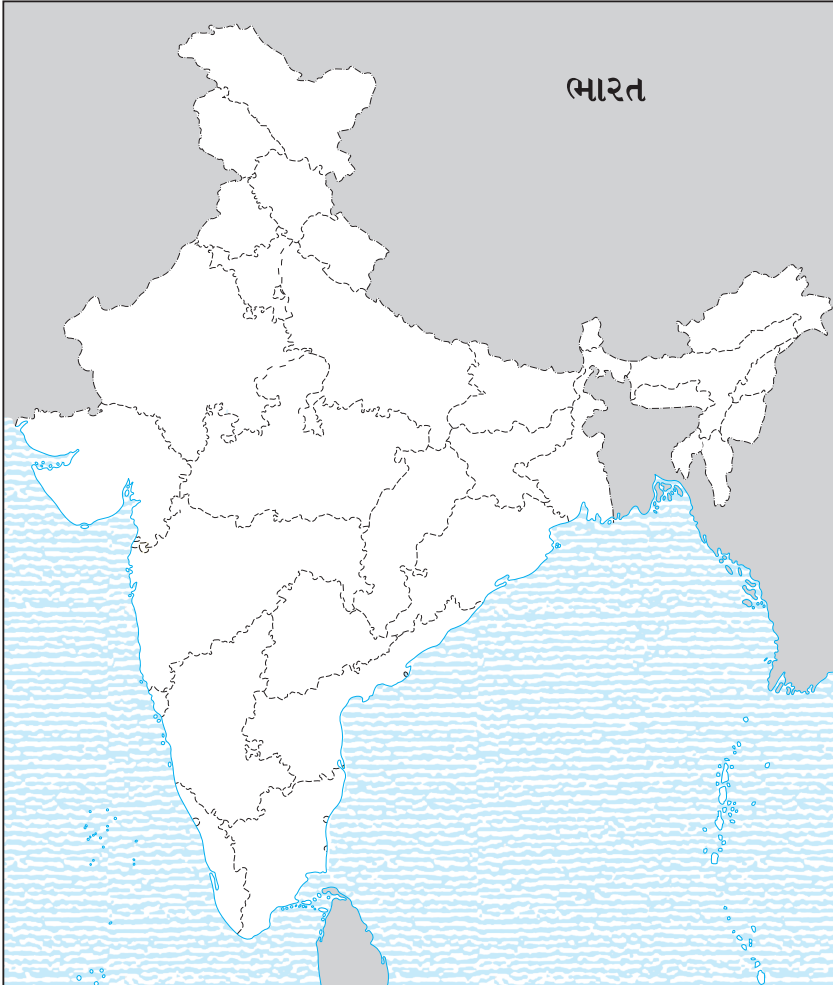
નીચે આપેલા પ્રશ્નનંબર 47થી 53માંથી કોઈ પણ ચાર પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર આપો, પ્રશ્નનંબર 54 નકશાપૂર્તિનો છે, જે ફરજિયાત છે. [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. પ્રાચીન ભારતનું ગણિતશાસ્ત્રમાં યોગદાન વિશે નોંધ લખો.

49. નીચે આપેલ ચિત્ર ભારતના એક તેલીબિયા પાકનું છે. તે કયો પાક છે? તે પાકની વિસ્તૃત સમજ આપો.
(Ex. 9. 'ભારતનો ઘઉંનો પાક' સવિસ્તર વર્ણવો.)

50. 'વિશ્વબજાર અને ભારતની ખેતી' વિશે નોંધ લખો.
51. અન્ન સુરક્ષાના કાર્યક્રમ તરીકે 'મા અન્નપૂર્ણા યોજના'ની જોગવાઈઓ જણાવો.
52. વિશ્વ-શ્રમબજારનો ખ્યાલ સ્પષ્ટ કરો. (અથવા વિશ્વ-શ્રમબજાર વિશે વિસ્તૃત નોંધ તૈયાર કરો.)
53. વૃદ્ધોની સમસ્યાઓ વર્ણવો અને તેમના રક્ષણ અને કલ્યાણ માટે સરકારે કઈ કઈ જોગવાઈઓ કરી છે?
(Ex. 9. દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીઓને મળતી વિશિષ્ટ સવલતો જણાવો.)
54. તમને આપેલા ભારતના રેખાકિત નકશામાં નીચેની વિગતો યોગ્ય સંજ્ઞા વડે, યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો :
(1) વેળાવદર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (Ex. 9. નળ સરોવર પક્ષી અભયારણ્ય)
(2) શેરડીનું ઉત્પાદન કરતો એક પ્રદેશ
(3) ઊની કાપડ ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર - નામ સાથે (Ex. 9. રેલવેના ડબ્બા બનાવવાના ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર - નામ સાથે)
(4) ગંગા નદી રાષ્ટ્રીય જળમાર્ગ 1 (હલ્દિયાથી અલાહાબાદ) (Ex. 9. ગોદાવરી-કૃષ્ણા નદી રાષ્ટ્રીય જળમાર્ગ)

પ્રશ્નપત્ર 3

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :
[24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

• યોગ્ય જોડકાં જોડો :

વિભાગ A	વિભાગ B
1. મૃણાલિની સારાભાઈ	A. સહ્યાદ્રિ પર્વતમાળા
2. કલ્હણ	B. નવી દિલ્લી
3. અજંતાની ગુફાઓ	C. ભરતનાટ્યમ્
4. રાષ્ટ્રીય સંગ્રહાલય	D. મુંબઈ
5. પૂર્વનું માન્યેસ્ટર	E. રાજતરંગિણી
	F. અમદાવાદ

• નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :

- આપણી રાષ્ટ્રમુદ્રામાં ત્રણ સિંહોની આકૃતિ છે.
- વિહાર એટલે બૌદ્ધ મઠ.
- કાળી જમીનમાં ભેજ સંગ્રહણશક્તિ ઘણી વધારે હોય છે.
- ગીઘ એ માનવીનો સફાઈ કામદાર ગણાય છે.
- ભારતમાં 12 આંતરરાષ્ટ્રીય હવાઈ મથકો છે.

• યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

- ભારતવર્ષનાં ગુફા-સ્થાપત્યો મનુષ્યકૃત ગણાય છે. (તીર્થધામો, ગિરિધામો, સૌંદર્યધામો)
- ભૂમિગત જળનો સૌથી વધુ ઉપયોગમાં થાય છે. (પેયજળ, સિંચાઈ, ઉદ્યોગો)
- વ્યાપારતુલાને હકારાત્મક બનાવવા સરકારે '.....' પ્રોજેક્ટ શરૂ કર્યો છે. (સ્ટાર્ટ અપ ઈન્ડિયા, મેક ઈન ઈન્ડિયા, ડિજિટલ ઈન્ડિયા)
-માં મિશ્ર આર્થિક પદ્ધતિ પ્રવર્તે છે. (યૂ.એસ.એ., રશિયા, ભારત)
- પર્યાવરણ જાગૃતિ અંગે ઈ. સ.માં પ્રથમ વખત 'પૃથ્વી પરિષદ' યોજવામાં આવી. (1972, 1991, 1995)

• નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

- 'સ્ટેચ્યૂ ઓફ યુનિટી' સ્મારકની પાસેથી કઈ નદી વહે છે? A. નર્મદા B. તાપી C. મહી D. દમણગંગા
- દર વર્ષે 15 માર્ચનો દિવસ વિશ્વમાં કયા દિવસ તરીકે ઊજવાય છે? A. વિશ્વ ગ્રાહક અધિકારદિન B. વન્ય પ્રાણીદિન C. વિશ્વ પર્યાવરણદિન D. જૈવ વિવિધતાદિન
- ભારતમાં મહિલા સશક્તીકરણ વર્ષ તરીકે કયા વર્ષને ઊજવવામાં આવ્યું હતું? A. 1975 B. 2002 C. 1985 D. 1999
- અનુસૂચિત જાતિ નક્કી કરવા માટે કઈ બાબતને આધાર ગણવામાં આવે છે? A. અસ્પૃશ્યતાને B. ધર્મને C. સંપ્રદાયને D. આપેલ પૈકી એક પણ નહિ
- ભારતના બંધારણે પ્રત્યેક નાગરિકને કેટલા મૂળભૂત અધિકારો આપ્યા છે? A. પાંચ B. છ C. સાત D. આઠ
- નીચેના પ્રશ્નોના સંક્ષિપ્ત(એક-બે શબ્દો)માં ઉત્તર લખો :
- કઈ ધાતુને ગેલેના કહેવામાં આવે છે?
- અતિશય ઘોંઘાટના કારણે મનુષ્ય શેનો અનુભવ કરે છે?
- સરકારે કયા પુરવઠામાં કરેલો વધારો ભાવવૃદ્ધિનું કારણ બને છે?
- ભારતની સામાજિક સંરચના કઈ બાબત પર આધારિત છે?

વિભાગ B

નીચે આપેલા 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ નવ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

25. આપણે નદીને 'લોકમાતા'નું બિરુદ આપ્યું છે. શા માટે?
26. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : નેગ્રીટો
27. લોથલના કારીગરો ધાતુઓમાંથી શું શું બનાવતા હોવાનું જણાયું છે?
28. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : ભક્તકવિ નરસિંહ મહેતા
29. ઇલોરાના કૈલાસ મંદિરનો ટૂંકમાં પરિચય આપો.
30. સ્વામી વિવેકાનંદે 'વિશ્વધર્મ પરિષદ'માં ધર્મ વિશે શું કહ્યું હતું?
31. "ચાલો ગુજરાતનાં દરેક ગામડે ગામડે એક નળ સરોવરનું નિર્માણ કરીએ." આ વિધાન સાર્થક કરવા એક વિદ્યાર્થી તરીકે તમે શું કરી શકો.
32. સંકલ્પના સમજાવો :
(1) પૃષ્ઠીય જળ (2) બહુહેતુક યોજના
33. 'મસ્કોવાઈટ' શબ્દનો અર્થ સમજાવો.
34. અઘાતુમય ખનીજો કયાં કયાં છે?
35. 'મોટા પાયા પરના' ઉદ્યોગ કોને કહેવાય?
36. ભારતનો શણ ઉદ્યોગ કઈ સમસ્યાઓનો સામનો કરી રહ્યો છે?
37. ગુણવત્તા માનક અંગેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થા વિશે માહિતી આપો.

ગુણવત્તા માનક અંગેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થા વિશે માહિતી આપો.

વિભાગ C

નીચે આપેલા 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ મુદ્દાસર ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. "લોથલ ભારતનું અગત્યનું બંદર હતું." આ વિધાન સમજાવો.
39. "મોહેન્-જો-દરોના લોકો સ્વચ્છતા અને આરોગ્યના ઊંચા ખ્યાલો ધરાવતા હતા." આમ શાથી કહી શકાય?
40. તફાવત સ્પષ્ટ કરો :
આર્થિક પ્રવૃત્તિ અને બિનઆર્થિક પ્રવૃત્તિ
41. નીચે આપેલા શબ્દોને વ્યાખ્યા સ્વરૂપે લખો :
(1) અનવીનીકરણીય સંસાધનો
(2) જીવનનિર્વાહ ખેતી
(3) સજીવ ખેતી
42. વેદો કેટલા છે? કયા કયા? દરેકની ટૂંકમાં માહિતી આપો.
(Ex. 9. મહાકાવ્યો તરીકે રામાયણ અને મહાભારતનો પરિચય આપો.)
43. આપણા વારસાના જતન અને સંરક્ષણની આવશ્યકતા જણાવો.
44. ગ્રાહક સુરક્ષામાં ગ્રાહક મંડળોની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
45. ખાનગીકરણના લાભ અને ગેરલાભ જણાવો.
(Ex. 9. વૈશ્વિકીકરણના લાભ અને ગેરલાભ જણાવો.)
46. ભારત સરકારની મહિલા કલ્યાણકારી યોજનાઓને ક્રમિક રીતે જણાવો.

વિભાગ D

નીચે આપેલા પ્રશ્નનંબર 47થી 53માંથી કોઈ પણ ચાર પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર આપો. પ્રશ્નનંબર 54 નકશાપૂર્તિનો છે, જે ફરજિયાત છે. [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. પ્રાચીન ભારતનું ધાતુવિદ્યામાં પ્રદાન જણાવો.
48. વાસ્તુશાસ્ત્રના પ્રણેતાઓનાં નામ લખો. વાસ્તુશાસ્ત્રમાં કઈ કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે?

49. નીચે આપેલ ચિત્ર ભારતના એક પ્રખ્યાત પીણાના પાકનું છે. તે કયા પાકનું છે? તે પાકની વિસ્તૃત માહિતી આપો.

50. ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે થયેલા સંસ્થાગત સુધારા જણાવો.

51. બેરોજગારીનાં કારણો જણાવો.

52. “ધનિક ભારતમાં ગરીબો વસે છે !” આ વિધાન સમજાવો.

53. બાળકોના મફત અને ફરજિયાત શિક્ષણના અધિકારની મુખ્ય જોગવાઈઓ સમજાવો. (આઠ મુદ્દા લખો.)

(Ex. 9. દિવ્યાંગ વિદ્યાર્થીઓ માટે સરકારે દિવ્યાંગજન અધિકાર અધિનિયમ - 2016 પ્રસિદ્ધ કરેલ છે. શા માટે?)

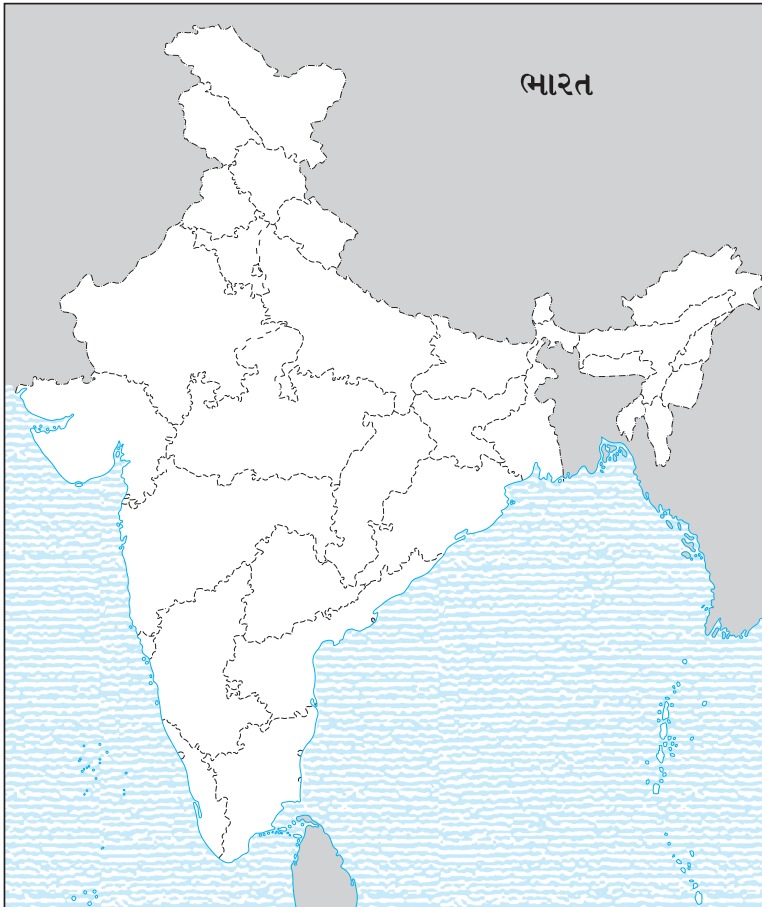
54. તમને આપેલા ભારતના રેખાંકિત નકશામાં નીચેની વિગતો યોગ્ય સંજ્ઞા વડે, યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો :

(1) કોર્બેટ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (Ex. 9. રણથંભોર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન)

(2) ડાંગર ઉત્પન્ન કરતો એક પ્રદેશ (Ex. 9. કોંકી ઉત્પન્ન કરતો એક પ્રદેશ)

(3) ઈલેક્ટ્રોનિક ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર - નામ સાથે

(4) રાષ્ટ્રીય જળમાર્ગ 2 (દ્વૂભીથી સાદિયા)

પ્રશ્નપત્ર 4

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :

[24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

• યોગ્ય જોડકાં જોડો :

વિભાગ A	વિભાગ B
1. લાકડાના હીંચકા	A. શાંતિપુરાણ
2. તુલસીદાસ	B. નવઘણ કૂવો
3. હડીસિંહનાં દેરાં	C. બેંગલૂરુ
4. જૂનાગઢ	D. રામચરિતમાનસ
5. ભારતની સિલિકોન વેલી	E. અમદાવાદ
	F. સંખેડા

• નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :

6. હિમાલયની ગિરિમાળા ભારતની દક્ષિણ સીમાએ આવેલી છે.
7. ઈલોરાની ગુફાઓ મહારાષ્ટ્રમાં આવેલી છે.
8. પડખાઉ જમીનનું બીજું નામ લેટેરાઈટ જમીન છે.
9. ભારતમાં જૈવ આરક્ષિત ક્ષેત્રોની કુલ સંખ્યા 12 છે.
10. ગુજરાતમાં પાવાગઢ, સાપુતારા અને અંબાજી ખાતે રોપ-વે સેવાઓ ઉપલબ્ધ છે.

• યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

11. મસ્જિદના સ્તંભોવાળા ઓરડાને કહે છે.
(મહેરાબ, લિવાન, મક્સુરા)
12. મધ્ય પ્રદેશ, ગુજરાત, રાજસ્થાન અને મહારાષ્ટ્ર રાજ્યોને યોજનાનો લાભ મળે છે.
(નર્મદા ખીણ, ચંબલ ખીણ, દામોદર ખીણ)
13. વ્યાપારી પ્રવૃત્તિ પ્રકારની આર્થિક પ્રવૃત્તિ છે.
(પહેલા, બીજા, ત્રીજા)
14. ખેડૂત, કારીગર, વેપારી, શિક્ષક વગેરેની પ્રવૃત્તિને પ્રવૃત્તિ કહે છે.
(આર્થિક, સેવાકીય, બિનઆર્થિક)

15. વિશ્વમાંના દિવસને 'વિશ્વ પર્યાવરણદિન' તરીકે ઊજવવામાં આવે છે.
(10 જાન્યુઆરી, 5 જૂન, 12 માર્ચ)

• નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

16. પૃથ્વી પર જળ સંસાધનનો મુખ્ય સ્ત્રોત કયા છે?
A. મહાસાગર B. નદી C. સરોવરો D. વૃષ્ટિ
 17. ગ્રાહક શિક્ષણ-જાગૃતિ માટે કયું સામયિક બહાર પડે છે?
A. 'ઇનસાઈટ'
B. 'ગ્રાહક જાગૃતિ મંચ'
C. 'ગ્રાહક શિક્ષણ'
D. કન્ઝ્યુમર એક્ટ
 18. ભારતીય મૂળના કયા અર્થશાસ્ત્રીને નોબેલ પારિતોષિક મળેલ છે?
A. મહાબૂબ ઉલ હકને B. અમર્ત્ય સેનને
C. રવીન્દ્રનાથ ટાગોરને D. સી. વી. રામનને
 19. બંધારણના કયા આર્ટિકલ પ્રમાણે અસ્પૃશ્યતા નાબૂદ કરવામાં આવી છે?
A. આર્ટિકલ 25 B. આર્ટિકલ 29
C. આર્ટિકલ 17 D. આર્ટિકલ 46
 20. નીચેનામાંથી કઈ માહિતી આપવાનો ઈન્કાર કરી શકાય છે?
A. ચૂંટણીપંચની
B. સરકારી યોજનાઓની
C. ન્યાયિક ચુકાદાની
D. રાષ્ટ્રની અખંડિતતા અને સાર્વભૌમત્વની બાબતોની
- નીચેના પ્રશ્નોના સંક્ષિપ્ત(એક-બે શબ્દો)માં ઉત્તર લખો :
21. આજના સમયમાં રાષ્ટ્રના આર્થિક વિકાસની કરોડરજીુ કોણ ગણાય છે?
 22. કયા ઉદ્યોગને 'Sunrise industry' પણ કહે છે?
 23. ISO નામની આંતરરાષ્ટ્રીય સંસ્થા ક્યાં આવેલી છે?
 24. કયા દેશની ક્રાંતિથી પ્રેરણા લઈ ભારતમાં નક્સલવાદી આંદોલન શરૂ થયું હતું?

વિભાગ B

નીચે આપેલા 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ નવ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

25. આપણે નદીને 'લોકમાતા'નું બિરુદ આપ્યું છે. શા માટે?
26. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : ઓસ્ટ્રેલોઈડ
27. લોથલના કારીગરો ધાતુઓમાંથી શું શું બનાવતા હોવાનું જણાયું છે?
28. વ્યક્તિ-પરિચય આપો : જયશંકર સુંદરી
29. પ્રાચીન સમયથી ભારત તીર્થભૂમિ રહ્યું છે. સ્પષ્ટ કરો.
30. ભારતીય પુરાતત્ત્વ સર્વેક્ષણ શું કાર્ય કરે છે?
31. તમારી શાળાની આજુબાજુના વિસ્તારમાં નાની ચકલીઓની સંખ્યા વધારે છે, તો તમે એમના સંરક્ષણ માટે અને ખાસ કરીને ઉનાળામાં શું કરી શકો ... ?
32. સંકલ્પના સમજાવો :
(1) વૃષ્ટિજળ (2) સિંચાઈ
33. કયા કયા ઊર્જાસ્રોતોને 'વ્યાપારી શક્તિ-સંસાધનો' કહેવામાં આવે છે?
34. તફાવત સમજાવો : કુદરતી વાયુ અને ગોબર ગેસ
35. સિમેન્ટ બનાવવા કયા કયા માલની જરૂર પડે છે?
36. ઔદ્યોગિક પ્રદૂષણ એટલે શું?

37.

ગુણવત્તા માનક અંગેની સંસ્થાને ઓળખી માહિતી લખો.

વિભાગ C

નીચે આપેલા 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ મુદ્દાસર ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ] 18

38. સ્તંભલેખો પરની કલા વિશે માહિતી આપો.
39. ગુપ્તયુગ ભારતીય કલાનો સુવર્ણયુગ શાથી કહેવાય છે?
40. ઉત્પાદનનાં સાધનો કયાં કયાં છે? દરેક સાધનની ટૂંકમાં માહિતી આપો.

41. નીચે આપેલા શબ્દોને વ્યાખ્યા સ્વરૂપે લખો :
(1) જમીન
(2) રાષ્ટ્રીય સંસાધન
(3) નવીનીકરણીય સંસાધનો
42. "ગુપ્તયુગને સંસ્કૃત સાહિત્યનો સુવર્ણયુગ કહેવામાં આવે છે." શા માટે? (અથવા ગુપ્તયુગને સંસ્કૃત સાહિત્યનાં 'કાવ્યો અને નાટકોનો સુવર્ણયુગ' શાથી કહે છે?)
43. પ્રાકૃતિક વારસાના જતન માટે કરવામાં આવેલા પ્રયાસો જણાવો.
44. ગ્રાહકોનું શોષણ થવાનાં કારણો લખો.
(ત્રણ મુદ્દા લખો.)
45. ભારત સરકારને ઈ. સ. 1991ની (નવી) ઔદ્યોગિક નીતિ અમલમાં મૂકવાની આવશ્યકતા શાથી ઊભી થઈ?
46. મહિલા સમાનતા અંગે ગુજરાત સરકારની વિવિધ યોજનાઓ જણાવો.

વિભાગ D

નીચે આપેલા પ્રશ્નનંબર 47થી 53માંથી કોઈ પણ ચાર પ્રશ્નોના સવિસ્તર ઉત્તર આપો. પ્રશ્નનંબર 54 નકશાપૂર્તિનો છે, જે ફરજિયાત છે. [પ્રત્યેકના 4 ગુણ] 20

47. પ્રાચીન ભારતે વિજ્ઞાનના ક્ષેત્રે આપેલો વારસો જણાવો.
48. પ્રાચીન ભારતે મેળવેલી રસાયણવિદ્યાની સિદ્ધિઓનાં ઉદાહરણો આપો.
49. ભારતમાં ખેતીના મુખ્ય પ્રકારો કેટલા છે? તે કયા કયા છે? ગમે તે ચાર પ્રકારો વિશે નોંધ લખો.
50. વિવિધ કૃષિ-પદ્ધતિઓ સવિસ્તર વર્ણવો.
51. બેરોજગારીનાં મુખ્ય સ્વરૂપો જણાવી, કોઈ પણ ચાર વિશે સમજાવો.
(અથવા બેરોજગારીનો અર્થ જણાવી, બેરોજગારીનાં કોઈ પણ ચાર સ્વરૂપો (પ્રકારો) વિશે સમજૂતી આપો.)
52. ભારતમાં બેરોજગારી ઘટાડવાના ગમે તે ચાર ઉપાયોની સવિસ્તર ચર્ચા કરો.
53. ભારતના બંધારણમાં કયા બાળ-અધિકારોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે?

54. તમને આપેલા ભારતના રેખાંકિત નકશામાં નીચેની વિગતો યોગ્ય સંજ્ઞા વડે, યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો :

- (1) કાઝીરંગા રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (**Ex. ૭.** સુંદરવન અભયારણ્ય)
- (2) મગફળી ઉત્પન્ન કરતો એક પ્રદેશ
- (3) સુતરાઉ કાપડ ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર - નામ સાથે
- (4) મુંબઈથી ચેન્નઈ વાયા ગુંટકલ થઈને જતો રેલમાર્ગ - એક અટકસ્થાન (જંકશન) સાથે
(**Ex. ૭.** મુંબઈથી કોલકાતા વાયા નાગપુર થઈને જતો રેલમાર્ગ - એક અટકસ્થાન (જંકશન) સાથે)

પ્રશ્નપત્ર 5

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

નીચે આપેલા પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો :

[24 હેતુલક્ષી પ્રશ્નો – પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 24

• યોગ્ય જોડકાં જોડો :

વિભાગ A	વિભાગ B
1. લીલા રંગનો ચણિયો	A. વડનગર
2. સંગીતની ગંગોત્રી	B. મલાવ તળાવ
3. કીર્તિતોરણ	C. પેરામ્બુર
4. ધોળકા	D. કોચી
5. મુસાફરો માટેના રેલ-ડબ્બા	E. કુમીન
	F. સામવેદ

• નીચેનાં વિધાનો ખરાં છે કે ખોટાં તે જણાવો :

- ભારતની આર્ય-સભ્યતાના નિર્માતાઓ નોર્ડિક લોકો હતા.
- ભીમદેવ પહેલાની રાણી ઉદયમતિએ પાટણમાં રાણીની વાવ બંધાવી હતી.
- જમીન એટલે સેન્ટ્રિય પદાર્થયુક્ત ઝીણા કણોવાળો કઠણ ખડક પદાર્થ.
- ભારતમાં વાઘ અને સિંહ તેમના કુદરતી આવાસમાં વિચરે છે.
- રાષ્ટ્રીય ધોરી માર્ગોના નિર્માણની જવાબદારી રાજ્ય સરકારની છે.

• યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

- ગુજરાતમાં પંચાસરા મંદિરમાં આવેલું છે.
(દેલવાડા, પાલિતાણા, શંખેશ્વર)
- ભાખડા-નંગલ યોજના નદી પર આવેલી છે.
(સતલુજ, યમુના, ગંગા)
- પંજાબને દરિયાકિનારો મળ્યો નથી તેથી તે ગુજરાતમાંથી આયાત કરે છે. (માછલા, મોતી, મીઠું)
- દેશની કુલ આવકને કહેવામાં આવે છે.
(આર્થિક આવક, માથાદીઠ આવક, રાષ્ટ્રીય આવક)
- ઈ. સ.માં ભારત સરકારે 'વાયુ-પ્રદૂષણ નિયંત્રણ ધારો' પસાર કર્યો. (1991, 1995, 1981)

• નીચેના પ્રશ્નો માટે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો :

- ગ્રેન્ડ એનિકટ(ભવ્ય બંધ)નું નિર્માણ કઈ નદી પર થયું છે?
A. ગોદાવરી B. કાવેરી C. કૃષ્ણા D. તુંગભદ્રા
- ખાદ્ય પદાર્થોની ગુણવત્તાનું નિયમન કરતી સ્વૈચ્છિક સંસ્થા કઈ છે?
A. BIS B. CAC C. ISO D. FPO
- માનવવિકાસ અહેવાલ - 2015 મુજબ વિશ્વના 188 દેશો પૈકી કયો દેશ પ્રથમ ક્રમે છે?
A. ભારત B. નાઈઝર C. નોર્વે D. બ્રાઝિલ
- ભારત એકધર્મી દેશ છે.
A. ઈસ્લામ B. એક C. બહુ D. હિંદુ
- માનવહકોનું ધોષણાપત્ર કોણે ઘોષિત કર્યું?
A. ગ્રેટ બ્રિટને B. સંયુક્ત રાષ્ટ્રોએ
C. યુનેસ્કોએ D. વિશ્વબંધે

• નીચેના પ્રશ્નોના સંક્ષિપ્ત(એક-બે શબ્દો)માં ઉત્તર લખો :

- માનવીને સૌપ્રથમ કઈ ધાતુ ઉપયોગમાં આવી હતી?
- દમાસ્કસમાં શું બનાવવા માટે ભારતમાંથી લોખંડની આયાત કરવામાં આવતી?
- પ્રાચીન સમયમાં 'અર્થશાસ્ત્ર' નામના ગ્રંથની રચના કોણે કરી હતી?
- પોતાની સરકાર વિરુદ્ધ સ્થાનિક લોકોના સહકારથી કઈ પ્રવૃત્તિ ચલાવવામાં આવે છે?

વિભાગ B

નીચે આપેલા 13 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ નવ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 2 ગુણ] 18

- ક્યાં શિલ્પો અને સ્થાપત્યો જોઈને આપણને આપણા સાંસ્કૃતિક વારસા પ્રત્યે આદર અને ગર્વ અનુભવાય છે?
- વ્યક્તિ-પરિચય આપો : મોંગોલોઈડ
- ભારતની એક કલા તરીકે જડતરકલાનો પરિચય આપો.
- વ્યક્તિ-પરિચય આપો : પંડિત સારંગદેવ
- અમદાવાદમાં આવેલ સાંસ્કૃતિક વારસાનાં સ્થળોની યાદી બનાવો.

30. તમે ફતેહપુર સિકરીના બુલંદ દરવાજાની મુલાકાતે ગયા હોવ અને ત્યાં કોઈ વ્યક્તિ ચોક કે અન્ય ચીજવસ્તુથી પોતાનું નામ લખી રહ્યો હોય, તો તમે તેને શું સૂચન કરશો ... ?
31. ભારતમાં ક્યાં ક્યાં જળપલાવિત ક્ષેત્રોમાં યાયાવર પક્ષીઓ શિયાળો ગાળવા આવે છે?
32. સંકલ્પના સમજાવો :
(1) જળસ્રોત (2) વૃષ્ટિ જળસંચય
33. ચૂનાના (પથ્થરના) ઉપયોગો જણાવો.
34. ધાતુમય ખનીજોનું વર્ગીકરણ કરો.
35. ઉદ્યોગ એટલે શું?
36. ગુજરાતના કાગળ ઉદ્યોગનાં ચાર કેન્દ્ર જણાવો.

37.

ગુણવત્તા માનક અંગેની રાષ્ટ્રીય સંસ્થાને ઓળખીને માહિતી લખો.

વિભાગ C

નીચે આપેલા 9 પ્રશ્નોમાંથી કોઈ પણ છ પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ મુદ્દાસર ઉત્તર આપો : [પ્રત્યેકના 3 ગુણ]

18

38. ટૂંક નોંધ લખો : ભારતનાં જૈનમંદિરો (દેરાસરો)
39. દેલવાડાનાં જૈનમંદિરો વિશે માહિતી આપો.
(Ex. 9. ગુપ્તકાલીન ગુફા-સ્થાપત્યો વિશે માહિતી આપો.)
40. સમાજવાદી પદ્ધતિનાં લક્ષણો જણાવો.
41. નીચે આપેલા શબ્દોને વ્યાખ્યા સ્વરૂપે લખો :
(1) સંસાધનોનું સંરક્ષણ
(2) ભૂમિ-સંરક્ષણ
(3) વિરલ સંસાધન

42. ગુજરાતી ગદ્ય-પદ્ય સાહિત્ય વિશે નોંધ લખો.
(Ex. 9. ભારતના પ્રસિદ્ધ વિદ્યાધામ વારાણસી – કાશીનો પરિચય આપો.)
43. આપણા પુરાતત્ત્વીય વારસાને સુરક્ષિત રાખવા માટે આપણી સંસદે અને સરકારે શું કર્યું?
44. ગ્રાહકે ખરીદી કરતી વખતે શી કાળજી રાખવી જોઈએ?
(છ મુદ્દા લખો.)
45. વિશ્વ-વ્યાપાર સંગઠન(WTO)નાં ધ્યેયો જણાવો.
(અથવા વિશ્વ-વ્યાપાર સંગઠન પર નોંધ લખો.)
46. માનવવિકાસ આંકની ગણતરી કઈ રીતે કરાય છે?
(અથવા માનવવિકાસ આંક માપવા માટેના નિર્દેશકોની સમજૂતી આપો.)

વિભાગ D

નીચે આપેલા પ્રશ્નનંબર 47થી 53માંથી કોઈ પણ ચાર પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર આપો. પ્રશ્નનંબર 54 નકશાપૂર્તિનો છે, જે ફરજિયાત છે. [પ્રત્યેકના 4 ગુણ]

20

47. જ્યોતિષશાસ્ત્રમાં ભારતનું પ્રદાન વર્ણવો.
48. રસાયણવિદ્યામાં નાલંદા વિદ્યાપીઠની વિશેષતાઓ જણાવો.
49. ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે થયેલા ટેકનિકલ સુધારા જણાવો.
(Ex. 9. ભારતમાં કૃષિક્ષેત્રે થયેલા સંસ્થાગત સુધારા વર્ણવો.)
50. સમજાવો : ડાંગર – ભારતનો સૌથી અગત્યનો પાક
51. ગરીબીનિવારણના કાર્યક્રમ અન્વયે 'કૃષિક્ષેત્રે' સરકારે લીધેલાં પગલાં જણાવો.
52. બેરોજગારીની અસરો જણાવો.
53. રાષ્ટ્રીય અન્ન સલામતી કાયદાની ધારાકીય જોગવાઈઓ જણાવો.

54. તમને આપેલા ભારતના રેખાંકિત નકશામાં નીચેની વિગતો યોગ્ય સંજ્ઞા વડે, યોગ્ય સ્થાને દર્શાવો :

- (1) ગીર રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન (**Ex. ૭.** ચંદ્રપ્રભા અભયારણ્ય)
- (2) કપાસ ઉત્પન્ન કરતો એક પ્રદેશ (**Ex. ૭.** ઘઉં અને ચા ઉત્પન્ન કરતો એક-એક પ્રદેશ)
- (3) રાસાયણિક ખાતર ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર - નામ સાથે (**Ex. ૭.** તાંબુ-ગાળણ ઉદ્યોગનું એક કેન્દ્ર - નામ સાથે)
- (4) દિલ્લીથી ચેન્નઈ જતો હવાઈ માર્ગ - એક અટકસ્થાન સાથે

(**Ex. ૭.** મુંબઈથી દિલ્લી વાયા વડોદરા થઈને જતો રેલમાર્ગ - એક અટકસ્થાન (જંકશન) સાથે)

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

[30% હેતુલક્ષી તથા 70% વર્ણનાત્મક પ્રશ્નો આધારિત]

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ હાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

● હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન / વિશ્લેષણ	અનુમાન / મૂલ્યાંકન	
ગુણ	03	29	22	20	06	80
ટકા	04	36	27	25	08	100

● પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રશ્નોના પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (OQ)	21	24
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSQ)	01	03
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SQ)	32	34
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LQ - 1)	03	13
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LQ - 2)	01	06
	કુલ	58	80

● વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણભાર
1.	Main Text + Poem	23
2.	Supplementary Reader	08
3.	Unseen	09
4.	Function / Grammar	24
5.	Writing	16
	કુલ	80

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

	Marks
Section A	
● Reading Comprehension – Extracts (Main Text) (Qs. 1 to 10)	10
● Short Note (Question-Based) (Main Text – Prose) (Q. 11)	03
● Content Based True / False Questions (Main Text – Prose) (Qs. 12 to 15)	04
Section B	
● Reading Comprehension (Main Text – Poem) (Qs. 16 to 18)	03
● Reading Comprehension (Supplementary Reader) (Qs. 19 to 23)	05
● Reading Comprehension (Non-verbal) (Qs. 24 to 28)	05
● Reading Comprehension (Unseen Dialogue / Interview) (Qs. 29 to 32)	04
Section C	
● Identify the Function (Match the Columns) (Qs. 33 to 35)	03
● Complete the Dialogue (Respond to the Clue Function) (MCQs) (Qs. 36 to 38)	03
● Complete the Sentences (Function-Based) (Qs. 39 to 41)	03
● Vocabulary : Complete the Para (Blanks) (Main Text) (Q. 42)	03
● Vocabulary : Finding the Nearest Meaning (Supplementary Reader) (Qs. 43 to 45)	03
Section D	
● Indirect Speech (Q. 46)	02
● Conjunction (Three isolated sentences with three options each) (Qs. 47 to 49)	03
● Editing (Passage with three Blanks with three options each) (MCQs) (Q. 50)	03
● Do as directed (Change the text. Two items should be asked from gender / number / tenses / voice) (Qs. 51 – 52)	04
● Select the questions (MCQs) (Qs. 53 to 55)	03
Section E	
● Paragraph Writing (Q. 56)	06
● E-mail (informal) – Format given / Report Writing (Q. 57)	05
● Picture Description (Q. 58)	05
Total Marks : 80	

QUESTION PAPER 1

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 80

Instructions : (1) This question paper has five Sections A, B, C, D & E and Question Numbers from 1 to 58.

(2) All questions are compulsory. There are only internal options.

(3) The numbers to the right represent the marks of the question.

(4) New sections should be written in a new page. Write the answers in numerical order.

Section A

Read the extracts and answer the questions : 10

As a result, the panchayat passed a resolution in 2008, saying that since the railway was not able to build a station for them, they would do it for themselves and with their own money! Soon, an eleven member team was formed and the team started collecting money from villagers.

On 7 January 2010, as a result of their efforts, the first railway station in the country, on which the railway did not have to spend a single rupee, started operations.

1. What resolution did the panchayat pass?
2. What is special about the Taj Nagar railway station?

I have supportive parents who understood that my interest was the environment. They have never stopped me from doing what I want. On my part, I also made sure that I did not fail my parents in any way. I always informed them about everything that I did and took their advice before jumping into actions.

3. What does Arun say about his parents?
4. How did Arun make sure that he never failed his parents?

However, the Chinese are generally considered the pioneers of pyrotechnics. They are said to have developed, 'black powder' more than one thousand years ago. It took at least two hundred years for the knowledge to spread to the west,

and it was only in 1242 that an English monk, Roger Bacon, revealed the formula for "black powder". He considered it such a dangerous substance that he wrote of it in a code language.

5. Who are said to be the pioneers of pyrotechnics?
6. Why did Roger Bacon write about black powder in a code language?

In their fight with the *devs*, the *asurs* had an advantage. They had on their side a great saint and teacher, Shukracharya, who knew the *mantra* or magic formula for bringing dead people back to life. He restored to life many *asurs* who were killed in the battles against the *devs*.

7. What did Shukracharya know?
8. Shukracharya restored to life ...

Devangi : Birding is my passion, Mitra.
Look, Shubhangi! Here is a picture of a tailor bird's nest.

Shubhangi : Wow! It's cool.

Devangi : Let's talk about another interesting bird. Look this is the Indian Grey Hornbill. This bird is common in the Indian subcontinent. It has grey feathers all over the body with light grey and dull belly.

Shubhangi : Yup didi. Where does it live?

Devangi : Its habitat is both in wild as well as urban areas, especially large trees.

9. What is Devangi passionate about?
10. Describe the Indian Grey Hornbill.

Write a short note using the given points : 3

11. The end of the story 'The Test of True Love'

(Blandford's attention was divided – strong urge to follow the young girl – deep longing for the woman who had given him strength – decided that their relationship would be friendship – did not hesitate – introduced himself – invited her for dinner – woman revealed the secret)

OR

Conflict of Ram Singh – 070 with itself
(in-built system of three principles – produced in court – Prem Chopra had threatened to defuse him – could not disobey his master – conflict – if he revealed the information – disobey his master – if he did not reveal the information – harm people – break apart than tell a lie)

Write whether the sentences are True or False : 4

12. A mother's parts should be movable and replaceable.
13. The first word that Helen learnt was WATER.
14. There is no relation between the food we eat and the brain activities.
15. Migratory birds take the help of the sun to find their way.

Section B

Read the stanza and answer the questions : 3

When violet eyes get brighter
And heavy wings grow lighter
I'll taste the sky and feel alive again

And I'll forget the world that I knew
But I swear I won't forget you
Oh if my voice could reach back through
the past
I'll whisper in your ear
Oh darling I wish you were here

16. Which line shows that the poet will always think of his beloved?
17. Write the rhyming words in the poem.
18. What is the antonym of the word 'remember'?

Read the paragraph and answer the questions : 5

Phatik reached Kolkata with his uncle. He met his aunt for the first time. She was not happy seeing Phatik. Her own three boys were difficult to manage. Phatik soon realized that he was an unwelcome guest at his aunt's house. His cousins mocked at him and his aunt always found fault with him.

Even in his new school, Phatik was the most backward boy. He stared and remained silent when the teacher asked him a question. He was caned almost daily. While the other boys were playing in the evening, he would think of his village home. He would stand sadly by the window, and gaze at the roofs of distant houses. His heart asked to go back to his villages.

19. What did Phatik realize?
20. How did his aunt and cousins treat him?
21. Why was Phatik the most backward boy in school?
22. What would Phatik do when the boys were playing?
23. How was Phatik punished in school?

Read the data and answer the questions :

5

Invention	Inventor	Year	Country
Aeroplane	Orville and Wilbur Wright	1903	USA
Bicycle	K Macmillan	1839	UK
Motorcycle	G Daimler	1885	Germany
Sewing machine	B Thimminier	1829	France
Telephone	Alexander Graham Bell	1876	UK

24. When was the telephone invented ?
25. Who invented the aeroplane ?
26. In which country was the sewing machine invented ?
27. What was invented in the UK in 1839 ?
28. What did G Daimler invent ?

Read the interview and answer the questions : 4

Interviewer : So, you've applied for the position of a shop assistant, right ?

Rajesh : Yes, I have.

Interviewer : Can you tell me what made you reply to our advertisement ?

Rajesh : Well, I was looking for a part-time job to help me pay my college fees.

Interviewer : Do you know exactly what you would be doing as a shop assistant ?

Rajesh : Well I think I would be helping customers and billing.

Interviewer : Right. You would also be responsible for keeping the front of the store tidy.

Rajesh : Ok, sir.

Interviewer : Have you any previous work experience ?

Rajesh : Yes. I worked part-time at a mall last summer.

29. For which post has Rajesh applied ?
30. Why was Rajesh looking for a part-time job ?
31. What would be his duty as a shop assistant ?
32. What work experience does Rajesh have ?

Section C

Match the sentences with the correct functions :

3

‘A’	‘B’
33. What a pleasant surprise !	a. describing thing
34. That book, that you are reading, is written by Munshi.	b. inquiry as nature
35. “Where do you live ?” asked Mitesh.	c. exchanging pleasantries
	d. describing person

Complete the dialogues selecting the correct responses based on the functions given in the brackets : 3

36. Kavita : What are your plans for the holiday ?

Mehul : (*describing action*)

- A. I have been waiting for a long time.
- B. I have no plans so far.
- C. I have no idea.
- D. I usually visit my grandparents in Jamnagar.

37. Lalit : Since when have you been learning Sanskrit ?

Rita : (*point of time*)

- A. I like to learn Sanskrit.
- B. I have been learning Sanskrit since last month.

C. I have been learning Sanskrit for a long time.

D. I learn Sanskrit every day.

38. Jalpa : Who is Mr Sharma ?

Meena :

(*describing person*)

A. I know Mr Sharma.

B. Have you met Mr Sharma ?

C. I have not met Mr Sharma.

D. The man, who is wearing a blue shirt, is Mr Sharma.

Complete the sentences using the functions given in the brackets : 3

39. Nitin will (*showing alternatives*)
40. teaching you English ?
(*duration of time*)
41. Mount Abu, (*describing place*)

Complete the paragraph selecting the correct words from the brackets : 3

(disappear, puzzled, refused)

42. The magician made the ball
Some children were Some
were curious to know the trick. But the
magician to tell them the secret.

Write the word having the nearest meaning : 3

43. clue
A. suspect B. hint C. spot D. charge
44. tale
A. story B. tail C. poem D. prose
45. familiar
A. related B. family C. unknown D. known

Section D

46. Turn the following dialogue into the Indirect Speech : 2

Nitin : What is the price of this shirt ?

Salesman : It will cost you ₹ 750.

Nitin : It is very costly.

Join the sentences using the correct conjunctions from those given in the brackets : 3

47. Sanket was busy. He could not come for the picnic. (and, but, so)
48. Sameer was ill. He appeared for the exam. (yet, because, so)
49. Amit will not see a movie. Amit will not read a book.
(either ... or, neither ... nor, therefore)

50. Complete the paragraph selecting the correct words : 3

There are two main groups of spiders : the weaving spiders 1 the hunting spiders. 2 groups differ in various ways. The weavers have 3 spinnerets than the hunting spiders.

1. A. or B. and C. but
2. A. Thus B. This C. These
3. A. big B. bigger C. biggest

Do as directed : 4

51. John has given me a coin. He has found it from the rags. I have never seen such a coin in my life. Even I haven't thought about it.

Begin like this : A coin has been given ...

52. Manish goes to school. He enjoys studying. But today he has to go to his village. He will work on his farm.

Begin like this : We go ...

Select the questions to get the underlined word / s as answers : 3

53. Nisha plays the guitar for an hour every day.
A. How long does Nisha play the guitar every day ?
B. How much does Nisha play the guitar every day ?
C. How does Nisha play the guitar every day ?
D. How far does Nisha play the guitar every day ?
54. The children play in the garden in the evening.
A. Why do the children play in the garden ?
B. Who play in the garden in the evening ?
C. Where do the children play in the evening ?
D. When do the children play in the garden ?
55. Yash is a sailor.
A. Whose is a sailor ?
B. What is Yash ?
C. Who is Yash ?
D. Why is Yash a sailor ?

Section E

56. Write a paragraph in about 125 words on the following : 6

Pollution in Cities

(industries – air and noise pollution by vehicles – pollution of water by industrial wastes – its harmful effects – how to prevent pollution)

OR

My Favourite Festival – Diwali

(biggest festival – month – preparations
– rangolis – festoons – rows of lamps
– crackers – chopda poojan – New Year Day)

OR

The Importance of Computer Learning

(very important to learn computers – used in
all fields – computerized systems – computer
programs – languages – Internet – e-mail)

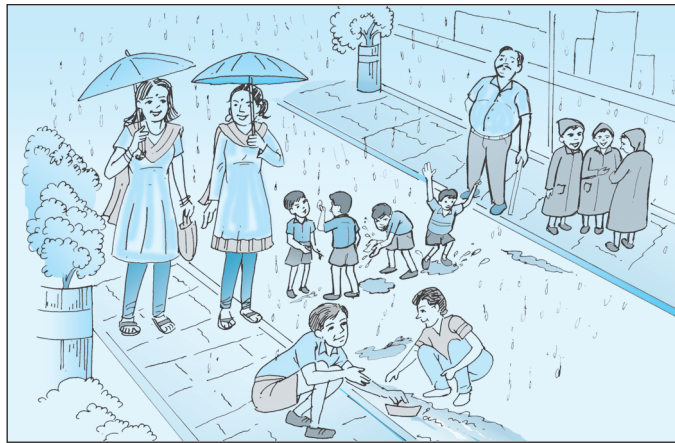
57. Draft an e-mail on behalf of Deepak Dave to his friend Manish, on manish879@gmail.com, congratulating him on winning an award in archery. 5

OR

Write a report in about 60 words on how the sports day was celebrated in your school.

(when it was held – march past – welcome speech – different events – judges and referees – chief guest – prizes to winners – speech by the chief guest)

58. Describe the picture in about ten sentences. 5

QUESTION PAPER 2

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 80

Instructions : As per Question Paper 1.

Section A

Read the extracts and answer the questions : 10

One day Prem Chopra guided Ram Singh – 070 to Jhaveri Brothers for lifting precious gems. The police was waiting in readiness and the computerized cameras capable of split second recording, clicked him in the act. Ram Singh robot was caught, but Prem Chopra fled as soon as he saw, through the binoculars, two

persons noting down Ram Singh's licence number printed on his metallic neck.

Prem Chopra was arrested from his home, as owner of Ram Singh – 070 – the thief.

1. Where did Prem Chopra guide Ram Singh – 070 ? For what ?
2. Why was Prem Chopra arrested ?

The angel shook his head slowly and said, “A mighty impossible task, I suppose. Six pairs of hands ? No way !”

“No, these hands are not a problem for me. It is the three pairs of eyes that the mothers have to have.” The Lord looked puzzled.

“Oh, so you are creating a standard model of a mother? But three pairs of eye? What for?” the angel got interested.

“One pair that sees her children through closed doors. Another pair to look at the children and say, ‘I understand and I love you.’ without uttering a word. And the third pair to see all secret things without opening them.”

3. What will the second pair of eyes do?
4. What will the third pair of eyes do?

Incandescent light is produced when a substance is heated so much that it begins to glow. Heat causes the substance to become hot and glow, initially emitting infra red, then red, orange, yellow, and white light as it becomes increasingly hotter. When the temperature of a firework is controlled, the glow of its metallic substances can be manipulated to be a desired colour at the proper time.

5. How is Incandescence light produced?
6. Why is the temperature of a firework controlled?

Shubhangi: How do they travel without any map?

Devangi: They take help of the sun to find their way. While they come, they travel in the early morning and during return migration they fly in the evening.

Shubhangi: Do they all use the same pattern for migration?

Devangi: Of course not. Migratory birds fly in different patterns. Birds like cranes, ducks and geese fly in a formation of ‘V’ shape. Certain ducks, warblers and flycatchers travel in groups.

7. How do the migratory birds travel without any map?
8. In which pattern do cranes and geese fly?

Lieutenant Blandford did not hesitate. His fingers held *Of Human Bondage*, which was to show who he was. He thought about their relationship. “This would not be love,” he decided, “but it would be something precious. It would be a friendship for which he would always be grateful.”

9. What was Blandford holding in his hand? Why?
10. What did Blandford decide about their relationship?

Write a short note using the given points : 3

11. Helen – A Gifted Learner

(deaf and blind – could not speak – Miss Sullivan was a teacher for the deaf and blind – spell through finger movements – touching different objects and learning their spelling – speak through movements of the lips and vibrations in the throat – read and write – poems and stories – Redcliff College – challenges there – first deaf and blind person to graduate)

OR

Dr Mansuri's views on improving retention (a problem with most students – no fixed method of improving retention – identify the way in which you learn – different learning styles – adopt more than one learning styles – no brain tonics)

Write whether the sentences are True or False : 4

12. The Government funded twenty-one lakh rupees to build the railway station.
13. Arun's teachers taught him humility.
14. When the asurs killed Kach the third time, they mixed his ashes with the divine wine that Shukracharya drank.
15. Meynell gave her photograph to Blandford.

Section B

Read the stanza and answer the questions : 3

This song of mine will wind its music
around you, my child,
Like the fond arms of love.

This song of mine will touch your
forehead like a kiss of blessing.
When you are alone, it will sit by your
side and whisper in your ear,
When you are in the crowd, it will
fence you about with aloofness.

16. What will the song do when the child is in the crowd?
17. When the child is alone, the song will whisper in his ear. True or False?
18. Which word in the poem means 'to speak softly'?

Read the paragraph and answer the questions : 5

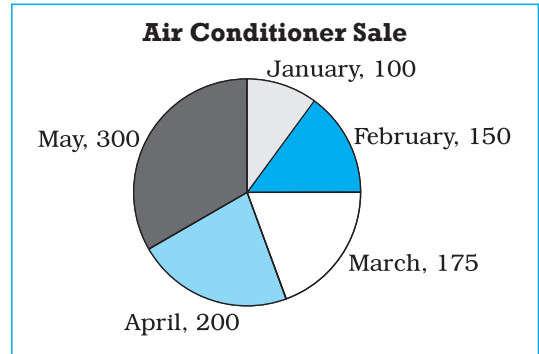
Looking round from the summit you tell yourself that it was important. Other silvery peaks appear through the clouds. If you are lucky the sun may be on them. The surrounding peaks look like a jewelled necklace around the neck of your summit. Below, you see vast valleys sloping into the distance. It is a thrilling experience to look down from the summit. You bow down to the God. The experience of climbing the summit changes you completely.

There is another summit in your own mind. You must climb it to reach a fuller knowledge of yourself. The inner summit is fearful and hard to understand. It cannot be climbed by anyone else. You yourself have to do it. The effects of both the climbs are the same. They teach you much about the world and yourself. The internal summits are higher than Everest.

19. What do you feel when you look down from the summit?
20. What changes you completely?
21. Why must we climb the summit of our own mind?
22. What does the author say about the inner summit?
23. What are the effects of both the climbs?

Read the data and answer the questions :

5

24. The graph shows the sales for months.
25. In which month is the sale the highest?
26. How many units were sold in February?
27. In which month were 200 units sold?
28. In which month is the sale the lowest?

Read the dialogue and answer the questions : 4

Nitin: What shall we do this evening?
Ajay: Let's watch the hockey match on the University Grounds.
Nitin: No, I don't like crowds.
Ajay: Then what shall we do? Do you have any idea?
Nitin: Let's go for a walk.
Ajay: Yes, that's a good idea.
Nitin: Where shall we go for a walk?
Ajay: Let's go to the Sardar Park.
Nitin: No, let's go to the seashore and ...
Ajay: And walk in the sands ...
Nitin: Great! We'll have good fun.

29. What does Ajay propose?
30. Who does not like crowds?
31. Where does Ajay want to go for a walk?
32. Where will Ajay and Nitin finally go?

Section C

Match the sentences with the correct functions :

3

'A'	'B'
33. The guard stood in front of the gate.	a. describing process
34. Mahesh has been living in Gujarat since 2010.	b. point of time
35. Open the bottle and pour the juice into a glass.	c. duration of time d. specifying location

Complete the dialogues selecting the correct responses based on the functions given in the brackets : 3

36. Father : What are the children doing?
Mother : (duration of time)
A. They have been playing chess for an hour now.
B. They have been playing chess since morning.
C. They are playing.
D. I have not seen them for a long time.
37. Customer :
(inquiry as nature)
Shopkeeper : Yes, sir. I have a good collection for kids.
A. I would like to read some books.
B. Do you have any storybooks for children?
C. I would like to buy some books.
D. Show me some good storybooks.
38. Pooja : What is that?
Ali : (describing place)
A. I like this fort.
B. It has been here for a long time.
C. It is a fort.
D. That is Raigad, the strongest fort, which was built by Shivaji.

Complete the sentences using the functions given in the brackets : 3

39. Our classes (specifying time)
40. Kiran (describing action)
41. The bag (describing thing)

Complete the paragraph selecting the correct words from the brackets : 3

(realize, craft, destiny)

42. The youth should their own They must their strength and work for their future.

Write the word having the nearest meaning : 3

43. oppose
A. be for B. be against
C. be towards D. be for
44. surrender
A. give in B. take in
C. give to D. take to
45. react
A. recollect B. remember
C. respond D. recall

Section D

46. Turn the following dialogue into the Indirect Speech : 2

Anil : Let's go to visit the Taj Mahal at Agra.

Sunil : How shall we go ?

Anil : We will go by train.

Sunil : What a wonderful idea it is !

Join the sentences using the correct conjunctions from those given in the brackets : 3

47. The teacher will collect the money. The teacher will hand it over to the principal.
(though, and, yet)
48. Bharat was not allowed to enter the hall. He did not have his I-card.
(because, so, though)

49. Tarak should work hard. He will not succeed. (or else, therefore, so)

50. **Complete the paragraph selecting the correct words :** 3

Did you 1 that Alexandar Graham Bell had 2 hundreds of times before he finally invented the telephone? Remember, no one has exactly the same gifts, skills 3 ideas that you have.

1. A. new B. knew C. know

2. A. failed B. fails C. fail

3. A. end B. and C. or

Do as directed : 4

51. Richa welcomed the new students. She gave a speech. The students praised her warmth and confidence. They cheered Richa.

Begin like this : The new students were welcomed ...

52. I do not like cricket. I like to play tennis. I read many books. I also listen to music.

Begin like this : My brother does not ...

Select the questions to get the underlined word/s as answers : 3

53. Sometimes mother makes a pizza for us.

A. What does mother make for us?

B. How often does mother make pizza for us?

C. How does mother make a pizza for us?

D. Who makes a pizza for us?

54. Mr Shukla has been working here for twenty years.

A. How long has Mr Shukla been working here?

B. Since when has Mr Shukla been working here?

C. Who has been working here for twenty years?

D. What has Mr Shukla been doing here for twenty years?

55. The principal will meet the parents whose children have failed.

A. Whom will the principal meet?

B. Why will the principal meet the parents?

C. When will the principal meet the parents?

D. Where will the principal meet the parents?

Section E

56. **Write a paragraph in about 125 words on the following :** 6

Trees

(protect the earth – flowers – fruits – shade – medicines – wood – clothes – fresh air – cool atmosphere – rain)

OR

My Favourite Scientist

(name – his work – his achievements – his life – awards – death)

OR

A Visit to an Exhibition

(place of exhibition – timing – main gate – different sections – stalls – software programs – hardware material – Internet services – guidance – electronic items – a new experience – return)

57. Draft an e-mail on behalf of Sujal Seth to his younger brother Rushi, who is unable to adjust with his new friends in hostel.

5

OR

Write a report in about 60 words on the prize distribution ceremony held in your school.

(time – place – chief guest – welcome speech – prize winners – clapping – the speech of chief guest)

58. Describe the picture in about ten sentences.

5

QUESTION PAPER 3

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 80

Instructions : As per Question Paper 1.

Section A

Read the extracts and answer the questions : 10

Village by village, MGP is building a network of low cost solar micro-grids that provide two LED lights and a mobile charging point to all paying households at a cost of twenty-five rupees per week. That is cheaper than kerosene, which can cost almost double across a month. Solar power, as a 'smokeless' source of light, comes with added benefits to customer health.

1. What are the advantages of solar power ?
2. What facilities does MGP provide with a network of low cost solar micro-grids ?

"Lord!" requested the angel. "Please go to bed, do not take so much trouble in a single day."

"I cannot," He refused. "I have almost completed the work. I have put the best

of my ideas into this model. Now this mother will heal herself when she is sick. She would be able to feed a family of six members only on half a kilo of cabbage. And she would manage a child's bath, play, study, food and sleep without getting irritated."

3. What did the angel request the Lord ?
4. Why did the Lord refuse to rest ?

I still remember that morning of the year 1887. I was just seven years of age then. My teacher Anne Sullivan came to our house that day. Next day she led me into her room and gave me a doll.

I played with it for a while. Then Miss Sullivan made some finger movements on my palm. It was an exciting experience. I got interested in that play and started imitating the movements she made with her finger. When I finally succeeded in doing that correctly, I was thrilled. I didn't know that I was spelling d-o-l-l.

5. What was an exciting experience for Helen ?
6. Which was the first word that Helen learnt ?

Thus, Kach began to live with Sukracharya. Because of his keen devotion and good service, he won the favour of Sukracharya. Kach was young, handsome and very intelligent, and no wonder Devayani fell in love with him at first sight. But Kach was a student and he could not respond to her love. All the same Kach liked her and considered her a friend. He gathered flowers and fruits for her and helped her in her household duties. Sometimes they would wander about the jungles and at times they sang and danced together.

7. Which qualities of Kach attracted Devayani towards him ?
8. What feelings did Kach have for Devayani ?

Student 2 : Hello Dr Mansuri, sir, I am Kandarp. I read somewhere "Tune up yourself for the board exam". Could you explain what it means ?

Dr Mansuri : Dear, you seem to be in 10th or 12th. Tune up refers to preparing your mind and body for a particular task. When it comes to tune up for examination, you need to know how your body and mind work in harmony. You should identify your strengths and weaknesses in the first place. Observe yourself for a week or two. Always remember that your strengths are your assets. Do not think much about your weaknesses. It is your strengths that will help you cope the exams.

9. What does 'tune up' refer to ?
10. What does Dr Masuri ask Kandarp to identify ?

Write a short note using the given points / questions : 3

11. How Arun's school and college furthered his interest in environment

(plenty of green cover – home to life forms – understand their importance – beautiful – protect them – animals are on their own – find their food – always on the move – never lazy – positive – learn from them)

OR

Pyrotechnics

(What is pyrotechnics ? – What is the root word and its meaning ? – What does pyrotechnics include ? – Why is the household match a special pyrotechnic device ? – Who are the pioneers of pyrotechnics ? – What is the greatest danger of pyrotechnics ?)

Write whether the sentences are True or False : 4

12. The robot will never obey his master.
13. Vultures are called 'scavengers'.
14. Blandford was to recognise his friend by a white rose.
15. Parents should ensure a balance between study and play hours of children.

Section B

Read the stanza and answer the questions : 3

I want to see and touch and hear,
Though there are dangers, there are fears.
I'll smile my smiles and dry my tears –
Please let me speak my say

16. Which line shows that the poetess is aware of the difficulties in life ?
17. 'Please let me speak my say' means
18. Write the rhyming words in the poem.

Read the paragraph and answer the questions : 5

Yudhishtira continued to climb up the mountain-path. When he was at the end of his journey, he saw a strange light all around him. He recognized Indra, the king of the gods, coming towards him in his chariot. When he came close, Indra

stepped down from the chariot and said, "Get into the chariot, Yudhishtira. I have come here to take you to heaven." But Yudhishtira refused to do so because he did not want to go to heaven without his brothers and Draupadi. He, therefore, said, "If they all do not come with me, I will not go with you."

When Indra heard this, he smiled and said, "My dear Yudhishtira, why do you worry about them? They are already in heaven. You alone will be allowed

to enter heaven with your living body. Please get into the chariot."

19. What happened at the end of the journey?
20. Why had Indra come to Yudhishtira?
21. Why did Yudhishtira refuse to go with Indra?
22. What did Yudhishtira tell Indra?
23. Why did Indra tell Yudhishtira not to worry about his brothers and Draupadi?

Read the data and answer the questions :

5

ANNUAL CLEARANCE SALE

Dulhan Collection

30 - 50 % OFF

1 April, 2021 to 7 April, 2021

A rare chance to buy

Patolas, Kanjivaram, Chanderi, Maheshwari and Tussar saris & Dress Materials

Shop No. 8, Abhishilp, Near Judges Bungalow, Bodakdev, Ahmedabad.

Phone : 26788390

24. What is this data?
25. What is sold in the shop?
26. How much is the discount?
27. For how many days is the sale?
28. In which city is the shop located?

Read the dialogue and answer the questions :

4

Manager : Welcome to the Indian Bank.

Mr Patel : Please inform me about different kinds of accounts.

Manager : Savings accounts, Current Account, Recurring Account.

Mr Patel : Which account should I open?

Manager : If you are a businessman, open a Current Account. If not, open a Savings Bank Account.

Mr Patel : I am a serviceman. What documents are needed?

Manager : Address proof, two photographs.

Mr Patel : How much money should I deposit initially?

Manager : Only five hundred rupees.

Mr Patel : Will you issue me a cheque book?

Manager : Yes, but if you want a cheque book minimum balance of ₹ 1000 is required.

Mr Patel : O.K. Give me a form.

Manager : Fill in the form and open an account.

29. With which bank does Mr Patel want to open his bank account?
30. What type of account will Mr Patel open?
31. How much balance is required for the cheque book?
32. How much money should Mr Patel deposit initially?

Section C

Match the sentences with the correct functions :

3

'A'	'B'
33. Mash the potatoes and add salt and pepper to it.	a. exchanging pleasantries
34. Kapil always comes late.	b. describing process
35. Congratulations! You have won the gold medal.	c. describing person d. describing action

Complete the dialogues selecting the correct responses based on the functions given in the brackets : 3

36. Neha : What are you reading ?
Nitin : (describing thing)
A. This is a book that tells you about the our freedom struggle.
B. It is a book.
C. I got this book from the library.
D. It is my book.
37. Father : (point of time)
Mayur : He has been studying since 7 a.m.
A. Why has Devang been studying since 7 a.m. ?
B. Who has been studying since 7 a.m. ?
C. Since when has Devang been studying ?
D. How long has Devang been studying ?

38. Umang : Where is Minal ?
Aman : (specifying location)
A. She is fine. Thank you.
B. She is in the kitchen.
C. She will come early.
D. She is late.

Complete the sentences using the functions in the brackets : 3

39. The school (describing place)
40. Take a lemon (describing process)
41. How many (inquiry as nature)

Complete the paragraph selecting the correct words from the brackets : 3
(warned, instructions, swiftly)

42. The teacher read out all the to the students. She them not to copy during the test. When the bell rang, she collected all the answer sheets

Write the word having the nearest meaning : 3

43. mention
A. talk about B. fight about
C. argue about D. agree about
44. evidence
A. result B. outcome C. proof D. charge
45. praise
A. admonish B. shout C. criticize D. admire

Section D

46. Turn the following dialogue into the Indirect Speech : 2

"Do you want to buy a basket?" she asked. "They are very strong, made of the finest cane."

"No," I said, "I don't want a basket."

"Please buy something. I haven't sold anything today." she said.

Join the sentences using the correct conjunctions from those given in the brackets : 3

47. Amar is a clever student. Neha is a clever student. (and, but, or)
48. The boys knew who had broken the glass. They kept quiet. (though, and, so)
49. The principal called the parents. They could discuss their problems with him. (therefore, so that, or else)

50. Complete the paragraph selecting the correct words : 3

The good Lord was 1 busy those days. He was into his 2 day of overtime. When he was working with full concentration, an 3 appeared there.

1. A. extreme B. extremes C. extremely
2. A. sixth B. six C. sixes
3. A. angle B. angel C. angles

Do as directed :

4

51. Mohan has cleaned the room. Ramu has decorated it. Gopal has made tasty dishes. The plants were watered by the gardener yesterday.

Begin like this : The room has been ...

52. Look at those boys. They are from the cities. But these boys are from villages. They have come by buses.

Begin like this : Look at that boy ...

Select the questions to get the underlined word / s as answers : 3

53. There is some juice in the jar.

- A. How is the juice in the jar?
- B. How long is there juice in the jar?
- C. How many juice is there in the jar?
- D. How much juice is there in the jar?

54. Dev sold twelve balloons.

- A. How much balloons did Dev sell?
- B. How many balloons did Dev sell?
- C. What did Dev sell?
- D. Why did Dev sell twelve balloons?

55. Grandfather went to the library every Sunday.

- A. How often did grandfather go to the library?
- B. How long did grandfather go to the library?
- C. Where did grandfather go every Sunday?
- D. Who went to the library every Sunday?

Section E

56. **Write a paragraph in about 125 words on the following :** 6

My Preparation for the Board Examination
(*your daily routine – timetable for reading and preparation – food you eat – entertainment – techniques of memorisation – techniques of understanding – advice from parents and teachers – physical facilities you require – help from family, friends, etc. – your expectation about the result*)

OR

A Visit to a Place of Historical Importance
(*where you went – when? – with whom? – famous – history – description of the place – how you enjoyed*)

OR

The Sports Day of Our School
(*day, date – parade by participants – principal's speech – different events – in which event did you participate – judges – chief guest – prizes – speech – end of the day*)

57. Draft an e-mail on behalf of Mr Rajiv Mehta to his neighbour Mr Chopra, on chopras45@gmail.com, complaining about the nuisance that his dog creates. 5

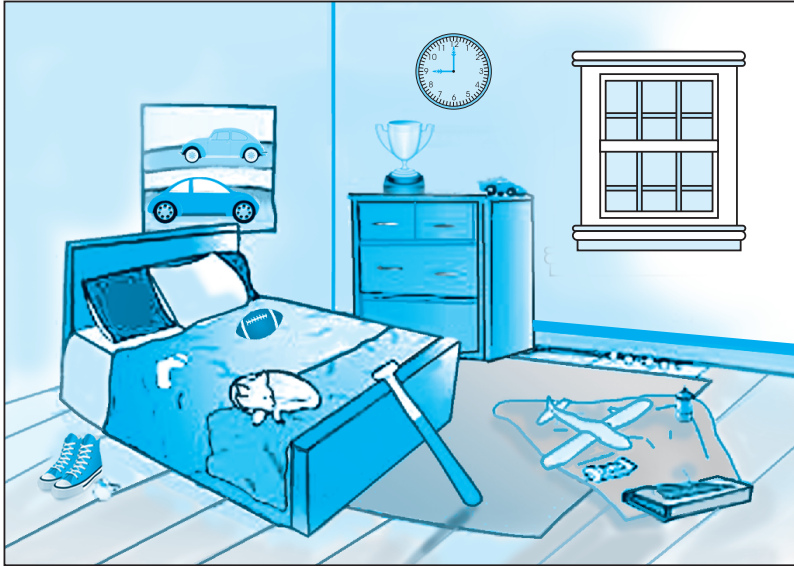
OR

Write a report in about 60 words on an exciting cricket match you witnessed.

(*which two teams played the match – captains – toss – batting – bowling – exciting moments – who won the match – Man of the Match*)

58. Describe the picture in about ten sentences.

5

QUESTION PAPER 4

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 80

Instructions : As per Question Paper 1.

Section A

Read the extracts and answer the questions : 10

Soon after his arrest, Prem Chopra was released on bail until the court hearing. None of the stolen articles were recovered.

He had cleverly disposed them off through his gang. In the court he denied all the charges.

"Someone else seems to have tampered with Ram Singh – 070's programs. The police found me at home," he argued.

1. What happened after Prem Chopra was arrested ?
2. What did Prem Chopra argue in the court ?

"That's true," said the Lord. "Do you want to know the details?"

"What are they?" the angel was curious.

"All her parts should be movable and replaceable too. She has a lap that

disappears when she stands up. I have to endow her with a kiss that can cure everything from a broken leg to a broken heart. Moreover, she has to have six pairs of hands. She must be able to run on any food available and should have three pairs of eyes."

3. Who was curious to know the details ?
4. How many hands and eyes should she have ?

The science of fireworks is technically called, 'pyrotechnics' from the Greek word 'pyr' meaning fire and 'technics' meaning an art. Pyrotechnics includes not only fireworks but also a whole range of devices that use similar materials and principles, from safety matches that we use every day to solid fuel rocket boosters of the space shuttle. The household match is considered a special pyrotechnic device, as all the pyrotechnics effects heat, smoke, light, gas and sound are present in it.

5. What is pyrotechnics ?
6. Why is the household match a special pyrotechnic device ?

Kach said, "I respect you very much. You are dearer than life to me. But you are my sister. Both of us came out of your father. All my love for you is a brother's love for a sister."

"You are great and I love you," said Devayani. "Remember, my love for you saved you from death three times. Why did I do that if not for love? Don't discard me. Accept me as your wife."

"It is a sin if I agree to do what you say," said Kach. "We have spent happy days together as sister and brother. Let us continue that relationship. I can assure you that I cannot be tempted into sinning."

7. Kach's love for Devayani was a brother's love for a sister because
8. What did Devayani tell Kach about her love for him ?

Dr Shroff: Priyanshi, you look real foody ... I like your spontaneity. Dear, yes, there is a direct relation between the food you eat and activities of your brain via metabolism. Heavy food directs the blood flow to the digestive system, resulting into slowing down of the brain activity. You must have felt sleepy, lazy and drowsy after eating heavy meals. Doesn't this affect your studies? Ultimately, you require an active brain for studies. Rather than going for fatty foods, prefer to take light and easy to digest food with enough of soup, juice, *daal*, milk, *chhash/lassi*, etc. Eat raw vegetables and fruits a lot. Do not overeat. It's not good for health in the long run. Remember, the student who eats light, becomes bright.

9. What does heavy food do ?
10. What kind of food should students eat ?

Write a short note using the given points : 3

11. Benefits of Solar Power

(cheap – smokeless source of light – customer's health – saves environment – no pollution – new businesses – enjoy cooking and eating in light – children study more)

OR

The Weaver Bird's Nest

(what it is called in Gujarati – small bird – gifted with the skill of weaving nests – prefers long thread like grass leaves to build the nests – male weaver birds build nests – the male invites the female for pairing when the nest is half-complete – female approves – they complete the nest – if female disapproves, the nest is abandoned)

Write whether the sentences are True or False : 4

12. Arun Krishnamurthy calls himself an activist.
13. Miss Sullivan sacrificed her eyesight for Helen.
14. Blandford had read the book *Of Human Baggage*.
15. MGP provides two LED lights and a mobile charging point to all paying households.

Section B

Read the stanza and answer the questions : 3

The black bird flying away with the tree;

Glasses on the eyes of the peacock;

The fire chariot flying in the air;

The airplane walking on the road;

The lion having a conversation with the cow;

16. What is strange about the peacock drawn by the girl ?

17. The cow is having a conversation with the peacock. True or False ?
18. What is the synonym of the word 'chat' ?

Read the paragraph and answer the questions : **5**

He watched fascinated as day after day the warrior laboured at a seemingly impossible task. The young man began to develop respect for his enemy's determination. Eventually he found himself helping the man digging side by side with him and carrying out the stone.

Years passed and then one day the two men broke through to the other side. The mountain was conquered at last and the centuries-old isolation of the village ended.

"Now, I am ready to die," said the warrior, kneeling before the young man. "Cleave my head in two."

The youth raised his sword so that his father's death could be avenged. But he could not bring himself to do it. Slowly he lowered his sword.

"You're a murderer," he said. "But I've learnt much from you in these last few years. How can I kill my teacher?"

And he put his sword back and walked away.

19. What did the young man watch with fascination ?
20. For what did the young man develop respect ?
21. How did the young man help the warrior ?
22. What was the result of the hard work of the two men ?
23. Why could the youth not kill the warrior ?

Read the data and answer the questions :

5

FIVE STAR HOLIDAYS

An ISO 9001 – 2008 Certified Company

Darjeeling (10 Nights / 11 Days)
₹ 50,000

Arunachal Pradesh (8 Nights / 9 Days)
₹ 80,000

Bhutan (11 Nights / 12 Days)
₹ 1,00,000

Contact

Ahmedabad : 26349009

Surat : 67752678

Vadodara : 9824000987

24. What is the cost of the tour to Bhutan ?
25. For how many days is the tour to Darjeeling ?
26. If your budget is ₹ 80,000, where could you travel ?
27. In how many cities does the tour operator have an office ?
28. What is the cost of the tour to Darjeeling ?

Read the dialogue and answer the questions : **4**

Shopkeeper : What can I do for you ?

Stranger : I'm quite confused. Will you please show me the way to Hotel Cama ?

Shopkeeper : You seem to be new here.

Stranger : Yes, I have recently come from Chennai.

Shopkeeper : Well, go straight along this road till you reach a post office, then take a right turn and walk till you reach a park. Hotel Cama is right next to the park.

Stranger : Thank you.

Shopkeeper : You're welcome. Wait, I will call a taxi for you.

Stranger : Oh ! That's not possible. I have lost my wallet. I will have to go walking.

Shopkeeper : Oh, I see. I am sorry for that. But, no problem. I will ask my son to drop you on his scooter.

29. Where is the stranger from ?
 30. Where does he want to go ?
 31. Why can't the stranger go in a taxi ?
 32. How does the shopkeeper help the stranger ?

Section C

Match the sentences with the correct functions :

3

'A'	'B'
33. The party was held last evening.	a. specifying location
34. Mahesh works in the city post office.	b. specifying time
35. I am sorry I hurt you.	c. exchanging pleasantries
	d. describing person

Complete the dialogues selecting the correct responses based on the functions given in the brackets : 3

36. Meena : Mother, can you help me to make sheera ?

Mother : Sure.
 (describing process)

- A. Why not ?
 B. Take some ghee, add wheat flour, mix it well, add some warm water and jaggery and cook it for some time.
 C. Why do you want to make sheera ?
 D. Of course, I will help you.

37. Father : What is Ankita doing ?

Mother :
 (describing action)

- A. I will find out.
 B. I do not know.
 C. She will go to school tomorrow.
 D. She is always playing her guitar at this time.

38. Boss :
 (duration of time)

Employee : I have been on working here for two years, sir.

- A. How long have you been working here ?
 B. Since when have you worked here ?
 C. Why do you work here ?
 D. How do you like to work here ?

Complete the sentences using the functions given in the brackets : 3

39. Mr Mehta (point of time)
 40. The child is (specifying location)
 41. The boy (describing person)

Complete the paragraph selecting the correct words from the brackets : 3

(feelings, saluted, grateful)

42. When the army arrived to help the flood victims, the people the brave soldiers. They were for the help that they got from the army. They could not express their in words.

Write the word having the nearest meaning : 3

43. retain
 A. keep B. recall
 C. remember D. recollect
44. stunned
 A. defeated B. beaten
 C. confused D. astonished
45. region
 A. location B. place C. local D. area

Section D

46. Turn the following dialogue into the Indirect Speech : 2

Mihir : Can I speak to Vinay ?

Jay : Vinay is not at home. May I know who is speaking ?

Mihir : I am his classmate. My name is Mihir. Please ask Vinay to call me.

Jay : I will.

Join the sentences using the correct conjunctions from those given in the brackets : 3

47. Please write fast. You will not be able to complete the test.

(and, otherwise, because)

48. Do not play outside. It is very hot.

(so that, therefore, because)

49. Mother will prepare sweets. Mother will bake a cake.

(so that, neither ... nor, either ... or)

50. **Complete the paragraph selecting the correct words :** 3

The Himalayas are beautiful 1 to the North of India. 2 stretch for two thousand miles from Kashmir to Assam. The tops of the mountains are covered 3 snow throughout the year.

1. A. mountains' B. mountain's C. mountains

2. A. They B. It C. Then

3. A. for B. with C. of

Do as directed : 4

51. Mohan opened the door. The watchman gave him the keys. Mohan took the keys and kept them on the table.

Begin like this : The door was opened ...

52. Look at that lady. She is with her mother-in-law. That is her son. The other boy is her nephew.

Begin like this : Look at that gentleman ...

Select the questions to get the underlined word/s as answers : 3

53. Mohan told Nitin to look after his mother.

A. What did Mohan do ?

B. Who asked Nitin to look after his mother ?

C. What did Mohan tell Nitin ?

D. Who looked after his mother ?

54. Tarak left his job because he did not enjoy his work.

A. Why did Tarak leave his job ?

B. When did Tarak leave his job ?

C. How long did Tarak leave his job ?

D. How did Tarak leave his job ?

55. Harsh goes to his shop at 10 o'clock.

A. Who goes to his shop at 10 o'clock ?

B. When does Harsh go to his shop ?

C. Where does Harsh go at 10 o'clock ?

D. How does Harsh go to his shop ?

Section E

56. **Write a paragraph in about 125 words on the following :** 6

A Visit to a Village

(name of the village – population – loving people – occupation – cleanliness – irrigation facilities – school – health centre – post office – bank – other facilities)

OR

A Memorable Event in My Life

(when it happened – situation – your reaction – hard work – result – why it will be memorable)

OR

Yoga – The Best Exercise

(ancient heritage – exercise – good for health – best time to do yoga – blood circulation – regular breathing – improve concentration – other benefits)

57. Draft an e-mail on behalf of Ronak Shah to his principal asking for leave to attend his cousin's marriage. 5

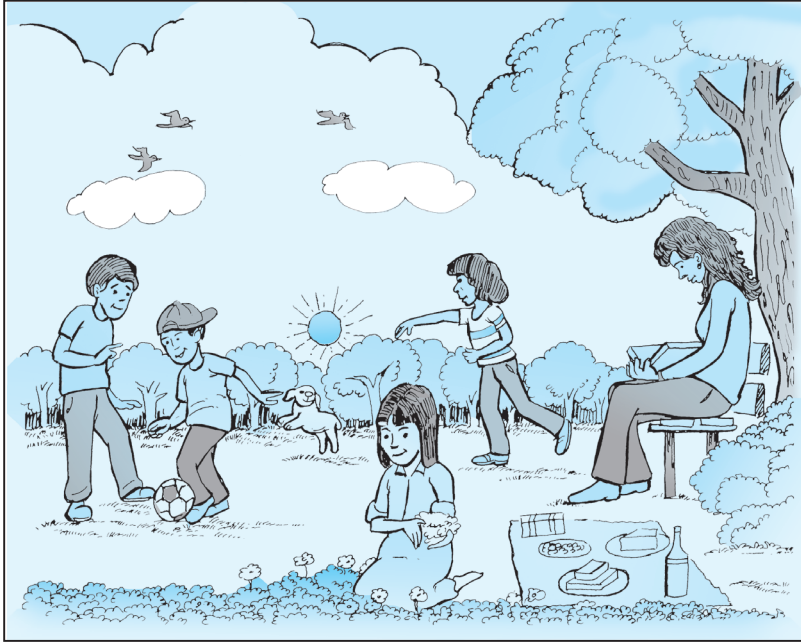
OR

Write a report in about 60 words on a fire caused by crackers on the day of Diwali.

(children – burst crackers – rocket – entered a house – fire brigade – many efforts – control the fire – no loss of life – loss of property)

58. Describe the picture in about ten sentences.

5

QUESTION PAPER 5

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 80

Instructions : As per Question Paper 1.

Section A

Read the extracts and answer the questions : 10

The library opened its halls for film screening, workshops in home economics or gardening, child care or the arts, and for women to get help in managing family conflicts, legal disputes and professional problems.

The secretary of the library pointed out that through reading, women would realize their own strength and forge a unity.

1. What did the secretary point out?
2. How does the library help women?

A beautiful lake next to my house, which once had a lot of birds, frogs and

snakes, was heavily polluted. It led to the spread of mosquitoes and turned a lovely place into an ugly neighbourhood. This hurt me badly and I wanted to do something about it. I got together with a couple of my friends and cleaned the pond next to my house. This was the first activity.

3. Why was Arun hurt?
4. What did Arun do?

I remember my first day at the Redcliff College in 1900. I knew there were challenges in my way but I was eager to overcome them. The professors looked far away as if they were speaking through a telephone. The lectures were spelled into my palms as rapidly as possible. I would note down whatever I remembered when I went back home.

5. What shows that Helen was determined to study at the college?
6. How did Helen study at the Redcliff College?

Shubhangi: When I visited my friend Nazmin's home in the Polo forest, I saw many nests of weaver birds on babool trees. So beautiful! How do they build their nests?

Devangi: Look at this picture in the book. It is a weaver bird. The bird is known as *sughari* in Gujarati, meaning one who builds a beautiful house. Almighty has gifted us different skills and the weaver bird is gifted with the skill of weaving its nests. Weaver birds prefer long thread like grass leaves to build their nests.

7. What did Shubhangi see in the Polo forest?
8. What does the weaver bird use to weave its nest?

She had refused all his requests for her photograph. She had explained, "If your feeling for me has any reality, my looks won't matter. Suppose I'm beautiful, I would always have the idea that you were attracted by a pretty face. That kind of love would displease me. Suppose I'm not pretty then I would always fear that you were writing to me because you were lonely. No, don't ask for my picture. When you come to New York, you shall see me."

9. Why did Miss Meynell refuse to give her photograph?
10. Miss Meynell said that if she was not pretty,

Write a short note using the given points : 3

11. Qualities found in mothers
(her kiss – run on any food available – feed

family of six only on half a kilo of cabbage – heal herself – her eyes – manage a child without getting irritated – tough – not only think but can reason and compromise too)

OR

The asurs' attempts to kill Kach
(knew the reason – first attempt – cut his body into pieces – fed the wolves and jackals – second time – ground his body – threw into the ocean – third attempt – burnt his dead body – mixed the ashes with wine)

Write whether the sentences are True or False : 4

12. Ram Singh – 070 chose to break apart rather than tell a lie.
13. 'Black box' is the basic material used in fireworks.
14. Tune up refers to preparing your mind and body for a task.
15. The second stage of learning was based on finger movements.

Section B

Read the stanza and answer the questions : 3

I'm off to find my world, my dreams,
Carve my niche, sew my seams,
Remember, as I sail my streams –
I'll love you, all the way.

16. What does the poetess promise her mother?
17. 'Carve my niche' means ...
18. Write the rhyming words in the poem.

Read the paragraph and answer the questions : 5

In the morning, just like any other day, I went to school. I knew I would get the previous month's scholarship that day and once I'd paid the fees with that amount, the *jalebis* would be completely digested. But when I got to school, I found out that the scholarship was

going to be paid the following month. My head started to spin.

Master Ghulam Mohammed announced that the fees would be taken during the recess. When the recess bell rang, I left the school and walked on and on. Finally, I reached the railway station. I started praying to *Allah miyan*, "Just this once save me. Order a *farishta* to pass by and drop just four rupees in my

pocket. I promise I will use them only to pay my fees and not to eat *jalebis*."

19. How did the boy plan to pay the fees?
20. The *jalebis* would be completely digested when ...
21. What did the boy come to know when he went to school?
22. What did Master Ghulam Mohammed announce?
23. What did the boy pray to *Allah miyan*?

Read the data and answer the questions :

5

20 January, 2021

Notice

Seminar on Literacy

Organized by : 10 – B

Date : 25 January, 2021

Venue : Assembly Hall

Time : 10 a.m. to 3 p.m.

Topic : How to achieve 100 % literacy

All students are requested to be present at the seminar.

Principal

24. What data is this?
25. What is the topic of the seminar?
26. By whom is the seminar organized?
27. What is the duration of the seminar?
28. By whom is the notice issued?

Read the interview and answer the questions : 4

Mahesh : Good morning, sir.

Officer : Good morning. Have a seat, please. What's your name?

Mahesh : I am Mahesh Pathak.

Officer : What are your educational qualifications?

Mahesh : Sir, I have done B.Com. from Bombay University. I stood first in my college, with 85 % marks.

Officer : How old are you?

Mahesh : I'm 22 years old.

Officer : Why are you applying for the job of a clerk in spite of such good qualifications?

Mahesh : Sir, I need a job to support my family and also to study further.

Officer : But you have no work experience.

Mahesh : You are right, sir. I am hard-working, honest and sincere. If given a chance, I promise I will not let you down.

Officer : Do you know typing?

Mahesh : Yes, sir. I know typing and shorthand.

Officer : Fine. I will give you chance to prove yourself.

29. What are Mahesh's qualifications?
30. Why does he want a job?
31. How does Mahesh describe himself?
32. Does Mahesh get this job?

Section C

Match the sentences with the correct functions :

3

‘A’	‘B’
33. I have been watching TV for an hour.	a. describing process
34. We have been studying since 3 p.m.	b. specifying time
35. Fill the bucket with water, add some detergent powder and soak the clothes.	c. point of time d. duration of time

Complete the dialogues selecting the correct responses based on the functions given in the brackets : 3

36. Rohan :
(*exchanging pleasantries*)
Mitali : Thank you. It was nice meeting you.
A. Thank you very much.
B. Excuse me. Can you please help me ?
C. It was such a pleasure talking to you !
D. How are you ?
37. Pooja : When will the porgramme begin ?
Mihir : (*specifying time*)
A. When should we begin it ?
B. It will begin in an hour.
C. It will be held in the assembly hall.
D. We will enjoy the programme.
38. Priya : Who is that boy ?
Nitin : (*describing person*)
A. Let us meet him.
B. I know him quite well.
C. His name is Amar.
D. That is the boy whose father is our principal.

Complete the sentences using the functions given in the brackets : 3

39. Mamta often (*describing action*)
40. Unplug the mixer
(*describing process*)
41. The shop, (*describing place*)

Complete the paragraph selecting the correct words from the brackets : 3

(*impossible, requires, experience*)

42. Raj spoke about his of mountain-climbing. It a lot of physical and mental strength. But once you reach the top, nothing seems

Write the word having the nearest meaning : 3

43. repent
A. be anxious B. be sad
C. be happy D. be sorry
44. spotless
A. unclean B. white C. clean D. dirty
45. generate
A. sell B. import C. export D. produce

Section D

46. Turn the following dialogue into the Indirect Speech : 2

The king said to Millanion, "I don't think you can win the race."
Millanion said, "I am sure I can win."
Atlanta said, "How can you be so sure of your victory? No man can beat me in a race."

Join the sentences using the correct conjunctions from those given in the brackets : 3

47. Ajay will study at home. Ajay will study in the library. (*though, and, or*)
48. Go to the market. Get me some vegetables. (*so that, or else, and*)
49. Jay is hardworking. He did not get a promotion. (*so, though, because*)
50. Complete the paragraph selecting the correct words : 3

A cap seller moved from village 1 village and sold caps. On a hot summer day, he felt tired of journey 2 he sat under a tree and then slept. When he 3, he found that the bag containing the caps was empty.

1. A. to B. too C. two
2. A. but B. yet C. so
3. A. awake B. awoke C. awakes

Do as directed :

4

51. There lives a rich man. He has a big house. The most delicious fruits grow in his garden. Many boys often steal the fruits.

Begin like this : There lived ...

52. The young must respect the elders. We must obey our elders. They love us. We should also love them.

Begin like this : The elders must be respected ...

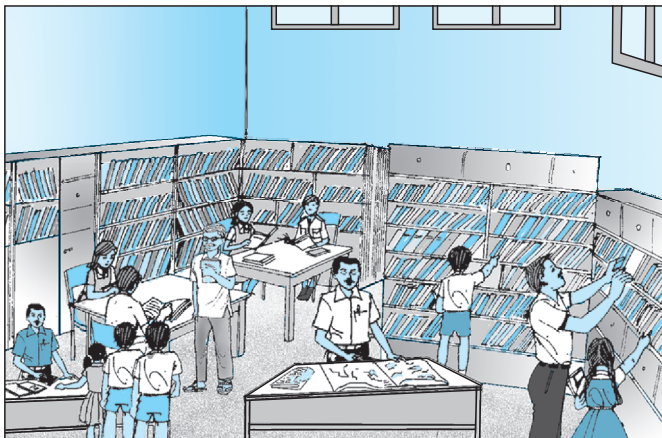
Select the questions to get the underlined word / s as answers :

3

53. Aman has been watching TV since 4 o'clock.
- A. Since when has Aman been watching TV ?
 - B. How long has Aman been watching TV ?
 - C. When was Aman watching TV ?
 - D. Who was watching TV since morning ?
54. Ketaki is reading a book.
- A. What is Ketaki reading ?
 - B. Who is reading a book ?
 - C. Where is Ketaki ?
 - D. What is Ketaki doing ?
55. That is Kiran's house.
- A. To whom does that house belong ?
 - B. What is that ?
 - C. Whose house is that ?
 - D. Which house is Kiran's ?

58. **Describe the picture in about ten sentences.**

5

Section E

56. **Write a paragraph in about 125 words on the following :** 6

My Best Friend

(name – his looks – clever – tennis player – how you met him – common interests – his / her good qualities – modest and humble – proud of him / her)

OR

The Problems of Working Mothers

(working hours at office – duties at home – play an important role in the family – mental and physical burden – problems at office – problems at home – how she deals with the problems)

OR

The Importance of Gardens

(overpopulation – concrete jungles – more vehicles – polluted air – shortage of open space for children – usefulness of green trees – why people go to gardens)

57. Draft an e-mail on behalf of Sanjay Shah to his younger brother Nitin, on nitin999@gmail.com, who has failed in his terminal examination. 5

OR

Write a report in about 60 words on your visit to a museum.

(section displaying the progress of mankind – weapons of stone age to latest guns – art of writing – writing on leaves, baked clay, parchment, silk and books – painting styles)

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

[30% હેતુલક્ષી તથા 70%- વર્ણનાત્મક પ્રશ્નો આધારિત]

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ ડાઈ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

● હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન / વિશ્લેષણ	અનુમાન / મૂલ્યાંકન	
ગુણ	29	16	10	04	21	80
ટકા	36	20	13	05	26	100

● પ્રશ્નના પ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રશ્નનો પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા	કુલ ગુણ
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (OQ)	24	24
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSA)	16	16
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SA)	06	08
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LA)	09	24
5.	નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નો (EA)	01	08
	કુલ	56	80

● વિભાગ પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	વિભાગનું નામ	ગુણ
1.	વિભાગ A : ગદ્યવિભાગ	20
2.	વિભાગ B : પદ્યવિભાગ	20
3.	વિભાગ C : વ્યાકરણવિભાગ	20
4.	વિભાગ D : અર્થગ્રહણ / લેખનસજ્જતા	20
	કુલ ગુણ	80

પ્રશ્નપત્રનું માળખું

વિભાગ A : ગદ્યવિભાગ [20 ગુણ]

	ગુણ
(અ) આપેલાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (પ્રશ્ન 1થી 4)
કૃતિ-કર્તા / કૃતિ-સાહિત્યપ્રકાર / પાત્ર-કૃતિ / પાત્ર-ઉક્તિ -
આ ચાર પૈકી ગમે તે એક જોડકું પૂછવું. [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]	04
(બ) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (પ્રશ્ન 5થી 8)
ચાર ખાલી જગ્યાઓ પૂછવી. (કોંસમાં વિકલ્પ આપવા) [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]	04
(ક) આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (બે પ્રશ્ન પૂછવા) (પ્રશ્ન 9 અને 10) [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]	02
(ડ) આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (પ્રશ્ન 11થી 13)
(ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈ પણ બેના ઉત્તર લખવા.) [પ્રત્યેકના 2 ગુણ]	04
(ઈ) આપેલ પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (પ્રશ્ન 14થી 16)
(ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈ પણ બેના ઉત્તર લખવા.) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ]	06

વિભાગ B : પદ્યવિભાગ [20 ગુણ]

	ગુણ
(અ) આપેલાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો. (પ્રશ્ન 17થી 20)
કૃતિ-કર્તા / કૃતિ-સાહિત્યપ્રકાર - આ બે પૈકી ગમે તે એક જોડકું પૂછવું. [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]	04
(બ) આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો. (પ્રશ્ન 21થી 24)
ચાર ખાલી જગ્યાઓ પૂછવી. (કોંસમાં વિકલ્પ આપવા) [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]	04
(ક) આપેલ પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (બે પ્રશ્ન પૂછવા) (પ્રશ્ન 25 અને 26) [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ]	02
(ડ) આપેલ પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો. (પ્રશ્ન 27થી 29)
(ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈ પણ બેના ઉત્તર લખવા.) [પ્રત્યેકના 2 ગુણ]	04
(ઈ) આપેલ પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (પ્રશ્ન 30થી 32)
(ત્રણ પ્રશ્ન પૂછવા અને કોઈ પણ બેના ઉત્તર લખવા.) [પ્રત્યેકના 3 ગુણ]	06

વિભાગ C : વ્યાકરણવિભાગ [20 ગુણ]

- માગ્યા પ્રમાણે વ્યાકરણના પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (પ્રશ્ન 33થી 52) [પ્રત્યેકનો 1 ગુણ] 20
 - (નોંધ : વ્યાકરણવિભાગના પ્રશ્નો પૈકી પ્રશ્ન 33થી 40 સુધીના કુલ 08 પ્રશ્નો વિકલ્પો સાથે હેતુલક્ષી પ્રકારના પૂછવાના રહેશે.)
- વ્યાકરણના મુદ્દા : (1) જોડણી (2) સંધિ (3) સમાસ (4) જોડણીભેદે અર્થભેદ (5) અલંકાર ઓળખાવો (6) પૂર્વ-પ્રત્યય અને પર-પ્રત્યય (7) સમાનાર્થી શબ્દો (8) સંજ્ઞાના પ્રકાર (9) રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ (10) કહેવતનો અર્થ (11) શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ (12) વિરુદ્ધાર્થી શબ્દો (13) કર્તરિ અને કર્મણિ વાક્યરચના (14) તળપદ શબ્દોનું શિષ્ટ રૂપ (15) વિશેષણના પ્રકાર (16) ક્રિયાવિશેષણના પ્રકાર (17) ધ્વનિશ્રેણી (18) પ્રેરક અને ભાવે વાક્યરચના (19) છંદ ઓળખાવો (20) છંદનું ઉદાહરણ / બંધારણ

વિભાગ D : અર્થગ્રહણ / લેખનસજ્જતા [20 ગુણ]

	ગુણ
(અ) આપેલ પંક્તિઓનો અર્થવિસ્તાર (પ્રશ્ન 53) (બેમાંથી કોઈ પણ એક) (આશરે પંદર વાક્યોમાં લખો)	04
(બ) આપેલા વિષય પર આશરે એકસો શબ્દોમાં અહેવાલ લખો. (પ્રશ્ન 54)	04
(ક) આપેલ ગદ્યખંડનો ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી યોગ્ય શીર્ષક આપો. (પ્રશ્ન 55)	04
(ડ) આપેલા મુદ્દા પર આધારિત આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (ત્રણમાંથી કોઈ પણ એક નિબંધ) (પ્રશ્ન 56)	08

પ્રશ્નપત્ર 1

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

- સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગ છે.
 (2) દરેક વિભાગના 20 ગુણ છે.
 (3) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ A

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

કૃતિ	કર્તા
1. ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ	(અ) આત્માર્પિત અપૂર્વજી
2. વિરલ વિભૂતિ	(બ) જોરાવરસિંહ યાદવ
3. હિમાલયમાં એક સાહસ	(ક) પન્નાલાલ પટેલ
4. ઘોડીની સ્વામીભક્તિ	(ડ) જવાહરલાલ નેહરુ (ઈ) રતિલાલ બોરીસાગર

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

4

5.ની સ્વસ્થતાનો શરીરની તંદુરસ્તી પર સીધો પ્રભાવ છે. (તન, મન, ધન)
 6. બોડીને તાં વળી કેવી? (કાંડકી, હાંડલી, ટોપી)
 7. કૃષ્ણજન્મનું નિકટ ને નિકટ આવતું હતું. (મુહૂર્ત, સંકટ, પર્વ)
 8. 'ઘોડીની સ્વામીભક્તિ' એ (પ્રદેશ)ની લોકકથા છે. (ગોહિલવાડ, કાઠિયાવાડ, ઢાલગરવાડ)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

2

9. ભારતમાં ગંદકીથી ભારે ખલેલ પામનાર સંત કોણ હતા?
 10. મનીષાના પપ્પાનો આનંદ ખરેખર શેના કારણે હતો?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

4

11. વિનુકાકા અંકિતને બાજુમાં બેસાડીને શું સમજાવતા?
 12. મનીષાના પિતાએ દીકરીના પરાક્રમ વિશે શું કહ્યું?
 13. સદાવ્રતમાં ઊભેલા માણસોમાં કાળુની આંખે કેવા માણસો નજરે ચડ્યા?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

6

14. લેખકે વર્ણવેલું હિમાલયનું વર્ષાન તમારા શબ્દોમાં લખો.

15. રાયચંદને ક્યારે પોતાના સેંકડો પૂર્વભવોનું સ્મરણ થયું?
 16. લેખકને અંકલેશ્વર શા માટે પ્રિય છે?

વિભાગ B

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

કૃતિ	સાહિત્યપ્રકાર
17. શીલવંત સાધુને	(અ) ગઝલ
18. શિકારીને	(બ) સોનેટ
19. દિવસો જુદાઈના જાય છે	(ક) દુહો
20. કુલદીપક થાવું કઠિન ...	(ડ) પદ (ઈ) ભજન

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

4

21. ભણે નરસૈંયો તેનું કરતાં, કુળ ઈકોતેર તાર્યા રે. (ભજન, દરશન, કીર્તન)
 22. રાતરાણી થી ન્હાય છે. (પવન, ઝાકળ, સુગંધ)
 23. રહેવા દે ! રહેવા દે ! આ , યુવાન ! (સંહાર, બનાવટ, કપટ)
 24. બનવું દુર્લભ છે. (કુલદીપક, દેશદીપક, વીર)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

2

25. મોહમાયા કોને સ્પર્શી શકતાં નથી?
 26. કવિની દષ્ટિએ ભારવાળો મુગટ એટલે શું?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

4

27. 'શીલવંત સાધુને' કાવ્યની કવયિત્રી વારંવાર નમવાનું શા માટે કહે છે?
 28. કાવ્યપંક્તિ સમજાવો : 'પ્રાણમાં જલન હોય ને તોયે ધારીએ શીતલ રૂપ !'
 29. કવિ ક્યાં સુધી મહુડીની છાંય તળે પડી રહેવા માગે છે?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે) 6

30. 'દીકરી' કાવ્યનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.
31. કવિ શિકારીને કઈ શિખામણ આપે છે?
32. 'વતનથી વિદાય થતાં' કાવ્યની વેદના તમારા શબ્દોમાં વર્ણવો.

વિભાગ C

માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

- આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને ઉત્તર લખો :
33. નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો : 1
(1) હરિકાઈ - (હરીકાઈ, હરિકઈ, હરીકઈ)
(2) પ્રતીબિંબ - (પ્રતિબીંબ, પ્રતિબિંબ, પ્રતીબીંબ)
34. 'વિ + સાદ' શબ્દની સાચી સંધિ જોડો : 1
(વિષાદ, વીષાદ, વિસાદ)
35. 'ઘરડાંઘર' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો : 1
(દ્વિગુ, મધ્યમપદલોપી, ઉપપદ)
36. યોગ્ય જોડકાં જોડો : 1

'અ'	'બ'
(1) કર્તરિરચના	(1) છત્રીના સ્ટોરમાં જઈ
(2) કર્મણિરચના	મારાથી છત્રી મગાઈ.
	(2) મારાથી મક્કમ રહેવાયું.
	(3) એવી છત્રી અમે નથી રાખતા.

37. 'ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ છે.' વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જણાવો : 1
(વ્યતિરેક, યમક, શ્લેષ)
38. 'ઘડીભર' શબ્દમાં કયો પ્રત્યય રહેલો છે, તે જણાવો : 1
(પૂર્વ-પ્રત્યય, પર-પ્રત્યય, એક પણ પ્રત્યય નહિ)
39. નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ શોધીને લખો : 1
(1) રાહત - (નિરાંત, શ્વાસ, મદદ)
(2) લાલસા - (લાલશાહ, ઈચ્છા, દુર્ગુણ)
40. 'સંત' સંજ્ઞાનો આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો પ્રકાર લખો : 1
(વ્યક્તિવાચક, જાતિવાચક, સમૂહવાચક)

● નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

41. નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો : 1
ગળે ઊતરવું

42. નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો : 1
ઘરડાં ગાડાં વાળે
43. નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો : 1
ઊછળે નહિ, છતાં વેગવાળી એવી ઘોડીની ચાલ
44. નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો : 1
વફાદારી
45. બંને શબ્દના જોડણીભેદે થતો અર્થભેદ જણાવો : 1
નિશ્ચિત - નિશ્ચિત
46. નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટ રૂપ લખો : 1
નકર
47. નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
આ સહુથી સુંદર મકાન મળ્યું છે.
48. નીચેના વાક્યમાંથી ક્રિયાવિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
અજાણતાં પગ મુકાયો તો ગડગડપ ગયા.
49. 'દશ્ય' શબ્દના ધ્વનિઘટકો (સ્વર-વ્યંજન) છૂટા પાડો. 1
50. નીચેના વાક્યની ભાવે વાક્યરચના બનાવો : 1
કાળુને હસવું આવ્યું.
51. નીચેની પંક્તિનો છંદ ઓળખાવો : 1
રે પંખીડાં ! સુખથી ચણજો, ગીત વા કાંઈ ગાજો.
52. 'શિખરિણી' છંદનું બંધારણ જણાવો. 1

વિભાગ D

53. નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો : (ગમે તે એક) 4
(1) આવ નહીં, આદર નહીં, નહીં નયનોમાં નેહ;
તે ઘર કદી ન જઈએ, કંચન વરસે મેહ.
(2) કડવા હોય લીમડા, પણ શીતળ તેની છાંય,
બાંધવ હોય અબોલડા, તોય પોતાની બાંય.
54. તમારી શાળાએ જરૂરિયાતમંદ વિદ્યાર્થીઓ માટે શરૂ કરેલ પુસ્તકબેન્કના ઉદ્દઘાટન અંગેનો છાપાજોગ અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દોમાં તૈયાર કરો. 4
55. નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો : 4
સ્ત્રી અને પુરુષ આ મુસાફરી જેવા જીવનમાં એકસાથે મુસાફરી કરતાં માણસો છે. ગીત ગાનાર અને વાજિંત્ર વગાડનારમાં જો સુમેળ ન હોય, તો એ તાલબદ્ધ અને કર્ણપ્રિય હોતું નથી એમ પતિ અને પત્નીમાં સુમેળ ન હોય, તો જીવન સંવાદી હોતું નથી. બંનેની પાસે બંને જણાં વર્તન અને વ્યવહારની બાબતમાં તદ્દન ચોખ્ખાપણું ઈચ્છે છે; પરંતુ જો પતિ પત્નીને

વફાદાર રહેવા તૈયાર ન હોય તો પત્ની પણ કંઈ પતિને વફાદાર રહેવા બંધાયેલી નથી. જગતનો નિયમ છે કે કોઈ વ્યક્તિ જે રીતે વર્તે એ જ રીતે તે જોઈને બીજી વ્યક્તિ પણ વર્તતી હોય છે. અલબત્ત, પતિ અને પત્ની પોતપોતાની ઈચ્છા પ્રમાણે સ્વચ્છંદ આચરણ કરનારાં ન બને, પણ પોતાના પગ ઉપર જ ઊભાં રહેનારાં અને સામાના આચારવિચારને યોગ્ય આદરથી સ્વીકારનારાં બને. આમ નથી થતું તેથી જ પતિ અને પત્નીના જીવનમાં નાની વાતોને બહુ મોટું રૂપ આપી મોટા ઝઘડા અને સંઘર્ષો થાય છે.

56. આપેલા મુદ્દા આધારિત આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો : (ગમે તે એક) **8**

(1) મારું પ્રિય પુસ્તક

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - પ્રિય પુસ્તક ગીતાનો પરિચય
- પૂર્વકથા - પુસ્તકમાં રહેલો બોધ
- પુસ્તકની વિશેષતા - ઉપસંહાર

(2) મારો પ્રિય તહેવાર

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - આપણા તહેવારો - નવરાત્રિનું ધાર્મિક મહત્ત્વ - નવરાત્રિની ઉજવણી
- તહેવાર પ્રિય હોવાનું કારણ અને ઉપસંહાર

(3) ઘરતીનો છેડો ઘર

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - ઘર : એક આશ્રયસ્થાન - ઘર કોને ન કહેવાય? - 'ઘરતીનો છેડો ઘર' એ ઉક્તિનું રહસ્ય - ઉપસંહાર

પ્રશ્નપત્ર 2

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

પાત્ર	કૃતિ
1. ફોરમ	(અ) ભૂલી ગયા પછી
2. જીવલો	(બ) ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ
3. કાળુ	(ક) ચોપડાની ઈન્દ્રજાળ
4. વિરાટ	(ડ) રેસનો ઘોડો (ઈ) વિરલ વિભૂતિ

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

4

- નીનાના પતિ સંજયનું મૃત્યુ ફેઈલ થવાથી થયું. (હાર્ટ, ક્રિડની, બ્રેઈન)
- મોસમનો પહેલો વરસાદ પડ્યો ત્યારે લેખક જાણીતા માં ગયા. (ઘર, સ્ટોર, સ્થળ)
- ડુંગર અને તેની પત્ની સમયે સ્ટેશન તરફ જતાં હતાં. (સવારના, બપોરના, સાંજના)

8. કાળુનેની મોટાઈ જોઈને પોતાના વિચારો બાલિશ લાગવા માંડ્યા.

(સુંદરજી શેઠ, મહાજન, ફોજદાર)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

2

- ભયાનક અને લાંબી ખોભણમાં લેખક શાથી છેતરાયા?
- અંકલેશ્વર શા કારણે લેખકને પ્રિય છે?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

4

11. 'ડાંગવનો અને ...'ના લેખકની મુસાફરી કઈ રીતે યાત્રા બની રહેતી?

12. ઘોડાપૂર જોઈને આંબા પટેલે શી મૂંઝવણ અનુભવી?

13. 'બાવાનાં બેય બગડ્યાં' એમ કાળુ શા માટે કહે છે?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો :

6

- 'ભૂલી ગયા પછી' એકાંકીનું રહસ્ય જણાવો.
- નિજમંદિરમાં ઊભું કરેલું કૃષ્ણજન્મોત્સવનું દશ્ય વર્ણવો.
- "મનની સ્વસ્થતાનો શરીરની તંદુરસ્તી પર સીધો પ્રભાવ પડે છે." એમ લેખક શા માટે કહે છે?

વિભાગ B

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

કૃતિ	સાહિત્યપ્રકાર
17. વતનથી વિદાય થતાં	(અ) ઊર્મિગીત
18. બોલીએ ના કાંઈ	(બ) લોકગીત
19. માધવ દીઠો છે ક્યાંય?	(ક) સોનેટ
20. ચાંદલિયો	(ડ) ગીત
	(ઈ) પદ

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

4

21. 'ચાંદલિયો' કાવ્યમાં ઋતુની વાત કરવામાં આવી છે. (શરદ, વસંત, શિશિર)
22. 'ખોરડું નાનું' - હાઈકુના કવિ છે. (અનિરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ, મુરલી ઠાકુર, સ્નેહરશ્મિ)
23. ભારતમાતાએ ગુજરાત પરનો વિસ્તાર કર્યો છે. (આશિષ, રાષ્ટ્રીયતા, ધર્મ)
24. કવિ અશોક ચાવડાનું ઉપનામ છે. (બેદિલ, સ્વપ્નસ્થ, દિલાવર)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

2

25. નરસિંહ મહેતાનું કયું પદ ગાંધીજીને અતિપ્રિય હતું?
26. 'ચાંદલિયો' લોકગીતમાં ચાંપલિયાની પાંદડી કોને કહી છે?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

4

27. શત્રુ અને મિત્ર સાથે શીલવંત સાધુ કેવો વ્યવહાર કરે છે?
28. 'સૂર, શરણાઈ, સગાંસંબંધીઓની ભીડમાં, ભીની પલક' શબ્દો શું સૂચવે છે?
29. પાદરે જામેલા લોકમેળામાં શું થતું જોવા મળે છે?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

6

30. સારસીના ઊંડી જવાથી કવિ ઉપર થયેલી અસર તમારા શબ્દોમાં લખો.
31. 'હું એવો ગુજરાતી' કાવ્યમાં કવિ પોતે ગુજરાતી હોવાનું ગૌરવ ક્યાં ક્યાં કારણોસર અનુભવે છે?
32. માધવને મેળવવા માટેની સૂરની તીવ્ર ઉલ્કા તમારા શબ્દોમાં લખો.

વિભાગ C

માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

- આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને ઉત્તર લખો :

33. નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો : 1
(1) દિપ્તિવંત - (દીપ્તિવંત, દીપ્તિવંત, દિપ્તિવંત)
(2) પ્રસંશા - (પ્રસંસા, પ્રશંશા, પ્રશંસા)
34. 'શ્રત્ + ધા' શબ્દની સાચી સંધિ જોડો : 1
(શ્રધ્ધા, શ્રદ્ધા, શ્રત્ધા)
35. 'માનવભક્ષી' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો : 1
(દ્વન્દ્વ, કર્મધારય, ઉપપદ)
36. યોગ્ય જોડકાં જોડો : 1

'અ'	'બ'
(1) કર્તરિરચના	(1) ગાંધીજીથી તેમના અનુરાગી થવાયું.
(2) કર્મશિરચના	(2) શ્રીમદે રાજકોટમાં અંગ્રેજોનો અભ્યાસ શરૂ કરેલો.
	(3) તેઓ એકલા ચાલ્યા ગયા.

37. 'આપણી બબલીની જ પગલી જાણે!' વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જણાવો : 1
(ઉપમા, રૂપક, ઉત્પ્રેક્ષા)
38. 'અભણ' શબ્દમાં કયો પ્રત્યય રહેલો છે, તે જણાવો : 1
(પૂર્વ-પ્રત્યય, પર-પ્રત્યય, એક પણ પ્રત્યય નહિ)
39. નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ શોધીને લખો : 1
(1) સંમતિ - (મંજૂરી, સાથ, આભાર)
(2) સંધેવો - (વિગત, હકીકત, સંદેશો)
40. 'ઉપદેશ' સંજ્ઞાનો આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો પ્રકાર લખો : 1
(વ્યક્તિવાચક, ક્રિયાવાચક, ભાવવાચક)
- નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :
41. નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો : 1
ગજ ગજ છાતી ફૂલવી
42. નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો : 1
પાણી પહેલાં પાળ બાંધવી
43. નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો : 1
ખેતરની ચોમેર ખેડ્યા વિનાની છોડાતી પટ્ટી, જ્યાં ઘાસ ઊગે છે

44. નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો : 1
પ્રત્યક્ષ
45. બંને શબ્દના જોડણીભેદે થતો અર્થભેદ જણાવો : 1
જનમોત્રી - જમનોત્રી
46. નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટ રૂપ લખો : 1
મોર્ચ
47. નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
હું શોષણખોર છું.
48. નીચેના વાક્યમાંથી ક્રિયાવિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
કાળુની આંખમાંથી ડબડબ આંસુ સરી પડ્યાં.
49. 'સ્મૃતિ' શબ્દના ધ્વનિઘટકો (સ્વર-વ્યંજન) છૂટા પાડો. 1
50. નીચેના વાક્યની ભાવે વાક્યરચના બનાવો : 1
દીદી અહીં નહીં આવે.
51. નીચેની પંક્તિનો છંદ ઓળખાવો : 1
ભમ્યો તીર્યે તીર્યે ઘરી ઉર મનીષા દરશની.
52. 'હરિગીત' છંદનું બંધારણ જણાવો. 1

વિભાગ D

53. નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો : (ગમે તે એક) 4
(1) કદમ અસ્થિર હો એને કદી રસ્તો નથી જડતો;
અડગ મનના મુસાફરને હિમાલય પણ નથી નડતો.
(2) ત્રણ વાનાં મુજને મળ્યાં : હૈયું, મસ્તક ને હાથ,
બહુ દઈ દીધું નાથ ! જા, ચોથું નથી માગવું.
54. તમારી શાળામાં ઉજવાયેલા પ્રજાસત્તાકદિનની ઉજવણીનો અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દોમાં તૈયાર કરો. 4

55. નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો : 4

શિસ્તના બે પ્રકાર છે : સ્વયંશિસ્ત અને ફરજિયાત શિસ્ત. 'સોટી વાગે ચમચમ અને વિદ્યા આવે ઘમઘમ' એ ન્યાય મુજબ વિદ્યાર્થીઓ પર ફરજિયાત શિસ્ત લાદવામાં આવે છે; પરંતુ આજના જમાનામાં આવી શિસ્ત કારગત નીવડી શકે તેમ નથી. સ્વયંશિસ્ત કે સ્વૈચ્છિક શિસ્તના વાતાવરણમાં જ બાળકોનો સાચો વિકાસ થઈ શકે છે. ફરજિયાત પળાવવામાં આવતી શિસ્તમાં ભય હોય છે. સ્વયંશિસ્તમાં ભયને કોઈ સ્થાન હોતું નથી. વ્યક્તિઓ જાતે જ સમજી-વિચારીને શિસ્તનું પાલન કરે છે. આપણામાં સ્વયંશિસ્તની ભાવના કેળવાયેલી હશે તો અમેરિકા અને ઇંગ્લેન્ડની જેમ આપણા દેશની પણ પ્રગતિ થઈ શકશે. શિસ્તના અભાવે અનેક સમસ્યાઓ ઊભી થાય છે. શાળાઓમાં વિદ્યાર્થીઓની અનિયમિતતા, ઘોંઘાટ, માલ-મિલકતનું નુકસાન, હડતાલ, મારામારી વગેરે ગેરશિસ્તનાં જ પરિણામ છે. શિસ્તને સદ્વ્યવહાર સાથે ગાઢ સંબંધ છે. જ્યાં વિનય, વિવેક અને જવાબદારીની ભાવના હોય છે ત્યાં શિસ્ત જળવાય છે અને વાતાવરણ સુખદ બને છે.

56. આપેલા મુદ્દા આધારિત આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો : (ગમે તે એક) 8

(1) મારો યાદગાર પ્રવાસ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - જીવનમાં પ્રવાસનું મહત્વ
- જોયેલા સ્થળનું વર્ણન - અનુભવો
- ઉપસંહાર

(2) મારું વતન

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - વતનની વિશેષતા - વતન-પ્રેમની વાતો - સંસ્મરણો - ઉપસંહાર

(3) મારા શૈશવનાં સંસ્મરણો

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - બાળપણની ટેવો - બાલ-મંદિરનાં સંસ્મરણો - પહેલા ધોરણનાં સંસ્મરણો - પ્રાથમિક શાળાનાં સંસ્મરણો - રજાઓનાં સંસ્મરણો - ઉપસંહાર

પ્રશ્નપત્ર 3

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

કૃતિ	સાહિત્યપ્રકાર
1. છત્રી	(અ) એકાંકી
2. વાઈરલ ઇન્ફેક્શન	(બ) નવલિકા
3. રેસનો ઘોડો	(ક) નિબંધ
4. ભૂલી ગયા પછી	(ડ) લોકકથા
	(ઈ) હાસ્યનિબંધ

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

4

- ભયો ભયો પરિવાર તન અને મનના આરોગ્ય માટેની પૂર્વશરત છે. (પ્રેમાળ, ધનિક, પ્રતિષ્ઠિત)
- કાળુ અને રાજુ ભૂંડામાં ભૂંડી બાબતને કહે છે. (ભૂખ, ભીખ, આળસ)
- ઉપરવાસમાં નદીનાં પૂર આવ્યાં હતાં. (તાપી, મચ્છુ, શેત્રુંજી)
- ડુંગર અને તેની વહુ સ્ટેશને ગાડી પકડવા માગતાં હતાં. (રાજપુર, ધોરાજી, ગાંધીધામ)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

2

- નરને શા માટે ફોરેસ્ટ ઓફિસરની નોકરી લીધી?
- મુંબઈમાં શ્રીમદે શાના પ્રયોગ કરીને સૌને મુગ્ધ કરી દીધેલા?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બં)

4

- લેખક પ્રવાસ દરમિયાન દૂર કે નજીકનાં સ્થળો વિશે શા માટે છેતરાઈ જતા હતા?
- લેખક માલિકને શરીરે કરેલો કૂર કટાક્ષ શાને કહે છે?
- શ્રીમદ્ રાજચંદ્રની સ્મરણશક્તિ અસાધારણ હતી એમ તમે શા પરથી કહેશો?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બં)

6

- આહવાની વનસંપદાના મનોહર રૂપનું વર્ણન કરો.
- 'ચોપડાની ઇન્દ્રજાળ' શીર્ષકની યથાર્થતા વર્ણવો.

16. 'ગતિભંગ' શીર્ષકની યથાર્થતા સમજાવો.

વિભાગ B

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

પદ્યકૃતિ	કર્તા
17. શિકારીને	(અ) રાજેન્દ્ર શાહ
18. બોલીએ ના કાંઈ	(બ) 'બેદિલ'
19. હું એવો ગુજરાતી	(ક) 'કલાપી'
20. દીકરી	(ડ) વિનોદ જોશી
	(ઈ) નરસિંહ મહેતા

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

4

- કવિના ઊડતા આવવાની ઈચ્છા વ્યક્ત કરે છે. (મોરપિચ્છ, પક્ષીઓ, મારગની ઘૂળ)
- સમગ્ર વિશ્વનો આશ્રમ છે. (પંખીઓ, સંતો, જીવમાત્ર)
-નાં દર્શન માત્રથી એકોતેર કુળ તરી જવા છે. (માતાપિતા, વૈષ્ણવજન, નરસિંહ મહેતા)
- કવિની છાંયડી તળે બેઠા છે. (બોરડી, મહુડી, વડ)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો : 2

- સાસુ અને સસરા માટે કાવ્યનાયિકા પોતાનો પ્રેમભાવ કેવી રીતે વ્યક્ત કરે છે?
- કવિ ઢોયકીમાં છાશ પાછી રેડી દેવાનું કોને કહે છે?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બં)

4

- વાંસળીના સૂર કોને કોને શા પ્રશ્ન પૂછે છે? શા માટે?
- સત્યના આયુધની કઈ વિશેષતા છે?
- 'ચાંદલિયો' લોકગીત આધારે રાત્રિનું વર્ણન કરો.

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બં)

6

- 'બોલીએ ના કાંઈ' કાવ્યનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.
- 'દીકરી' ગઝલ દ્વારા પિતા તરીકે કવિએ દીકરી પ્રત્યેના મનોભાવો કઈ રીતે વ્યક્ત કર્યા છે?

32. પંક્તિઓ સમજાવો :
“સફળતા જિંદગીની હસ્તરેખામાં નથી હોતી,
ચણાયેલ ઈમારત એના નકશામાં નથી હોતી.”

વિભાગ C

માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

- આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને ઉત્તર લખો :

33. નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો : 1
(1) વૃત્તિ - (વૃત્તિ, વૃત્તિ, વૃત્તિ)
(2) બહુવ્રિહી - (બહુવ્રીહિ, બહુવ્રિહી, બહુવ્રિહિ)

34. ‘રવિ + ઈન્દ્ર’ શબ્દની સાચી સંધિ જોડો : 1
(રવીન્દ્ર, રવિન્દ્ર, રવીન્દ્ર)

35. ‘હવાલદાર’ શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો : 1
(મધ્યમપદલોપી, કર્મધારય, ઉપપદ)

36. યોગ્ય જોડકાં જોડો : 1

‘અ’	‘બ’
(1) કર્તરિરચના	(1) સરકાર તરફથી મહેસૂલ-વધારો લાગુ પડાયો.
(2) કર્મણિરચના	(2) રવિશંકર મહારાજ ટોળામાંથી પહેલા પકડાયા.
	(3) મારાથી રહેવાયું નહિ.

37. ‘ગાંડી થા મા માણકી, તારા નંદકુંવરને કોઈ ચોરી નથી ગયું, લે આ તારો છોરો.’ વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જણાવો : 1
(શ્લેષ, ઉત્પ્રેક્ષા, ઉપમા)

38. ‘વ્યવહાર’ શબ્દમાં કયો પ્રત્યય રહેલો છે, તે જણાવો : 1
(પૂર્વ-પ્રત્યય, પર-પ્રત્યય, એક પણ પ્રત્યય નહિ)

39. નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ શોધીને લખો : 1
(1) મયંક - (છોકરો, રાત્રિ, ચંદ્ર)
(2) વેઠ - (શ્રમ, પરસેવો, વૈતરુ)

40. ‘અનાજ’ સંજ્ઞાનો આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો પ્રકાર લખો : 1
(દ્રવ્યવાચક, સમૂહવાચક, ભાવવાચક)

- નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

41. નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો : 1
મોંમાં ધી-સાકર

42. નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો : 1
ઘેર ઘેર માટીના ચૂલા

43. નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો : 1
ઢોરની નીરણ માટે આડું લાકડું રાખી કરેલી જગ્યા

44. નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો : 1
આર્દ્ર

45. બંને શબ્દના જોડણીભેદે થતો અર્થભેદ જણાવો : 1
પરિણામ - પરિમાણ

46. નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટ રૂપ લખો : 1
બારામાં

47. નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
ગોવિંદને મોકલી ગાયનું પાશેર ધી મંગાવ્યું.

48. નીચેના વાક્યમાંથી ક્રિયાવિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર લખો : 1
આવા તાણમાં ઘોડી બાપડી તાકાતેય કેટલી કરે?

49. ‘બુદ્ધિ’ શબ્દના ધ્વનિઘટકો (સ્વર-વ્યંજન) છૂટા પાડો. 1

50. નીચેના વાક્યની ભાવે વાક્યરચના બનાવો : 1
એ માંડ બોલી શકી.

51. નીચેની પંક્તિનો છંદ ઓળખાવો : 1
‘રે પંખીડાં ! સુખથી ચણજો, ગીતવા કાંઈ ગાજો.’

52. ‘દોહરો’ છંદનું બંધારણ જણાવો. 1

વિભાગ D

53. નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો : (ગમે તે એક) 4

(1) નથી દુર્ભેદ બીજાં કો બંધનો સ્નેહનાં સમાં,
કાજને શકતો કોરી, અલિ લાચાર પદ્મમાં.

(2) કે હીન જન્મે નવ હીન માનવ;
કે હીન કર્મે કરી હીન માનવ.

54. તમારી શાળામાં એસ.એસ.સી.ના વિદ્યાર્થીઓને વિદાય આપવા યોજાયેલ પ્રસંગને આલેખતો અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દોમાં તૈયાર કરો. 4

55. નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો : 4

યુવાન માણસોમાં ઘણુંખરું મનમાં આવે તે કહી દેવાની ટેવ હોય છે, જેથી કરી લુચ્ચાઈમાં પાકા થયેલા માણસોનો તેઓ બિચારા ભોગ થઈ પડે છે. કોઈ લુચ્ચો માણસ તેમને કહેશે કે હું તમારો મિત્ર છું તો ખરે જ તેને ખરો મિત્ર ગણે અને ક્ષણિક મિત્રતાના વચનથી તેમાં વગર વિચારે બેહદ વિશ્વાસ રાખે. તેથી પોતાને હંમેશાં નુકસાન થાય; એટલું જ નહિ પણ ઘણી વખત વિનાશકારક પરિણામ નીપજે. આથી મોઢે બોલીને

દર્શાવેલી મિત્રતાથી સાવધ રહેવું. તેવા મિત્ર આવે ત્યારે તેમને ઘણી સલુકાઈથી મળવું, પણ તેમના બોલવામાં કાંઈ ભરોસો રાખવો નહિ. પહેલી જ મુલાકાતમાં અથવા થોડીક ઓળખાણમાં લોકો મિત્ર થઈ જાય છે એવું કદી ધારતા નહિ. ખરી મિત્રતા તો હળવે હળવે થાય છે અને અન્યોન્યના ગુણનું જ્ઞાન થયા વગર તે મિત્રતા વૃદ્ધિ પામીને કદી પકવ થતી નથી.

56. આપેલા મુદ્દા આધારિત આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો : (ગમે તે એક) 8

(1) પ્રાર્થના - જીવનનું બળ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - ઈશ્વરના ઋણી - વિવિધ ધર્મોમાં પ્રાર્થના - પ્રાર્થનાની શક્તિ અને તેનાં ઉદાહરણ - પ્રાર્થનાના સંસ્કાર - ઉપસંહાર

(2) જીવનમાં પ્રામાણિકતાનું મહત્ત્વ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - પ્રામાણિકતા - લોભથી અધઃપતન - અણહકનું ત્યાજ્ય ગણવું - અપ્રામાણિકતા અને ઉપાધિ - હું સુધરું તો દેશ સુધરે - ઉપસંહાર

(3) મિત્રતાની મીઠાશ

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - મૈત્રીનો મહિમા - મિત્રની મહત્તા - સાચા મિત્રોથી થતા લાભ - આદર્શ મૈત્રીનાં પ્રાચીન ઉદાહરણ - સુખદુઃખનો સાથી - ઉપસંહાર

પ્રશ્નપત્ર 4

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

ઉક્તિ	પાત્ર
1. 'ભાણા ભૈ, ઘરે હંધાય છે તો હાજાં નરવાં ને?'	(અ) લેખકનાં બા
2. 'બા, જીવલાનું દેવું ક્યારે પૂરું થશે?'	(બ) દેવજી
3. 'કાલ્ય હવારે રૂપિયો દઈ જાશું.'	(ક) શ્રીમદ્ના મામા
4. 'તમે કોની સાથે આવ્યા છો?'	(ડ) ચંદ્રકાન્ત પંડ્યા
	(ઈ) ભાણેજનાં મામા

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4

- એક જમાનામાં ચીનના લોકો ગામમાં કોઈ માંદું પડે તોને સજા કરતાં. (દરદી, ડૉક્ટર, નર્સ)
- શાહુકારનો જૂદું થોડું વાંચે? (છોકરો, ચોપડો, વંશજ)
- માણેક હતી, આકાશને કદીક વીજળી વીંધી જતી હતી. (બબડતી, કરાંજતી, રિસાતી)
- 'આપણી બબલીની જ પગલી જાણે!' આ વાક્ય બોલે છે. (ડુંગર, ડુંગરની પત્ની, ડુંગરની મા)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો : 2

- લેખકની બાએ મૂળ જમીન શેઠને કેમ સોંપી દીધી?
- લેખક એક સ્થાનથી બીજા સ્થાન વચ્ચેના અંતર વિશે શાથી છેતરાતા હતા?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે) 4

- નીનાબહેને બાલમંદિરમાં ભણાવવાનું કામ કેમ છોડી દીધું?
- આંબા પટેલને મજાર શા માટે જવું પડ્યું?
- ખોભણમાં પગ લપસવા છતાં લેખક કેવી રીતે બચ્યા?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે) 6

14. જીવલાનું પાત્રાલેખન તમારા શબ્દોમાં કરો.
15. લેખકે સૂચવેલાં સામાજિક જાગૃતિનાં પગલાં જણાવો.
16. 'ભૂખથીય ભૂંડી ભીખ' પાઠના શીર્ષકની યથાર્થતા ચર્ચો.

વિભાગ B

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો : 4

કૃતિ	કર્તા
17. વૈષ્ણવજન	(અ) ગંગાસતી
18. શીલવંત સાધુને	(બ) રઈશ મણિયાર
19. માધવને દીઠો છે ક્યાંય ?	(ક) નરસિંહ મહેતા
20. મુક્તક	(ડ) અનિરુદ્ધ બ્રહ્મભટ્ટ
	(ઈ) હરીન્દ્ર દવે

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 4

21. 'સૂર, શરણાઈ અને ભીડ' દ્વારા દશ્ય સ્કૂટ થાય છે. (લગનું, મૃત્યુનું, જન્મદિનનું)
22. ગાંધીજી પાસેરૂપી સશક્ત આયુધ હતું. (સત્ય, અહિંસા, પરિગ્રહ)
23. સગી નણંદના વીરા સાથે કાવ્યનાયિકાનોનો સંબંધ છે. (નણદોઈ, પતિ, દિયર)
24. બધે છે છાઈ તેમાં કેં ભળવું ભલું. (આર્દ્રતા, દયા, ભીનાશ)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો : 2

25. 'એક બપોરે' કાવ્યના કવિ ભારવેલો અગ્નિ ઠારી દેવાનું કેમ કહે છે ?
26. 'ચાલો જીવ, જવાનું આગળ ...' પંક્તિમાં 'ચાલો જીવ' એમ કાવ્યનાયક કોને કહે છે ?

(ડ) નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે) 4

27. ગંગાસતી પાનબાઈને કેવી વ્યક્તિની સંગત કરવાનું કહે છે ?
28. કવિ પક્ષીને પામવા શું કરવાનું કહે છે ?
29. વાંસળીના સૂર કદંબ તેમજ ધૂળ પાસે શા માટે જાય છે ?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે) 6

30. 'હું એવો ગુજરાતી' કાવ્યમાં કવિએ ગુજરાતના મહિમાગાન માટે પ્રયોજાયેલા વિવિધ સંદર્ભો સ્પષ્ટ કરો.
31. 'તમે રાજરાણીનાં ચીર સમ, અમે રંક નારની ચૂંદડી!' દ્વારા કવિ શું કહેવા માગે છે ?
32. 'એક બપોરે' કાવ્યનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.

વિભાગ C

માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

- આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને ઉત્તર લખો :

33. નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો : 1
(1) જંદગી - (જિંદગી, જન્દગી, જિન્દગી)
(2) શારિરીક - (શારીરિક, શારિરિક, શારીરીક)
34. 'ગૈ + અક' - શબ્દની સાચી સંધિ જોડો : 1
(ગાયક, ગોયક, ગયક)
35. 'યુધિષ્ઠિર' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો : 1
(દ્વિગુ, તત્પરુષ, બહુવ્રીહિ)
36. યોગ્ય જોડકાં જોડો : 1

'અ'	'બ'
(1) કર્તરિરચના	(1) કાળુને હસવું આવ્યું.
(2) કર્મણિરચના	(2) મહાજને સુંદરજી શેઠની વાત ધ્યાનથી સાંભળી.
	(3) કાળુથી ન બોલવાના સોગન ખવાયા હતા.

37. 'ભીની પલકમાં દીકરી.' વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જણાવો : 1
(શ્લેષ, યમક, રૂપક)
38. 'વિઘવા' શબ્દમાં કયો પ્રત્યય રહેલો છે, તે જણાવો : 1
(પૂર્વ-પ્રત્યય, પર-પ્રત્યય, એક પણ પ્રત્યય નહિ)
39. નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ શોધીને લખો : 1
(1) આહ્લાદ - (હર્ષ, સારું, વિશાળ)
(2) સ્વસ્થ - (સુઘડ, સુંદર, તંદુરસ્ત)
40. 'માંદગી' સંજ્ઞાનો આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો પ્રકાર લખો : 1
(જાતિવાચક, ક્રિયાવાચક, ભાવવાચક)

● નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

41. નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો : 1
ખોબો કાણો હોવો
42. નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો : 1
ગરજ સરે વૈદ્ય વેરી
43. નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો : 1
માન ઊતરી જતાં કે અપમાન થતાં મોહું ઊતરી ગયું હોય તેવું
44. નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો : 1
છાંચ
45. બંને શબ્દના જોડણીભેદે થતો અર્થભેદ જણાવો : 1
ઈનામ - ઈમાન
46. નીચેના તળપદા શબ્દનું શિષ્ટ રૂપ લખો : 1
ખોળવું
47. નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
બાપુ શાહુકારીનો ઘંઘો કરતા.
48. નીચેના વાક્યમાંથી ક્રિયાવિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
જીવનની પળો ઝપાટાબંધ વહી જાય છે.
49. 'ભ્રમ' શબ્દના ધ્વનિઘટકો (સ્વર-વ્યંજન) છૂટા પાડો. 1
50. નીચેના વાક્યની પ્રેરક વાક્યરચના બનાવો : 1
આપણે પ્રેમશૌર્યનું ગીત ગાઈએ.
51. નીચેની પંક્તિનો છંદ ઓળખાવો : 1
ઊંટ કહે આ સમામાં વાંકાં અંગવાળાં ભૂંડાં;
ભૂતળમાં પક્ષીઓ ને પશુઓ અપાર છે.
52. 'અનુષ્ટુપ' છંદનું બંધારણ જણાવો. 1

વિભાગ D

53. નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે યંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો : (ગમે તે એક) 4
- (1) સોબત કરતાં શ્વાનની બે બાજુનું દુઃખ,
ખીજ્યું કરડે પિંડીએ રીઝ્યું ચાટે મુખ.
- (2) ઊગે કમળ પંકમાં તદ્દપિ દેવ શિરે ચડે,
નહિ કુળથી કિન્તુ મૂલ્ય મૂલવાય ગુણો વડે.

54. તમારી શાળામાં યોજાયેલ શૈક્ષણિક પ્રદર્શનનો અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દોમાં લખો. 4
55. નીચે આપેલા ગદ્યપંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો : 4
- “લોકો મારું કામ જુએ કે ન જુએ, તેની કદર કરે કે ન કરે, મને શાબાશી આપે કે ન આપે, તોયે હું સંપૂર્ણ નિષ્ઠાથી અને મારી શક્તિના ઉચ્ચતમ ધોરણ મુજબ મારું એ કામ કરતો રહીશ. પરીક્ષા હોય કે ન હોય તોયે હું સરખી રીતે વાંચીશ, કસોટીના ગુણ છેલ્લા પરિણામ માટે ગણાય કે ન ગણાય તોયે હું તે સરખી કાળજીથી લખીશ; ક્રિકેટમંચ ટ્રોફી માટેની હોય કે ખાલી ‘મૈત્રીરમત’ હોય તોયે હું સરખા ઉત્સાહથી રમીશ. સ્થૂળ વળતરની આશા નહિ, પણ મારા લાયક કામ કર્યાનો આત્મસંતોષ એ મારું પ્રેરકબળ હશે. મનના આ વલણને કલાકારો ‘કલા ખાતર કલા’ કહે છે. પણ છે તો જુદી જુદી પરિભાષામાં એક જ સિદ્ધાંતના ભાષાંતર. કામને અર્થે જ કરેલું ઉત્તમ કોટિનું કામ. પૂજામાં દેવમૂર્તિને ચોખા ચડાવાય છે. ચોખાના દાણા અક્ષત હોવા ઘટે. એ સારા દાણા ભેગો એક તૂટેલો હોય તો ‘ચાલશે’ એમ માને તે સાચો પૂજારી નથી.” - ફાધર વાલેસ
56. આપેલા મુદ્દા આધારિત આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો : (ગમે તે એક) 8

(1) મારા પ્રિય સર્જક

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - પ્રિય સર્જક - મેઘાણી - જન્મ અને જીવન - સાહિત્યક્ષેત્રે તેમનું પ્રદાન - ઉપસંહાર

(2) દીકરી બચાવી કરો ઉદ્ધાર

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - અંધશ્રદ્ધા - ઘર-કુટુંબ અને સમાજનો દુરાગ્રહ - લાચાર યુવતીની મનોદશા - પુત્રની લોલુપતા - હત્યા - ઊભી થયેલી સામાજિક અસમાનતા - ઉપાયો - ઉપસંહાર

(3) ગોકુળ ગ્રામયોજના

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના - આઝાદી પહેલાંની ગામડાંની સ્થિતિ - આઝાદી પછી ગામડાંની સ્થિતિ સુધારવાના પ્રયાસો અને ગોકુળ ગ્રામયોજના - ઉપસંહાર

પ્રશ્નપત્ર 5

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : પ્રશ્નપત્ર 1 મુજબ.

વિભાગ A

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

ઉક્તિ	પાત્ર
1. 'જા, તું હવે અમારા લેણામાંથી છૂટો!'	(અ) વેલજી ડોહા
2. 'આખરે છોરો તો માણકીનો ને!'	(બ) સુંદરજી શેઠ
3. 'આમ ગાંડાની માફક અડવડિયાં શું ખાય છે?'	(ક) માણેક
4. 'તને તારા જ ધાન માટે હાથ ધરતાં શરમ આવે છે?'	(ડ) લેખક (ચં. પંડ્યા)
	(ઈ) ડુંગર

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

4

5. નર્મદા અને ડાંગનાં જંગલોના પ્રવાસ વિશે લેખકેને પત્ર લખ્યો છે. (દીકરા, દીકરી, બાપુજી)
6. શ્રીમદ્ રાજચંદ્રનું જન્મસમયનું નામ હતું.
(ધનનંદન, લક્ષ્મીનંદન, ગજાનંદ)
7. અમરનાથ જતા મજૂરોને લેવાની તકલીફ પડવા લાગી. (હવા, શ્વાસ, સુગંધ)
8. દુકાળના વખતમાં લોકોને મદદ કરી.
(શેઠે, મહાજને, ખેડૂતોએ)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

2

9. કાળુ રાજુ સાથે કઈ શરતે સદાવ્રતમાં જવા તૈયાર થયો?
10. ડુંગરની પત્નીને હૈયે શું જડાઈ ગયું હતું?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

4

11. નરેનને નૈસર્ગિક સૌંદર્યનો ખાસ મહિમા શા માટે ન રહ્યો?
12. અસિતે કૃષ્ણજન્મની કઈ તરકીબ રચી હતી, તે જણાવો.
13. જીવલો દાનતનો શુદ્ધ હતો એમ તમે શા પરથી કહી શકો?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે)

6

14. અંકિત પ્રત્યેનો મંજુકાકી તેમજ નીનાબહેનનો જીવનલક્ષી અભિગમ સ્પષ્ટ કરો.
15. પુત્રી ખોયાની માતા-પિતાની વેદના 'ગતિભંગ' પાઠના આધારે તમારા શબ્દોમાં વ્યક્ત કરો.

16. 'હિમાલયમાં એક સાહસ' પાઠને આધારે હિમાલયની સાહસયાત્રાનું વર્ણન કરો.

વિભાગ B

(અ) નીચેનાં જોડકાં યોગ્ય રીતે જોડીને ફરીથી લખો :

4

કૃતિ	કર્તા
17. હાઈકુ	(અ) રાવજી પટેલ
18. એક બપોરે	(બ) જયંત પાઠક
19. દિવસો જુદાઈના જાય છે	(ક) બરકત વીરાણી
20. વતનથી વિદાય થતાં	(ડ) ગની દહીંવાલા
	(ઈ) મુરલી ઠાકુર

(બ) નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

4

21. શીલવંત સાધુનેમાં પ્રીત હોય છે.
(પરમાર્થ, ભજન, પરમાત્મા)
22. કવિ નેણ ભરીનેને સંબોધન કરે છે.
(પ્રીતમ, પ્રિયતમા, વીરા)
23. જુદાઈના દિવસો સુધી લઈ જશે.
(મિલન, વિરહ, વેદના)
24. બરકત વીરાણીનું ઉપનામ છે.
(સુંદરમ્, બેકામ, બોદિલ)

(ક) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો :

2

25. ગાંધીજી પાસે કયું સશક્ત આયુધ હતું?
26. કાવ્યનાયક અશ્રુઓને કોના જેવાં ગણાવે છે?

(ડ) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ત્રણ-ચાર વાક્યોમાં ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે) 4

27. કેડીએ ચાલતા કવિ શાનો અનુભવ કરે છે?
28. સૃષ્ટિનું સૌંદર્ય કવિને ક્યાં ક્યાં જોવા મળે છે?
29. કવિ ગુજરાતીને 'મહાજાતિ' શા માટે કહે છે?

(ઈ) નીચેના પ્રશ્નોના આઠ-દસ વાક્યોમાં મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (ગમે તે બે) 6

30. 'માધવને દીઠો છે ક્યાંય?' કાવ્યનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.
31. સ્વજનો માટેનો કાવ્યનાયકનો ભાવ 'ચાંદલિયો' લોકગીતના આધારે વર્ણવો.
32. નરસિંહ મહેતા વૈષ્ણવજનનાં ક્યાં ક્યાં લક્ષણો જણાવે છે, તે તમારા શબ્દોમાં લખો.

વિભાગ C

માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

- આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરીને ઉત્તર લખો :

33. નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી શોધીને લખો : 1
(1) પરીસ્થિતિ - (પરિસ્થિતી, પરિસ્થિતિ, પરીસ્થિતી)
(2) આસિસ - (આશિષ, આશીષ, આશિસ)
34. 'પ્રતિ + એક' શબ્દની સાચી સંધિ જોડો : 1
(પ્રત્યંક, પ્રત્યેક, પ્રતીક)
35. 'બાળકથા' શબ્દનો સમાસ ઓળખાવો : 1
(બહુવ્રીહિ, તત્પુરુષ, મધ્યમપદલોપી)
36. યોગ્ય જોડકાં જોડો : 1

'અ'	'બ'
(1) કર્તરિચના	(1) એક જમાનામાં કોઈ માંદું પડે તો દાક્તરને સજા કરવામાં આવતી.
(2) કર્મણિચના	(2) હવે તેણે સિગારેટની સંખ્યા ઘટાડી છે.
	(3) લોકો બસ ખાધા રાખે છે.

37. 'બુબુક્ષુ માછીમારો જેમ જાળ નાખીને ઊભા છે તેમ હું યે ઊભો હોઉં.' વાક્યમાંના અલંકારનો પ્રકાર જણાવો : 1
(દષ્ટાંત, અનન્વય, શ્લેષ)
38. 'ઉન્નતિ' શબ્દમાં કયો પ્રત્યય રહેલો છે, તે જણાવો : 1
(પૂર્વ-પ્રત્યય, પર-પ્રત્યય, એક પણ પ્રત્યય નહિ)

39. નીચેના શબ્દોના સમાનાર્થી શબ્દ શોધીને લખો : 1
(1) ઈતર - (ઈચળ, બીજું, દૂર)
(2) ઘાટ - (ઓવારો, દુશ્મનાવટ, તક)

40. 'ધૂળ' સંજ્ઞાનો આપેલ વિકલ્પોમાંથી સાચો પ્રકાર લખો : 1
(જાતિવાચક, દ્રવ્યવાચક, ભાવવાચક)

- નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા પ્રમાણે ઉત્તર લખો :

41. નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપો : 1
મન ભાંગી પડવું
42. નીચે આપેલ કહેવતનો અર્થ લખો : 1
સાઠી બુદ્ધિ નાઠી
43. નીચેના શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો : 1
અજમો, કોપરું, ખસખસ, સવા અને સૂંઠના ભૂકામાં ખાંડ ભેળવી કરેલું મિશ્રણ
44. નીચેના શબ્દનો વિરુદ્ધાર્થી શબ્દ લખો : 1
અસ્તાચળ
45. બંને શબ્દના જોડણીભેદે થતો અર્થભેદ જણાવો : 1
સંચિત - સચિત
46. નીચેના તળપદ શબ્દનું શિષ્ટ રૂપ લખો : 1
જાયો
47. નીચેના વાક્યમાંથી વિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
પ્રત્યેક સફરે હું નવો બનતો હોઉં છું.
48. નીચેના વાક્યમાંથી ક્રિયાવિશેષણ શોધીને તેનો પ્રકાર જણાવો : 1
અમે એક જ મકાનમાં ઉપર-નીચે રહીએ છીએ.
49. 'દુર્લભ' શબ્દના ધ્વનિઘટકો (સ્વર-વ્યંજન) ઘૂટા પાડો. 1

50. નીચેના વાક્યની પ્રેરક વાક્યરચના બનાવો : 1
ભાણેજ ઘોડી પરથી નીચે ઉતર્યો.
51. નીચેની પંક્તિનો છંદ ઓળખાવો : 1
સુખ સમયમાં છકી નવ જવું, દુઃખમાં હિંમત ન હારવી.
52. 'સવૈયા' છંદનું બંધારણ જણાવો. 1

વિભાગ D

53. નીચે આપેલી પંક્તિઓનો આશરે પંદર વાક્યોમાં અર્થવિસ્તાર કરો : (ગમે તે એક) 4
(1) જીવે જે કોઈ સ્વપ્નવિણ, તે જિંદગી જિંદગી ના; પ્રેરે કાર્યો નહિ, ન બલ દે, સોણલાં સોણલાં ના.
(2) નગુણે વાસ ન રાખીએ, સગુણાની પત જાય; ચંદન પરિચું ચોકમાં, ઈંધણ મૂલ વેચાય.

54. 5મી જૂન પર્યાવરણ દિવસ અંતર્ગત તમારી શાળામાં યોજાયેલ વૃક્ષારોપણ અંગેનો અહેવાલ આશરે એકસો શબ્દોમાં લખો. 4

55. નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો આશરે ત્રીજા ભાગમાં સંક્ષેપ કરી તેને યોગ્ય શીર્ષક આપો : 4

કેટલીક વાર એવું બને કે સાચા દિલની પ્રાર્થનાનો ઉત્તર ન મળે. એવું બને ત્યારે નિરાશ ન થવું. શ્રદ્ધા ગુમાવવી નહિ. માનવું કે આપણી શ્રદ્ધાની કસોટી થઈ રહી છે. ભગવાન આપણા હૃદયને વધારે વિશુદ્ધ કરી રહ્યા હોય તેમાં વિલંબ તો થાય જ ને? એવી સમજ નહિ રાખી હોય તો અધીર બનીને ભગવાન વિષે અભાવ જાગશે. ઊંચા માર્ગ પરથી સરી જવાશે. નિશ્ચય પીગળી જશે. માટે ધૈર્ય તો રાખવું જ પડે. કેટલીક વાર કડક પરીક્ષા થાય છે. ત્યારે એમ ન સમજવું કે પરમેશ્વરનું કાળજું કઠણ થઈ ગયું છે. એમનાથી આપણી પ્રાર્થના સંભળાતી નથી. પ્રાર્થનાનો ઉત્તર ન મળે કે મોડો મળે એમાં અજંપો શો? ભગવાન ફળ આપે ત્યારે એમનો આભાર માનવો એટલું તો સૌ કોઈ કરી શકે. પરંતુ એમને કરેલી પ્રાર્થના નિષ્ફળ જાય ત્યારે એમને કે પોતાના ભાગ્યને દોષ ન દેતાં ધીરજ રાખે તેવા સાધકો જ આગળ વધી શકે છે. – સ્વામી શિવાનંદજી

56. આપેલા મુદ્દા આધારિત આશરે 250 શબ્દોમાં નિબંધ લખો : (ગમે તે એક) 8

(1) વસંત – વનમાં અને જનમાં

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના – ભારતનો ઋતુક્રમ – વસંતનું માદક વાતાવરણ – વસંત અને માનવ-જીવન – વસંત – એક અજોડ ઋતુ – ઉપસંહાર

(2) સિદ્ધિ તેને જઈ વરે, જે પરસેવે ન્હાય

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના – શ્રમનું મહાત્મ્ય – શાળાઓમાં શ્રમનું ગૌરવ – શિક્ષિત સમાજની વૃત્તિ – વિદેશોમાં શ્રમનું ગૌરવ – મહાપુરુષોનો શ્રમયજ્ઞ – ઉપસંહાર

(3) સ્વચ્છતા

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના – શરીરની સ્વચ્છતા – ઘર અને મહોલ્લાની સ્વચ્છતા અંગેના પ્રયત્નો – ગામડાં અને શહેરોની સ્થિતિ – ગાંધીજીના સ્વચ્છતા અંગેના પ્રયત્નો – સ્વચ્છતાની જવાબદારી – વિદેશોમાં સ્વચ્છતા – ઉપસંહાર

प्रश्नपत्रनुं परिष्प

[30% हेतुलक्षी तथा 70% वर्णनात्मक प्रश्नो आधरित]

नोंध : आ परिष्प विद्यार्थीओ, शिक्षको, प्राश्निको, मोडरेटर्स वगेरेना मार्गदर्शन माटे छे. प्राश्निक तेमज मोडरेटर्सने माध्यमिक शिक्षणना भृद्ध छार्ड/उद्देशने सुसंगत रडी प्रश्नपत्रनी संरचना बाबते ईरकार करवानी छूट रडेशे.

• हेतुओ प्रमाणे गुणभार :

हेतुओ	ज्ञान (K)	समज (U)	उपयोजन (A)	उच्च वैचारिक कौशल्य		कुल
				संयोजन / विश्लेषण	अनुमान / मूल्यांकन	
गुण	26	20	13	04	17	80
टका	33	25	16	05	21	100

• प्रश्नना प्रकार प्रमाणे गुणभार :

क्रम	प्रश्ननो प्रकार	प्रश्ननो संख्या	कुल गुण
1.	हेतुलक्षी प्रश्नो (OQ)	24	24
2.	अति टूंकजवाभी प्रश्नो (VSQ)	20	20
3.	टूंकजवाभी प्रश्नो (SQ – I)	05	10
4.	टूंकजवाभी प्रश्नो (SQ – II)	03	09
5.	लांभा प्रश्नो (LQ)	02	10
6.	निबंध प्रकारना प्रश्नो (EQ)	01	07
	कुल	55	80

• विभाग प्रमाणे गुणभार :

क्रम	विषयवस्तु	गुण
1.	विभाग A (गद्य-विभाग)	18
2.	विभाग B (पद्य-विभाग)	18
3.	विभाग C (व्याकरण-विभाग) मुहावरे – कहावतें – विरोधी शब्द – पर्यायवाची (समानार्थी) शब्द – शब्दसमूह के लिए एक शब्द – संधि – भाववाचक – कर्तृवाचक संज्ञा – विशेषण – समास	18
4.	विभाग D (लेखन-विभाग) गद्यसमीक्षा – कहानी-लेखन – टिप्पणी / पत्रलेखन – निबंधलेखन	26
	कुल गुण	80

प्रश्नपत्र का प्रारूप

	विभाग A (गद्य-विभाग)	गुणांकन
●	वस्तुनिष्ठ (हेतुलक्षी) प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (प्रश्न 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9)	09
●	एक-एक वाक्य में उत्तर दीजिए। (प्रश्न 10, 11)	02
●	दो-तीन वाक्यों में उत्तर दीजिए। (प्रश्न 12 अथवा 12)	02
●	चार-पाँच वाक्यों में उत्तर दीजिए। (प्रश्न 13 अथवा 13)	03
●	आशय स्पष्ट कीजिए। (प्रश्न 14 अथवा 14)	02
	विभाग B (पद्य-विभाग)	
●	वस्तुनिष्ठ (हेतुलक्षी) प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (प्रश्न 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23)	09
●	एक-एक वाक्य में उत्तर दीजिए। (प्रश्न 24, 25)	02
●	दो-तीन वाक्यों में उत्तर दीजिए। (प्रश्न 26 अथवा 26)	02
●	चार-पाँच वाक्यों में उत्तर दीजिए। (प्रश्न 27 अथवा 27)	03
●	आशय स्पष्ट कीजिए। (प्रश्न 28 अथवा 28)	02
	विभाग C (व्याकरण-विभाग)	
●	कहावत का सही अर्थ लिखिए। (प्रश्न 29)	01
●	शब्दसमूह के लिए एक शब्द लिखिए। (प्रश्न 30)	01
●	संधि को छोड़िए। (प्रश्न 31)	01
●	संधि को मिलाइए। (प्रश्न 32)	01
●	मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए। (प्रश्न 33)	02
●	शब्दों के विरोधी शब्द लिखिए। (प्रश्न 34, 35)	02
●	शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए। (प्रश्न 36, 37)	02
●	शब्दों की भाववाचक संज्ञा लिखिए। (प्रश्न 38, 39)	02
●	शब्दों के विशेषण बनाइए। (प्रश्न 40, 41)	02
●	शब्दों की कर्तृवाचक संज्ञा लिखिए। (प्रश्न 42, 43)	02
●	शब्दों का समास पहचानिए। (प्रश्न 44, 45)	02
	विभाग D (लेखन-कार्य)	
●	किसी एक विषय पर टिप्पणी लिखिए। (प्रश्न 46 अथवा 46)	03
●	परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर एक वाक्य में दीजिए। (प्रश्न 47, 48, 49, 50, 51, 52)	06
●	निम्नानुसार पत्र लिखिए। (प्रश्न 53)	05
●	रूपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर शीर्षक एवं बोध लिखिए। (प्रश्न 54)	05
●	किसी एक विषय पर करीब 150 शब्दों में निबंध लिखिए। (प्रश्न 55) (तीन में से कोई एक)	07
	कुल अंक	80

प्रश्नपत्र 1

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 80

सूचनाएँ : (1) इस प्रश्नपत्र के चार विभाग हैं और 1 से 55 प्रश्न हैं।

- (2) प्रत्येक प्रश्न अनिवार्य है।
 (3) दायी ओर लिखी गई संख्या प्रश्न के अंक हैं।
 (4) नया प्रश्न नए पन्ने पर लिखिए।

विभाग A : गद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए : 3

1. साक्षात्कार के समय वृद्ध सज्जन ने स्नेहमयी वाणी में सुधा से कहा ...
 A. आप जैसी मेधावी लड़कियों को अनुसंधान-शालाओं में जाकर कार्य करना चाहिए।
 B. महिलाएँ ऐसा काम नहीं करती।
 C. भगवान का नाम लीजिए।
 D. घर पर काम कीजिए।
2. हर आदमी किसका अंश है?
 A. पूर्ण संग्रह का B. पंचतत्त्व का
 C. परमात्मा का D. प्रकृति का
3. बुद्धिराम के घर पूडियाँ क्यों बन रही थी?
 A. लड़के मुखराम के तिलक का अवसर था।
 B. लड़के सुखराम की शादी हो रही थी।
 C. लाइली का जन्मदिन था।
 D. जनेऊ का अवसर था।

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए : 3

4. विद्युत-ऊर्जा को ऊर्जा में परिवर्तित किया जा सकता है। (अणु, यांत्रिक)
5. सेवा-समिति का आरंभ में हुआ।
 (बिहार, शाहजहाँपुर)
6. अपने काम में लेना चाहिए। (अभिमान, गर्व)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए : 3

7. वृद्ध स्त्री के अनुसार ...
 (अ) भारत के लोग बड़े आलसी हैं।
 (ब) हम अपना धार्मिक आदर्श भूल गए हैं।
 (क) भारत में लोग दूसरों को आगे नहीं बढ़ाते।
8. हरिण-शावक को पाना कालिदास के लिए ...
 (अ) अनुभूति का प्रश्न था। (ब) संवेदना का प्रश्न था।
 (क) अभ्यास का प्रश्न था।

9. सुधा कुलकर्णी को नौकरी की आवश्यकता नहीं थी, क्योंकि ...

(अ) उनके पिता बहुत धनवान थे।

(ब) वे शादी करनेवाली थीं।

(क) वे विदेश से स्नाकोत्तर परीक्षा के बाद रिसर्च की डिग्री के लिए छात्रवृत्ति मिलने की पेशकश हो चुकी थी।

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : 2

10. कूड़ा फेंकने की जगह पर नंदन और मालती को क्या दिखा?
11. निमेष के अनुसार नरेश को अपशब्दों का प्रयोग क्यों नहीं करना चाहिए?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 2

12. व्यापारी ने अपनी अंतिम साँस लेते समय रुपयों की थैली मजबूती से हाथ में क्यों पकड़ रखी थी?

अथवा

मनुष्य-समाज को संगठित करने के लिए हमें क्या करना चाहिए?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए : 3

13. लाला सदानंद ने शादीराम की समस्या का क्या हल निकाला?

अथवा

अविनाश पथराव का विरोध क्यों करता है?

निम्नलिखित कथनों का आशय स्पष्ट कीजिए : 2

14. "आज जीवन में धन ही जीवन का नियंत्रक परिबल बन गया है।"

अथवा

"जन्मदात्री जननी! इस जीवन में तो तुम्हारा ऋण उतारने का प्रयत्न करने का भी अवसर न मिला।"

विभाग B : पद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए : 3

15. रैदास बाती बनकर क्या चाहते हैं?
A. जलना B. मरना C. जीना D. प्रकाश देना
16. जन-जन के हृदय में कौन-सी नदियाँ बसी हैं?
A. नर्मदा तथा साबरमती B. कृष्णा तथा कावेरी
C. गंगा तथा यमुना D. जेलम तथा ब्रह्मपुत्रा
17. गीता का गान करनेवाले कौन थे?
A. वाल्मीकि B. द्रोणाचार्य
C. अर्जुन D. कृष्ण

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए : 3

18. सब जान बचाकर रोटी कमाने की सीख देते हैं। (शास्त्र, शस्त्र)
19. जब 'भारतवर्ष हमारा है' काव्य की रचना हुई तब भारत में करोड़ जनसंख्या थी। (बयालीस, पैतालीस)
20. कुत्ते और खरहे की दौड़ में जारी रही। (जंगल, खेत)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए : 3

21. मीराबाई ने अपने सद्गुरु की कृपा से ...
(अ) बहुत बड़ा महल पाया। (ब) रामरतन धन पाया।
(क) लोक-लाज खोई।
22. लकुटी लेकर रसखान ...
(अ) गायें भगाना चाहते हैं। (ब) चलना चाहते हैं।
(क) कृष्ण की भाँति वन में भटकते हुए गायें चराना चाहते हैं।
23. भारत का अस्तित्व ...
(अ) नव वर्ष से हैं।
(ब) नव सिरजन के स्वप्न जागे थे, तब से हैं।
(क) पाषाण युग से हैं।

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : 2

24. साधु मौन धारण क्यों करते हैं?
25. हम कैसे नाविक हैं?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 2

26. कवि ने भूख की दशा को सुंदर क्यों कहा है?
अथवा
सूखे पेड़ पर तोते को देख इन्द्र को क्यों आश्चर्य हुआ?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए : 3

27. 'हिन्दुस्तान हमारा है' स्वरधारा किसकी और कब से हैं?
अथवा
'हे जनशक्ति महान!' गीत के माध्यम से कवि ने जनमानस को क्या संदेश दिया है?

निम्नलिखित पंक्तियों का आशय स्पष्ट कीजिए : 2

28. "प्रभुजी तुम चंदन हम पानी।
जाकी अंग अंग बास समानी।
प्रभुजी तुम धन बन हम मोरा।
जैसे चितवत् चंद चकोरा।"
अथवा
"जड़ता बनी चेतना सरसी!"

विभाग C : व्याकरण-विभाग

निम्नलिखित कहावत का अर्थ स्पष्ट कीजिए : 1

29. पराधीन सपनेहूँ सुख नहीं

निम्नलिखित शब्दसमूह के लिए एक शब्द लिखिए : 1

30. पास-पास उग आए पेड़ों का समूह

निम्नलिखित संधि को छोड़िए : 1

31. संयोग

निम्नलिखित संधि को मिलाइए : 1

32. सम् + सार

निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए : 2

33. तंद्रा भंग होना

निम्नलिखित शब्दों के विरोधी शब्द लिखिए : 2

34. निष्काम

35. विद्वान

निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए : 2

36. मसहरी

37. शबनम

निम्नलिखित शब्दों की भाववाचक संज्ञा लिखिए : 2

38. कांपना

39. भयभीत

निम्नलिखित शब्दों की विशेषण संज्ञा लिखिए : 2

40. क्षण

41. भारत

निम्नलिखित शब्दों की कर्तृवाचक संज्ञा लिखिए : 2

42. झगडा

43. उपदेश

निम्नलिखित समास को पहचानिए : 2

44. चौकीदार

45. सुशिक्षित

विभाग D : लेखन-विभाग

निम्नलिखित संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए : 3

46. संचार माध्यम अथवा STD, ISD, PCO

निम्नलिखित परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 6

भारत में शिक्षा का आधार अभी भी कक्षागत वार्ता, पाठवाचन व पाठ्यपुस्तकें ही हैं। पत्र-पत्रिकाओं व पुस्तकालयों में उपलब्ध अन्य सामग्री का उपयोग अभी भी हमारे विद्यालयों में सीमित है। व्यक्तिगत रूप से अच्छी पुस्तकें खरीदकर लेना संभव नहीं। फिर दूर-दराज में बिखरे लाखों गांवों में पत्र-पत्रिकाएँ आसानी से प्राप्त नहीं होतीं। फलस्वरूप शिक्षक नवचिन्तन से अनजान रहते हैं व छात्र देश-विदेश में घटित महत्त्वपूर्ण घटनाओं से अपरिचित। उन्हें अपने ही देश के विभिन्न धर्मों, उनके सार्वभौमिक सिद्धांतों, उसकी कला, साहित्य व संस्कृति की विशेष जानकारी नहीं होती। वे पढ़-लिखकर भी अनपढ़ से ही रहते हैं, ज्ञान के विस्फोट के युग में भी वे ज्ञान से अछूते, उसके प्यासे!

प्रश्न :

47. आज शिक्षा का आधार क्या है?
48. कौन-सी शिक्षण-सामग्री का उपयोग मर्यादित है?
49. शिक्षक नवचिन्तन से अनजान क्यों रहते हैं?
50. छात्र देश-विदेश में घटित महत्त्वपूर्ण घटनाओं से अपरिचित क्यों रहते हैं?

51. पढ़-लिखकर भी अनपढ़ जैसा कौन रहता है?

52. इस परिच्छेद को उचित शीर्षक दीजिए।

निम्नानुसार पत्र लिखिए : 5

53. 21, सरस्वती सदन, दरियापुर, अहमदाबाद - 380 001 से सलीम शेख, 'कौमी एकता' पर अपने विचार, सूरत-निवासी अपने मित्र महेन्द्र पटेल के नाम लिख भेजता है।

रूपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर शीर्षक एवं बोध लिखिए : 5

54. एक भारतीय युवक - सेना में भर्ती - युद्ध में जाना - दुश्मन की तोपों का मुँह बंद करना आवश्यक - युवक का दृढ़ निश्चय - उसका आग उगलती तोपों तक पहुँच जाना - सफलता मिलना, किंतु वीरगति प्राप्त करना - मरणोपरांत सम्मान - बोध - शीर्षक।

निम्नलिखित किसी एक विषय पर 150 शब्दों में निबंध लिखिए : 7

55. समय का सदुपयोग

महत्त्व - हम समय कैसे नष्ट करते हैं - समय का सदुपयोग कैसे हो सकता है - समय का सदुपयोग और महापुरुष - उपसंहार

अथवा

अकाल

प्रकृति का एक रौद्र रूप - अकाल का स्वरूप - अकाल में लोगों का जीवन - अकाल-पीड़ितों की सहायता - अकाल को रोकने के उपाय - उपसंहार

अथवा

मेरे सपनों का भारत

भारत की वर्तमान स्थिति - मेरे सपनों का भारत कैसा होगा? - कृषि और उद्योग - शिक्षा - संरक्षण - राष्ट्रीय एकता और सद्भाव - स्वप्न साकार होने की आशा

प्रश्नपत्र 2

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 80

सूचनाएँ : प्रश्नपत्र 1 के अनुसार।

विभाग A : गद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए : 3

1. लाइली काकी को पुडियाँ देना चाहती थी, परंतु उसे किसका डर सता रहा था?

A. माँ का	B. चाची का
C. भैया का	D. भाभी का
2. महिलाओं की सफलता पर सुधामूर्ति कह उठीं ...

A. उनका मार्ग कठिन अवश्य है किंतु उस पर उन्हें चलना जरूरी है।	B. लड़कियाँ होकर काम मत कीजिए।
C. पढ़ाई मत कीजिए।	D. महिलाएँ इस देश का गौरव हैं।
3. बिस्मिल की माँ ने क्या पढ़ना शुरू किया?

A. संस्कृत साहित्य	B. हिन्दी साहित्य
C. देवनागरी	D. देववाणी

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए : 3

4. जीते रहना सबसे काम है। (छोटा, बड़ा)
5. माधवन के साथ की संस्तुति थी।
(आनंद, सदानंद)
6. मालती को कोसने लगी। (खुद, सखी)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए : 3

7. वृद्ध सरकारी कर्मचारी के अनुसार ...

(अ) हम लोग समय पर काम नहीं पूरा करते।	(ब) हम लोग अपनी जिम्मेदारी नहीं समझते।
(क) हम लोग समय का महत्व नहीं समझते।	
8. यदि दन्तुल कालिदास के क्षेत्र का निवासी होता तो वह ...

(अ) पगड़ी न पहनता।	(ब) संस्कृत भाषा में बात करता।
(क) हरिणों का शिकार न करता।	
9. जो लंबा भाषण कर सकता है ...

(अ) वह अच्छा लेखक बन सकता है।	(ब) वह नेता बन सकता है।
(क) उसके लिए जवाब देना बड़ा आसान होता है।	

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : 2

10. बिस्मिल की एकमात्र इच्छा क्या थी?
11. कूड़ा फेंकने की जगह पर नंदन और मालती को क्या दिखा?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 2

12. पंडित शादीराम कर्ज अदा करने के लिए क्यों बेचैन थे?

अथवा

बुद्धिराम ने बूढ़ी काकी की संपत्ति कैसे हथिया ली थी?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पांच वाक्यों में लिखिए : 3

13. देश को कैसे नागरिकों की आवश्यकता है और क्यों?

अथवा

कालिदास हरिण-शावक को क्यों बचाना चाहते थे?

निम्नलिखित कथनों का आशय स्पष्ट कीजिए : 2

14. “धन सुख का जादूगर भी है और शांति का डकैत भी।”

अथवा

“यह ऋण मेरे सिर से क्या कभी न उतरेगा।”

विभाग B : पद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए : 3

15. एक सखी दूसरी सखी से कहती है, उसे क्या कहते हैं?

A. पहेली	B. मुकरी	C. समास	D. कहावत
----------	----------	---------	----------
16. क्या लगने पर तोता फल कुतरता है?

A. प्यास	B. बीमारी	C. भूख	D. जकड़न
----------	-----------	--------	----------
17. भौरों की गुनगुनाहट में किसके मधुर स्वर सुनाई देते हैं?

A. बांसुरी	B. शहनाई	C. तबला	D. सारंगी
------------	----------	---------	-----------

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए : 3

18. शिकारी का बाण था। (विषबुझा, आगबुझा)
19. कवि ने नावों की नगरी को कहा है।
(गुलमर्ग, कश्मीर)
20. गोपी गले में की माला पहनना चाहती है।
(गुंजो, मोती)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए : 3

21. आजकल के साधु के सामने कोई तर्क करने आता है तो वे ...
(अ) अपने को ज्ञानी सिद्ध करते हैं।
(ब) अपनी झोंपड़ी में प्रवेश नहीं करने देते।
(क) अपनी पोल खुल न जाए इसलिए मौन रहते हैं।
22. जनशक्ति की चेतना द्वारा भारत में ...
(अ) आबादी कम हो सकती है।
(ब) शक्ति आ सकती है।
(क) नवचेतना आ सकती है।
23. हमारे देश में सावित्री और राधा जैसी महान नारियाँ हुई थीं ...
(अ) जिनकी आभा सुनहरी है।
(ब) जिनकी आभा से मानव-जाति आलोकित है।
(क) जिनका बहुत प्रभाव है।

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : 2

24. भारत का अस्तित्व कबसे है?
25. लोमड़ी क्या देख रही थी?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 2

26. मीरां इस भवसागर को किस प्रकार पार करना चाहती हैं?
अथवा
भक्त किन-किन उदाहरणों द्वारा प्रभु से निकटता दर्शाता है?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए : 3

27. 'कुत्ते की सीख' काव्य से क्या बोध मिलता है?
अथवा
कवि बालकृष्ण शर्मा 'नवीन' भारत के लिए क्या कहते हैं?

निम्नलिखित पंक्तियों का आशय स्पष्ट कीजिए : 2

28. "हाथ में हो गोमुखी
माला सदा हिलती रहे
नम्र ऊपर से बनें
भीतर छुरी चलती रहे।"

अथवा

"हम श्रम का वंदन करते हैं
मेधा का गायन करते हैं
हम मानव का निर्माण अमर
लख कर सुख गर्जन करते हैं
हे जीवन अभिमान!
जागो और जगाओ।"

विभाग C : व्याकरण-विभाग

- निम्नलिखित कहावत का अर्थ स्पष्ट कीजिए : 1
29. जैसी करनी वैसी भरनी
निम्नलिखित शब्दसमूह के लिए एक शब्द लिखिए : 1
30. तप करने के लिए वन
निम्नलिखित संधि को छोड़िए : 1
31. सर्वोच्च
निम्नलिखित संधि को मिलाइए : 1
32. मंत्र + उच्चारण
निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए : 2
33. हाथ-पैर फूल जाना
निम्नलिखित शब्दों के विरोधी शब्द लिखिए : 2
34. सीमित
35. तपन
निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए : 2
36. दमक
37. तरंग
निम्नलिखित शब्दों की भाववाचक संज्ञा लिखिए : 2
38. प्रक्षेप
39. परखना
निम्नलिखित शब्दों की विशेषण संज्ञा लिखिए : 2
40. सम्मोहन
41. जीवन
निम्नलिखित शब्दों की कर्तृवाचक संज्ञा लिखिए : 2
42. नृत्य
43. हँसी
निम्नलिखित समास को पहचानिए : 2
44. यथाशक्ति
45. अनगिनत

विभाग D : लेखन-विभाग

निम्नलिखित संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए : 3

46. कम्प्यूटर अथवा पत्राचार

निम्नलिखित परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 6

जीवन में साहित्य की उपयोगिता अनिवार्य है। साहित्य मानव-जीवन को वाणी देने के साथ समाज का पथ-प्रदर्शन भी करता है। उपयोगिता की दृष्टि से देखें तो साहित्य के अध्ययन से अनेक लाभ हैं। साहित्य मानव-जीवन के अतीत का ज्ञान कराता है, वर्तमान का यथार्थ चित्रण करता है और भविष्य के निर्माण की प्रेरणा देता है। प्रत्येक आनेवाला युग और समाज इससे प्रेरणा लेता है। साहित्य ही हमें मनुष्य की कोटि में बनाए रखता है। किसी समाज का साहित्य क्षीण होने लगे तो वह समाज भी रसातल को चला जाता है। साहित्य समाज के साथ कार्य करते हुए भी समाज के लिए प्रकाश के स्तंभ का कार्य करता है। साहित्य का आलोक पुंज सूर्य की भांति समाज के समस्त विकारों का हरण करता है; तभी वह सत् साहित्य कहलाता है।

प्रश्न :

47. साहित्य के अध्ययन से क्या लाभ होता है?
48. सत् साहित्य किसे कहा जा सकता है?
49. साहित्य क्या कार्य करता है?
50. कोई समाज कब रसातल को चला जाता है?
51. तीनों कालों के संदर्भ में साहित्य का कार्य क्या है?
52. इस परिच्छेद को उचित शीर्षक दीजिए।

निम्नानुसार पत्र लिखिए : 5

53. 10, मॉडेल टाउन, नई बस्ती, दीनबंधु रोड, दिल्ली - 110 006 से कु. सरोज वडोदरा-निवासिनी अपनी सखी कु. कीर्ति को रक्तदान का महत्त्व समझाते हुए पत्र लिखती है।

रूपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर शीर्षक एवं बोध लिखिए : 5

54. एक भेड़िया - गले में हड्डी अटकना - सारस से मुलाकात - हड्डी निकालने की प्रार्थना - सारस को भय - भेड़िये का इनाम के लिए वादा - सारस का हड्डी खींच लेना - बाद में इनाम मांगना - भेड़िये में परिवर्तन - क्रोध में आना - 'तेरा सिर न कुचल देना ही तेरा इनाम' - बोध - शीर्षक।

निम्नलिखित किसी एक विषय पर 150 शब्दों में निबंध लिखिए : 7

55. एक अनाथ बालक की आत्मकथा
परिचय - जन्म और बचपन - अनाथालय से भागना - नौकरी के कटु अनुभव - चोरी का आक्षेप - निराशा और याचना

अथवा

वृद्धों की दयनीय स्थिति और उपाय
वृद्धावस्था - स्वयं एक समस्या - पुराने समय में वृद्धों की स्थिति - वर्तमान में वृद्धों की स्थिति - ऐसी स्थिति के कारण - सुधारने के उपाय - उपसंहार

अथवा

मोबाइल फोन से लाभ-हानि
आधुनिक जीवन में मोबाइल का स्थान - ज्ञान, मनोरंजन, खेल, संपर्क का श्रेष्ठ माध्यम - सामाजिक, आर्थिक, धार्मिक रूप से लाभदायी - व्यापारियों के लिए वरदान - सदुपयोग हो तो अलाहीन का चिराग - मोबाइल फोन के कई दुरुपयोग - उपसंहार

प्रश्नपत्र 3

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 80

सूचनाएँ : प्रश्नपत्र 1 के अनुसार।

विभाग A : गद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए : 3

1. टेलको कंपनी किसकी कंपनी है?
A. वैज्ञानिकों B. ऑटोमोबाइल
C. शिक्षकों D. अमूल / सुमूल

2. मालती की आवाज सुनकर बिन्दू की चाल में क्या परिवर्तन आया?
A. रुकावट आ गई B. तेजी आ गई
C. बदलाव आ गया D. सुधार आ गया
3. कालिदास हरिण-शावक के अंगों पर किसका लेप लगाते हैं?
A. दवाई B. तेल C. घृत D. मरहम

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

3

4. शिष्ट भाषा में आवेदनपत्र लिखने का काम को सौंपा गया था। (निमेष, अविनाश)
5. यह किसी आदमी की करवट न थी, यह की करवट थी। (भाग्य, समय)
6. जीते रहना सबसे काम है। (आसान, बड़ा)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए :

3

7. दुनिया में सबसे बड़ा बुद्धिमान ...
(अ) जो संघर्ष करके जीता है।
(ब) जो अच्छा व्यवसाय करता है।
(क) जो सबसे ज्यादा खुश रहता है।
8. ऊर्जा की विशेषता यह है कि ...
(अ) इसे हम बेच नहीं सकते।
(ब) इसे हम उत्पन्न नहीं कर सकते।
(क) इसे हम खरीद नहीं सकते।
9. रामप्रसाद बिस्मिल को इस बात का दुःख था कि उन्हें ...
(अ) अपनी माँ की सेवा का अवसर नहीं मिलेगा।
(ब) माँ का प्यार नहीं मिला।
(क) अपनी माँ से दूर रहना पड़ता था।

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए :

2

10. वनस्पति-विज्ञान के महान पंडित का नाम क्या था?
11. वृद्ध सरकारी कर्मचारी ने भारत के लोगों के बारे में क्या कहा?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए :

2

12. माँ के रुष्ट होने के पीछे मल्लिका क्या अनुमान करती है?

अथवा

प्रसन्न रहने की कला क्या है?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए :

3

13. लेखक की दृष्टि से मनुष्य को एक स्थान से दूसरे स्थान पर कैसे भेजा जा सकता है?

अथवा

बिस्मिल की आत्मिक, धार्मिक और सामाजिक उन्नति में उनकी माँ का क्या योगदान रहा?

निम्नलिखित कथनों का आशय स्पष्ट कीजिए :

2

14. “लातों के देव बातों से नहीं मानते हैं।”

अथवा

“जो लंबा भाषण कर सकता है, उसके लिए जवाब देना तो बड़ा आसान होता है।”

विभाग B : पद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए :

3

15. इन्द्र के अनुसार कहाँ रहना तोते की मूर्खता थी?
A. जंगल में B. डाली पर
C. नदी के किनारे D. सूखे तरू पर
16. नाम जपने का साधन कौन-सा है?
A. धोती B. माला C. जापयंत्र D. नामयंत्र
17. कृष्ण ने किस ग्रंथ की रचना की है?
A. महाभारत B. भगवद्गीता
C. रामायण D. स्कंदपुराण

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

3

18. रैदास प्रभु को स्वामी मानकर खुद को मानते हैं। (सिपाही, दास)
19. यमुना किनारे कदंब की डाल पर रसखान के रूप में बसना चाहते हैं। (मृग, पक्षी)
20. नवयुग के नयनों में के जलते हुए पुंज भरे हैं। (अग्नि, वायु)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए :

3

21. खरहा भागने लगा क्योंकि ...
(अ) शिकारी कुत्ता पीछे पड़ा था।
(ब) खाना खत्म हो गया था उसकी तलाश में।
(क) लोमड़ी उसके पीछे भाग रही थी।
22. काँप उठे प्रतिपक्षी जन-गण ...
(अ) उनके अंतस्तल सिहरे।
(ब) ज्वलित अग्नि के पुंज भरे।
(क) सुन ये वचन उछाह भरे।
23. सच्चा साधु दिखाई देने के लिए मुंडन करा लीजिए ...
(अ) जिससे आपका ज्ञान बढ़ता रहे।
(ब) जिससे आप का सिर सिर की तरह चमकता रहे।
(क) जिससे आप के सिर का भार उतरता रहे।

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए :

2

24. जन-जन के हृदय में कौन-सी नदियाँ बसी हैं?
25. दिखावा करते हुए साधु कैसा व्यवहार करता है?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए :

2

26. कश्मीर में हवा चलने पर वातावरण कैसा होता है?

अथवा

कवि के अनुसार बकरी में सुंदरता कब प्रकट होती है?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए :

3

27. संत रैदासजी ने स्वयं को क्या-क्या कहकर संबोधित किया है?

अथवा

रसखान श्रीकृष्ण का सामीप्य किन रूपों में, किस प्रकार चाहते हैं?

निम्नलिखित पंक्तियों का आशय स्पष्ट कीजिए :

2

28. “जनम-जनम की पूंजी पाई, जग में सब खोवायो।”

अथवा

“वह वसुधैव बना कुटुंबकम्।”

विभाग C : व्याकरण-विभाग

निम्नलिखित कहावत का अर्थ स्पष्ट कीजिए :

1

29. अधजल गगरी छलकत जाय

निम्नलिखित शब्दसमूह के लिए एक शब्द लिखिए :

1

30. वह जगह जहाँ से कोयला, धातु आदि निकाले जाते हैं

निम्नलिखित संधि को छोड़िए :

1

31. आशीर्वाद

निम्नलिखित संधि को मिलाइए :

1

32. निः + चिंत

निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए :

2

33. पेट काटकर बचाना

निम्नलिखित शब्दों के विरोधी शब्द लिखिए :

2

34. शीघ्र

35. रुष्ट

निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए :

2

36. विचरण

37. आहत

निम्नलिखित शब्दों की भाववाचक संज्ञा लिखिए :

2

38. बदलना

39. दुर्बल

निम्नलिखित शब्दों की विशेषण संज्ञा लिखिए :

2

40. समाज

41. आलस

निम्नलिखित शब्दों की कर्तृवाचक संज्ञा लिखिए :

2

42. आंदोलन

43. स्थापना

निम्नलिखित समास को पहचानिए :

2

44. भवसागर

45. गिरिधर

विभाग D : लेखन-विभाग

निम्नलिखित संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए :

3

46. ई-मेल (E-mail) अथवा आकाशवाणी

निम्नलिखित परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

6

पवनपुत्र हनुमान, भीष्म पितामह, स्वामी दयानंद, स्वामी विवेकानंद जैसे बाल ब्रह्मचारियों ने भारत-भूमि को पावन किया है। संसार के प्राचीन ग्रंथ वेदों में लिखा है : “ब्रह्मचारी मृत्यु को जीत लेते हैं।” ‘ब्रह्म’ शब्द के अर्थ है ‘परमेश्वर, विद्या और शरीर-रक्षण’। ब्रह्मचर्य के पालन से शरीर स्वस्थ होता है। जिसका शरीर स्वस्थ उसका मन स्वस्थ, जिसका मन स्वस्थ उसकी स्मरण-शक्ति तेज होती है। स्मरण-शक्ति से आकलन शक्ति बढ़ती है। विद्यार्थी-जीवन में आकलन शक्ति का अपना विशेष महत्त्व है। ब्रह्मचर्य विद्यार्थी-जीवन की कमियाँ पूरी करता है। प्राचीन भारतीय साहित्य में ब्रह्मचर्य की महिमा लिखी है। इसका पालन करनेवाला विद्यार्थी नीरोगी, बुद्धिमान, संपत्तिशाली और महान बनता है। ब्रह्मचर्य की महिमा अपार है।

प्रश्न :

47. कौन-कौन बाल ब्रह्मचारी थे?

48. मृत्यु को कौन जीत सकते हैं?

49. ‘ब्रह्म’ शब्द के कितने और कौन-कौन से अर्थ हैं?

50. शरीर स्वस्थ रखने के लिए क्या करना चाहिए?

51. ब्रह्मचर्य विद्यार्थी के लिए किस प्रकार उपयोगी है?

52. इस परिच्छेद के लिए एक उचित शीर्षक दीजिए।

निम्नानुसार पत्र लिखिए :

5

53. 51, सहयोगनगर, बीलीमोरा – 396 321 से जीगर देसाई, वडोदरा-निवासी अपने मित्र प्रशांत को एस.एस.सी. कक्षा के बिदाई-समारोह का वर्णन लिख भेजता है।

रूपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर शीर्षक एवं बोध लिखिए : 5

54. एक विद्यार्थी - परीक्षा में असफल - निराशा - आत्महत्या करने जंगल में जाना - पेड़ पर मकड़ी को बार-बार चढ़ने का प्रयत्न करते देखना - सफलता का मार्ग मिलना - ध्यान से पढ़ना - सफल होना - बोध - शीर्षक।

निम्नलिखित किसी एक विषय पर 150 शब्दों में निबंध लिखिए : 7

55. अगर बचपन लौट आए
विचित्र कल्पना - पढ़ाई का बोझ कम हो जाए - शरारत करने के मौके मिलें - इच्छाएँ पूरी हो जाएँ - आर्थिक लाभ - ऐसा भाग्य कहाँ?

अथवा

एक जीर्ण वृक्ष की आत्मकथा
परिचय - बचपन - यौवन - कुछ मधुर स्मृतियाँ - दुर्दशा - अंतिम इच्छा

अथवा

मेरी माँ
माँ की महिमा - माँ का प्रेम - माँ की धार्मिकता - मेरे मित्रों आदि से व्यवहार - शिक्षा के प्रति दिलचस्पी - उपसंहार

प्रश्नपत्र 4

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 80

सूचनाएँ : प्रश्नपत्र 1 के अनुसार।

विभाग A : गद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए : 3

- उज्जयिनी की राज्यसभा का प्रत्येक व्यक्ति कालिदास को किसलिए जानता है?
A. 'ऋतुसंहार' के लिए B. 'गीतसंहार' के लिए
C. 'संगीतसंहार' के लिए D. 'नाट्यसंहार' के लिए
- सुधा कुलकर्णी ने अपनी पढ़ाई किस क्षेत्र में की थी?
A. कम्प्यूटर विज्ञान B. ऑटोमोबाइल विज्ञान
C. सिविल इंजीनियरिंग D. इलेक्ट्रिकल इंजीनियरिंग
- बूढ़ी काकी को पत्तलों पर जूटी पूड़ी के टुकड़े खाता देखकर कौन सन्न रह गया?
A. रूपा B. बुद्धिराम C. लाइली D. श्यामा

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए : 3

- प्राचीन ने जीवन की समस्या को ठीक से समझा था। (चीनियों, भारतीयों)
- ऊर्जा कभी नष्ट नहीं होती, पर उसका परिवर्तन किया जा सकता है। (परिरूप, स्वरूप)
- मल्लिका की माँ को की चिंता रहती है। (अपवाद, विवाद)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए : 3

- रामप्रसाद बिस्मिल ने वकालतनामे पर पिताजी के हस्ताक्षर नहीं किए, क्योंकि ...
(अ) उससे उन्हें कोई लाभ नहीं था।
(ब) उनकी दृष्टि से वह धर्म-विरुद्ध था।
(क) उन्हें सेवा-समिति में जाने की जल्दी थी।
- रमेश, निमेष, नरेश और अविनाश अनशन पर बैठे थे, क्योंकि ...
(अ) प्रार्थनापत्र देने के बाद भी सदस्यों ने जवाब नहीं दिया था।
(ब) वे भ्रष्टाचार करनेवालों को सजा दिलाना चाहते थे।
(क) सहकारी मंडली की स्थापना करनी थी।
- 'एक नई शुरुआत' के दो वैज्ञानिकों के नाम ...
(अ) प्रोफेसर आल्बर्ट और प्रोफेसर भुट्टो
(ब) प्रोफेसर रामिश और प्रोफेसर माधवन
(क) प्रोफेसर बाल्कीश और प्रोफेसर एडविन

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : 2

- मालती के मन में बिन्दू के प्रति क्या आशंका हुई?
- पंडित शादीराम के बचाए हुए अस्सी रुपये किसमें खर्च हो गये?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए :

2

12. हमारे देश में किस प्रकार जागृति आ सकती है?

अथवा

मल्लिका ने दन्तुल को हरिण-शावक के लिए हठ न करने के लिए क्यों कहा?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए :

3

13. साक्षात्कार में सुधा ने अपनी दृढ़ता का परिचय कैसे कराया?

अथवा

आदमी का जीवन उसकी अपनी व्यक्तिगत जायदाद क्यों नहीं है?

निम्नलिखित कथनों का आशय स्पष्ट कीजिए : 2

14. "हम क्यों ऐसी चीज खाएँ, जो सबको नहीं मिलती, इसी से तो चोरी की भावना को जन्म मिलता है।"

अथवा

"मुझे इस मकान से लगाव है, क्योंकि जब इसकी नींव तैयार हो रही थी तब मैंने स्वेच्छा से हाथ बढ़ाया था।"

विभाग B : पद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए :

3

15. आठ सिद्धि और नव निधि का सुख कैसे प्राप्त होता है?

- A. नंद की धेनु चराने में
B. यमुना किनारे स्नान करने में
C. मुरली बजाने में
D. कदंब के वृक्ष पर बसने में

16. मोती और धागा किसका प्रतीक है?

- A. सुविचार B. एकाकार C. निराकार D. अहंकार

17. अमरनाथ की गुफा कहाँ है?

- A. हिमाचल प्रदेश में B. गिरनार में
C. कश्मीर में D. हरियाणा में

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

3

18. भूख लगने पर झाड़ियों में दबे पाँव चलता है।

(चीता, खरगोश)

19. पहेलियाँ – मुकरियाँ के रचनाकार है।

(गालिब, अमीर खुशरो)

20. देवताओं के साथ वन से गुजर रहा था।

(देवसेना, देवपति)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए :

3

21. मीरा को अपने सद्गुरु पर अपार श्रद्धा है और ...

- (अ) वे उन्हीं के साथ रहना चाहती है।
(ब) वे उनकी ही दासी बनना चाहती है।
(क) वे उन्हें ही भगवद्भक्ति प्राप्त करने का आधार मानती हैं।

22. कोटि-कोटि कंटों से निकली ...

- (अ) यही जलधारा है। (ब) यही दुग्धधारा है।
(क) यही स्वरधारा है।

23. कवि का कहना है कि आज समस्त विश्व के लोगों का जीवन ...

- (अ) अत्यंत सुखमय है।
(ब) अत्यंत प्रकाशमय और पुलकित है।
(क) युद्ध की विभीषिका से त्रस्त और जर्जर हो चुका है।

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए :

2

24. 'जन्मभूमि' में भारत की किन नारियों की बात बताई गई है?

25. साधु का दिखावा कैसा है?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए :

2

26. तोते के उत्तर का इन्द्रदेव पर क्या प्रभाव पड़ा? और उसका फल क्या हुआ?

अथवा

न फेरने पर रोटी, घोड़े और पान की क्या हालत होती है?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए :

3

27. 'भूख' काव्य का केन्द्रीय विचार स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'साधूपदेश' काव्य में काका हाथरसी ने किस पर व्यंग्य किया है?

निम्नलिखित पंक्तियों का आशय स्पष्ट कीजिए : 2

28. "हम हैं नवयुग के अग्रदूत

हम काल-जलधि-नाविक अभूत

हम साम्य-दीप के नव प्रकाश

हम विजयोन्मादी क्रान्ति पूत

हे प्रदीप्त गतिमान!

जागो और जगाओ।"

अथवा

"सत की नाव खेवटिया सतगुरु भवसागर तरि आयो।"

विभाग C : व्याकरण-विभाग

- निम्नलिखित कहावत का अर्थ स्पष्ट कीजिए : 1
29. मुख में राम बगल में छुरी
निम्नलिखित शब्दसमूह के लिए एक शब्द लिखिए : 1
30. दो पहाड़ों के बीच की जमीन
निम्नलिखित संधि को छोड़िए : 1
31. अन्वेषण
निम्नलिखित संधि को मिलाइए : 1
32. वीर + उचित
निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए : 2
33. कुंडली मार कर बैठना
निम्नलिखित शब्दों के विरोधी शब्द लिखिए : 2
34. तपन
35. गुणवंत
निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए : 2
36. मवेशी
37. शिष्ट
निम्नलिखित शब्दों की भाववाचक संज्ञा लिखिए : 2
38. बदलना
39. उड़ना
निम्नलिखित शब्दों की विशेषण संज्ञा लिखिए : 2
40. मखमल
41. बर्फ
निम्नलिखित शब्दों की कर्तृवाचक संज्ञा लिखिए : 2
42. ऋण
43. डाक
निम्नलिखित समास को पहचानिए : 2
44. पुण्यभूमि
45. आजीवन

विभाग D : लेखन-विभाग

- निम्नलिखित संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए : 3
46. डी.टी.पी. (Desk Top Publishing)
अथवा
आकाशवाणी

निम्नलिखित परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 6

गीता जीवन की कला सिखाती है। जब मैं देखता हूँ कि हमारा समाज आज हमारी संस्कृति के मौलिक सिद्धांतों की अवहेलना करता है, तब मेरा हृदय फटता है। आप चाहे जहाँ जाएँ, परंतु संस्कृति के मौलिक सिद्धांतों को सदैव साथ रखें। संसार के सारे सुख क्षणभंगुर एवं अस्थायी होते हैं। वास्तविक सुख हमारी आत्मा में ही हैं। चरित्र नष्ट होने से मनुष्य का सबकुछ नष्ट हो जाता है। संसार के राज्य पर विजयी होने पर भी आत्मा की हार सबसे बड़ी हार है। यही है हमारी संस्कृति का सार, जो अभ्यास द्वारा सुगम बनाकर कार्यरूप में परिणत किया जा सकता है।

प्रश्न :

47. लेखक का हृदय कब फटता है?
48. संसार के सारे सुख कैसे होते हैं?
49. मनुष्य का सबकुछ कब नष्ट हो जाता है?
50. संस्कृति का सार क्या है?
51. जीवन की कला कौन सिखाता है?
52. इस परिच्छेद को उचित शीर्षक दीजिए।

निम्नानुसार पत्र लिखिए : 5

53. अशोकविला, कुबेरनगर, राजकोट - 395 003 से राकेश शाह परीक्षा में असफल हुए अपने मित्र सुभाष दवे को आशवासन पत्र लिखता है।

रूपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर शीर्षक एवं बोध लिखिए : 5

54. एक बकरी का बच्चा - नदी के किनारे पानी पीना - एक भेड़िये का देखना - खाने की इच्छा - बोला, 'तू पानी गन्दा करता है' - जवाब, 'नहीं, पानी का बहाव तो मेरी ओर है' - 'तूने पिछले साल गाली दी थी' - 'मैं तो अभी छह महीने का ही हूँ' - 'अच्छा, तो तेरे बाप ने गाली दी होगी' - बच्चे को मारकर खा जाना - बोध - शीर्षक।

निम्नलिखित किसी एक विषय पर 150 शब्दों में निबंध लिखिए : 7

55. यदि मैं परीक्षक होता ...

विचित्र कल्पना - परीक्षक के गुण - मैं कैसा परीक्षक न होता - परीक्षा का महत्व - मेरा आदर्श - उपसंहार

अथवा

मेरी प्रिय ऋतु

भारत में ऋतुओं का क्रमिक आगमन - प्रिय ऋतु का परिचय - प्रिय होने का कारण - अन्य ऋतुओं से तुलना - मेरी प्रिय ऋतु और मेरा जीवन - उपसंहार

अथवा

स्त्री सशक्तीकरण

'नारी तू नारायणी' - प्राचीन भारत में स्त्रियों का स्थान - हमारी सांस्कृतिक परंपरा - पुराने जमाने के कुरिवाज - आज समाज में स्त्रियों की अवदशा - स्त्रियों के विशेष गुण - हमारा कर्तव्य - उपसंहार

प्रश्नपत्र 5

समय : 3 घंटे]

[पूर्णांक : 80

सूचनाएँ : प्रश्नपत्र 1 के अनुसार।

विभाग A : गद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए : 3

- जीवन की समस्या को किसने ठीक समझा?
A. रूसवालों ने B. चीनियों ने
C. अमरिकावालों ने D. ऑस्ट्रियनों ने
- किस फाउन्डेशन ने कर्णाटक राज्य के सभी सरकारी स्कूलों में एक-एक कम्प्यूटर की योजना बनाई?
A. इन्फोसिस फाउन्डेशन ने
B. नारायणमूर्ति फाउन्डेशन ने
C. उड़ीसा फाउन्डेशन ने
D. सुधामूर्ति फाउन्डेशन ने
- यह करवट आदमी की नहीं थी तो किसकी थी?
A. भाग्य B. संभावना C. आशा D. धीरज

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए : 3

- 'तुम लोग जिम्मेदारी नहीं समझते' यह वाक्य ने कहा है। (वृद्ध ईसाई पादरी, वृद्ध सरकारी कर्मचारी)
- 'कालिदास का प्राणीप्रेम' इस नाटक में के प्रति प्रगाढ़ प्रेम व्यक्त हुआ है। (वनराज, वन्य प्राणियों)
- जॉन डंकन के पिताजी थे। (वाँलकर, बुनकर)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए : 3

- प्रो. रामिश कहते हैं कि अभी तो उन्हें अपना काम शुरू करना है और ...
(अ) नये इन्जेक्शन बनाना है।
(ब) नये देश का निर्माण करना है।
(क) देश के लाखों लोगों को कुपोषण से बचाना है।
- रामप्रसाद बिस्मिल को इस बात का दुःख था कि उन्हें ...
(अ) अपनी माँ की सेवा का अवसर नहीं मिलेगा।

(ब) माँ का प्यार नहीं मिला।

(क) अपनी माँ से दूर रहना पड़ता था।

- दन्तुल को खेद था कि उसने कालिदास के साथ ...

(अ) दुष्टता का व्यवहार किया था।

(ब) अशिष्टता का व्यवहार किया था।

(क) हिंसा का व्यवहार किया था।

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : 2

- लेखक ने बुढ़ापे को क्या कहा है?

- मालती को शांत करते हुए नंदन ने क्या कहा?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 2

- आज मनुष्य की वृत्ति और प्रवृत्ति दोनों ही भ्रष्ट क्यों हो गई हैं?

अथवा

“खुश रहना केवल एक जरूरत नहीं, यह एक नैतिक उत्तरदायित्व भी है।” कैसे?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए : 3

- ऊर्जा के बारे में संक्षेप में बताइए।

अथवा

आपको बिस्मिल की माता के किन गुणों ने सबसे ज्यादा प्रभावित किया और क्यों?

निम्नलिखित कथनों का आशय स्पष्ट कीजिए : 2

- “लड़कों का बूढ़ों से स्वाभाविक विद्वेष होता ही है।”

अथवा

“यह हरिण-शावक इस पार्वत्य भूमि की संपत्ति है, राजपुरुष और इसी पार्वत्य भूमि के निवासी हम इसके सजातीय हैं।”

विभाग B : पद्य-विभाग

निम्नलिखित प्रश्नों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर उत्तर लिखिए : 3

15. अमीर खुशरो ने चक्की को किसकी उपमा दी है?
A. भाई की B. बहन की
C. नारी की D. पुत्री की
16. देवता और देवपति कहाँ से गुजर रह थे?
A. वन B. मंदिर C. शहर D. देवलोक
17. सबकी नजर बचाकर खरहा कहाँ रहता था?
A. अपने बिल में B. झाड़ के तने में
C. झाड़ी में D. जंगल में

सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए : 3

18. बस्ती से बात करती है। (लोगों, वीरानों)
19. कवि को वंदनीय मानते हैं।
(किसान-मजदूर, माता-पिता)
20. तर्क का भय साधु को रहता है।
(दंभी, विधर्मी)

निम्नलिखित वाक्यों में से सही वाक्यांश चुनकर पूरा वाक्य फिर से लिखिए : 3

21. साधु बाहर से ...
(अ) चालाक है। (ब) नम्र है। (क) अनपढ़ है।
22. नव सिरजन के घने स्वप्न जागे थे ...
(अ) तब से हिमालय अटल है।
(ब) तब से भारत प्रसिद्ध है।
(क) तब से भारत का अस्तित्व है।
23. हम नवयुग के ...
(अ) निर्माता है। (ब) अग्रदूत है। (क) वाहक है।

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए : 2

24. कुत्ते और खरहे के बीच दौड़ कहाँ और कब तक चली?
25. कृष्ण ने किस ग्रंथ की रचना की?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 2

26. चंदन और पानी के द्वारा भक्त और भगवान की निकटता कैसे बताई गई है?

अथवा

पहेली और मुकरी में क्या अंतर है?

निम्नलिखित प्रश्न का उत्तर चार-पाँच वाक्यों में लिखिए : 3

27. तोते ने उस पेड़ से अपने अत्यधिक लगाव के क्या-क्या कारण बतलाए हैं?

अथवा

कश्मीर की रक्षा के लिए कवि क्या कहते हैं?

निम्नलिखित पंक्तियों का आशय स्पष्ट कीजिए : 2

28. "जिसका गौरव भाल हिमालय।"

अथवा

"कहते हैं सब शास्त्र, कमाओ रोटी जान बचाकर,
पर संकट में प्राण बचाओ, सारी शक्ति लगाकर।"

विभाग C : व्याकरण-विभाग

निम्नलिखित कहावत का अर्थ स्पष्ट कीजिए : 1

29. साँप भी मरे और लाठी भी न टूटे

निम्नलिखित शब्दसमूह के लिए एक शब्द लिखिए : 1

30. गायों को पालनेवाला

निम्नलिखित संधि को छोड़िए : 1

31. षड्यंत्र

निम्नलिखित संधि को मिलाइए : 1

32. कमल + ईश

निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ देकर वाक्य में प्रयोग कीजिए : 2

33. हृदय सन्न रह जाना

निम्नलिखित शब्दों के विरोधी शब्द लिखिए : 2

34. दीर्घाहार

35. अपरिमित

निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए : 2

36. पाहन

37. पुरंदर

निम्नलिखित शब्दों की भाववाचक संज्ञा लिखिए : 2

38. बहुत

39. पुचकार

निम्नलिखित शब्दों की विशेषण संज्ञा लिखिए : 2

40. ऊर्जा

41. विज्ञान

निम्नलिखित शब्दों की कर्तृवाचक संज्ञा लिखिए : 2

42. निर्माण

43. आवेदन

निम्नलिखित समास को पहचानिए : 2

44. पदधूलि

45. ध्यानावस्थित

विभाग D : लेखन-विभाग

निम्नलिखित संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए : 3

46. टी.वी. अथवा पत्रलेखन

निम्नलिखित परिच्छेद को पढ़कर नीचे दिए गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 6

हँसने का एक सामाजिक पक्ष भी होता है। हँसकर हम लोगों को अपने निकट ला सकते हैं और व्यंग्य करके उन्हें दूरस्थ बना देते हैं। जिसको भगाना हो, उसकी थोड़ी देर हँसी – खिल्ली उड़ाए वह तुरंत बोरिया-बिस्तर गोलकर पलायन करेगा। जितनी मुक्त हँसी होगी, उतना समीप व्यक्ति खिंचेगा। इसीलिए तो श्रोताओं की सहानुभूति अपनी ओर घसीटने के लिए चतुर वक्ता अपना भाषण किसी रोचक कहानी या घटना से आरंभ करते हैं। जनता यदि हँसी, तो चंगुल में फँसी। सामाजिक नियमों और मूल्यों को मान्यता दिलाने और रूढ़ियों को निष्कासित करने में पुलिस या कानून सहायता नहीं करता, किन्तु वहाँ हास्य का चाबुक अचूक बैठता है। हास्य के कोड़े उपहास – डंक और व्यंग्यबाण मारकर आदमी को रास्ते पर लाया जा सकता है। इस प्रकार गुमराह बने हुए समाज की रक्षा की जा सकती है।

प्रश्न :

47. जनता चंगुल में कब फँसती है?

48. हास्य का चाबुक कहाँ सहायक होता है?

49. आदमी को रास्ते पर लाने का कौन-सा उपाय बनाया गया है?

50. किसी को भगाने का अच्छा उपाय कौन-सा है?

51. चतुर वक्ता क्या करता है?

52. इस परिच्छेद के लिए एक उचित शीर्षक दीजिए।

निम्नानुसार पत्र लिखिए : 5

53. 24, कोहिनूर सोसायटी, नारणपुरा, अहमदाबाद – 380 013 से गौरव शाह, सूरत-निवासी अपने मित्र किरण पटेल को पत्र लिखकर उससे बाढ़पीड़ितों की सहायता करने का अनुरोध करता है।

रूपरेखा के आधार पर कहानी लिखकर शीर्षक एवं बोध लिखिए : 5

54. जहाँगीर – न्यायी बादशाह – बेगम नूरजहाँ का शिकार खेलने जाना – एक धोबी को गोली लगना – विधवा धोबिन की जहाँगीर से शिकायत – बादशाह की दुविधा – एक ओर प्रेम, दूसरी ओर न्याय – न्याय की विजय – बोध – शीर्षक।

निम्नलिखित किसी एक विषय पर 150 शब्दों में निबंध लिखिए : 7

55. मेरा प्रिय पंछी – तोता

प्रिय पंछी का निर्देश – रंगरूप और स्वभाव – समझदारी – विशेष गुण – प्राचीनता – तोता खरीदना – उपसंहार

अथवा

व्यायाम और स्वास्थ्य

परिचय – स्वस्थ शरीर में स्वस्थ मन का निवास – व्यायाम से शरीर तथा मन पर नियंत्रण की क्षमता – अनेक प्रकार के व्यायाम और उनके लाभ

अथवा

हमारे राष्ट्रीय त्योहार

प्रस्तावना – राष्ट्रीय त्योहारों का परिचय – इन त्योहारों का वर्तमान रूप – राष्ट्रीय त्योहारों का महत्त्व – मनाने का आदर्श स्वरूप – उपसंहार

પ્રશ્નપત્રનું પરિરૂપ

[30% હેતુલક્ષી તથા 70% વર્ણનાત્મક પ્રશ્નો આધારિત]

નોંધ : આ પરિરૂપ વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો, પ્રાશ્નિકો, મોડરેટર્સ વગેરેના માર્ગદર્શન માટે છે. પ્રાશ્નિક તેમજ મોડરેટર્સને માધ્યમિક શિક્ષણના બૃહદ્ ડાર્દ / ઉદ્દેશને સુસંગત રહી પ્રશ્નપત્રની સંરચના બાબતે ફેરફાર કરવાની છૂટ રહેશે.

● હેતુઓ પ્રમાણે ગુણભાર :

હેતુઓ	જ્ઞાન (K)	સમજ (U)	ઉપયોજન (A)	ઉચ્ચ વિશ્લેષણ વૈચારિક કૌશલ્ય		કુલ
				સંયોજન વિશ્લેષણ	અનુમાન / મૂલ્યાંકન	
ગુણ	22	22	19	13	04	80
ટકા	28	28	24	15	05	100

● પ્રશ્નપ્રકાર પ્રમાણે ગુણભાર :

ક્રમ	પ્રશ્નોના પ્રકાર	પ્રશ્નોની સંખ્યા		કુલ ગુણ
		જનરલ વિકલ્પ વિના	જનરલ વિકલ્પ સાથે	
1.	હેતુલક્ષી પ્રશ્નો (OQ)	24	28	24
2.	અતિ ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (VSQ)	02	03	02
3.	ટૂંકજવાબી પ્રશ્નો (SQ)	12	18	24
4.	લાંબા પ્રશ્નો (LQ - I)	02	03	06
5.	લાંબા પ્રશ્નો (LQ - II)	06	09	24
	કુલ	46	61	80

● प्रकरण प्रमाणे गुणभार :

प्रकरण क्रम	प्रकरणांनुं नाम	जनरल विकल्प विना गुण	जनरल विकल्प साथे गुण
1.	सं वदध्वम्	04	05
2.	यद्भविव्यो विनश्यति	04	05
3.	स्वस्थवृत्तं समाचर	04	06
4.	जनार्दनस्य पश्चिमः सन्देशः	04	04
5.	गुणवती कन्या	04	06
6.	काष्ठखण्डः	04	05
7.	सुभाषितकुसुमानि	04	04
8.	साक्षिभूतः मनुष्यः	05	10
9.	चक्षुष्मान् अन्ध एव	04	06
10.	त्वमेका भवानि	04	05
11.	यस्य जननं तस्य मरणम्	04	05
12.	कलिकालसर्वज्ञो हेमचन्द्राचार्यः	04	05
13.	गीतामृतम्	04	06
14.	क इदं दुष्करं कुर्यात्	04	04
15.	जयः पराजयो वा	03	03
16.	अद्भुतं युद्धम्	04	06
17.	स्वाभाविकं सादृश्यम्	04	05
18.	मुक्तानि मुक्तकानि	01	02
19.	सत्यं मयूरः	04	08
20.	तथैव तिष्ठति	03	03
	अपठितम्	04	04
	कुल गुण	80	107

પ્રશ્નપત્ર 1

સમય : 3 કલાક]

[કુલ ગુણ : 80

સૂચનાઓ : (1) આ પ્રશ્નપત્રમાં કુલ પાંચ વિભાગ છે અને કુલ 1થી 61 પ્રશ્નો છે.

(2) પ્રશ્નોની જમણી બાજુના અંક તેના ગુણ દર્શાવે છે.

(3) નવો વિભાગ નવા પાના પર લખવો. પ્રશ્નોના ઉત્તર ક્રમમાં લખવા.

વિભાગ: A

અધોદત્તસ્ય ગદ્યખण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (कोऽपि एकः) 4

(નીચે આપેલા ગદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો :) (ગમે તે એક)

1. अथ तयोः निश्चयं ज्ञात्वा अनागतविधाता निष्क्रान्तः सह परिजनेन। द्वौ इमौ तत्रैव जलाशये स्थितौ। अपरेद्युः धीवरैः आगत्य जलाशये जालं क्षिप्तम्। जालेन बद्धः प्रत्युत्पन्नमतिः मृतवद् आत्मानं संदर्श्य स्थितः। ततो जालाद् अपसारितः यथाशक्ति उत्प्लुत्य गम्भीरं नीरं प्रविष्टः। यद्भविष्यः धीवरैः प्राप्तः व्यापादितः च।
2. विक्रमस्य द्वादश्यां शताब्द्यां सिद्धराजः जयसिंहः मालवविजयं कृतवान्। विजयानन्तरं जयसिंहः नृपतेः यशोवर्मणः सर्वं धनं गृहीत्वा अणहिलपुरं प्रत्यागतवान्। धनेन सह तत्रत्यः ग्रन्थागारोऽपि तस्य हस्तगतो जातः। अस्मिन् ग्रन्थागारे बहवोऽनुपमाः ग्रन्थाः आसन्। तेषु भोजेन विरचितं सरस्वतीकण्ठाभरणनाम्ना प्रसिद्धं भोजव्याकरणमपि एकतमम् आसीत्।

અધોદત્તાનાં સંસ્કૃતપ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા સંસ્કૃતે લિખત – (કૌ અપિ દ્વૌ) 2

(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પમાંથી શોધીને સંસ્કૃતમાં લખો :) (ગમે તે બે)

3. भोजनान्ते ताम्बूलस्य व्यवस्था का कृता? (कन्यया / धात्रया)
4. कुपितस्य स्वेदसलिलात् पूर्वं किं गलति? (रागः / तपः)
5. पार्थिवाग्नेः केन सह सम्बन्धः वर्तते? (चन्द्रेण / सूर्येण)

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત – (કૌ અપિ દ્વૌ) 4

(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો :) (ગમે તે બે)

6. समुद्र सुधी जवाभां काष्ठभंडने क्यां क्यां विघ्न आवी शके छे?
7. दूर्वासिआछे कोने शाप आप्यो? शा माटे?
8. गुणवती कन्यानी परीक्षा माटे शक्तिकुमारनी योजना शी छती?

અધોદત્તસ્ય વિષયસ્ય ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણીં લિખત – (કોઽપિ એકઃ) 2

(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંક નોંધ લખો :)

(ગમે તે એક)

9. गुणवती कन्यानुं आयोजन
10. સજીવોનું સ્વાભાવિક સરખાપણું
11. અધોદત્તં ગદ્યખण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत – 4
(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃત ભાષામાં લખો :)

ગજ્ઞાતીરે એકઃ ગુરુઃ શિષ્યેણ સહ વર્તમાનઃ આસીત્। સ જલપ્રવાહેણ નીચમાનં કચ્ચન કાષ્ટખण्डं दर्शयन् शिष्यमाह – अयं जलप्रवाहेण सह समुद्रं प्राप्स्यति, परन्तु गमनमार्गे तीरे संलग्नता, भाराधिक्येन जले निमग्नता, आवर्तपातता, नदीजलवियोगश्चेति चत्वारो विघ्नाः न भवेयुः तदा एव।

પ્રશ્નાઃ – (1) ગુરુઃ કુત્ર આસીત્?

(2) ગુરુઃ કેન સહ વર્તમાનઃ આસીત્?

(3) ગુરુઃ કિં દર્શયન્ શિષ્યમ્ આહ?

(4) ગમનમાર્ગે કે વિઘ્નાઃ સન્તિ?

વિભાગ: B

અધોદત્તસ્ય पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (कोऽपि एकः) 4

(નીચે આપેલા પદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ કરો :) (ગમે તે એક)

12. पाठशालां समं मित्रैः गच्छ पाठं तथा पठ।

एवं समादिशत् पुत्रं तातः पुत्रहिते रतः॥

त्यज दुर्जनसंसर्गं भज साधुसमागमम्।

कुरु पुण्यमहोरात्रं स्मर नाम हरेः सदा॥

13. पिनाक-फणि-बालेन्दु-भस्म-मन्दाकिनीयुता।

पवर्गरचिता मूर्तिरपवर्गप्रदास्तु वः॥१॥

अपूर्वोऽयं मया दृष्टः कान्तः कमललोचने।

शोऽन्तरं यो विजानाति स विद्वान्नात्र संशयः॥२॥

અધોદત્તાનાં સંસ્કૃતપ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ વિકલ્પેભ્યઃ
ચિત્વા સંસ્કૃતે લિખત – (કૌ અપિ દ્વૌ) 2
(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પોમાંથી
શોધીને સંસ્કૃતમાં લખો :) (ગમે તે બે)

14. કવિઃ કિં યાચતે? (ધનમ્ / ભદ્રમ્)
15. શ્રીમાન્ જટાયુઃ કીદૃશીં ગિરાં વ્યાજહાર? (શુભાં / પવિત્રામ્)
16. મૃતસ્ય કિં ધ્રુવમ્? (જન્મ / મૃત્યુઃ)

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં
લિખત – (કેઽપિ ત્રયઃ) 6
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો :)
(ગમે તે ત્રણ)

17. ઋષિ સૂર્ય પાસે શાની યાચના કરે છે?
18. કઈ કઈ પરિસ્થિતિમાં ભક્ત માતાને રક્ષણ કરવા પ્રાર્થે છે?
19. ક્રોધાન્વિત રાવણે શું કર્યું?
20. ગુરુ કેવા હોવા જોઈએ?

શ્લોકપૂર્તિ કુરુત – (કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(શ્લોક પૂર્ણ કરો :) (ગમે તે બે)

21. સર્વે ભવન્તુ ભવેત્||
22. વિવાદે વિપાદે ત્વમેકા ભવાનિ||
23. આપત્સુ રામઃ ભવાઙ્જનેયઃ||

વિભાગ: C

અધોદત્તસ્ય નાટ્યઝખ્ણડસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્ અનુવાદં
કુરુત – (કોઽપિ ઇકઃ) 4
(નીચે આપેલા નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ
કરો :) (ગમે તે એક)

24. પુનીતઃ – ભ્રાતઃ! માર્ગે કદાચિત્ દુર્ઘટનાઃ અપિ ઘટન્તિ। તત્ર
પ્રાયઃ પ્રસ્તરાદયો જડ પદાર્થાઃ, ગવાદયઃ પશવઃ
મનુષ્યાશ્ચેતિ ત્રયઃ સાક્ષિણઃ ભવન્તિ। કિં ત્વં જાનાસિ
યત્ ઘટિતાયાઃ દુર્ઘટનાયાઃ સન્દર્ભે એતે ત્રયોઽપિ
ભિન્નં ભિન્નં કર્મ સમાચરન્તિ।

સુનીતઃ – ન જાનામિ। પ્રથમં કથયતુ યત્ પ્રસ્તરાદયઃ કિં
કુર્વન્તિ?

25. પરિબ્રાજકઃ – શાણ્ડિલ્ય! ન ભેતવ્યં, ન ભેતવ્યમ્। મયૂરઃ
ઝલુ ઇષઃ।

શાણ્ડિલ્યઃ – સત્યં મયૂરઃ।

પરિબ્રાજકઃ – અથ કિમ્। સત્યં મયૂરઃ।

શાણ્ડિલ્યઃ – યદિ મયૂરઃ ઉદ્ધાટયામિ અક્ષિણી।

પરિબ્રાજકઃ – છન્દતઃ।

શાણ્ડિલ્યઃ – અવિધા! દાસ્યાઃ પુત્રો વ્યાઘ્રો મદ્ધયેન મયૂરરૂપં
ગૃહીત્વા પલાયતે।

26. ચન્દનદાસઃ – (ઉપસૃત્ય) જયતુ જયત્વાર્યઃ।
ચાણક્યઃ – શ્રેષ્ઠિન્, સ્વાગતં તે। ઇદમાસનમ્, તત્ર સ્થાતવ્યમ્।
ચન્દનદાસઃ – યદાર્ય આજ્ઞાપયતિ। (ઉપવિષ્ટઃ।)
ચાણક્યઃ – અપિ પ્રચીયન્તે સંવ્યવહારાણાં વૃદ્ધિલાભાઃ વઃ।
ચન્દનદાસઃ – (સ્વગતમ્) અત્યાદરઃ શઙ્કનીયઃ। (પ્રકાશમ્)
આર્ય! અથ કિમ્, આર્યસ્ય પ્રસાદેન અઝખ્ણિતા
મે વાણિજ્યા।

અધોદત્તં વાક્યં કઃ વદતિ ઇતિ લિખત –
(કૌ અપિ દ્વૌ) 2
(નીચે આપેલાં વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો :)
(ગમે તે બે)

'અ'	'બ'
27. ઇદમાસનં તત્ર સ્થાતવ્યમ્।	(1) સુનીતઃ
28. અક્ષાન્ વિમુચ્ય ભવ બાણયોગ્યઃ।	(2) ચાણક્યઃ
29. વયં મનુષ્યાઃ ન સ્મઃ।	(3) ઘટોત્કચઃ
	(4) પુનીતઃ

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત –
(કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો :)
(ગમે તે બે)

30. યાણક્ય ચંદનદાસને ચંદ્રગુપ્તનો પ્રથમ વિરોધી કેમ
ગણાવે છે?
31. કયા મનુષ્યને પથ્થર સાથે સરખાવવામાં આવ્યો છે?
શા માટે?
32. ઘટોત્કચ શકુનિને શી સલાહ આપે છે?

અધોદત્તયોઃ વિષયયોઃ ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણી લિખત –
(કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંક નોંધ લખો :) (ગમે તે બે)

33. શ્રીકૃષ્ણનો સંદેશ
34. સાક્ષીભૂત મનુષ્યનું પ્રથમ કર્તવ્ય
35. આચાર્ય યાણક્ય

કોષ્ટગતપદાનિ પ્રયુજ્ય સંસ્કૃતવાક્યાનિ રચયત –
(કૌ અપિ દ્વૌ) 2
(કોંસમાં આપેલાં પદોનો ઉપયોગ કરી સંસ્કૃત વાક્યો
બનાવો :) (ગમે તે બે)

36. ઘટોત્કચ જનાર્દનનો સંદેશ લાવે છે.
(ઘટોત્કચ જનાર્દન સન્દેશ આ + ની + નય્)
37. કારણ વિના દુર્ઘટના થતી નથી.
(કારણ વિના દુર્ઘટના ન થૈ)
38. આટલું જ મારું વાણીનું છળ છે.
(એતાવત્ વાક્ષલં વૃત્ત અસ્મદ્।)

विभाग: D

- अधोदत्तानां प्रश्नानां सूचनानुसारम् उत्तराणि लिखत –
(नीचे आपेक्षा प्रश्नोना सूचनानुसार उत्तर लभो :)
39. 'शैलः' शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
अद्रिः, शिला, तुपारः
40. 'निरामयः' शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
निर्भयः, सामयः, स्थविरः
41. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः वर्तमानकालस्य उत्तमपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
प्रियते, प्रिये, प्रियेथे
42. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः सामान्यभविष्यकालस्य मध्यमपुरुषस्य द्विवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
करिष्यसि, करिष्यथः, करिष्यतः
43. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः आज्ञार्थस्य अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
जयानि, जयतम्, जयतु
44. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः विध्यर्थस्य अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
नृत्यतु, हसेयुः, जीवेम
45. अधोदत्तेभ्यः वाक्येभ्यः 'स्म' प्रयोगयुक्तं शुद्धं वाक्यं चित्वा लिखत – 1
स्वर्णं लौहात् भिन्नम् अभवत्।
(क) स्वर्णं लौहात् भिन्नं भवति स्म।
(ख) स्वर्णं लौहात् भिन्नं भवतः स्म।
(ग) स्वर्णं लौहात् भिन्नं भवन्ति स्म।
46. अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः सप्तमी विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
अनले, अनलयोः, अनलेषु
47. अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः षष्ठी विभक्तेः बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
मूर्तीनाम्, मूर्तेः, मूर्त्याम्
48. उपपदविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत – 1
तृणानाम् सह विरोधः कीदृशः।
(अग्नेः, अग्निम्, अग्निना)
49. प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत – 1
अर्जुनेन अश्वः याचितः। (एकः, एकम्, एकेन)
50. रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं लिखत – 1
सुखं हि दुःखानि अनुभूय शोभते।
(हेत्वर्थं कृदन्तम्, कर्मणि भूतकृदन्तम्, सम्बन्धक भूतकृदन्तम्)

51. अधोदत्तस्य पदस्य सन्धिविच्छेदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
तुषेभ्यस्तण्डुलाः
(तुषेभ्या + तण्डुलाः, तुषेभ्यः + तण्डुलाः,
तुषेभ्यो + तण्डुलाः)
52. अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
इति + उक्तः
(इत्युक्तः, इत्याउक्तः, इत्योक्तः)
53. अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समासप्रकारौ दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 2
(1) जातहर्षः (षष्ठी तत्पुरुष, बहुव्रीहि, द्वन्द्व)
(2) अष्टाध्यायी
(अव्ययीभाव, चतुर्थी तत्पुरुष, कर्मधारय)

विभाग: E

54. अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण पुनः स्थापयत – 4
(नीचे आपेक्षां वाक्योने कथानकना क्रमानुसार गोठवीने इरीथी लभो :)
(1) यदयं वित्तदासः धनिकोऽपि लुब्धो वर्तते।
(2) अतः केनापि उपायेन मया असौ वञ्चनीयः।
(3) एकदा कूटनाथेन चिन्तितम्।
(4) तस्य कूटनाथाभिद्यः वैश्यः प्रातिवेशिकः आसीत्।
55. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत – 4
(नीचे आपेक्षां गद्यखण्डं वांथीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृत भाषाभां लभो :)
श्वापल्ली नामैकः ग्रामः आसीत्। तत्र बहवः कुक्कुराः वसन्ति स्म। तेषां तीक्ष्णदन्तः नाम वृद्धः सारमेयः अग्रेसरः। एकदा गङ्गास्नानाय तस्येच्छा सञ्जाता। ततः सारमेयाणां सभायां सः अघोषयत् – हे शुनकाः, भागीरथ्याः दर्शनं पवित्रम्। भागीरथ्यां कृतं स्नानं पापहरम्। तस्मात् गङ्गास्नानेन पुण्यप्राप्तये काशीमहं गच्छामि। मया एष निश्चयः कृतः। हे पुत्र असूयक, त्वमत्रैव तिष्ठ, जनन्याः सेवां कुरु।
प्रश्नाः – (1) श्वापल्ली ग्रामे के वसन्ति स्म?
(2) कुक्कुराणाम् अग्रेसरः कः आसीत्?
(3) भागीरथ्यां कृतं स्नानं कीदृशम्?
(4) तीक्ष्णदन्तः असूयकं किं अवदत्?

कर्त्रा सह कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत – (कौ अपि द्वौ) 2
(कर्ता साथे योग्य कृति जोडोः) (गमे ते भे)

'अ'	'ब'
56. दशकुमारचरितम्	(1) मुक्तानि मुक्तकानि
57. महाभारतम्	(2) महाकविः दण्डी
58. सुभाषितरत्नभाण्डागारः	(3) वेदव्यासः

रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः
लिखत – (कानि अपि त्रीणि) 3
(रेखाङ्कित पदोने शुद्ध करीने गद्यखंड इरीथी लभोः)
(गमे ते त्रय)

59. अर्जुनः वृत्तांतं एतम् श्रुत्वा पुरातनीस्य महाभारताभिधस्य
युद्धस्य परिणामम् स्मृतिपथमानयति। स विचारयति यत्
तदा बहूनां जनानां संहारः संजातः।

अधोदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कृत्वा
अर्थविस्तारं कुरुत – (कोऽपि एकः) 3
(नीथे आपेला श्लोकनो गुजराती भाषामां अनुवाद
करीने अर्थविस्तार करोः) (गमे ते अंक)

60. श्रद्धावान् लभते ज्ञानं तत्परः संयतेन्द्रियः।
ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छति॥
61. वज्रादपि कठोराणि मृदूनि कुसुमादपि।
लोकोत्तराणां चेतांसि को नु विज्ञातुमर्हति॥

प्रश्नपत्र 2

समय : 3 क्लाक]

[कुल गुण : 80

सूचनाओ : प्रश्नपत्र 1 मुजब.

विभाग: A

अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं
कुरुत – (कोऽपि एकः) 4
(नीथे आपेला गद्यखंडनो गुजराती भाषामां अनुवाद
करोः) (गमे ते अंक)

1. अथ तेषां तत्कुलिशोपमं वचनं समाकर्ण्य मत्स्याः परस्परं
प्राहुः – “श्रुतोऽयं धीवरालापः। अधुना अस्माभिः किं
कर्तव्यम्?” तत्र अनागतविधाता नाम मत्स्यः प्राह – “नूनं
प्रभातसमये धीवराः अत्रागम्य मत्स्यसंक्षयं करिष्यन्ति
इति मम मनसि वर्तते। तन्न युक्तं साम्प्रतं क्षणमपि अत्र
अवस्थातुम्। अस्माभिः रात्रौ एव किञ्चित् समीपं सरः
गन्तव्यम्। अहं तावत् जलाशयान्तरं गच्छामि।”
2. स्वरेण युवकः कायेन वृद्धः इव कश्चित् भग्नदन्तः धवलकेशः
सदण्डः एकः जनः अर्जुनस्य समीपमागतवान्। अदृष्टपूर्वं
तादृशं जनं दृष्ट्वा अर्जुनः आश्चर्यचकितः सञ्जातः।
महाभारतकालिकान् स्थूलकायान् बलिष्ठान् जनान् स्मरन्
स कष्टमपि अनुभूतवान्। अस्य एतादृशीं स्थितिं दृष्ट्वा
अर्जुनः साश्चर्यं पृष्टवान् – “को भवान्? कस्मात् तव
ईदृशी अवस्था जाता।”

अधोदत्तानां संस्कृतप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः
चित्वा संस्कृते लिखत – (कौ अपि द्वौ) 2
(नीथे आपेला संस्कृत प्रश्नोना उत्तर विकल्पमांथी
शोधीने संस्कृतमां लभोः) (गमे ते भे)

3. सिद्धहैमव्याकरणस्य षट्सु अध्यायेषु कस्य व्याकरणं वर्तते?
(संस्कृतभाषायाः / प्राकृतभाषायाः)
4. सर्वतपसां मूलं किम् अस्ति? (विद्या / क्षमा)
5. श्रेष्ठिपुत्रः शक्तिकुमारः कुत्र प्रत्यवसत्?
(कावेरीतीरपत्तने / काञ्चीनगरे)

अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत –
(कौ अपि द्वौ) 4
(नीथे आपेला प्रश्नोना उत्तर गुजराती भाषामां लभोः)
(गमे ते भे)

6. लेभके मनुष्योने काष्ठखंड जेवा शा माटे क्वा छे?
7. ब्रह्मा दुर्वासाने नट साथे केम सरभावे छे?
8. अज्ञास्या पुरुषने जोर्धने अर्जुनने केम आश्चर्य थयुं?

अधोदत्तस्य विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणीं लिखत –
(कोऽपि एकः) 2
(नीचे आपेक्षा विषय उपर टूंक नोंध लभो :)
(गमे ते अंक)

9. भोजव्याकरण
10. आवर्तपात नामनुं विघ्न
11. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत – 4
(नीचे आपेक्षा गद्यखंड वंथीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृत भाषामां लभो :)

धात्री काष्ठानि आनीतवती। तदनन्तरं सा तण्डूलान् असकृत् जलेन प्रक्षालितवती, उष्णीकृते जले च तान् प्रक्षिप्तवती। अल्पीयसा कालेनैव तण्डुलाः सिद्धाः सञ्जाताः। ततः इन्धनानि जलेन शमयित्वा कृष्णाङ्गारानपि तदर्थिभ्यः प्रेषयित्वा यत् धनं लब्धं तेन धनेन शाकं घृतं दधि तैलं च क्रीतवती। तेन च सा विविधानि व्यञ्जनानि सम्पादितवती।

- प्रश्नाः – (1) कन्या तण्डूलान् केन प्रक्षालितवती?
(2) तण्डुलाः कदा सिद्धाः सञ्जाताः?
(3) कन्या कृष्णाङ्गारान् कथं प्राप्तवती?
(4) कृष्णाङ्गारान् विक्रीय कन्या किं क्रीतवती?

विभाग: B

अधोदत्तस्य पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (कोऽपि एकः) 4
(नीचे आपेक्षा पद्यखंडनो गुजराती भाषामां अनुवाद करो :) (गमे ते अंक)

12. शतं पदानि निष्क्रम्य शौचार्थं गच्छ सत्वरम्।
फेनिलेन करौ कृत्वा शुद्धौ व्यायाममाचर॥
तैलं मर्दय काये त्वं ततः स्नानं समाचर।
यथाविधि जलेनैव वस्त्रं स्वीयं प्रधावय॥
13. सुखं हि दुःखान्यनुभूय शोभते
घनान्धकारेष्विव दीपदर्शनम्।
सुखात्तु यो याति नरो दरिद्रतां
धृतः शरीरेण मृतः स जीवति॥

अधोदत्तानां संस्कृतप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत – (कौ अपि द्वौ) 2
(नीचे आपेक्षा संस्कृत प्रश्नोना उत्तर विकल्पोभांथी शोधीने संस्कृतमां लभो :) (गमे ते अंक)

14. काले कः वर्षतु? (पर्जन्यः / वरुणः)
15. भग्नधन्वा रावणः कुत्र पतितः? (अन्तरिक्षे / भुवि)
16. किम् उपादेयम् अस्ति? (गुरुवचनम् / अकार्यम्)

अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत –
(कोऽपि त्रयः) 6
(नीचे आपेक्षा प्रश्नोना उत्तर गुजराती भाषामां लभो :) (गमे ते अंक)

17. संगठित रडेवा माटे कवि शुं करवानुं समजावे छे?
18. वृद्ध जटायु रावणने क्या शब्दोमां पडकारे छे?
19. कार्यनो प्रारंभ न करनारने केवा माशस तरीके ओणभाववामां आव्यो छे?
20. 'सुजनो न याति ...' पद्यने आधारे सज्जन व्यक्तिना स्वभावने समजावो.

श्लोकपूर्ति कुरुत – (कौ अपि द्वौ) 4
(श्लोक पूर्ण करो :) (गमे ते अंक)

21. आपत्सु रामः भवाञ्जनेयः॥
22. यस्मान्नोद्विजते मे प्रियः॥
23. सं गच्छध्वं उपासते॥

विभाग: C

अधोदत्तस्य नाट्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (कोऽपि एकः) 4
(नीचे आपेक्षा नाट्यखंडनो गुजराती भाषामां अनुवाद करो :) (गमे ते अंक)

24. सुनीतः – न जानामि। प्रथमं कथयतु यत् प्रस्तरादयः किं कुर्वन्ति?
पुनीतः – प्रस्तरादयस्तु अचेतनाः सन्ति, ते स्वयं क्रियां कर्तुं समर्थाः न भवन्ति। अतः ते तथैव तिष्ठन्ति।
सुनीतः – सचेतनाः पशवः पक्षिणश्च किं कुर्वन्ति?
पुनीतः – एते घटनया उत्थितात् ध्वनेः भयमनुभवन्ति। अतः घटनास्थलात् दूरे धावन्ति।
25. शकुनिः – यदि स्याद्वाक्यमात्रेण निर्जितेयं वसुन्धरा वाक्ये वाक्ये यदि भवेत्सर्वक्षत्रवधः कृतः॥
घटोत्कचः – शकुनिरेष व्याहरति। भोः शकुने! अक्षान् विमुच्य भव बाणयोग्यः।
दुर्योधनः – भो भोः प्रकृतिं गतः। वयमपि खलु रौद्राः राक्षसोग्रस्वभावाः।
घटोत्कचः – शान्तम् पापम् शान्तम् पापम्। राक्षसेभ्योऽपि भवन्त एव क्रूरतराः।
न तु जतुगृहे सुप्तान् भातून् दहन्ति निशाचराः। शिरसि न तथा भ्रातुः पत्नीं स्पृशन्ति निशाचराः॥
26. चाणक्यः – भोः श्रेष्ठिन्! अपि कदाचित् चन्द्रगुप्तस्य दोषान् पूर्ववृत्तेः नन्दस्य गुणान् अधुना स्मरन्ति प्रकृतयः?

- ચન્દનદાસ: - શાન્તં પાપમ્। શારદનિશાસમુદ્ગતેન
પૂર્ણિમાચન્દ્રેણ અધિકં નન્દન્તિ પ્રકૃતયઃ।
ચાળક્ય: - ભો: શ્રેષ્ઠિન્! પ્રીતાભ્ય: પ્રકૃતિભ્ય:
પ્રતિપ્રિયમિચ્છન્તિ પ્રકૃતય: (રાજાન:)।
ચન્દનદાસ: - આજ્ઞાપયતુ આર્ય:। કિં કિયત્ ચ અર્થજાતમ્
અસ્માજ્જનાદિષ્યતે ?

અધોદત્તાનિ વાક્યાનિ ક: વદતિ ઇતિ લિખત -
(કૌ અપિ દ્વૌ) 2
(નીચે આપેલાં વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો :)
(ગમે તે બે)

'અ'	'બ'
27. મર્પયતુ ભવાન્। મદ્વચનાવગન્તા ભવ।	(1) ચન્દનદાસ: (2) ધૃતરાષ્ટ્ર:
28. અથ કિમ્। સત્યં મયૂર:।	(3) શાણ્ડિલ્ય:
29. અત્યાદર: શઙ્કનીય:।	(4) પરિવ્રાજક:

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત -
(કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો :)
(ગમે તે બે)

30. ઘટોત્કચ દુર્યોધનને રાક્ષસથી પણ વધારે ક્રૂર શા માટે
કહે છે ?
31. શાંડિલ્યે કરેલું ઉદ્યાનનું વર્ણન લખો.
32. કયા મનુષ્યને પથ્થર સાથે સરખાવવામાં આવ્યો છે ?

અધોદત્તયો: વિષયયો: ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણી લિખત -
(કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંક નોંધ લખો :)
(ગમે તે બે)

33. પરિવ્રાજક:
34. ઘટોત્કચનું પાત્રાલેખન
35. પ્રકાશમ્

કોષ્ટગતપદાનિ પ્રયુજ્ય સંસ્કૃતવાક્યાનિ રચયત -
(કૌ અપિ દ્વૌ) 2
(કૌંસમાં આપેલાં પદોનો ઉપયોગ કરી સંસ્કૃત વાક્યો
બનાવો :) (ગમે તે બે)

36. આપણાં ત્રણ કર્તવ્યો છે. (અસ્મદ્ ત્રિ કર્તવ્ય અસ્)
37. હું આભારી થયો છું. (અસ્મદ્ અનુ + ગ્રહ અસ્)
38. અમે દૂતને હાશનારા નથી. (અસ્મદ્ દૂતઘાતક ન)

વિભાગ: D

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં સૂચનાનુસારમ્ ઉત્તરાણિ લિખત -
નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સૂચનાનુસાર ઉત્તર લખો :

39. 'સમર:' શબ્દસ્ય સમાનાર્થકં શબ્દમ્ અધોદત્તેભ્ય: વિકલ્પેભ્ય:
ચિત્વા લિખત - 1
નિદાઘ:, કલ્યાણમ્, યુદ્ધમ્
40. 'બાલ:' શબ્દસ્ય વિરુદ્ધાર્થકં શબ્દમ્ અધોદત્તેભ્ય: વિકલ્પેભ્ય:
ચિત્વા લિખત - 1
યુવા, સ્થવિર:, શિશુ:
41. અધોદત્તેભ્ય: ક્રિયાપદેભ્ય: વર્તમાનકાલસ્ય ઉત્તમપુરુષસ્ય
એકવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત - 1
ભજતે, ભજે, ભજસે
42. અધોદત્તેભ્ય: ક્રિયાપદેભ્ય: સામાન્યભવિષ્યકાલસ્ય
ઉત્તમપુરુષસ્ય બહુચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત - 1
ભવિષ્યાવ:, ભવિષ્યામિ, ભવિષ્યામ:
43. અધોદત્તેભ્ય: ક્રિયાપદેભ્ય: આજ્ઞાર્થસ્ય અન્યપુરુષસ્ય
દ્વિવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત - 1
ગચ્છતામ્, ગચ્છ, ગચ્છાનિ
44. અધોદત્તેભ્ય: ક્રિયાપદેભ્ય: વિધ્યર્થસ્ય અન્યપુરુષસ્ય
એકવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત - 1
સમાચરેત્, સમાચરેતામ્, સમાચરેયુ:
45. અધોદત્તેભ્ય: વાક્યેભ્ય: 'સ્મ' પ્રયોગયુક્તં શુદ્ધં વાક્યં ચિત્વા
લિખત - 1
સૂર્ય: અસ્તમ્ અગચ્છત્।
(ક) સૂર્ય: અસ્તં ગચ્છન્તિ સ્મ।
(ખ) સૂર્ય: અસ્તં ગચ્છતિ સ્મ।
(ગ) સૂર્ય: અસ્તમ્ ગચ્છતિ સ્મ।
46. અધોદત્તેભ્ય: નામરૂપેભ્ય: પઞ્ચમી વિભક્તે: એકવચનસ્ય
રૂપં ચિત્વા લિખત - 1
લોકાત્, લોકસ્ય, લોકેભ્ય:
47. અધોદત્તેભ્ય: નામરૂપેભ્ય: સપ્તમી વિભક્તે: એકવચનસ્ય
રૂપં ચિત્વા લિખત - 1
ભાર્યામ્, ભાર્યયા, ભાર્યાયામ્
48. ઉપપદવિભક્તે: પ્રયોગં કૃત્વા રિક્તસ્થાનં પૂરયત - 1
..... વિના વિદ્યા ન પ્રાપ્યતે।
(પઠનસ્ય, પઠને, પઠનેન)

49. प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत – 1
गमनमार्गे विघ्नाः भवन्ति।

(चत्वारः, चतस्रः, चत्वारि)

50. रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं लिखत – 1
त्वं पितामहं द्रष्टुम् आशया स्वर्गम् अभिगतः असि।

(विध्यर्थ कृदन्तम्, कर्तरि भूतकृदन्तम्, हेत्वर्थ कृदन्तम्)

51. अधोदत्तस्य पदस्य सन्धिविच्छेदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1

अपूर्वोऽयम्

(अपूर्वः + अयम्, अपूर्वः + आयम्, अपूर्वो + अयम्)

52. अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1

सर्वदा + एव

(सर्वदेव, सर्वदैव, सर्वाःएव)

53. अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समासप्रकारौ दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 2

(1) धवलकेशः (कर्मधारय, बहुव्रीहि, तृतीया तत्पुरुष)

(2) सहर्षम्

(अव्ययीभाव, समाहार द्वन्द्व, षष्ठी तत्पुरुष)

विभाग: E

54. अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण पुनः स्थापयत – 4

(नीचे आपेलां वाक्योने कथानकना क्रमानुसार गोठवीने इरीथी लपोः)

(1) 'भो वञ्चक! त्वं मिथ्या वदसि।'

(2) "निर्जीवानां पात्राणां मरणं कथं सम्भवति?"

(3) पूर्वं जातानि पात्राणि भवतः गृहे विलसन्ति।

(4) वित्तदासः कोपाविष्टः सन् अकथयत् "एवं कथं भवेत्।"

55. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत – 4

(नीचे आपेलां गद्यखण्डं वांथीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृत भाषायां लपोः)

धारादेशे भोजः नाम नृपतिः। स सर्वदा सर्वथा प्रजाः रक्षति। कदाचित् कस्यचित् कुम्भकारस्य भार्या राजगृहं

गच्छति द्वारपालं वदति च, "हे द्वारपाल, अहं भूपस्य समीपं गमनाय तस्य च दर्शनाय अत्र आगच्छम्" इति। द्वारपालः पृच्छति, "किं प्रयोजनं नृपस्य दर्शनेन?" इति। सा अकथयत्, "तत् अहम् नृपस्य अग्रे एव भाषे" इति।

प्रश्नाः – (1) धारानगरे किं नाम नृपतिः?

(2) भोजः सर्वदा किं करोति?

(3) कदाचित् कस्यचित् तस्य समीपे का गच्छति?

(4) सा द्वारपालं किं वदति?

कर्त्रा सह कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत – (कौ अपि द्वौ) 2
कर्ता साथे योग्य कृति जेठो : (गमे ते थ)

'अ'	'ब'
56. रामायणम्	(1) महर्षिः व्यासः
57. हर्षचरितम्	(2) महर्षिः वाल्मीकिः
58. श्रीमद्भगवद्गीता	(3) बाणभट्टः

रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः लिखत – (कानि अपि त्रीणि) 3

(रेखांकित पदोने शुद्ध करीने गद्यखण्ड इरीथी लपोः) (गमे ते त्रण)

59. एकदा सिद्धराजः विचारपथं आरूढः। सः अचिन्तयत्, 'मालवविजयेन अहम् धनस्य स्वामित्वं प्राप्तवान् तस्य ग्रंथागारः अपि मया प्राप्तः। परंतु भोजव्याकरणेन भोजस्य यादृशी कीर्तिर्वर्तते तादृशी कीर्तिर्मया न प्राप्ता।'

अधोदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत – (कोऽपि एकः) 3

नीचे आपेलां श्लोकनो गुजराती भाषायां अनुवाद करीने अर्थविस्तार करो : (गमे ते अंक)

60. यथा चतुर्भिः कनकं परीक्ष्यते निघर्षणच्छेदनतापताडनैः। तथा चतुर्भिः पुरुषः परीक्ष्यते श्रुतेन शीलेन गुणेन कर्मणा।।

61. कर्मण्येवाधिकारस्ते मा फलेषु कदाचन।
मा कर्मफलहेतुर्भूः मा ते सङ्गोऽस्त्वकर्मणि।।

प्रश्नपत्र 3

समय : 3 क्लॉक]

[कुल गुण : 80

सूचनाओ : प्रश्नपत्र 1 मुजब.

विभाग: A

अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (कोऽपि एकः) 4
(नीचे आपेला गद्यखंडनो गुजराती भाषामां अनुवाद करो:) (गमे ते अंक)

1. पुरा एकस्मिन् जलाशये अनागतविधाता, प्रत्युत्पन्नमतिः यद्भविष्यश्चेति त्रयो मत्स्याः वसन्ति स्म। अथ कदाचित् तं जलाशयं दृष्ट्वा धीवरैः उक्तम् – “अहो बहुमत्स्योऽयं ह्रदः। कदाचिद् अपि न अस्माभिः अन्वेपितः। तदद्य आहारवृत्तिः सञ्जाता। श्वः अत्रागम्य मत्स्यकूर्मादयो व्यापादयितव्याः इति निश्चयः।”
2. एकदा सिद्धराजः विचारपथम् आरूढः। सः अचिन्तयत्, ‘मालवविजयेन अहं धनस्य स्वामित्वं प्राप्तवान्। तस्य ग्रन्थागारः अपि मया प्राप्तः। परन्तु भोजव्याकरणेन भोजस्य यादृशी कीर्तिर्वर्तते तादृशी कीर्तिर्मया न प्राप्ता। अतः एतादृशं किमपि करणीयं येन मदीया कीर्तिरपि तादृशी भवेत् यादृशी भोजस्यास्ति।’

अधोदत्तानां संस्कृतप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत – (कौ अपि द्वौ) 2
(नीचे आपेला संस्कृत प्रश्नोना उत्तर विकल्पमांथी शोधीने संस्कृतमां लभो:) (गमे ते अंक)

3. बुद्धिमती कन्या शालीन् कुत्र तप्तवती? (अग्नौ / आतपे)
4. वृत्तमुक्ता चित्तवृत्तिः कीदृशी इव? (हारयष्टिः / दुष्टबुद्धिः)
5. लोष्टः कस्य विकारः वर्तते? (ज्योतिषः / पृथिव्याः)

अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत – (कौ अपि द्वौ) 4
(नीचे आपेला प्रश्नोना उत्तर गुजराती भाषामां लभो:) (गमे ते अंक)

6. ‘आवर्तपात’ नामना विघ्नने समजावो.
7. दूर्वासाम्ने कोने शाप आप्णो? शा माटे?
8. मालवविजयथी जयसिंहने शुं शुं प्राप्त थयुं उत्तुं?

अधोदत्तस्य विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणीं लिखत – (कोऽपि एकः) 2
(नीचे आपेला विषय उपर टूंक नोंध लभो:) (गमे ते अंक)

9. अनागतविधाता नामनी माछली.
10. आधुनिक युद्ध अने मलाभारतकालीन युद्ध वध्येनो तझापत

11. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत – 4
(नीचे आपेलो गद्यखंड वांथीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृत भाषामां लभो:)

काञ्चीनगरे शक्तिकुमारो नाम एकः श्रेष्ठिपुत्रः प्रतिवसति स्म। स यदा स्वकीयस्य जीवनस्य द्वाविंशतितमे वर्षे प्रविष्टस्तदा चिन्तामापन्नः – नास्ति दारविहीनानाम् अननुरूपगुणदाराणां च सुखम्। तत्कथं गुणवर्ती भार्याम् अहं विन्देयमिति। ततः स प्रभूतं विचार्य वस्त्रान्ते पिनद्धशालिः दारग्रहणाय विविधान् देशान् अभ्रमत्।

- प्रश्नाः – (1) श्रेष्ठिपुत्रः शक्तिकुमारः कुत्र प्रतिवसति स्म?
(2) कस्मिन् वर्षे प्रविष्टः शक्तिकुमारः चिन्तामापन्नः?
(3) श्रेष्ठिपुत्रः कीदृशः किमर्थं च देशम् अभ्रमत्?
(4) शक्तिकुमारः कीदृशीं भार्यां प्राप्तुम् ऐच्छत्?

विभाग: B

अधोदत्तस्य पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (कोऽपि एकः) 4
(नीचे आपेला पद्यखंडनो गुजराती भाषामां अनुवाद करो:) (गमे ते अंक)

12. प्रविचार्योत्तरं देयं सहसा न वदेः क्वचित्।
शत्रोरपि गुणाः ग्राह्या दोषास्त्याज्याः गुरोरपि।।
ध्येयं सनातनं ब्रह्म हेयं दुःखमनागतम्।
कायिकं सुखमादेयं विधेयं जनसेवनम्।।

13. शिक्षा क्षयं गच्छति कालपर्ययात्
सुबद्धमूलाः निपतन्ति पादपाः।
जलं जलस्थानगतं च शुष्यति
हुतं च दत्तं च तथैव तिष्ठति।।

अधोदत्तानां संस्कृतप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत – (कौ अपि द्वौ) 2
(नीचे आपेला संस्कृत प्रश्नोना उत्तर विकल्पोमांथी शोधीने संस्कृतमां लभो:) (गमे ते अंक)

14. सर्वे कीदृशाः भवन्तु? (बलिनः / सुखिनः)
15. अजः नित्यः शाश्वतः पुराणः कः? (आत्मा / देहः)
16. सुखं कदा शोभते? (दुःखानि अनुभूय / सुखानि अनुभूय)

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં
લિખત - (કોઽપિ ત્રયઃ) 6
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં
લખો :) (ગમે તે ત્રણ)

17. પતિ પ્રત્યે પત્નીએ કેવી વાણી ઉચ્ચારવી જોઈએ?
18. ભક્ત પોતાના કયા કયા સ્વજનને છોડીને માતાને
પોતાની એકમાત્ર ગતિ માને છે?
19. જટાયુ પાસે કયાં આયુધો હતાં?
20. આત્માના ગુણ અને દોષની બાબતમાં કવિ શું કહે છે?

શ્લોકપૂર્તિ કરુત - (કૌ અપિ દ્વાૌ) 4
(શ્લોક પૂર્ણ કરો :) (ગમે તે બે)

21. સં ગચ્છધ્વં ઉપાસતે।
22. વિવાદે વિપાદે ત્વમેકા ભવાનિ।
23. જાતસ્ય હિ શોચિતુમર્હસિ।

વિભાગ: C

અધોદત્તસ્ય નાટ્યખણ્ડસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્ અનુવાદ
કુરુત - (કોઽપિ એકઃ) 4
(નીચે આપેલા નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ
કરો :) (ગમે તે એક)

24. દુર્યોધનઃ - દૂતઃ ખલુ ભવાન્ પ્રાપ્તો ન ત્વં યુદ્ધાર્થમાગતઃ।
ગૃહીત્વા ગચ્છ સન્દેશં ન વયં દૂતઘાતકાઃ।।
ઘટોત્કચઃ - (સરોષમ્) કિં દૂત ઇતિ માં પ્રઘર્ષયસિ। મા
તાવત્ ભો। ન દૂતોઽહમ્। પ્રહરધ્વં સમાહતાઃ।
(સર્વે ઉત્તિષ્ઠન્તિ)
ધૃતરાષ્ટ્રઃ - પૌત્ર। ઘટોત્કચ। મર્ષયતુ ભવાન્। મદ્વચનાવગન્તા
ભવ।
25. શાણ્ડિલ્યઃ - અવિધા! દાસ્યાઃ પુત્રો વ્યાઘ્રો મદ્ભયેન
મયૂરરૂપં ગૃહીત્વા પલાયતે! હી હી!
ચમ્પક-કદમ્બ-સપ્તપર્ણ-ચન્દન-તગર-ખદિર-
કદલીસમવકીર્ણ માલતી-લતા-મણ્ડપ-
મણ્ડિતં સુખાવહમહો રમણીયં ખલુ ઇદમ્
ઉદ્દાનમ્।
પરિવ્રાજકઃ - મૂર્ખ! ક્ષણે ક્ષણે ક્ષીયમાણે શરીરે કિં તે
રમણીયમ્। આગચ્છ વત્સ! પઠ તાવત્।
શાણ્ડિલ્યઃ - ન તાવત્ પઠિષ્યામિ।
26. ચન્દનદાસઃ - આર્ય, કિં મે ભયં દર્શયતિ ભવાન્। સન્તમપિ
ગેહે અમાત્યરાક્ષસસ્ય ગૃહજનં ન સમર્પયામિ,
કિં પુનઃ અસન્તમ્।
ચાણક્યઃ - ચન્દનદાસ, એષ એવ તે નિશ્ચયઃ।

ચન્દનદાસઃ - બાદમ્, એષ મે સ્થિરઃ નિશ્ચયઃ।
ચાણક્યઃ - (સ્વગતમ્) સાધુ ચન્દનદાસ! સાધુ।
સુલભેષ્વર્થલાભેષુ પરસંવેદને જનઃ।
ક ઇદં દુષ્કરં કુર્યાત્ ઇદાનીં શિબિના વિના।

અધોદત્તાનિ વાક્યાનિ કઃ વદતિ ઇતિ લિખત -
(કૌ અપિ દ્વાૌ) 2
(નીચે આપેલાં વાક્યો કોણ બોલે છે તે લખો :)
(ગમે તે બે)

'અ'	'બ'
27. 'કાનિ કાનિ તાનિ ત્રિવિધાનિ કાર્યાણિ।'	(1) ચન્દનદાસઃ (2) દુર્યોધનઃ
28. કઃ પુનઃ અધન્યો નૃપતેઃ વિરુદ્ધમાચરતિ।	(3) સુનીતઃ (4) પુનીતઃ
29. વયમપિ ખલુ રૌદ્રાઃ રાક્ષસોગ્રસ્વભાવાઃ	

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત -
(કૌ અપિ દ્વાૌ) 4
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો :)
(ગમે તે બે)

30. યાશક્યના મતાનુસાર નંદના અને ચંદ્રગુપ્તના રાજ્યમાં
શો ફરક છે?
31. દુર્ઘટનાના સાક્ષી કોણ કોણ બને છે?
32. ઘટોત્કચ દુર્યોધનને રાક્ષસથી પણ વધારે કૂર શા માટે
કહે છે?
અધોદત્તયોઃ વિષયયોઃ ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણી લિખત -
(કૌ અપિ દ્વાૌ) 4
(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંક નોંધ લખો :) (ગમે તે બે)
33. દુર્ઘટનાના સાક્ષી બનેલા માણસનું બીજું કર્તવ્ય
34. અમાત્ય રાક્ષસ
35. કુરુકુળનો દીપક અભિમન્યુ

કોષ્ટગતપદાનિ પ્રયુજ્ય સંસ્કૃતવાક્યાનિ રચયત -
(કૌ અપિ દ્વાૌ) 2
(કોંસમાં આપેલાં પદોનો ઉપયોગ કરી સંસ્કૃત વાક્યો
બનાવો :) (ગમે તે બે)

36. ધૃતરાષ્ટ્ર કૌરવોના પિતા હતા.
(ધૃતરાષ્ટ્ર કૌરવ જનક અસ્)
37. પથ્થરો અચેતન હોય છે. (પ્રસ્તર અચેતન મ્)
38. તાણખલાઓનો આગ સાથે વિરોધ કેવો?
(કિમ્ ત્ણઃ અગ્નિ સહ વિરોધ)

विभाग: D

अधोदत्तानां प्रश्नानां सूचनानुसारम् उत्तराणि लिखत –
(नीचे आपेक्षा प्रश्नोना सूचनानुसार उत्तर लभो :)

39. 'लीला' शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
हेला, गिरिः, बाला
40. 'परिहार्यः' शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
नूतनः, अपरिहार्यः, अमर्षः
41. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः वर्तमानकालस्य मध्यमपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
भजन्ते, भजेथे, भजध्वे
42. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः सामान्यभविष्यकालस्य उत्तमपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
यच्छामि, दास्यामि, यच्छेयम्
43. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः आज्ञार्थं अन्यपुरुषस्य द्विवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
निवर्तयतु, निवर्तयन्ताम्, निवर्तयेताम्
44. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः विध्यर्थ-अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
नयेत्, नयेताम्, नयेयुः
45. अधोदत्तेभ्यः वाक्येभ्यः 'स्म' प्रयोगयुक्तं शुद्धं वाक्यं चित्वा लिखत – 1
घटोत्कचः दूतः आसीत्।
(क) घटोत्कचः दूतः आसीत् स्म।
(ख) घटोत्कचः दूतः स्तः स्म।
(ग) घटोत्कचः दूतः अस्ति स्म।
46. अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः चतुर्थी विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
हितेन, हिताय, हितेभ्यः
47. अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः तृतीया विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
छायया, छायाभिः, छायायै
48. उपपदविभक्तेः प्रयोगः कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत – 1
आकारेण कश्चित् कृशः सह न तिष्ठति।
(कृशाय, कृशेन, कृशस्य)
49. प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत – 1
त्वं पदानि निष्क्रम्य शौचार्थं गच्छ।
(शतम्, शतानि, सप्तशतम्)
50. रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं लिखत – 1
तत् अधिकं शोचनीयम् अस्ति।
(सम्बन्धक भूतकृदन्तम्, विध्यर्थ कर्मणि कृदन्तम्, कर्तारि भूतकृदन्तम्)

51. अधोदत्तस्य पदस्य सन्धिविच्छेदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
अपवर्गप्रदास्तु
(अपवर्गः + प्रदा + अस्तु, अपवर्गप्रदा + अस्तु, अपवर्गप्रदे + अस्तु)
52. अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
अर्जुनः + अपि
(अर्जुनाऽपि, अर्जुनोऽपि, अर्जुनोऽपि)
53. अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समासप्रकारौ दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 2
(1) संयतेन्द्रियः (कर्मधारय, मध्यमपदलोपी, बहुव्रीहि)
(2) जनसमूहम् (षष्ठी तत्पुरुष, पञ्चमी तत्पुरुष, समाहार द्वन्द्व)

विभाग: E

54. अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण पुनः स्थापयत – 4
(नीचे आपेक्षां वाक्योने कथानकना क्रमानुसार गोठवीने इरीथी लभो :)
(1) कूटनाथः अकथयत् "मित्र! यानि पात्राणि भवता दत्तानि तानि मम गृहे रात्रौ प्रसूतानि।
(2) प्रातिवेशिकधर्मभावेन वित्तदासः कूटनाथाय पात्राणि प्रायच्छत्।
(3) अपत्यरूपेण नूतनानि पात्राणि सम्प्राप्य वित्तदासः प्रसन्नः जातः।
(4) पात्रोपयोगावसाने कूटनाथः पात्राणि प्रत्यर्पयितुं वित्तदासस्य गृहमगच्छत्।
55. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत – 4
(नीचे आपेक्षां गद्यखण्डं वांशीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृत भाषायां लभो :)
उत्तानपादो नाम नृपतिः मनोः वंशे जातः। सुनीतिः सुरचिश्च तस्य भार्ये। तयोः एकैकः पुत्रः। सुनीत्याः पुत्रः ध्रुवः, सुरच्याः सुतः उत्तमः। भूपः सुरच्याम् अधिकम् अस्निह्यत्। सुरचिः ध्रुवाय सततम् अद्रुह्यत्। एकदा उत्तमः स्वपितुः अङ्कमारोहति स्म। तस्मिन् समये ध्रुवः अपि तत्र उपागच्छत्। तं दृष्ट्वा सुरचिः कोपात् वदति स्म, "मम पुत्रः उत्तमः भूपतेः प्रियः।"
प्रश्नाः – (1) मनोः वंशे कः नाम नृपतिः जातः?
(2) नृपतेः भार्ययोः के नाम आसीत्?
(3) सुरचिः कस्मै अद्रुह्यत्?
(4) उत्तमः कुत्र आरोहति स्म?

कर्त्रा सह कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत – (कौ अपि द्वौ) 2
(कर्ता साथे योग्य कृति जोडो :) (गमे ते अं)

'अ'	'ब'
56. कालिदासः	(1) मुद्राराक्षसम्
57. विशाखदत्तः	(2) जर्नार्दनस्य पश्चिमः सन्देशः
58. महाकविः भासः	(3) मालविकाग्निमित्रम्

रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः
लिखत – (कानि अपि त्रीणि) 3
(रेखांकित पदोने शुद्ध करीने गद्यखंड इरीथी लभो :)
(गमे ते त्रश)

59. सम्सारे विविधाः पदार्थाः सन्ति। तद्यथा, स्वर्ण-लौहादयो

धातव वट-खदिरादयो वृक्षाः, गो-घोटकादयः पशवः च।
एषु पुनः प्रत्येकं अपि पदार्थाः भिन्नाः भिन्नाः भवन्ति।

अधोदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कृत्वा
अर्थविस्तारं कुरुत – (कोऽपि एकः) 3
(नीये आपेला श्लोकनो गुजराती भाषामां अनुवाद
करीने अर्थविस्तार करो :) (गमे ते अंक)

60. सेवितव्यो महावृक्षः फलच्छाया-समन्वितः।
यदि दैवात्फलं नास्ति छाया केन निवार्यते।।
61. यथा नयति कैलासं नगं गानसरस्वती।
तथा नयति कैलासं न गङ्गा न सरस्वती।।

प्रश्नपत्र 4

समय : 3 कलाक]

[कुल गुण : 80

सूचनाओ : प्रश्नपत्र 1 भुजभ.

विभाग: A

अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं
कुरुत – (कोऽपि एकः) 4
(नीये आपेला गद्यखंडनो गुजराती भाषामां अनुवाद
करो :) (गमे ते अंक)

1. मध्ये मध्ये सा भोज्यादीनां विविधानां पदार्थानां वर्णनं
कृत्वा अतिथेः भोजनरुचिमपि अवर्धयत्। भुक्ते तु तस्मिन्
अतिथौ तया ताम्बूलस्यापि व्यवस्था कृता। एवं स्वकीयया
गुणसम्पदा प्रस्थपरिमितेन धान्येन विविधानि व्यञ्जनानि
विरचितवतीं कन्यां प्रति समाकृष्टः शक्तिकुमारः विवाहस्य
प्रस्तावं कृतवान्। कन्यया स्वीकृते प्रस्तावे तां विधिवदुपयम्य
स्वनगरमनयत्।
2. समाजेषु समाशेषु समवायेषु चास्यताम् इत्युक्ते नैव
कृशाः कृशैः सहासते, न पाण्डवः पाण्डुभिः। येषामेव
किंचिदर्थकृतमान्तर्यं तैरेव सहासते। अर्थात् सामाजिके
व्यवहारे भोजनार्थं निमन्त्रिताः जनाः आकारतः प्रकारतश्च
भिन्नाः भिन्नाः भवन्ति। परन्तु यदा तेषां भोजनविधौ
प्रवृत्तिः भवति, तदा ते स्वकीयम् आन्तरिकं समानत्वं
पश्यन्तः परस्परं निकटासनाः भवन्ति।

अधोदत्तानां संस्कृतप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः
चित्वा संस्कृते लिखत – (कौ अपि द्वौ) 2
(नीये आपेला संस्कृत प्रश्नोना उत्तर विकल्पमांथी
शोधीने संस्कृतमां लभो :) (गमे ते अं)

3. कः मत्स्यः धीवरैः व्यापादितः?

(यद्भविष्यः / प्रत्युत्पन्नमतिः)

4. तुपान् विक्रीय धात्री किम् आनीतवती? (घृतं / काष्ठानि)
5. भोजस्य कीर्तिः केन आसीत्?
(भोजव्याकरणेन / सिद्धहैमव्याकरणेन)

अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत –
(कौ अपि द्वौ) 4
(नीये आपेला प्रश्नोना उत्तर गुजराती भाषामां लभो :)
(गमे ते अं)

6. दुर्वासानां जटावलकल कोना जेवां छे? शा माटे?
7. सायुं सुभ भेणववा माटे कोण योग्य नथी?
8. सञ्जवोमां स्वाभाविक सादृश्य कया कारणथी छोय छे?

अधोदत्तस्य विषयस्य उपरि संक्षेपेण टिप्पणीं लिखत –
(कोऽपि एकः) 2
(नीये आपेला विषय उपर टूंक नोंध लभो :)
(गमे ते अंक)

9. 'यद्भविष्यो विनश्यति' वातांनो भोध
10. कोधनी शारीरिक असरो
11. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि
संस्कृतभाषायां लिखत – 4
(नीये आपेला गद्यखंड वांथीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृत
भाषामां लभो :)

अस्ति वित्तदासो नाम प्रभूतलोभः समृद्धः कश्चित्
वणिगजनः। तस्य कूटनाथाभिधः वैश्यः प्रातिवेशिकः आसीत्।
एकदा कूटनाथेन चिन्तितं यदयं वित्तदासः धनिकोऽपि लुब्धो
वर्तते। अतः केनापि उपायेन मया असौ वञ्चनीयः। एवं
विचार्य सः कूटनाथः एकदा वित्तदासस्य गृहमुपगम्य

अकथयत्, “भोः श्रेष्ठिन्, अस्माकं बहवः कुटुम्बिजनाः श्वः अतिथयः भविष्यन्ति। तेषामर्थे भोजनादिनिर्माणाय कानिचित् पात्राणि कृपया मह्यं यच्छतु।”

- प्रश्नाः – (1) वित्तदासः कीदृशः अस्ति?
 (2) वित्तदासस्य प्रातिवेशिकः कः आसीत्?
 (3) एकदा कूटनाथेन केन चिन्तितम्?
 (4) कूटनाथः कस्य गृहम् अगच्छत्?

विभागः B

अधोदत्तस्य पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (कोऽपि एकः) 4
 (नीचे आपेक्षा पद्यखण्डस्य गुजराती भाषायां अनुवाद करोः) (गमे ते अंक)

12. पाठशालां समं मित्रैः गच्छ पाठं तथा पठ।
 एवं समादिशत् पुत्रं तातः पुत्रहिते रतः॥
 त्यज दुर्जनसंसर्गं भज साधुसमागमम्।
 कुरु पुण्यमहोरात्रं स्मर नाम हरेः सदा॥
13. ततः पर्वतशृङ्गाभः तीक्ष्णतुण्डः खगोत्तमः।
 वनस्पतिगतः श्रीमान् व्याजहार शुभां गिराम्॥
 यत् कृत्वा न भवेद् धर्मो न कीर्तिः न यशो ध्रुवम्।
 शरीरस्य च भवेत् खेदः कस्तत् कर्म समाचरेत्॥

अधोदत्तानां संस्कृतप्रश्नानाम् उत्तराणि विकल्पेभ्यः चित्वा संस्कृते लिखत – (कौ अपि द्वौ) 2
 (नीचे आपेक्षा संस्कृत प्रश्नोन्ना उत्तर विकल्पोभांशी शोधीने संस्कृतभां लभोः) (गमे ते अंक)

14. कस्य मूर्तिः पवर्गरचिता अस्ति? (शिवस्य / रामस्य)
 15. मूढः जनः कीदृशः भवति?
 (स्वप्रत्ययनेयबुद्धिः / परप्रत्ययनेयबुद्धिः)
 16. कः ज्ञानं लभते? (श्रद्धावान् / गुणवान्)

अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत – (कोऽपि त्रयः) 6
 (नीचे आपेक्षा प्रश्नोन्ना उत्तर गुजराती भाषायां लभोः) (गमे ते अंक)

17. ऋषि अधां माटे शी आशा व्यक्त करे छे?
 18. ‘अनाथो दरिद्रो’ श्लोकभां लभत पोताने माटे कथां विशेषणो वापरे छे?
 19. रावण कथं रीते धरती पर पञ्चो?
 20. कथं पण व्यक्ति बहुवीरि डेवी रीते लनी शके छे?

श्लोकपूर्ति कुरुत – (कौ अपि द्वौ) 4
 (श्लोक पूर्ण करोः) (गमे ते अंक)

21. अनाथो दरिद्रो त्वमेका भवानि॥
 22. जातस्य हि शोचितुमर्हसि॥
 23. सर्वे भवन्तु भवेत्॥

विभागः C

अधोदत्तस्य नाट्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत – (कोऽपि एकः) 4
 (नीचे आपेक्षा नाट्यखण्डस्य गुजराती भाषायां अनुवाद करोः) (गमे ते अंक)

24. धृतराष्ट्रः – एहि एहि पुत्र!
 घटोत्कचः – अहो कल्याणः खलु अत्रभवान्। कल्याणानां प्रसूतिं पितामहमाह भगवान् चक्रायुधः।
 धृतराष्ट्रः – (आसनात् उत्थाय) किमाज्ञापयति भगवान् चक्रायुधः।
 घटोत्कचः – न न न। आसनस्थेन एव भवता श्रोतव्यो जनार्दनस्य सन्देशः।
 धृतराष्ट्रः – यदाज्ञापयति भगवान् चक्रायुधः। (उपविशति।)
25. चाणक्यः – भोः श्रेष्ठिन्। चन्द्रगुप्तस्य राज्ये अपरिग्रहः छलानाम्। तत् समर्पयितव्यः राक्षसस्य गृहजनः। अच्छलेन भवितव्यम् भवता।
 चन्दनदासः – आर्य! ननु विज्ञापयामि, तस्मिन् समये आसीत् मम गृहे अमात्यराक्षसस्य गृहजनः।
 चाणक्यः – अथ इदानीं क्व गतः।
 चन्दनदासः – न जानामि कुत्र गतः।

26. पुनीतः – द्वितीयं कार्यं तु कर्तव्यस्य निर्वाहः। दुर्घटनाग्रस्तः जनः सद्यः एव औषधालयश्रितः करणीयः भवति येन तस्य उचितः उपचारः स्यात्। तत्र सङ्गत्य कदाचित् तस्मै रक्तस्य आवश्यकता भवति चेत्, स्वकीयं रक्तमपि तस्मै दातव्यं भवति। तस्य परिवारे सूचना दातव्या भवति येन तस्य परिवारजनः औषधालयमागत्य तस्य विशेषः सहायो भवेत्। दुर्घटनायाः साक्षिणः मनुष्यस्य एतादृशं कर्तव्यम् सर्वैः मनुष्यैः अस्य कर्तव्यस्य निर्वाहः करणीयः एव।
 सुनीतः – तृतीयं कार्यं किमस्ति, यत् घटनायाः साक्षी मनुष्यः आचरेत्?

अधोदत्तानि वाक्यानि कः वदति इति लिखत – (कौ अपि द्वौ) 2
 (नीचे आपेक्षां वाक्यो कोष बोले छे ते लभोः) (गमे ते अंक)

	‘अ’	‘ब’
27. प्रथमं कार्यम् अस्ति दुःखानुभूतिः।	(1) धृतराष्ट्रः	
28. अहं पृष्ठतः प्रविशामि।	(2) पुनीतः	
29. किमाज्ञापयति भगवान् चक्रायुधः।	(3) शाण्डिल्यः	
	(4) सुनीतः	

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં લિખત –
(કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો :)
(ગમે તે બે)

30. કયા મનુષ્યની પશુમાં ગણના થાય છે?
31. પઠનનો અર્થ કોણ ક્યારે સમજી શકે છે?
32. ચાણક્ય ચંદનદાસને કઈ રીતે ભય બતાવે છે?

અધોદત્તયોઃ વિષયયોઃ ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણીં લિખત –
(કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંક નોંધ લખો :)
(ગમે તે બે)

33. સાક્ષિભૂત મનુષ્યનું દ્વિતીય કર્તવ્ય
34. કુરુકુળનો દીપક અભિમન્યુ
35. પરિવ્રાજકઃ

કોષ્ટગતપદાનિ પ્રયુજ્ય સંસ્કૃતવાક્યાનિ રચયત –
(કૌ અપિ દ્વૌ) 2
(કોંસમાં આપેલાં પદોનો ઉપયોગ કરી સંસ્કૃત વાક્યો
બનાવો :) (ગમે તે બે)

36. અચેતન પદાર્થો તેમ જ રહે છે.
(અચેતન પદાર્થ તથૈવ સ્થા)
37. શાંડિલ્ય! ડરવાની જરૂર નથી.
(શાંડિલ્ય ન મી (કર્મણિ વિધ્યર્થકૃદન્ત))
38. શ્રીકૃષ્ણનો સંદેશ સાંભળવો જોઈએ.
(જનાર્દન સન્દેશ શ્રુ. વિ. + કૃ.)

વિભાગ: D

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં સૂચનાનુસારમ્ ઉત્તરાણિ લિખત –
નીચે આપેલા પ્રશ્નોના સૂચનાનુસાર ઉત્તર લખો :

39. 'વાલુકા' શબ્દસ્ય સમાનાર્થકં શબ્દમ્ અધોદત્તેભ્યઃ
વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા લિખત – 1
સિકતા, કુઠારઃ, વિસરઃ
40. 'રુષ્ટઃ' શબ્દસ્ય વિરુદ્ધાર્થકં શબ્દમ્ અધોદત્તેભ્યઃ વિકલ્પેભ્યઃ
ચિત્વા લિખત – 1
પતંગઃ, તુષ્ટઃ, અપ્રસન્નઃ
41. અધોદત્તેભ્યઃ ક્રિયાપદેભ્યઃ વર્તમાનકાલસ્ય ઉત્તમપુરુષસ્ય
બહુવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત – 1
મ્પ્રિયે, મ્પ્રિયાવહે, મ્પ્રિયામહે
42. અધોદત્તેભ્યઃ ક્રિયાપદેભ્યઃ સામાન્યભવિષ્યકાલસ્ય
અન્યપુરુષસ્ય દ્વિવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત – 1
કથયિષ્યતિ, કથયિષ્યતઃ, કથયિષ્યાવઃ

43. અધોદત્તેભ્યઃ ક્રિયાપદેભ્યઃ આજ્ઞાર્થ – અન્યપુરુષસ્ય
બહુવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત – 1
પત, પતન્તુ, પતતામ્
44. અધોદત્તેભ્યઃ ક્રિયાપદેભ્યઃ વિધ્યર્થસ્ય અન્યપુરુષસ્ય
એકવચનસ્ય રૂપં ચિત્વા લિખત – 1
લભેત, લભેયાતામ્, લભેરન્
45. અધોદત્તેભ્યઃ વાક્યેભ્યઃ 'સ્મ' પ્રયોગયુક્તં શુદ્ધં વાક્યં ચિત્વા
લિખત – 1
ગુરુઃ શિષ્યમ્ ઉપાદિશત્.
(ક) ગુરુઃ શિષ્યમ્ ઉપદિશતિ સ્મ.
(ખ) ગુરુઃ શિષ્યં ઉપદિશતઃ સ્મ.
(ગ) ગુરુઃ શિષ્યમ્ ઉપાદિશન્ સ્મ.
46. અધોદત્તેભ્યઃ નામરૂપેભ્યઃ પઞ્ચમી વિભક્તેઃ એકવચનસ્ય
રૂપં ચિત્વા લિખત – 1
શરીરાત્, શરીરે, શરીરયોઃ
47. અધોદત્તેભ્યઃ નામરૂપેભ્યઃ ષષ્ઠી વિભક્તેઃ બહુવચનસ્ય રૂપં
ચિત્વા લિખત – 1
ગઙ્ગાયાઃ, ગઙ્ગાપુ, ગઙ્ગાનામ્
48. ઉપપદવિભક્તેઃ પ્રયોગં કૃત્વા રિક્તસ્થાનં પૂરયત – 1
અનાગતવિધાતા સહ નિષ્ક્રાન્તઃ।
(પરિજનમ્, પરિજનાય, પરિજનેન)
49. પ્રકોષ્ટાત્ યુક્તં સંખ્યાપદં ચિત્વા રિક્તસ્થાનં પૂરયત – 1
સંસ્કૃતભાષાયાં વચનાનિ સન્તિ।
(ત્રયઃ, ત્રીણિ, તિસઃ)
50. રેખાઙ્કિતપદસ્ય કૃદન્તપ્રકારં લિખત – 1
અમાત્યરાક્ષસસ્ય ગૃહજનં સ્વગૃહમ્ અભિનીય રક્ષસિ।
(સમ્બન્ધક ભૂતકૃદન્તમ્, વર્તમાન કૃદન્તમ્, હેત્વર્થ કૃદન્તમ્)
51. અધોદત્તસ્ય પદસ્ય સન્ધિવિચ્છેદં દત્તેભ્યઃ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા
લિખત – 1
નિર્વહન્તોઽપિ
(નિર્વહન્તા + અપિ, નિર્વહન્તઃ + અપિ,
નિર્વહન્તસ્ય + અપિ)
52. અધોદત્તસ્ય સન્ધિયુક્તં પદં દત્તેભ્યઃ વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા
લિખત – 1
અત્ર + આગમ્ય
(અત્રાગમ્ય, અત્રોગમ્ય, અત્રેયાગમ્ય)
53. અધોદત્તયોઃ સામાસિકપદયોઃ સમાસપ્રકારૌ દત્તેભ્યઃ
વિકલ્પેભ્યઃ ચિત્વા લિખત – 2
(1) અકાર્યમ્ (કર્મધારય, સમાહાર દ્વન્દ્વ, નજ્ તત્પુરુષ)
(2) સશોકઃ (બહુવ્રીહિ, ઇતરેતર દ્વન્દ્વ, ષષ્ઠી તત્પુરુષ)

विभाग: E

54. अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण पुनः स्थापयत - 4

(नीचे आपेलां वाक्योने कथानकना क्रमानुसार गोठवीने इरी लभो :)

- (1) वस्तुतस्तु आहारादयः सेवनीयाः भवन्ति।
- (2) जीवने कीदृशाः विघ्नाः भवन्तीति शिष्यः अपृच्छत्।
- (3) सामाजिको व्यवहारः भाररूपो भवति।
- (4) अयं जलप्रवाहेण सह समुद्रं प्राप्स्यति।

55. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत - 4

(नीचे आपेला गद्यखंड वांशीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृत भाषामां लभो :)

अस्ति कस्मिंश्चिद् अधिष्ठाने सोमदत्तो नाम ब्राह्मणः। तस्य च प्राणप्रिया भार्या प्रतिदिनं कुटुम्बेन सह कलहम् अकरोत्। अतः सः ब्राह्मणः स्वकुटुम्बं परित्यज्य ब्राह्मण्या सह देशान्तरं गतः। अथ महाटवीमध्ये ब्राह्मण्या अभिहितम् - “नाथ, तृषा मां बाधते। तत् कुत्रापि जलम् अन्वेपय।” अथ ब्राह्मणः तस्याः वचनात् उदकं गृहीत्वा आगतः, किन्तु स्वपत्नीं मृताम् अपश्यत्। अथ स विलापम् अकरोत्।

- प्रश्नाः - (1) ब्राह्मणस्य नाम किम् आसीत्?
- (2) ब्राह्मणस्य भार्या प्रतिदिनं किम् अकरोत्?
 - (3) ब्राह्मणः स्वकुटुम्बं परित्यज्य ब्राह्मण्या सह कुत्र गतः?
 - (4) महाटवीमध्ये ब्राह्मण्या किम् अभिहितम्?

कर्त्रा सह कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत - (कौ अपि द्वौ)

2

(कर्ता साथे योग्य कृति जोडो :) (गमे ते थे)

‘अ’	‘ब’
56. पण्डितः विष्णु शर्मा	(1) मृच्छकटिकम्
57. महाकविः भवभूतिः	(2) पञ्चतन्त्रम्
58. शूद्रकः	(3) उत्तररामचरितम्

रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः लिखत - (कानि अपि त्रीणि) 3

(रेखांकित पदोने शुद्ध करीने गद्यखंड इरीथी लभो :) (गमे ते त्रण)

59. विक्रमस्य द्वादश्यां शताब्द्याम् सिद्धराजः जयसिंहः मालवविजयम् कृतवान्। विजयाननतरं जयसिंहः नृपतेः यशोवर्मणः सर्वं धनं गृहीत्वा अणहिलपुरं प्रत्यागतवान्। धनेन सह तत्रत्यः ग्रंथागारोऽपि तस्य हस्तगतो जातः।

अधोदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायां अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत - (कोऽपि एकः) 3

(नीचे आपेला श्लोकनो गुजराती भाषामां अनुवाद करीने अर्थविस्तार करो :) (गमे ते अंक)

60. श्रद्धावान् लभते ज्ञानं तत्परः संयतेन्द्रियः। ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरेणाधिगच्छति॥

61. सुखं हि दुःखान्यनुभूय शोभते
घनान्धकारेष्विव दीपदर्शनम्।
सुखान्तु यो याति नरो दरिद्रतां
धृतः शरीरेण मृतः स जीवति॥

प्रश्नपत्र 5

समय : 3 कलाक]

[कुल गुण : 80

सूचनाओ : प्रश्नपत्र 1 मुञ्जल.

विभाग: A

अधोदत्तस्य गद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत - (कोऽपि एकः) 4

(नीचे आपेला गद्यखंडनो गुजराती भाषामां अनुवाद करो :) (गमे ते अंक)

1. ततो यद्भवियेण उक्तम् - “धीवराणां वचनमात्रेण पितृपैतामहिकस्य जलाशयस्य त्यागः न युज्यते। यदि आयुःक्षयोऽस्ति तदा अन्यत्र गतानामपि मृत्युः भविष्यति एव।” उक्तं च -

“यदभावि न तद्भावि भावि चेन्न तदन्यथा।

इति चिन्ताविषध्नोऽयमगदः किं न पीयते॥”

2. कञ्चित्कालानन्तरं सः तृषामनुभूतवान्। अभ्यागतेन तेन अश्व एको याचितः। याचिताश्वोऽसौ अश्वमारुह्य जलं पातुं नगराद्बहिः स्थितमेकं परिचितपूर्वं सरोवरं गतवान्। तत्र यदा सः जलपानाय उद्यतो भवति, तदा कस्यचित् पुरुषस्य ध्वनिं श्रुतवान् - “महाशय, सगरम् इदं जलम्। अधुना अपेयमस्ति।” अर्जुनः साश्चर्यः तमदृष्टपूर्वं पुरुषं पृच्छति, “कथमिदं सगरं जलम्। प्रकृतिनिर्मिताः सरोवराः तु सर्वदैव पेयजलाः एव भवन्तीति।”

વિભાગ: B

- અધોદત્તાનાં સંસ્કૃતપ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ વિકલ્પેભ્યઃ
ચિત્વા સંસ્કૃતે લિખત – (કૌ અપિ દ્વૌ) 2
(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પોમાંથી
શોધીને સંસ્કૃતમાં લખો :) (ગમે તે બે)
3. કુપિતા બુદ્ધિઃ કિં ન પશ્યતિ? (આત્મદોષમ્ / પરદોષમ્)
4. ભોજેન વિરચિતં વ્યાકરણં કેન નામ્ના પ્રસિદ્ધમસ્તિ?
(ભટ્ટિકાવ્યમ્ / સરસ્વતીકળાભરણમ્)
5. કન્યા જલેન કાન્ પ્રક્ષાલિતવતી? (તળડુલાન્ / શાકાન્)
- અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં
લિખત – (કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં લખો :)
(ગમે તે બે)
6. સમુદ્ર સુધી જવામાં કાષ્ઠખંડને ક્યાં ક્યાં વિઘ્ન આવી શકે છે?
7. ધર્મ અને ક્રોધનું સાથે હોવું તે કોના સમાન છે?
8. હેમચંદ્રાચાર્યનો જન્મ ક્યાં અને ક્યારે થયો હતો?
- અધોદત્તસ્ય વિષયસ્ય ઉપરિ સંક્ષેપેણ ટિપ્પણીં
લિખત – (કોઽપિ એકઃ) 2
(નીચે આપેલા વિષય ઉપર ટૂંક નોંધ લખો :)
(ગમે તે એક)
9. સિદ્ધરાજ જયસિંહ
10. બ્રહ્માનો દુર્વાસાને ઠપકો
11. અધોદત્તં ગદ્યખંડં પઠિત્વા પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ
સંસ્કૃતભાષાયાં લિખત – 4
(નીચે આપેલો ગદ્યખંડ વાંચીને પ્રશ્નોના ઉત્તર સંસ્કૃત
ભાષામાં લખો :)
- તતઃ સ પ્રભૂતં વિચાર્ય વસ્ત્રાન્તે પિનદ્ધશાલિઃ
દારગ્રહણાય વિવિધાન્ દેશાન્ અભ્રમત્। એકદા સ
કાવેરીતીરપત્તને સમાગતઃ। અત્ર સઃ કૂપે વિરલભૂષણાં
કુમારીમેકામ્ અપશ્યત્। તસ્યાઃ રૂપસમ્પદાભિભૂતઃ
સોઽચિન્તયત્ – આકૃષ્ટં મે હૃદયમ્ અસ્યામ્। તદેતાં પરીક્ષ્ય
વિવાહપ્રસ્તાવં કૃત્વા, સત્યામ્ સમ્મતૌ ઉદ્ઘામિ। સ તાં નિકષા
સંગત્ય સવિનયમ્ આહ – અસ્તિ તે કૌશલં શાલિપ્રસ્થેન
અનેન સમ્પન્નમાહારં માં ભોજયિતુમ્?”
- પ્રશ્નાઃ – (1) કુત્ર પિનદ્ધશાલિઃ શક્તિકુમારઃ દેશાન્
અભ્રમત્?
- (2) શક્તિકુમારઃ કૂપે કિમ્ અપશ્યત્?
- (3) શક્તિકુમારઃ કિમ્ અચિન્તયત્?
- (4) શક્તિકુમારઃ સવિનયં કન્યાં કિમ્
અકથયત્?

અધોદત્તસ્ય પદ્યખંડસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્ અનુવાદં
કુરુત – (કોઽપિ એકઃ) 4
(નીચે આપેલા પદ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ
કરો :) (ગમે તે એક)

12. અનુવ્રતઃ પિતુઃ પુત્રો માત્રા ભવતુ સંમનાઃ।
જાયા પત્યે મધુમતીં વાચં વદતુ શાન્તિવામ્।।
કાલે વર્ષતુ પર્જન્યઃ પૃથિવી સસ્યશાલિની।
દેશોઽયં ક્ષોભરહિતો માનવાઃ સન્તુ નિર્ભયાઃ।।

13. ઇત્યુક્તઃ ક્રોધતાપ્રાક્ષઃ તપ્તકાઞ્ચનકુણ્ડલઃ।
રાક્ષસેન્દ્રોઽભિદુદ્રાવ પતગેન્દ્રમ્ અમર્ષણઃ।।૧।।
તદ્ બભૂવાદ્ભુતં યુદ્ધં ગુધ્રરાક્ષસયોસ્તદા।
સપક્ષયોર્માલ્યવતોઃ મહાપર્વતયોરિવ।।૨।।

અધોદત્તાનાં સંસ્કૃતપ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ વિકલ્પેભ્યઃ
ચિત્વા સંસ્કૃતે લિખત – (કૌ અપિ દ્વૌ) 2
(નીચે આપેલા સંસ્કૃત પ્રશ્નોના ઉત્તર વિકલ્પોમાંથી
શોધીને સંસ્કૃતમાં લખો :) (ગમે તે બે)

14. પુરુષઃ કેન પરીક્ષ્યતે? (શીલેન / પદેન)
15. હન્યમાને શરીરે કઃ ન હન્યતે? (અર્જુનઃ / આત્મા)
16. કા કૈલાસં નગં નયતિ? (ગઙ્ગા / સરસ્વતી)

અધોદત્તાનાં પ્રશ્નાનામ્ ઉત્તરાણિ ગુર્જરભાષાયાં
લિખત – (કોઽપિ ત્રયઃ) 6
(નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર ગુજરાતી ભાષામાં
લખો :) (ગમે તે ત્રણ)

17. કઈ કઈ પરિસ્થિતિમાં ભક્ત માતાને રક્ષણ કરવા પ્રાર્થે છે?
18. કોઈ પણ વ્યક્તિ બહુવ્રીહિ કેવી રીતે બની શકે છે?
19. અંતે જટાયુએ શું કર્યું?
20. સંગઠિત રહેવા માટે કવિ શું કરવાનું સમજાવે છે?

શ્લોકપૂર્તિ કુરુત – (કૌ અપિ દ્વૌ) 4
(શ્લોક પૂર્ણ કરો :) (ગમે તે બે)

21. સર્વે ભવન્તુ ભવેત્।।
22. યસ્માનોદ્વિજતે મે પ્રિયઃ।।
23. અનાથો દરિદ્રો ત્વમેકા ભવાનિ।।

વિભાગ: C

અધોદત્તસ્ય નાટ્યખંડસ્ય ગુર્જરભાષાયામ્ અનુવાદં
કુરુત – (કોઽપિ એકઃ) 4
(નીચે આપેલા નાટ્યખંડનો ગુજરાતી ભાષામાં અનુવાદ
કરો :) (ગમે તે એક)

24. સુનીતઃ – સત્યં વદતિ ભવાન્। ગવાદયઃ પશવસ્તુ નિર્બુદ્ધયઃ
સન્તિ। પરન્તુ કશ્ચિત્ સબુદ્ધિઃ માનવોઽપિ ચિદિ

घटनास्थलात् दूरे धावति, तर्हि पशुरेव सः।

पुनीतः - वस्तुस्तु मनुष्यः यदि मनुष्यः इव वर्तते तदा सः

दुर्घटनायाः साक्षी भूत्वा त्रिविधं कार्यम् आचरति।

सुनीतः - कानि कानि तानि त्रिविधानि कार्याणि?

25. शाण्डिल्यः - भगवान् एव पुरतः प्रविशतु। अहं पृष्ठतः प्रविशामि।

परिव्राजकः - किमर्थम्।

शाण्डिल्यः - पौराणिक्याः मम मातुः श्रुतम् अशोकपल्लवान्तरनिरुद्धो व्याघ्रः प्रतिवसति। तत् भगवानेव पुरतः प्रविशतु अहं पृष्ठतः प्रविशामि।

परिव्राजकः - बाढम्। (प्रविशति।)

(ततः प्रविशति शाण्डिल्यः।)

शाण्डिल्यः - अविहा! व्याघ्रेण गृहीतोऽस्मि।

26. चाणक्यः - भोः श्रेष्ठिन्! अपि कदाचित् चन्द्रगुप्तस्य दोषान् पूर्वनृपतेः नन्दस्य गुणान् अधुना स्मरन्ति प्रकृतयः?

चन्दनदासः - शान्तं पापम्। शारदनिशासमुद्गतेन पूर्णिमा-चन्द्रेण अधिकं नन्दन्ति प्रकृतयः।

चाणक्यः - भोः श्रेष्ठिन्! प्रीताभ्यः प्रकृतिभ्यः प्रतिप्रिय-मिच्छन्ति प्रकृतयः (राजानः)।

चन्दनदासः - आज्ञापयतु आर्यः। किं कियत् च अर्थजातम् अस्माज्जनादिष्यते?

अधोदत्तानि वाक्यानि कः वदति इति लिखत - (कौ अपि द्वौ) 2

(नीचे आपेलां वाक्यो कोश बोले छे ते लभोः) (गमे ते थे)

'अ'	'ब'
27. 'वयं दूतघातकाः न।'	(1) पुनीतः
28. एष मे स्थिरः निश्चयः।	(2) घटोत्कचः
29. यतो हि प्रस्तरः अन्यस्य दुःखं न अनुभवति।	(3) चन्दनदास (4) चाणक्यः

अधोदत्तानां प्रश्नानाम् उत्तराणि गुर्जरभाषायां लिखत - (कौ अपि द्वौ) 4

(नीचे आपेला प्रश्नोना उत्तर गुजराती भाषाभां लभोः) (गमे ते थे)

30. दुर्घटनाना साक्षी बनेला भाषसनां त्रश कर्तव्यो कथां कथां छे?

31. याशक्य चंद्रनासने कथं रीते लय भतावे छे?

32. अभिमन्युनु मृत्यु थतां अर्जुने करेला विलाप विशे लभो.

अधोदत्तयोः विषययोः उपरि संक्षेपेण टिप्पणीं लिखत - (कौ अपि द्वौ) 4
(नीचे आपेला विषय उपर टूंक नोंध लभोः) (गमे ते थे)

33. जतुगृह

34. राजा चंद्रगुप्त

35. शांडिल्ये करेलुं उद्याननुं वर्शन

कोष्ठगतपदानि प्रयुज्य संस्कृतवाक्यानि रचयत - (कौ अपि द्वौ) 2
(कोशभां आपेलां पदोना उपयोग करी संस्कृत वाक्यो बनावोः) (गमे ते थे)

36. जयसिंहे अेक वार विचार कर्यो.

(जयसिंह एकदा विचार कृ (क.भू.कृ. (क्त)))

37. तमे राक्षसना परिवारने रक्षो छे.

(युष्मद् राक्षस गृहजन रक्ष)

38. संदेश लईने जता रळो.

(सन्देश ग्रह सं. भू. कृ. गम्-गच्छ)

विभागः D

अधोदत्तानां प्रश्नानां सूचनानुसारम् उत्तराणि लिखत - नीचे आपेला प्रश्नोना सूचनानुसार उत्तर लभोः

39. 'आञ्जनेयः' शब्दस्य समानार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत - 1
हनूमान्, विरञ्चिः, पार्थः

40. 'जातस्य' शब्दस्य विरुद्धार्थकं शब्दम् अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत - 1
धन्यस्य, मृतस्य, पुराणस्य

41. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः वर्तमानकालस्य मध्यमपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत - 1
प्रत्यवदसि, प्रत्यवदथः, प्रत्यवदथ

42. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः सामान्यभविष्यकालस्य अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत - 1
पराजेष्यति, पराजेष्यतः, पराजेष्यन्ति

43. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः आज्ञार्थस्य अन्यपुरुषस्य बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत - 1
विद्यताम्, विद्यते, विद्यन्ताम्

44. अधोदत्तेभ्यः क्रियापदेभ्यः विध्यर्थस्य अन्यपुरुषस्य एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत - 1
मिलेत, मिलेत्, मिलेयुः

45. अधोदत्तेभ्यः वाक्येभ्यः 'स्म' प्रयोगयुक्तं शुद्धं वाक्यं चित्वा लिखत - 1

सिद्धराजः एकदा विचारपथम् आरूढः अचिन्तयत्।

(क) सिद्धराजः एकदा विचारपथम् आरूढः अचिन्तयन् स्म।

- (ख) सिद्धराजः एकदा विचारपथम् आरूढः चिन्तयति स्म।
- (ग) सिद्धराजः एकदा विचारपथम् आरूढः चिन्तयामि स्म।
46. अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः षष्ठी विभक्तेः एकवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
वृक्षस्य वृक्षात्, वृक्षेषु
47. अधोदत्तेभ्यः नामरूपेभ्यः षष्ठी विभक्तेः बहुवचनस्य रूपं चित्वा लिखत – 1
मत्याम्, मत्यायाः, मतीनाम्
48. उपपदविभक्तेः प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानं पूरयत – 1
अलं। (विवादेन, विवादयोः, विवादिषु)
49. प्रकोष्ठात् युक्तं संख्यापदं चित्वा रिक्तस्थानं पूरयत – 1
यथा कनकं परीक्षयते।
(चतुरः, चतुर्भिः, चत्वारः)
50. रेखाङ्कितपदस्य कृदन्तप्रकारं लिखत – 1
ते स्वयं क्रियां कर्तुं न समर्थाः भवन्ति।
(हेत्वर्थ कृदन्तम्, कर्मणि भूतकृदन्तम्, विध्यर्थ कृदन्तम्)
51. अधोदत्तस्य पदस्य सन्धिविच्छेदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
जलेनैव
(जलेन + एव, जलेना + एव, जलेनाव + एव)
52. अधोदत्तस्य सन्धियुक्तं पदं दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 1
शाश्वतः + अयम्
(शाश्वतौआयम्, शाश्वतोऽयम्, शाश्वतौऽयाम्)
53. अधोदत्तयोः सामासिकपदयोः समासप्रकारौ दत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः चित्वा लिखत – 2
(1) आश्चर्यचकितः
(बहुव्रीहि, तृतीया तत्पुरुष, षष्ठी तत्पुरुष)
(2) सुबद्धमूलाः (कर्मधारय, बहुव्रीहि, इतरतर द्वन्द्व)

विभाग: E

54. अधोदत्तानि वाक्यानि कथानकक्रमानुसारेण पुनः स्थापयत – 4
(नीचे आपेलां वाक्योने कथानकना क्रमानुसार गोठवीने इरीथी लभोः)
(1) परश्वः तानि प्रत्यर्पयिष्यामि।
(2) तेषामर्थे भोजनादिनिर्माणाय कानिचित् पात्राणि कृपया मह्यं यच्छतु।

- (3) तस्य कूटनाथाभिधः वैश्यः प्रातिवेशिकः आसीत्।
(4) भोः श्रेष्ठिन्, अस्माकं बहवः कुटुम्बिजनाः श्वः अतिथयः भविष्यन्ति।

55. अधोदत्तं गद्यखण्डं पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत – 4
(नीचे आपेला गद्यखंड वांथीने प्रश्नोना उत्तर संस्कृत भाषामां लभोः)

एकस्मिन् वने एकः मूषकः सुप्तस्य सिंहस्य केशान् अकृन्तत्। सिंहः तम् अपराधिनं हन्तुम् इच्छति स्म। तदा मूषकः प्राणदानाय सिंहं प्रार्थयत्। सः कृपया तम् अमुञ्चत। एकदा सः सिंहः जाले निपतितः। मूषकः स्वतीक्ष्णदन्तैः जालं छित्वा सिंहम् अमुञ्चत। क्षुद्रजीवाः अपि समये महत् कार्यं कुर्वन्ति।

- प्रश्नाः – (1) मूषकः कथं सिंहं अमुञ्चत?
(2) कः सिंहस्य केशान् अकृन्तत्?
(3) सिंहः एकदा कुत्र निपतितः?
(4) मूषकः किमर्थं सिंहं प्रार्थयत्?

- कर्त्रा सह कृतीनां योग्यं मेलनं कुरुत – (कौ अपि द्वौ) 2
(कर्ता साथे योग्य कृति जोडोः) (गमे ते ल)

'अ'	'ब'
56. महर्षिः पाणिनिः	(1) महाभारतम्
57. महर्षिः व्यासः	(2) कादम्बरी
58. महाकविः बाणः	(3) अष्टाध्यायी

- रेखाङ्कितानि पदानि शुद्धानि कृत्वा गद्यखण्डं पुनः लिखत – (कानि अपि त्रीणि) 3
(रेखांकित पदोने शुद्ध करीने गद्यखंड इरीथी लभोः)
(गमे ते त्रश)

59. गंगातीरे एकः गुरुः शिष्येण सह वर्तमानः आसीत्। स जलप्रवाहेण नीयमानं कंचन काष्ठखंडं दर्शयन् शिष्यमाह – अयं जलप्रवाहेण सह समुद्रम् प्राप्स्यति।

- अधोदत्तस्य श्लोकस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कृत्वा अर्थविस्तारं कुरुत – (कोऽपि एकः) 3
(नीचे आपेला श्लोकनो गुजराती भाषामां अनुवाद करीने अर्थविस्तार करोः) (गमे ते अंक)

60. सेवितव्यो महावृक्षः फलच्छाया-समन्वितः। यदि दैवात्फलं नास्ति छाया केन निवार्यते।।

61. भगवन् किमुपादेयम्? गुरुवचनम्।
हेयमपि च किम्? अकार्यम्।
को गुरुः? अधिगततत्त्वः, शिष्यहितायोद्यतः सततम्।।